שבת

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ

כיצד

העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית פטור:

פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית חייב והעני פטור:

פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציא שניהם פטורין

פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס שניהם פטורין:

גמ׳ תנן התם שבועות שתים שהן ארבע

דף ב עמוד ב

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע

מראות נגעים שנים שהן ד׳

יציאות השבת שתים שהן ארבע

מאי שנא הכא דתני ב׳ שהן ד׳ בפנים וב׳ שהן ארבע בחוץ ומאי שנא התם דתני שתים שהן ארבע ותו לא

הכא דעיקר שבת הוא תני אבות ותני תולדות התם דלאו עיקר שבת הוא אבות תני תולדות לא תני

אבות מאי ניהו יציאות ויציאות תרי הויין

וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור והא דומיא דמראות נגעים קתני מה התם כולהו לחיובא אף הכא נמי כולהו לחיובא

אלא אמר רב פפא הכא דעיקר שבת הוא תני חיובי ופטורי התם דלאו עיקר שבת הוא חיובי תני ופטורי לא תני

חיובי מאי ניהו יציאות יציאות תרתי הויין שתים דהוצאה ושתים דהכנסה

והא יציאות קתני אמר רב אשי תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה

ממאי מדתנן המוציא מרשות לרשות חייב מי לא עסקינן דקא מעייל מרה״ר לרה״י וקא קרי לה הוצאה

וטעמא מאי כל עקירת חפץ ממקומו תנא הוצאה קרי לה

אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דקתני יציאות וקא מפרש הכנסה לאלתר ש״מ

רבא אמר רשויו׳ קתני רשויו׳ שבת שתים:

א״ל רב מתנה לאביי הא תמני הויין תרתי סרי הויין

וליטעמיך שיתסרי הויין

א״ל הא לא קשיא בשלמא

דף ג עמוד א

בבא דרישא פטור ומותר לא קתני אלא בבא דסיפא דפטור אבל אסור קשיא

מי איכ׳ בכולי שבת פטור ומותר והאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת דפטור ומותר צידת צבי וצידת נחש ומפיס מורסא

כי איצטריך ליה לשמואל פטורי דקא עביד מעשה פטורי דלא קא עביד מעשה איכא טובא

מ״מ תרתי סרי הויין פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קא חשיב

שניהן פטורין והא אתעבידא מלאכה מבינייהו תניא ר׳ אומר (ויקרא ד, כז) מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד ועשה אותה חייב שנים ועשו אותה פטורין איתמר נמי א״ר חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורין:

בעי מיניה רב מרבי הטעינו חבירו אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ מהו עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי ומיחייב או דילמא לא א״ל חייב ואינו דומה לידו מאי טעמא גופו נייח ידו לא נייח

דף ג עמוד ב

א״ל ר׳ חייא לרב בר פחתי לא אמינא לך כי קאי רבי בהא מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי דילמא לאו אדעתיה דאי לאו דרבי גברא רבה הוא כספתיה דמשני לך שינויא דלאו שינויא הוא

השתא מיהת שפיר משני לך דתניא היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום והוציאן לחוץ משחשיכה חייב לפי שאינו דומה לידו:

אמר אביי פשיטא לי ידו של אדם אינה לא כר״ה ולא כרה״י כר״ה לא דמיא מידו דעני כרה״י לא דמיא מידו דבע״ה

בעי אביי ידו של אדם מהו שתעשה ככרמלי׳ מי קנסוה רבנן לאהדורי לגביה או לא

ת״ש היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ תני חדא אסור להחזירה ותני אידך מותר להחזירה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר ככרמלי׳ דמיא ומ״ס לאו ככרמלית דמיא

לא דכ״ע ככרמלית דמיא ולא קשיא כאן למטה מעשרה כאן למעלה מעשרה

ואיבעית אימא אידי ואידי למטה מעשרה ולאו ככרמלית דמיא ולא קשיא כאן מבעוד יום כאן משחשיכה מבעוד יום לא קנסוה רבנן משחשיכה קנסוה רבנן

אדרבה איפכא מסתברא מבעוד יום דאי שדי ליה לא אתי לידי חיוב חטאת ליקנסו׳ רבנן מחשיכ׳ דאי שדי ליה אתי בהו לידי חיוב חטאת לא ליקנסו׳ רבנן

ומדלא קא משנינן הכי תפשוט דרב ביבי בר אביי דבעי רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב חטאת או לא התירו תפשוט דלא התירו הא לא קשיא ותפשוט

ואיבעית אימא לעולם לא תפשוט ולא קשיא כאן בשוגג כאן במזיד בשוגג לא קנסוה רבנן במזיד קנסוה רבנן

ואיבעית אימא אידי ואידי בשוגג והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי מר סבר קנסו שוגג אטו מזיד ומר סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד

ואיבעית אימא לעולם לא קנסו ולא קשיא כאן לאותה חצר

דף ד עמוד א

כאן לחצר אחרת כדבעא מיניה רבא מר״נ היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ מהו להחזירה לאותה חצר א״ל מותר לחצר אחרת מהו א״ל אסור

ומאי שנא לכי תיכול עלה כורא דמילחא התם לא איתעבידא מחשבתו הכא איתעבידא מחשבתו:

גופא בעי רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת או לא התירו

א״ל רב אחא בר אביי לרבינא היכי דמי אילימא בשוגג ולא אידכר ליה למאן התירו

ואלא לאו דאיהדר ואידכר מי מחייב והתנן כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן שגגה וסופן שגגה

אלא במזיד קודם שיבא לידי איסור סקילה מיבעי ליה

אמר רב שילא לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחרים

מתקיף לה רב ששת וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירך

אלא אמר רב אשי לעולם במזיד ואימא קודם שיבא לידי איסור סקילה רב אחא בריה דרבא מתני לה בהדיא אמר רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה:

פשט העני את ידו: אמאי חייב והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ד׳ על ד׳ וליכא

אמר רבה הא מני ר״ע דאמר לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה דתנן הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרים

ר״ע סבר אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא

למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא

דף ד עמוד ב

ובתוך עשרה פליגי והא מיבעיא בעי לה רבה דבעי רבה למטה מי׳ פליגי ובהא פליגי דר״ע סבר קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא אבל למעלה מי׳ דברי הכל פטור ודכ״ע לא ילפינן זורק ממושיט

או דילמא למעלה מי׳ פליגי ובהא פליגי דר״ע סבר ילפינן זורק ממושיט ורבנן סברי לא ילפינן זורק ממושיט אבל למטה מי׳ דברי הכל חייב מאי טעמא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא

הא לא קשיא בתר דאיבעי הדר איפשיטא ליה דסבר ר״ע קלוטה כמי שהונחה דמיא

ודילמא הנחה הוא דלא בעיא הא עקירה בעיא

אלא אמר רב יוסף הא מני רבי היא

הי רבי אילימא הא ר׳ דתניא זרק ונח ע״ג זיז כל שהוא רבי מחייב וחכמים פוטרין

התם כדבעי׳ למימר לקמן כדאביי דאמר אביי הכא באילן העומד ברה״י ונופו נוטה לר״ה וזרק ונח אנופו

דר׳ סבר אמרי׳ שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי׳ שדי נופו בתר עיקרו

אלא הא ר׳ דתניא זרק מרה״ר לרה״ר ורה״י באמצע ר׳ מחייב וחכמים פוטרין

ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה ר׳ שתים אחת משום הוצאה ואחת משו׳ הכנסה אלמא לא בעי עקירה ולא הנחה ע״ג מקום ד׳ על ד׳

הא איתמר עלה רב ושמואל דאמרי תרווייהו

דף ה עמוד א

לא מחייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא אבל שאינו מקורה לא

וכ״ת הכא נמי במקורה התינח ברשות היחיד מקורה בר״ה מקורה מי חייב והאמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי אבא א״ר הונא אמר רב המעביר חפץ ד׳ אמות בר״ה מקורה פטור לפי שאינו דומה לדגלי מדבר

אלא א״ר זירא הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים עמד במקומו וקבל חייב עקר ממקומו וקבל פטור עמד במקומו וקבל חייב הא בעינן הנחה על גבי מקום ד׳ וליכא אלא שמע מינה לא בעינן מקום ארבעה

ודילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן והנחה נמי דילמא דפשיט כנפיה וקיבלה דאיכא נמי הנחה

אמר רבי אבא מתניתין כגון (שקבל בטרסקל) והניח ע״ג טרסקל דאיכא נמי הנחה והא ידו קתני תני טרסקל שבידו

התינח טרסקל ברשות היחיד אלא טרסקל שבר״ה רה״י הוא

לימא דלא כרבי יוסי בר׳ יהודה דתניא רבי יוסי בר׳ יהודה אומר נעץ קנה בר״ה ובראשו טרסקל זרק ונח על גביו חייב

דאי כר׳ יוסי בר׳ יהודה פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני אמאי חייב מרה״י לרה״י קא מפיק

אפילו תימא רבי יוסי בר׳ יהודה התם למעלה מי׳ הכא למטה מי׳

קשיא ליה לר׳ אבהו מי קתני טרסקל שבידו והא ידו קתני אלא א״ר אבהו כגון ששלשל ידו למטה מג׳ וקבלה

והא עומד קתני בשוחה ואיבעית אימא בגומא ואב״א בננס

אמר רבא איכפל תנא לאשמעינן כל הני אלא אמר רבא ידו של אדם חשובה לו כד׳ על ד׳ וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן ידו של אדם חשובה לו כד׳ על ד׳

א״ר אבין א״ר אילעאי א״ר יוחנן זרק חפץ ונח בתוך ידו של חבירו חייב מאי קמ״ל ידו של אדם חשובה לו כד׳ על ד׳ והא אמרה ר׳ יוחנן חדא זימנא מהו דתימא ה״מ היכא דאחשבה הוא לידיה אבל היכא דלא אחשבה הוא לידיה אימא לא קא משמע לן

א״ר אבין א״ר אילעאי א״ר יוחנן עמד במקומו וקיבל חייב עקר ממקומו וקיבל פטור תניא נמי הכי אחרים אומרים עמד במקומו וקיבל חייב עקר ממקומו וקיבל פטור

בעי ר׳ יוחנן זרק חפץ ונעקר הוא ממקומו וחזר וקיבלו מהו

מאי קמבעיא ליה אמר רב אדא בר אהבה שני כחות באדם אחד קא מבעיא ליה שני כחות באדם אחד כאדם אחד דמי וחייב או דילמא כשני בני אדם דמי ופטור תיקו

א״ר אבין א״ר יוחנן הכניס ידו לתוך חצר חבירו וקיבל מי גשמים והוציא חייב מתקיף לה ר׳ זירא מה לי הטעינו חבירו מה לי הטעינו שמים איהו לא עביד עקירה לא תימא קיבל אלא קלט והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ד׳ וליכא

אמר רבי חייא ברי׳ דרב הונא כגון שקלט מעל גבי הכותל על גבי כותל נמי והא לא נח כדאמר רבאבכותל משופע הכא נמי בכותל משופע והיכא איתמר דרבא אהא דתנן

דף ה עמוד ב

היה קורא בספר על האיסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע לי׳ טפחים גוללו אצלו משהגיע לי׳ טפחים הופכו על הכתב והוינן בה אמאי הופכו על הכתב הא לא נח

ואמר רבא בכותל משופע אימור דאמר רבא בספר דעביד דנייח מים מי עבידי דנייחי

אלא אמר רבא כגון שקלט מע״ג גומא גומא פשיטא מהו דתימא מים ע״ג מים לאו הנחה הוא קמ״ל

ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא מים ע״ג מים היינו הנחתן אגוז ע״ג מים לאו היינו הנחתו בעי רבא אגוז בכלי וכלי צף ע״ג מים בתר אגוז אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נייח דנייד תיקו

שמן שצף ע״ג יין מחלוקת ר׳ יוחנן בן נורי ורבנן דתנן שמן שצף ע״ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד ר׳ יוחנן בן נורי אומר שניהם מחוברים זה לזה

א״ר אבין א״ר אילעאי א״ר יוחנן היה טעון אוכלים ומשקין ונכנס ויוצא כל היום כולו אינו חייב עד שיעמוד

אמר אביי והוא שעמד לפוש ממאי מדאמר מר תוך ד׳ אמות עמד לפוש פטור לכתף חייב חוץ לד׳ אמות עמד לפוש חייב לכתף פטור

מאי קמ״ל שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך הא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא דאמר רב ספרא א״ר אמי א״ר יוחנן המעביר חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך אמוראי נינהו מר אמר לה בהאי לישנא ומר אמר לה בהאי לישנא:

ת״ר המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר

בשלמא בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי אלא רבנן נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי היכא אשכחנא כה״ג דחייב

א״ר ספרא א״ר אמי א״ר יוחנן

דף ו עמוד א

מידי דהוה אמעביר חפץ ברה״ר התם לאו אע״ג דכמה דנקיט ליה ואזיל פטור כי מנח לי׳ חייב ה״נ ל״ש

מי דמי התם כל היכא דמנח ליה מקום חיוב הוא הכא אי מנח ליה בסטיו מקום פטור הוא

אלא מידי דהוה אמעביר חפץ מתחלת ד׳ לסוף ד׳ התם לאו אע״ג דאי מנח ליה בתוך ד׳ אמות פטור כי מנח ליה בסוף ד׳ אמות חייב ה״נ ל״ש

מי דמי התם. לגבי דהאי גברא מקום פטור הוא לכ״ע מקום חיוב הוא הכא לכ״ע מקום פטור הוא

אלא מידי דהוה אמוציא מרה״י לרה״ר דרך צדי רה״ר התם לאו אע״ג דאי מנח ליה אצדי רה״ר פטור וכי מנח ליה ברה״ר חייב ה״נ ל״ש

מתקיף לה רב פפא הניחא לרבנן דאמרי צדי רה״ר לאו כרה״ר דמי אלא לר׳ אליעזר (בן יעקב) דאמר צדי רה״ר כרה״ר דמי מאי איכא למימר

א״ל רב אחא בריה דרב איקא אימור דשמעת לר״א (בן יעקב) דאמר צדי רה״ר כרה״ר דמי היכא דליכא חיפופי אבל היכא דאיכא חיפופי מי שמעת ליה הלכך להא דמיא

א״ר יוחנן ומודה בן עזאי בזורק תניא נמי הכי המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב אחד המוציא ואחד המכניס ואחד הזורק ואחד המושיט בן עזאי אומר המוציא והמכניס פטור המושיט והזורק חייב:

ת״ר ד׳ רשויות לשבת רה״י ורה״ר וכרמלית ומקום פטור

ואיזו היא רה״י חריץ שהוא עמוק י׳ ורחב ד׳ וכן גדר שהוא גבוה י׳ ורחב ד׳ זו היא רה״י גמורה

ואיזו היא רה״ר סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין זו היא רה״ר גמורה אין מוציאין מרה״י זו לרה״ר זו ואין מכניסין מרה״ר זו לרה״י זו ואם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל

אבל ים ובקעה ואיסטוונית והכרמלית אינה לא כרה״ר ולא כרה״י ואין נושאין ונותנין בתוכה ואם נשא ונתן בתוכה פטור ואין מוציאין מתוכה לרה״ר ולא מרה״ר לתוכה ואין מכניסין מרה״י לתוכה ולא מתוכה לרה״י ואם הוציא והכניס פטור

חצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשין עירבו מותרין לא עירבו אסורים

אדם עומד על האיסקופה נוטל מבע״ה ונותן לו נוטל מעני ונותן לו ובלבד שלא יטול מבעה״ב ונותן לעני מעני ונותן לבעה״ב ואם נטל ונתן שלשתן פטורים

אחרים אומרים איסקופה משמשת ב׳ רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ ואם היתה איסקופה גבוהה י׳ ורחבה ד׳ ה״ז רשות לעצמה.

אמר מר זו היא רה״י למעוטי מאי למעוטי הא דר׳ יהודה דתני׳ יתר על כן א״ר יהודה מי שיש לו ב׳ בתי׳ בשני צדי רה״ר עושה

דף ו עמוד ב

לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך

ואמאי קרו ליה גמורה מהו דתימא כי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה דלא הוי רה״י ה״מ לטלטל אבל לזרוק מודו ליה קמ״ל:

אמר מר זו היא רה״ר למעוטי מאי למעוטי אידך דרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר אם היתה דרך רה״ר מפסקתן יסלקנה לצדדין וחכמים אומרים אינו צריך

ואמאי קרו ליה גמורה איידי דתנא רישא גמורה תנא נמי סיפא גמורה

ולחשוב נמי מדבר דהא תניא איזו היא ר״ה סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין והמדבר אמר אביי לא קשיא כאן בזמן שישראל שרויין במדבר כאן בזמן הזה:

אמר מר אם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל בשוגג חייב חטאת פשיטא במזיד ענוש כרת ונסקל אצטריכא ליה

הא נמי פשיטא הא קמ״ל כדרב דא״ר מצאתי מגלת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות מ׳ חסר אחת ואינו חייב אלא אחת

איני והתנן אבות מלאכות מ׳ חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת

אלא אימא אינו חייב על אחת מהן והא קמ״ל הא מהנך דלא מספקן:

אמר מר אבל ים ובקעה והאיסטוונית והכרמלית אינן לא כרה״י ולא כרה״ר ובקעה אינו לא כרה״י ולא כרשות הרבים והא תנן הבקעה בימות החמה רה״י לשבת ורה״ר לטומאה בימות הגשמים רה״י (לכאן ולכאן)

אמר עולא לעולם כרמלית הויא ואמאי קרי לה רה״י לפי שאינה רה״ר

רב אשי אמר

דף ז עמוד א

כגון דאית לה מחיצות וכי הא דאמר עולא א״ר יוחנן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ואפילו כור ואפילו כוריים הזורק לתוכו חייב מ״ט מחיצה היא אלא שמחוסרת דיורין

בשלמא רב אשי לא אמר כדעולא אלא עולא מ״ט לא אמר כשמעתיה אמר לך אי דאית לה מחיצות בקעה קרי לה קרפף היא ורב אשי רה״י קתני:

והכרמלית אטו כולהו נמי לאו כרמלית נינהו כי אתא רב דימי א״ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה״ר דאע״ג דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה כיון דלא ניחא תשמישתיה כי כרמלית דמי

כי אתא רב דימי א״ר יוחנן בין העמודין נידון ככרמלית מ״ט אף על גב דדרסי בה רבים כיון דלא מסתגי להו בהדיא ככרמלית דמיא אמר ר׳ זירא אמר רב יהודה איצטבא שלפני העמודים נידון ככרמלית

למ״ד בין העמודים כ״ש איצטבא למ״ד איצטבא איצטבא הוא דלא ניחא תשמישתיה אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה לא לישנא אחרינא אבל בין העמודין דזימנין דדרסי ליה רבים כרה״ר דמיא

אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא לבינה זקופה ברה״ר וזרק וטח בפניה חייב על גבה פטור

אביי ורבא דאמרי תרוייהו והוא שגבוה שלשה דלא דרסי לה רבים אבל היזמי והיגי אע״ג דלא גביהי שלשה וחייא בר רב אמר אפילו היזמי והיגי אבל צואה לא ורב אשי אמר אפילו צואה

אמר רבה דבי רב שילא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן אין כרמלית פחותה מארבעה ואמר רב ששת ותופסת עד עשרה מאי ותופסת עד עשרה אילימא דאי איכא מחיצה עשרה הוא דהוי כרמלית ואי לא לא הוי כרמלית ולא והאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב בית שאין בתוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא ד׳ אמות

אלא מאי ותופסת עד י׳ דעד י׳ הוא דהויא כרמלית למעלה מי׳ טפחים לא הוי כרמלית וכי הא דא״ל שמואל לרב יהודה שיננא לא תיהוי במילי דשבתא למעלה מי׳ למאי הלכתא אילימא דאין רשות היחיד למעלה מי׳ והאמר רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב מפני שרה״י עולה עד לרקיע

דף ז עמוד ב

אלא דאין רה״ר למעלה מי׳ מתני׳ היא דתנן הזורק ד׳ אמות בכותל למעלה מי׳ טפחים כזורק באויר למטה מי׳ טפחים כזורק בארץ

אלא אכרמלית דאין כרמלית למעלה מי׳ ואקילו בה רבנן מקולי רה״י ומקולי רה״ר מקולי רה״י דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא מקולי רה״ר דעד י׳ טפחים הוא דהויא כרמלי׳ למעלה מי׳ טפחים לא הויא כרמלי׳:

גופא אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב בית שאין תוכו י׳ וקרויו משלימו לי׳ על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד׳ אמות

אמר אביי ואם חקק בו ד׳ על ד׳ והשלימו לי׳ מותר לטלטל בכולהו מאי טעמא הוי חורי רה״י וחורי רה״י כרה״י דמו דאיתמר חורי רה״י כרה״י דמו חורי רה״ר אביי אומר כרה״ר דמו רבא אומר לאו כרה״ר דמו

א״ל רבא לאביי לדידך דאמרת חורי רה״ר כרה״ר דמו מ״ש מהא דכי אתא רב דימי א״ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה״ר ותיהוי כחורי רה״ר התם לא ניחא תשמישתיה הכא ניחא תשמישתיה

תנן הזורק ד׳ אמות בכותל למעל׳ מי׳ כזורק באויר למטה מי׳ טפחים כזורק בארץ והוינן בה מאי כזורק בארץ והא לא נח

וא״ר יוחנן בדבילה שמינה שנו ואי ס״ד חורי רה״ר כרה״ר דמו למה לי לאוקמה בדבילֿ שמינה לוקמה בצרור וחפץ ודנח בחור

זימנין משני לה שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי זימנין משני לה בכותל דלית ביה חור ממאי מדקתני רישא זרק למעלה מי׳ טפחים כזורק באויר ואי ס״ד בכותל דאית ביה חור אמאי כזורק באויר הא נח בחור

וכי תימא מתני׳ דלית בהו ד׳ על ד׳ והאמר רב יהודה א״ר חייא זרק למעלה מי׳ טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר״מ ורבנן דר״מ סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין להשלים אלא לאו ש״מ בכותל דלית ביה חור שמע מינה:

גופא אמר רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפי׳ גבוה מאה אמה חייב מפני שרה״י עולה עד לרקיע לימא רב חסדא דאמר כרבי דתניא זרק ונח ע״ג זיז כ״ש ר׳ מחייב וחכמים פוטרים (אלמא לא בעינן מקום ד׳ על ד׳)

דף ח עמוד א

אמר אביי ברה״י דכ״ע לא פליגי כדרב חסדא אלא הכא באילן העומד ברה״י ונופו נוטה לרה״ר וזרק ונח אנופו דרבי סבר אמרי׳ שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי׳ שדי נופו בתר עיקרו:

אמר אביי זרק כוורת לרה״ר גבוהה י׳ ואינה רחבה ו׳ חייב רחבה ו׳ פטור

רבא אמר אפי׳ אינה רחבה ו׳ פטור מ״ט אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה

כפאה על פיה שבעה ומשהו חייב שבעה ומחצה פטור

רב אשי אמר אפי׳ שבעה ומחצה חייב מ״ט מחיצות לתוכן עשויות:

אמר עולא עמוד תשעה ברה״ר ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מ״ט פחות משלשה מדרס דרסי ליה רבים משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה ולא כתופי מכתפי תשעה ודאי מכתפין עילויה

א״ל אביי לרב יוסף גומא מאי אמר ליה וכן בגומא רבא אמר בגומא לא מ״ט תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש

איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא היתה קופתו מונחת ברה״ר גבוהה עשרה ורחבה ד׳ אין מטלטלין לא מתוכה לרה״ר ולא מרשות הרבים לתוכה פחות מכן מטלטלין וכן בגומא מאי לאו אסיפא לא אריישא

איתיביה

דף ח עמוד ב

נתכוון לשבות ברה״ר והניח עירובו בבור למעלה מי׳ טפחים עירובו עירוב למטה מי׳ טפחים אין עירובו עירוב

היכי דמי אילימא בבור דאית ביה עשרה ולמעלה דדלאי ואותביה ולמטה דתתאי ואותביה מה לי למעלה ומה לי למטה הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא

אלא לאו בבור דלית ביה עשרה וקתני עירובו עירוב אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש

זמנין משני ליה הוא ועירובו בכרמלית ואמאי קרי לה רה״ר לפי שאינה רשות היחיד

וזמנין משני ליה הוא ברה״ר ועירובו בכרמלית ורבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות

ולא תימא דחויי קא מדחינא לך אלא דוקא קאמינא לך דתנן אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתוכה ד׳ אמות חייב וכמה הוא רקק מים פחות מי׳ טפחים ורקק מים שרה״ר מהלכת בו הזורק לתוכו ד׳ אמות חייב

בשלמא רקק רקק תרי זימני חד בימות החמה וחד בימות הגשמים וצריכא דאי אשמעינן בימות החמה דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו אבל בימות הגשמים אימא לא ואי אשמעינן בימות הגשמים אגב דמטניף מקרי ונחית אבל בימות החמה לא צריכא

אלא הילוך תרי זימני למה לי אלא לאו ש״מ הילוך על ידי הדחק שמיה הילוך תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש ש״מ

אמר רב יהודה האי זירזא דקני רמא וזקפיה רמא וזקפיה לא מיחייב עד דעקר ליה

אמר מר אדם עומד על האסקופה נוטל מבעה״ב ונותן לו נוטל מעני ונותן לו האי אסקופה מאי

אילימא אסקופת רה״ר נוטל מבעל הבית הא מפיק מרה״י לרה״ר

ואלא אסקופת רה״י נוטל מן העני הא קא מעייל מרה״ר לרה״י

אלא אסקופת כרמלית נוטל ונותן לכתחלה סוף סוף איסורא מיהא איתא

אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא כגון דלית ביה ד׳ על ד׳ וכי הא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ד׳ על ד׳ טפחים מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו

אמר מר ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני מעני ונותן לבעל הבית ואם נטל ונתן שלשתן פטורין לימא תיהוי תיובתא דרבא דאמר רבא המעביר חפץ מתחילת ד׳ לסוף ד׳ ברשות הרבים אע״פ שהעבירו

דף ט עמוד א

דרך עליו חייב התם לא נח הכא נח:

אחרים אומרים אסקופה משמשת שתי רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ

ואף על גב דלית ליה לחי והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו

וכי תימא דלית ביה ד׳ על ד׳ והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב תוך הפתח אע״פ שאין בו ד׳ על ד׳ צריך לחי אחר להתירו

אמר רב יהודה אמר רב הכא באיסקופת מבוי עסקינן חציו מקורה וחציו שאינו מקורה וקירויו כלפי פנים פתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ

רב אשי אמר לעולם באיסקופת בית עסקינן וכגון שקירה בשתי קורות שאין בזו ארבעה ואין בזו ארבעה ואין בין זו לזו שלשה ודלת באמצע פתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ:

ואם היתה איסקופה גבוהה י׳ ורחבה ד׳ הרי זו רשות לעצמה מסייע ליה לרב יצחק בר אבדימי דאמר רב יצחק בר אבדימי אומר היה רבי מאיר כל מקום שאתה מוצא ב׳ רשויות והן רשות אחת כגון עמוד ברה״י גבוה י׳ ורחב ד׳ אסור לכתף עליו גזירה משום תל ברה״ר:

דף ט עמוד ב

מתני׳ לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל לא יכנס אדם למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול ולא לדין ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין (לקרות ק״ש) ואין מפסיקין לתפלה:

גמ׳ הי סמוך למנחה אילימא למנחה גדולה אמאי לא האיכא שהות ביום טובא אלא סמוך למנחה קטנה

אם התחילו אין מפסיקין נימא תיהוי תיובתא דר׳ יהושע בן לוי דאמר ר׳ יהושע בן לוי כיון שהגיע זמן תפלת המנחה אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפלת המנחה

לא לעולם סמוך למנחה גדולה ובתספורת בן אלעשה ולא למרחץ לכולא מילתא דמרחץ ולא לבורסקי לבורסקי גדולה ולא לאכול בסעודה גדולה ולא לדין בתחלת דין

רב אחא בר יעקב אמר לעולם בתספורת דידן לכתחלה אמאי לא ישב גזירה שמא ישבר הזוג ולא למרחץ להזיע בעלמא לכתחלה אמאי לא גזירה שמא יתעלפה ולא לבורסקי לעיוני בעלמא לכתחלה אמאי לא דילמא חזי פסידא בזביניה ומטריד ולא לאכול בסעודה קטנה לכתחלה אמאי לא דילמא אתי לאמשוכי ולא לדין בגמר הדין לכתחלה אמאי לא דילמא חזי טעמא וסתר דינא

מאימתי התחלת תספורת אמר רב אבין משיניח מעפורת של ספרין על ברכיו ומאימתי התחלת מרחץ אמר רב אבין משיערה מעפרתו הימנו ומאימתי התחלת בורסקי משיקשור בין כתיפיו ומאימתי התחלת אכילה רב אמר משיטול ידיו ור׳ חנינא אמר משיתיר חגורה

ולא פליגי הא לן והא להו

אמר אביי הני חברין בבלאי למאן דאמר תפלת ערבית רשות כיון דשרא ליה המייניה לא מטרחינן ליה ולמ״ד חובה מטרחינן ליה והא תפלת מנחה דלכולי עלמא חובה היא ותנן אם התחילו אין מפסיקין ואמר רבי חנינא משיתיר חגורו

דף י עמוד א

התם לא שכיחא שכרות הכא שכיחא שכרות א״נ במנחה כיון דקביעא לה זימנא מירתת ולא אתי למפשע ערבית כיון דכולא ליליא זמן ערבית לא מירתת ואתי למפשע מתקיף לה רב ששת טריחותא למיסר המייניה ועוד ליקו הכי וליצלי משום שנא׳ (עמוס ד, יב) הכון לקראת אלהיך ישראל

רבא בר רב הונא רמי פוזמקי ומצלי אמר הכון לקראת וגו׳ רבא שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי אמר כעבדא קמיה מריה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא כי איכא צערא בעלמא שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי אמר כעבדא קמי מריה כי איכא שלמא לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי אמר הכון לקראת אלהיך ישראל

רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה אמר מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד ר׳ ירמיה הוה יתיב קמיה דר׳ זירא והוו עסקי בשמעתא נגה לצלויי והוה קא מסרהב ר׳ ירמיה קרי עליה ר׳ זירא (משלי כח, ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה

מאימתי התחלת דין רב ירמיה ורבי יונה חד אמר משיתעטפו הדיינין וחד אמר משיפתחו בעלי דינים ולא פליגי הא דעסקי ואתו בדינא הא דלא עסקי ואתו בדינא

רב אמי ורב אסי הוו יתבי וגרסי ביני עמודי וכל שעתא ושעתא הוו טפחי אעיברא דדשא ואמרי אי איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו יתבי בדינא כולי יומא הוה קא חליש לבייהו תנא להו רב חייא בר רב מדפתי (שמות יח, יג) ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכי

תעלה על דעתך שמשה יושב ודן כל היום כולו תורתו מתי נעשית אלא לומר לך כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכתיב התם (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

עד מתי יושבין בדין אמר רב ששת עד זמן סעודה אמר רב חמא מאי קרא דכתיב (קהלת י, טז) אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו בגבורה ולא בשתי בגבורה של תורה ולא בשתייה של יין

תנו רבנן שעה ראשונה מאכל לודים שניה מאכל לסטים שלישית מאכל יורשין רביעית מאכל פועלים חמישית מאכל כל אדם

איני והאמר רב פפא רביעית זמן סעודה לכל אדם אלא רביעית מאכל כל אדם חמישית מאכל פועלים ששית מאכל ת״ח מכאן ואילך כזורק אבן לחמת אמר אביי לא אמרן אלא דלא טעים מידי בצפרא אבל טעים מידי בצפרא לית לן בה

אמר רב אדא בר אהבה מתפלל אדם תפלתו בבית המרחץ מיתיבי הנכנס לבית המרחץ מקום שב״א עומדין לבושין יש שם מקרא ותפלה ואין צריך לומר שאילת שלום ומניח תפילין ואין צריך לומר שאינו חולץ

מקום שבני אדם עומדים ערומים ולבושין יש שם שאילת שלום ואין שם מקרא ותפלה ואינו חולץ תפילין ואינו מניח לכתחלה

מקום שבני אדם עומדין ערומים אין שם שאילת שלום ואין צריך לומר מקרא ותפלה וחולץ תפילין ואין צריך לומר שאינו מניחן

כי קאמר רב אדא בר אהבה במרחץ שאין בו אדם והא אמר רבי יוסי בר חנינא מרחץ שאמרו אע״פ שאין בו אדם בית הכסא שאמרו אע״פ שאין בו צואה

אלא כי קאמר רב אדא בחדתי והא מבעיא בעא ליה רבינא הזמינו לבית הכסא מהו יש זימון או אין זימון ולא איפשיטא ליה לאו הוא הדין למרחץ לא דילמא

דף י עמוד ב

שאני בית הכסא דמאיס:

אין שם שאילת שלום מסייע ליה לרב המנונא משמיה דעולא דאמר אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ משום שנאמר (שופטים ו, כד) ויקרא לו ה׳ שלום

אלא מעתה הימנותא נמי אסור למימר בבית הכסא דכתי׳ (דברים ז, ט) האל הנאמן וכ״ת ה״נ והאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב שרי למימר הימנותא בבית הכסא התם שם גופיה לא איקרי הכי דמתרגמינן אלהא מהימנא הכא שם גופיה איקרי שלום דכתיב ויקרא לו ה׳ שלום:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר (שמות לא, יג) לדעת כי אני ה׳ מקדשכם תניא נמי הכי לדעת כי אני ה׳ מקדשכם א״ל הקב״ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם מכאן ארשב״ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו מאי עביד ליה אמר אביי שאיף ליה משחא ומלי ליה כוחלא והאידנא דחיישי׳ לכשפים מאי אמר רב פפא שאיף לי׳ מאותו המין

איני והאמר רב חמא (בר) חנינא הנותן מתנה לחבירו א״צ להודיעו שנאמר (שמות לד, כט) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו לא קשיא הא במילתא דעבידא לאגלויי הא במילתא דלא עבידא לאגלויי והא שבת דעבידא לגלויי מתן שכרה לא עביד לגלויי

רב חסדא הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורא אמר כל מאן דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה דרב יהיבנא ליה ניהליה א״ל רבא בר מחסיא הכי אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר לדעת כי אני ה׳ מקדשכם יהבה ניהליה אמר חביבין עלך שמעתתא דרב כולי האי א״ל אין א״ל היינו דאמר רב מילתא אלבישייהו יקירא א״ל אמר רב הכי בתרייתא עדיפא לי מקמייתא ואי הוה נקיטנא אחריתי יהיבנא לך:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם יחזר אדם וישב בעיר שישיבתה קרובה שמתוך שישיבתה קרובה עונותיה מועטין שנאמר (בראשית יט, כ) הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער מאי קרובה אילימא קרובה דמיקרבא וזוטא והא קא חזו לה אלא מתוך שישיבתה קרובה עונותיה מוצערין א״ר אבין מאי קרא דכתיב (בראשית יט, כ) אמלטה נא שמה נ״א בגימטריא נ׳ וחד הוי ושל סדום נ׳ וב׳ ושלותה

דף יא עמוד א

כ״ו דכתיב (בראשית יד, ד) שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר ושלש עשרה שנה מרדו ובארבע עשרה שנה וגו׳:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר (עזרא ט, ט) לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה״מ בבתים אבל בקשקושי ואברורי לית לן בה אמר רב אשי אנא עבדי למתא מחסיא דלא חרבה והא חרבה מאותו עון לא חרבה:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תחת ישמעאל ולא תחת נכרי תחת נכרי ולא תחת חבר תחת חבר ולא תחת תלמיד חכם תחת ת״ח ולא תחת יתום ואלמנה:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקים לכתוב חללה של רשות מאי קראה אמר רב משרשיא (משלי כה, ג) שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר:

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת אמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי׳ בשבת

רבי יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי עבדי ליה עיגלא תילתא אמרו ליה לטעום מר מידי אמר להו בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה דאמר רב יהודה לוה אדם תעניתו ופורע א״ל תענית חלום הוא ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי׳ בשבת:

ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לק״ש: הא תנא ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא חברים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לק״ש ואין מפסיקין לתפלה א״ר יוחנן לא שנו אלא כגון ר״ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לק״ש ולתפלה

והתניא כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק״ש כי תני ההיא בעיבור שנה דאמר רב אדא בר אהבה וכן תנו סבי דהגרוניא אמר רבי אלעזר בר צדוק כשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה:

מתני׳ לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה:

גמ׳ תנן התם לא יעמוד אדם ברה״י וישתה ברה״ר בר״ה וישתה ברה״י אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה מותר

דף יא עמוד ב

וכן בגת

איבעיא להו כרמלית מאי אמר אביי היא היא רבא אמר היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה

אמר אביי מנא אמינא לה דקתני וכן בגת מאי גת אי רשות היחיד תנינא אי רשות הרבים תנינא אלא לאו כרמלית

רבא אמר וכן בגת לענין מעשר וכן אמר רב ששת וכן בגת לענין מעשר דתנן שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי ר׳ מאיר ר׳ אלעזר בר׳ צדוק מחייב וחכ״א על החמין חייב על הצונן פטור מפני שהוא מחזיר את המותר

תנן לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא מאי לאו דתחובה לו בבגדו לא דנקיט ליה בידיה

ת״ש לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו מאי לאו בערב שבת לא כי תניא ההיא בשבת והתניא לא יצא החייט במחטו התחובה בבגדו בע״ש עם חשיכה הא מני רבי יהודה היא דאמר אומן דרך אומנתו חייב

דתניא לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו ולא סורק במשיחה שבאזנו ולא גרדי באירא שבאזנו ולא צבע בדוגמא שבצווארו ולא שולחני בדינר שבאזנו ואם יצא פטור אבל אסור דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר אומן דרך אומנתו חייב ושאר כל אדם פטור

תני חדא לא יצא הזב בכיסו ואם יצא פטור אבל אסור ותניא אידך לא יצא ואם יצא חייב חטאת

אמר רב יוסף לא קשיא הא ר״מ הא ר׳ יהודה

א״ל אביי אימור דשמעת ליה לרבי מאיר במידי דלאו היינו אורחיה במידי דהיינו אורחיה מי שמעת ליה דאי לא תימא הכי אלא מעתה הדיוט שחקק קב בבקעת בשבת לר״מ הכי נמי דלא מחייב

אלא אמר רב המנונא לא קשיא כאן בזב בעל שתי ראיות כאן בזב בעל ג׳ ראיות

מ״ש זב בעל שתי ראיות דחייב דמיבעי ליה לבדיקה זב בעל ג׳ נמי מיבעי ליה לספירה לא נצרכא אלא לבו ביום

והא מיבעי ליה כדי שלא יטנפו כליו א״ר זירא האי תנא הוא דאמר כל אצולי טינוף לא קא חשיב דתנן הכופה קערה על הכותל אם בשביל שתודח הקער׳ הרי זה בכי יותן אם בשביל

דף יב עמוד א

שלא ילקה הכותל אינו בכי יותן מי דמי התם לא קא בעי להו להני משקין כלל הכא קא בעי להו להאי כיס לקבולי ביה זיבה

הא לא דמיא אלא לסיפא עריבה שירד דלף לתוכה מים הניתזין והנצפין אינן בכי יותן ושבתוכה הרי זה בכי יותן

אלא אביי ורבא דאמרי תרווייהו ל״ק הא ר׳ יהודה והא ר׳ שמעון

תני דבי רבי ישמעאל יוצא אדם בתפילין בע״ש עם חשיכה מאי טעמא כיון דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה ק״ו מציץ מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה (שמות כח, לח) והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה הלכך מידכר דכיר להו תניא חנניא אומר חייב אדם למשמש בבגדו ע״ש עם חשכה אמר רב יוסף הלכתא רבתי לשבת.

לא . יפלה את כליו כו׳: איבעיא להו לא יפלה את כליו ביום שמא יהרוג ורבי אליעזר היא דתניא אמר רבי אליעזר ההורג כינה בשבת כאילו הורג גמל ולא יקרא לאור הנר שמא יטה או דילמא תרווייהו שמא יטה

ת״ש אין פולין ואין קורין לאור הנר מי אלימא ממתניתין

ת״ש אין פולין לאור הנר ואין קורין לאור הנר אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון ש״מ דתרווייהו שמא יטה ש״מ

אמר רב יהודה אמר שמואל אפילו להבחין בין בגדו לבגדי אשתו אמר רבא לא אמרן אלא דבני מחוזא אבל דבני חקליתא מידע ידעי ודבני מחוזא נמי לא אמרן אלא דזקנות אבל דילדות מידע ידיעי

ת״ר אין פולין ברה״ר מפני הכבוד כיוצא בו אמר (רב) יהודה ואמרי לה רבי נחמיה אין עושין אפיקטויזין ברה״ר מפני הכבוד ת״ר המפלה את כליו מולל וזורק ובלבד שלא יהרוג אבא שאול אומר נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול אמר רב הונא הלכה מולל וזורק וזהו כבודו ואפי׳ בחול רבה מקטע להו ורב ששת מקטע להו רבא שדי להו לקנא דמיא אמר להו רב נחמן לבנתיה קטולין ואשמעינן לי קלא דסנוותי

תניא רשב״א אומר אין הורגין את המאכולת בשבת דברי ב״ש וב״ה מתירין

וכן היה רשב״א אומר משום רשב״ג אין משדכין את התינוקות לארס ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות ואין מנחמין אבלים ואין מבקרין חולין בשבת דברי בית שמאי וב״ה מתירין:

ת״ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ור״מ אומר יכולה היא שתרחם

דף יב עמוד ב

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל רבי יוסי אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל שבנא איש ירושלים בכניסתו אומר שלום וביציאתו אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובין ושבתו בשלום כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא מי שיש לו חולה בתוך ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל כמאן כר׳ יוסי

ואמר רבי חנינא בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת אמר רבה בר בר חנה כי הוה אזלינן בתריה דרבי אלעזר לשיולי בתפיחה זימנין אמר המקום יפקדך לשלום וזימנין אמר (ליה) רחמנא ידכרינך לשלם היכי עביד הכי והאמר רב יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי שאני חולה דשכינה עמו

דאמר רב ענן אמר רב מנין ששכינה סועד את החולה שנאמר (תהלים מא, ד) ה׳ יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב לפניו מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה שנאמר ה׳ יסעדנו על ערש דוי ואמר רבא אמר רבין מנין שהקב״ה זן את החולה שנאמר ה׳ יסעדנו על ערש דוי׃

ולא יקרא לאור הנר׃ אמר רבה אפילו גבוה שתי קומות ואפי׳ שתי מרדעות ואפילו עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי הא תרי שפיר דמי והתניא לא אחד ולא שנים אמר ר׳ אלעזר לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים אמר רב הונא ובמדורה אפי׳ עשרה בני אדם אסור

אמר רבא אם אדם חשוב הוא מותר מיתיבי לא יקרא לאור הנר שמא יטה אמר ר׳ ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם א׳ קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר ר׳ נתן אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בהמ״ק אביא חטאת שמנה א״ר אבא שאני ר׳ ישמעאל בן אלישע הואיל ומשים עצמו על דברי תורה כהדיוט

תני חדא שמש בודק כוסות וקערות לאור הנר ותניא אידך לא יבדוק לא קשיא כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואי בעית אימא הא והא בשמש קבוע ולא קשיא הא בדמשחא והא בדנפטא

איבעיא להו שמש שאינו קבוע בדמשחא מהו אמר רב הלכה ואין מורין כן ור׳ ירמיה בר אבא אמר הלכה ומורין כן ר׳ ירמיה בר אבא איקלע לבי רב אסי קם שמעיה קא בדיק לנהורא דשרגא אמרה ליה דביתהו ומר לא עביד הכי אמר לה שבקיה כרביה ס״ל׃

באמת אמרו החזן כו׳׃ והאמרת רישא רואה מאי לאו לקרות לא לסדר ראשי פרשיותיו וכן אמר רבה בר שמואל אבל מסדר הוא ראשי פרשיותיו וכולה פרשה לא

דף יג עמוד א

מיתיבי רשב״ג אומר התינוקות של בית רבן היו מסדרין פרשיו׳ וקורין לאור הנר אי בעית אימא ראשי פרשיותיו ואי בעית אימא שאני תינוקות הואיל ואימת רבן עליהן לא אתי לאצלוויי׃

כיוצא בו לא יאכל הזב׃ תניא ר״ש בן אלעזר אומר בוא וראה עד היכן פרצה טהרה בישראל שלא שנינו לא יאכל הטהור עם הטמאה אלא לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ שמא ירגילנו אצלו

וכי מרגילו אצלו מאי הוי אלא אימא שמא יאכילנו דברים טמאין אטו זב פרוש לאו דברים טמאין אכיל אמר אביי גזירה שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין ורבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן אלא שמא יהא רגיל אצלו ויאכילנו דברים טמאין בימי טהרתו

איבעיא להו נדה מהו שתישן עם בעלה היא בבגדה והוא בבגדו אמר רב יוסף ת״ש העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל דברי ב״ש ב״ה אומר לא עולה ולא נאכל שאני התם דליכא דיעות

ה״נ מסתברא דהיכא דאיכא דיעות שאני דקתני סיפא רשב״ג אומר שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד זה אוכל בשר וזה אוכל גבינה ואין חוששין ולאו אתמר עלה אמר רב חנין בר אמי אמר שמואל לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה אבל מכירין זה את זה אסורים וה״נ מכירין זה את זה נינהו הכי השתא התם דיעות איכא שינוי ליכא הכא איכא דיעות ואיכא שינוי

איכא דאמרי ת״ש רשב״ג אומר שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואתמר עלה אמר רב חנין בר אמי אמר שמואל לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה אבל מכירין זה את זה אסור והני נמי מכירין זה את זה נינהו התם דיעות איכא שינוי ליכא הכא איכא דיעות ואיכא שינוי

ת״ש לא יאכל הזב עם הזבה משום הרגל עבירה ה״נ דיעות איכא שינוי ליכא

ת״ש (יחזקאל יח, ו) אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב מקיש אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור ש״מ

ופליגא דר׳ פדת דאמר ר׳ פדת לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד שנאמר (ויקרא יח, ו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה

עולא כי הוי אתי מבי רב הוה מנשק להו לאחוותיה אבי חדייהו ואמרי לה אבי ידייהו ופליגא דידיה אדידיה דאמר עולא אפי׳ שום קורבה אסור משום לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב:

תני דבי אליהו מעשה בתלמיד א׳ ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימיך בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה

דף יג עמוד ב

ושימש תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם מחזירה דבר פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע ואמרתי לה בתי בימי נדותך מה הוא אצלך אמרה לי חס ושלום אפי׳ באצבע קטנה לא נגע [בי] בימי לבוניך מהו אצלך אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר ואמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה (ויקרא יח, יט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה חדא הואי במערבא אמרי אמר רב יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה:

מתני׳ ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון שעלו לבקרו נמנו ורבו ב״ש על ב״ה וי״ח דברים גזרו בו ביום:

גמ׳ א״ל אביי לרב יוסף אלו תנן או ואלו תנן ואלו תנן הני דאמרן או אלו תנן דבעינן למימר קמן תא שמע אין פולין לאור הנר ואין קורין לאור הנר ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון ש״מ ואלו תנן ש״מ:

ת״ר מי כתב מגילת תענית אמרו חנניה בן חזקיה וסיעתו שהיו מחבבין את הצרות

אמר רשב״ג אף אנו מחבבין את הצרות אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין

ד״א אין שוטה נפגע

ד״א אין בשר המת מרגיש באיזמל איני והאמר רב יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנא׳ (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל אימא אין בשר המת שבחי מרגיש באיזמל

אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב וחנניה בן חזקיה שמו שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלו לו ג׳ מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרשן:

ושמנה עשר דבר גזרו: מאי נינהו שמנה עשר דבר דתנן אלו פוסלין את התרומה האוכל אוכל ראשון והאוכל אוכל שני והשותה משקין טמאין והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין והספר והידים והטבול יום והאוכלים והכלים שנטמאו במשקין

מאן תנא האוכל אוכל ראשון והאוכל אוכל שני מפסל פסלי טמויי

דף יד עמוד א

לא מטמו אמר רבה בר בר חנה ר׳ יהושע היא דתנן ר׳ אליעזר אומר האוכל אוכל ראשון ראשון ואוכל אוכל שני שני אוכל שלישי שלישי ר׳ יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקודש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה

אוכל אוכל ראשון ואוכל אוכל שני מ״ט גזרו ביה רבנן טומאה דזימנין דאכיל אוכלין טמאין ושקיל משקין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו

שותה משקין טמאין מ״ט גזרו ביה רבנן טומאה דזימנין דשתה משקין טמאין ושקיל אוכלין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו היינו הך מהו דתימא הא שכיחי והא לא שכיחי קמ״ל

והבא ראשו ורובו במים שאובין מ״ט גזרו ביה רבנן טומאה א״ר ביבי אמר רב אסי שבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן מים שאובין התחילו ועשאום קבע גזרו עליהם טומאה

מאי קבע אמר אביי שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו ואלו מטהרין אמר ליה רבא מאי נפקא מינה הא קא טבלי בהנך אלא אמר רבא שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין

וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין מ״ט גזרו ביה רבנן טומאה דאי לא הא לא קיימא הא

וספר מ״ט גזרו ביה רבנן טומאה אמר רב משרשיא שבתחלה היו מצניעין את אוכלין דתרומה אצל ס״ת ואמרו האי קדש והאי קדש כיון דקחזו דקאתו לידי פסידא גזרו ביה רבנן טומאה

והידים מפני שהידים עסקניות הן תנא אף ידים הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה משום דר׳ פרנך דא״ר פרנך א״ר יוחנן האוחז ס״ת ערום נקבר ערום ערום ס״ד אלא א״ר זירא ערום בלא מצות בלא מצות ס״ד אלא אימא ערום בלא אותה מצוה

הי גזור ברישא אילימא הא גזור ברישא

דף יד עמוד ב

כיון דהך גזור ברישא הא תו למה לי אלא הך גזור ברישא והדר גזור בכולהו ידים

וטבול יום טבול יום דאורייתא הוא דכתיב (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר סמי מכאן טבול יום

והאוכלין שנטמאו במשקין במשקין דמאי אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ דאוריי׳ נינהו דכתיב (ויקרא יא, לד) וכל משקה אשר ישתה אלא במשקין הבאין מחמת ידים וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ

והכלים שנטמאו במשקין כלים דאיטמאו במשקין דמאי אילימא במשקין דזב דאוריי׳ נינהו דכתיב (ויקרא טו, ח) וכי ירוק הזב בטהור מה שביד טהור טמאתי לך אלא במשקין הבאין מחמת שרץ וגזירה משום משקין דזב

וידים תלמידי שמאי והלל גזור שמאי והלל גזור דתניא יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה וגזר טומאה על כלי מתכות שמאי והלל גזרו טומאה על הידים

וכ״ת שמאי וסיעתו והלל וסיעתו והאמר רב יהודה אמר שמואל י״ח דבר גזרו ובי״ח נחלקו ואילו הלל ושמאי לא נחלקו אלא בג׳ מקומות דא״ר הונא בג׳ מקומות נחלקו ותו לא וכ״ת אתו אינהו גזור לתלות ואתו תלמידייהו וגזרו לשרוף והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה אלא אתו אינהו גזור ולא קבלו מינייהו ואתו תלמידייהו גזרו וקבלו מינייהו

ואכתי שלמה גזר דא״ר יהודה אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני (משלי כז, יא) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר אתא

דף טו עמוד א

שלמה גזר לקדשים ואתו אינהו וגזור אף לתרומה

גופא אמר רב יהודה אמר שמואל י״ח גזרו ובי״ח נחלקו והתניא הושוו בו ביום נחלקו ולמחר הושוו

גופא אמר רב הונא בג׳ מקומות נחלקו שמאי והלל שמאי אומר מקב חלה והלל אומר מקביים וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא קב ומחצה חייב בחלה משהגדילו המדות אמרו חמשת רבעים קמח חייבין בחלה ר׳ יוסי אומר ה׳ פטורין ה׳ ועוד חייבין

ואידך הלל אומר מלא הין מים שאובים פוסלים את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו שמאי אומר תשעה קבין וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה עד שבאו ב׳ גרדיים משער האשפה שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון ששלשה לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה וקיימו חכמים את דבריהם

ואידך שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן והלל אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעט ע״י מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת

ותו ליכא והאיכא הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך כי קאמר רב הונא היכא דליכא פלוגתא דרבוותא בהדייהו

והאיכא הבוצר לגת שמאי אומר הוכשר והלל אומר לא הוכשר בר מיניה דההיא דהתם קא שתיק ליה הלל לשמאי:

יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומא׳ על ארץ העמים ועל כלי זכוכית: והא רבנן דשמנים שנה גזור דאמר רב כהנא כשחלה ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי שלחו לו ר׳ אמור לנו ב׳ וג׳ דברים שאמרת (לנו) משום אביך

שלח להם כך אמר אבא ק״פ שנה עד שלא חרב הבית פשטה מלכות הרשעה על ישראל פ׳ שנה עד שלא חרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית מ׳ שנה עד שלא חרב הבית גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחנויות למאי הילכתא א״ר יצחק בר אבדימי לומר שלא דנו דיני קנסות דיני קנסות ס״ד אלא אימא שלא דנו דיני נפשות

וכי תימא בפ׳ שנה נמי אינהו הוו והתניא הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן (לפני) הבית מאה שנה ואילו יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן הוו קדמי טובא

דף טו עמוד ב

אלא אתו אינהו גזור אגושא לשרוף ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אאוירא לתלות

למימרא דחדא גזירתא הוה לשריפה והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה הא מידי אחרינא לא

אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אגושא לשרוף ואאוירא לתלות

ואכתי באושא גזור דתנן על ו׳ ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרס ועל ספק עפר הבא מארץ העמים ועל ספק בגדי עם הארץ ועל ספק כלים הנמצאין ועל ספק הרוקין ועל ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה על ודאי מגען (ועל) ספק טומאתן שורפין את התרומה

ר׳ יוסי אומר אף על ספק מגען ברה״י שורפין וחכ״א ברה״י תולין ברה״ר טהורין

ואמר עולא אלו ו׳ ספיקות באושא התקינו אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמנים שנה גזור אידי ואידי לתלות ואתו באושא גזור אגושא לשרוף ואאוירא כדקאי קאי:

כלי זכוכית מ״ט גזור בהו רבנן טומאה א״ר יוחנן אמר ר״ל הואיל ותחלת ברייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה לא תהא להן טהרה במקוה אלמה תנן ואלו חוצצין בכלים הזפת והמור בכלי זכוכית

הכא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר ור״מ היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד דתניא כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב״ג ר״מ מטמא וחכמים מטהרין

אלא מעתה

דף טז עמוד א

לא ליטמו מגבן אלמה תנן. כלי חרס וכלי נתר טומאתן שוה מיטמאין ומטמאין מאיריהן ומיטמאין מאחוריהן ואין מיטמאין מגביהן ושבירתן מטהרתן כלי נתר וכלי חרס הוא דטומאתן שוה אבל מידי אחרינא לא אמרי כיון. דכי נשתברו יש להם תקנה שוינהו ככלי מתכות

אלא מעתה יחזרו לטומאתן ישנה ככלי מתכות דתנן כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין נשברו טהרו חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן ישנה ואילו גבי כלי זכוכית תנן כלי עץ וכלי עור וכלי עצם וכלי זכוכית פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין נשברו טהרו חזר ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא מכאן ולהבא אין למפרע לא

טומאת כלי זכוכית דרבנן וטומאה ישנה דרבנן בטומאה דאורייתא אחיתו בה רבנן טומאה בטומאה דרבנן לא אחיתו לה רבנן טומאה

פשוטיהן מיהא ליטמא דהא פשוטי כלי מתכות דאורייתא נינהו עבדי בהו רבנן הכירא כי היכי דלא לשרוף עלייהו תרומה וקדשים

דף טז עמוד ב

רב אשי אמר לעולם לכלי חרס דמו ודקא קשיא לך לא ליטמו מגבן הואיל ונראה תוכו כברו

שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה וגזר טומאה על כלי מתכות כלי מתכות דאורייתא נינהו דכתיב (במדבר לא, כב) אך את הזהב ואת הכסף וגו׳ לא נצרכה אלא לטומאה ישנה דאמר רב יהודה אמר רב מעשה בשל ציון המלכה שעשתה משתה לבנה ונטמאו כל כליה ושברתן ונתנתן לצורף וריתכן ועשה מהן כלים חדשים ואמרו חכמים יחזרו לטומאתן ישנה

מ״ט משום גדר מי חטאת נגעו בה

הניחא למאן דאמר לא לכל הטומאות אמרו אלא לטומאת המת בלבד אמרו שפיר

אלא למאן דאמר לכל הטומאות אמרו מאי איכא למימר אמר אביי גזירה שמא לא יקבנו בכדי טהרתו

רבא אמר גזירה שמא יאמרו טבילה בת יומא עולה לה מאי בינייהו. א״ב דרצפינהו מרצף:

ואידך מאי היא דתנן המניח כלים תחת הצינור לקבל בהן מי גשמים אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים ואפילו כלי אבנים וכלי אדמה וכלי גללים פוסלין את המקוה אחד המניח ואחד השוכח דברי ב״ש וב״ה מטהרין בשוכח אמר ר׳ מאיר נמנו ורבו ב״ש על ב״ה ומודים ב״ש בשוכח בחצר שהוא טהור אמר רבי יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת

אמר רב משרשיא דבי רב אמרי הכל מודים כשהניחם בשעת קישור עבים טמאים בשעת פיזור עבים ד״ה טהורין לא נחלקו אלא שהניחם בשעת קישור עבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו מר סבר בטלה מחשבתו ומר סבר לא בטלה מחשבתו

ולר׳ יוסי דאמר מחלוקת עדיין במקומה עומדת בצרי להו א״ר נחמן בר יצחק אף בנות כותים נדות מעריסתן בו ביום גזרו:

ואידך מאי היא דתנן כל המטלטלי׳ מביאין את הטומאה בעובי המרדע אמר רבי טרפון

דף יז עמוד א

אקפח את בני שזו הלכה מקופחת ששמע השומע וטעה האיכר עובר ומרדעו על כתפו ואיהל צדו אחת על הקבר טימאו אותו משום כלים המאהילים על המת

א״ר עקיבא אני אתקן שיהו דברי חכמים קיימים שיהו כל המטלטלים מביאין את הטומאה על האדם שנושא אותן בעובי המרדע ועל עצמן בכל שהן ועל שאר אדם וכלים בפותח טפח

וא״ר ינאי ומרדע שאמרו אין בעביו טפח ויש בהיקפו טפח וגזרו על היקפו משום עביו

ולר׳ טרפון דאמר אקפח את בני שהלכה זו מקופחת בצרו להו א״ר נחמן בר יצחק אף בנות כותים נדות מעריסתן בו ביום גזרו ובאידך ס״ל כר׳ מאיר:

ואידך הבוצר לגת שמאי אומר הוכשר הלל אומר לא הוכשר א״ל הלל לשמאי מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה

א״ל אם תקניטני. גוזרני טומאה אף על המסיקה נעצו חרב בבית המדרש אמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כאחד מן התלמידים והיה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל וגזור שמאי והלל ולא קבלו מינייהו ואתו תלמידייהו גזור וקבלו מינייהו

מ״ט אמר (ר׳) זעירי אמר ר׳ חנינא גזירה שמא יבצרנו בקופות טמאות

הניחא למ״ד כלי טמא חושב משקין שפיר אלא למ״ד אין כלי טמא חושב משקין מאי איכא למימר אלא אמר זעירי אמר ר׳ חנינא גזירה שמא יבצרנו בקופות מזופפות

רבא אמר גזירה משום הנושכות (דאמר) רב נחמן אמר רבה בר אבוה פעמים שאדם הולך לכרמו לידע אם הגיעו ענבים לבצירה או לא ונוטל אשכול ענבים לסוחטו ומזלף על גבי ענבים ובשעת בצירה עדיין משקה טופח עליהם:

ואידך אמר

דף יז עמוד ב

טבי רישבא אמר שמואל אף גידולי תרומה תרומה בו ביום גזרו מ״ט א״ר חנינא גזירה משום תרומה טהורה ביד ישראל

אמר רבא אי דחשידי להכי אפרושי נמי לא ליפרשו (אלא אמר רבא ישראל) כיון דאפשר למעבד חטה אחת כדשמואל ולא קעביד הימוני מהימני אלא גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן דילמא משהי לה גביה ואתי לידי תקלה:

ואידך אמר ר׳ חייא בר אמי משמיה דעולא אף מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי בו ביום גזרו:

ואידך אמר באלי אמר אבימי סנוותאה פתן ושמנן ויינן ובנותיהן כולן מי״ח דבר הן הניחא לרבי מאיר אלא לר׳ יוסי שבסרי הויין איכא הא דרב אחא בר אדא דאמר רב אחא בר אדא אמר ר׳ יצחק גזרו על פתן משום שמנן ועל שמנן משום יינן

על פתן משום שמנן מאי אולמיה דשמן מפת אלא גזרו על פתן ושמנן משום יינן ועל יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום דבר אחר ועל דבר אחר משום דבר אחר מאי דבר אחר אמר רב נחמן בר יצחק גזרו על תינוק נכרי שמטמא בזיבה שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור אי הכי לר״מ נמי תשסרי הויין אוכלין וכלים שנטמאו במשקין בחדא חשיב להו:

מתני׳ ב״ש אומרים אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום וב״ה מתירין ב״ש אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין וב״ה מתירין

ב״ש אומרים אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום וב״ה מתירין ב״ש אומרים אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב ובית הלל מתירין ב״ש אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן בית הלל מתירין עם

דף יח עמוד א

השמש אמר רשב״ג נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת ושוין אלו ואלו שטוענין קורת בית הבד ועגולי הגת:

גמ׳ מאן תנא נתינת מים לדיו זו היא שרייתן אמר רב יוסף רבי היא דתניא אחד נותן את הקמח וא׳ נותן את המים האחרון חייב דברי רבי רבי יוסי אומר אינו חייב עד שיגבל

א״ל אביי ודילמא עד כאן לא קאמר ר׳ יוסי אלא בקמח דבר גיבול הוא אבל דיו דלאו בר גיבול הוא אימא ליחייב לא סלקא דעתך דתניא אחד נותן את האפר ואחד נותן את המים האחרון חייב דברי רבי ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר עד שיגבל

ודילמא מאי אפר עפר דבר גיבול הוא והתניא אפר והתניא עפר מידי גבי הדדי תניא:

ת״ר פותקין מים לגינה ע״ש עם חשיכה ומתמלאת והולכת כל היום כולו ומניחין מוגמר תחת הכלים (ע״ש) ומתגמרין והולכין כל היום כולו ומניחין גפרית תחת הכלים (ע״ש עם חשיכה) ומתגפרין והולכין כל השבת כולה ומניחין קילור ע״ג העין ואיספלנית על גבי מכה (ע״ש עם חשיכה) ומתרפאת והולכת כל היום כולו אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום

מאי טעמא אמר רבה מפני שמשמעת קול א״ל רב יוסף ולימא מר משום שביתת כלים דתניא (שמות כג, יג) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו לרבות שביתת כלים אלא אמר רב יוסף משום שביתת כלים

והשתא דאמרת לב״ה אית להו שביתת כלים דאורייתא גפרית ומוגמר מאי טעמא שרו משום דלא קעביד מעשה אונין של פשתן מאי טעמא שרו משום דלא עביד מעשה ומינח נייחא מצודת חיה ועוף ודגים דקא עביד מעשה מאי טעמא שרו התם נמי בלחי וקוקרי דלא קעביד מעשה

והשתא דאמר רב אושעיא אמר רב אסי מאן תנא שביתת כלים דאורייתא ב״ש היא ולא בית הלל לב״ש בין קעביד מעשה בין דלא קעביד מעשה אסור לבית הלל אע״ג דקעביד מעשה שרי והשתא דאמרת דלב״ש אע״ג דלא עביד מעשה אסור אי הכי

דף יח עמוד ב

מוגמר וגפרית מ״ט שרו ב״ש התם מנח אארעא גיגית ונר וקדרה ושפוד מ״ט שרו ב״ש דמפקר להו אפקורי

מאן תנא להא דת״ר לא תמלא אשה קדרה עסיסיות ותורמסין ותניח לתוך התנור ע״ש עם חשכה ואם נתנן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו כיוצא בו לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ע״ש עם חשכה ואם עשה כן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו לימא ב״ש היא ולא ב״ה אפילו תימא ב״ה גזירה שמא יחתה בגחלים

א״ה מוגמר וגפרית נמי לגזור התם לא מחתי להו דאי מחתי סליק בהו קוטרא וקשי להו אונין של פשתן נמי ליגזור התם כיון דקשי להו זיקא לא מגלו ליה צמר ליורה ליגזור אמר שמואל ביורה עקורה וניחוש שמא מגיס בה בעקורה וטוחה

והשתא דאמר מר גזירה שמא יחתה בגחלים האי קדרה חייתא שרי לאנוחה ע״ש עם חשיכה בתנורא מ״ט כיון דלא חזי לאורתא אסוחי מסח דעתיה מיניה ולא אתי לחתויי גחלים ובשיל שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמא חייא שפיר דמי

והשתא דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלו ליה האי בשרא דגדיא ושריק שפיר דמי דברחא ולא שריק אסור דגדיא ולא שריק דברחא ושריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדיפתי אסיר ולרב אשי דשרי (והתניא) אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום התם דברחא ולא שריק

איכא דאמרי דגדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי דברחא נמי ושריק שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק דרב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסיר ולרב אשי דשרי (והתניא) אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום התם בבשרא אגומרי אמר רבינא האי קרא חייא שפיר דמי כיון דקשי ליה זיקא כבשרא דגדיא דמי:

ב״ש אומרים אין מוכרין: ת״ר ב״ש אומרים לא ימכור אדם חפצו לנכרי ולא ישאילנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע לביתו וב״ה אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה רבי עקיבא אומר כדי שיצא מפתח ביתו א״ר יוסי בר׳ יהודה הן הן דברי רבי עקיבא הן הן דברי בית הלל לא בא רבי עקיבא אלא לפרש דברי ב״ה:

ת״ר. בש״א לא ימכור אדם חמצו לנכרי אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח דברי ב״ש ובית הלל אומרים כל זמן שמותר לאוכלו מותר למוכרו רבי יהודה אומר

דף יט עמוד א

כותח הבבלי וכל מיני כותח אסור למכור ל׳ יום קודם הפסח:

ת״ר נותנין מזונות לפני הכלב בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו

כיוצא בו נותנין מזונות. לפני הנכרי בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה קמ״ל:

ת״ר לא ישכיר אדם כליו לנכרי בע״ש בד׳ ובה׳ מותר כיוצא בו אין משלחין איגרות ביד נכרי בע״ש בד׳ ובה׳ מותר אמרו עליו על ר׳ יוסי הכהן ואמרי לה על ר׳ יוסי החסיד שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם

ת״ר אין משלחין איגרת ביד נכרי ע״ש אא״כ קוצץ לו דמים ב״ש אומרים כדי שיגיע לביתו וב״ה אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה

והלא קצץ אמר רב ששת ה״ק ואם לא קצץ בית שמאי אומרים עד שיגיע לביתו ובית הלל אומרים עד שיגיע לבית הסמוך לחומה

והאמרת רישא אין משלחין לא קשיא הא דקביע בי דואר במתא והא דלא קביע בי דואר במתא:

ת״ר אין מפליגין בספינה פחות מג׳ ימים קודם לשבת במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה שפיר דמי ופוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב״ג אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בע״ש מותר:

ת״ר אין צרין על עיירות של נכרים פחות מג׳ ימים קודם לשבת ואם התחילו אין מפסיקין וכן היה שמאי אומר (דברים כ, כ) עד רדתה אפי׳ בשבת:

אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו וכו׳: תניא א״ר צדוק כך היה מנהגו של בית רבן גמליאל שהיו נותנין כלי לבן לכובס ג׳ ימים קודם לשבת וצבועים אפילו בע״ש ומדבריהם למדנו שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועין

אביי הוה יהיב ליה ההוא מנא דצביעא לקצרא אמר ליה כמה בעית עילויה א״ל כדחיורא אמר ליה כבר קדמוך רבנן אמר אביי האי מאן דיהיב מנא לקצרא במשחא ניתיב ליה ובמשחא נשקול מיניה דאי טפי אפסדיה דמתחיה ואי בציר אפסדיה דכווציה:

ושוין אלו ואלו שטוענין כו׳: מאי שנא כולהו דגזרו בהו ב״ש ומ״ש קורות בית הבד ועיגולי הגת דלא גזרו הנך דאי עביד להו בשבת מיחייב חטאת גזרו בהו ב״ש ע״ש עם חשכה קורות בית הבד ועיגולי הגת דאי עביד להו בשבת לא מיחייב חטאת לא גזרו

מאן תנא דכל מידי דאתי ממילא שפיר דמי אמר רבי יוסי (בר) חנינא רבי ישמעאל היא דתנן השום והבוסר והמלילות שרסקן מבעוד יום רבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך ורבי עקיבא אומר

דף יט עמוד ב

לא יגמור ורבי אלעזר אמר רבי אלעזר היא דתנן חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן אסור ורבי אלעזר מתיר

ור׳ יוסי בר חנינא מ״ט לא אמר כרבי אלעזר אמר לך התם הוא דמעיקרא אוכל ולבסוף אוכל הכא מעיקרא אוכל והשתא משקה ור׳ אלעזר אמר לך הא שמעינן ליה לר׳ אלעזר דאפילו זיתים וענבים נמי שרי דהא כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין ר׳ אלעזר ור״ש מתירין ורבי יוסי בר חנינא ברייתא לא שמיע ליה

ור׳ אלעזר מ״ט לא אמר כר׳ יוסי בר חנינא אמר לך לאו איתמר עלה אמר רבא בר חנינא אמר רבי יוחנן במחוסרין דיכה דכ״ע לא פליגי כי פליגי במחוסרין שחיקה והני נמי כמחוסרין דיכה דמו הורה רבי יוסי בר חנינא כרבי ישמעאל

שמן של בדדין ומחצלות של בדדין רב אסר ושמואל שרי הני כרכי דזוזי רב אסר ושמואל שרי א״ר נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי דעיסקא רב אסר ושמואל אמר מותר וקמיפלגי בפלוגת׳ דר׳ יהודה ור׳ שמעון

ההוא תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי שמעון שמתיה רב המנונא והא כר׳ שמעון סבירא לן באתריה דרב הוה לא איבעי ליה למיעבד הכי הני תרי תלמידי חד מציל בחד מנא וחד מציל בארבע וחמש מאני וקמיפלגי בפלוגתא דרבה בר זבדא ורב הונא:

מתני׳ אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין פת לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום רא״א כדי שיקרום התחתון שלה משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד

דף כ עמוד א

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר׳ יהודה אומר בפחמין כל שהוא:

גמ׳ וכמה א״ר אלעזר אמר רב כדי שיצולו מבעו״י כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי אמר רב אסי א״ר יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע״ג כירה ואע״פ שאין גרופה וקטומה:

אין נותנין את הפת כו׳: איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת״ש ר״א אומר כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור:

משלשלין את הפסח: מ״ט משום דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח הכא לא מינתח:

ומאחיזין את האור וכו׳: מנהני מילי אמר רב הונא (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למשרי אברים ופדרים הוא דאתא וכהנים זריזין הן:

ובגבולין כדי שתאחוז כו׳: מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תנא רב חייא לסיועיה לשמואל כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא שלהבת עולה ע״י דבר אחר

עץ יחידי רב אמר רוב עביו ואמרי לה ברוב היקפו אמר רב פפא הלכך בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו כתנאי ר׳ חייא אמר כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (יחזקאל טו, ד) את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה:

(ירמיהו לו, כב) והאח לפניו מבערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא

א״ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי

דף כ עמוד ב

אמר רב כהנא קנים שאגדן צריכין רוב לא אגדן אין צריכין רוב גרעינין צריכין רוב נתנן בחותלות אין צריכין רוב

תני רב יוסף ארבע מדורות אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל גבינה ושל רבב במתניתא תנא אף של קש ושל גבבא

א״ר יוחנן עצים של בבל אין צריכין רוב מתקיף לה רב יוסף מאי היא אילימא סילתי השתא פתילה אמר עולא המדליק צריך שידליק ברוב היוצא סילתי מבעיא אלא אמר רב יוסף שוכא דארזא רמי בר אבא אמר זאזא:

הדרן עלך יציאות השבת

מתני׳ **במה** מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים ולא בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל וחכ״א אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו:

גמ׳ לכש שוכא דארזא שוכא דארזא עץ בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה:

ולא בחוסן: אמר רב יוסף נעורת של פשתן אמר ליה אביי והכתיב (ישעיהו א, לא) והיה החסון לנעורת (מכלל דחוסן לאו נעורת הוא) אלא אמר אביי כיתנא דדייק ולא נפיץ:

ולא בכלך: אמר שמואל שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי (לה) כולכא שמיה רב יצחק בר זעירא אמר גושקרא

רבין ואביי הוו יתבי קמיה דרבנא נחמיה אחוה דריש גלותא חזייה דהוה לביש מטכסא א״ל רבין לאביי היינו כלך דתנן א״ל אנן שירא פרנדא קרינן ליה מיתיבי השיראים והכלך והסיריקין חייבין בציצית (תיובתא דרבין) תיובתא איבעית אימא שירא לחוד ושירא פרנדא לחוד:

ולא בפתילת האידן: אחוינא: רבין ואביי הוו קאזלו בפקתא דטמרוריתא חזינהו להנהו ארבתא אמר ליה רבין לאביי היינו אידן דתנן אמר ליה ההיא עץ בעלמא הוא קלף ואחוי ליה עמרניתא דביני ביני: ולא בפתילת המדבר: שברא:

ולא בירוקה שעל כו׳: מאי היא אילימא אוכמתא דחריצי איפרוכי מפרכן אלא אמר רב פפא אוכמתא דארבא

תנא הוסיפו עליהן של צמר ושל שער ותנא דידן צמר מכוון כוויץ שער איחרוכי מיחרך:

ולא בזפת: זפת זיפתא שעוה קירותא תנא עד כאן פסול פתילות מכאן ואילך פסול שמנים פשיטא שעוה איצטריכא ליה מהו דתימא לפתילות נמי לא חזיא קא משמע לן

אמר רמי בר אבין עטרנא פסולתא דזיפתא שעוה פסולתא דדובשא

דף כא עמוד א

למאי נפקא מינה למקח וממכר:

ת״ר כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת אבל עושין מהן מדורה בין להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה בין ע״ג קרקע בין על גבי כירה ולא אסרו אלא לעשות מהן פתילה לנר בלבד:

ולא בשמן קיק וכו׳: מאי שמן קיק אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו רב יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקאזא ריש לקיש אמר קיקיון דיונה אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי קיקיון דיונה ולצלוליבא דמי ומדפשקי רבי ועל פום חנותא מדלן יתיה ומפרצידוהי עבדי משחא ובענפוהי נייחן כל בריחי דמערבא

אמר רבה פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מפני שהאור מסכסכת בהן שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מפני שאין נמשכין אחר הפתילה

בעא מיניה אביי מרבה שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מהו שיתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק מי גזרינן דילמא אתי לאדלוקי בעינייהו או לא א״ל אין מדליקין מאי טעמא לפי שאין מדליקין

איתיביה כרך דבר שמדליקין בו ע״ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו (אמר) רשב״ג של בית אבא היו כורכין פתילה על גבי אגוז ומדליקין קתני מיהת מדליקין

א״ל אדמותבת לי מדרשב״ג סייעינהו מדתנא קמא הא לא קשיא מעשה רב מ״מ קשיא מאי לאו להדליק לא להקפות אי להקפות מ״ט דת״ק כולה רשב״ג היא וחסורי מיחסרא והכי קתני כרך דבר שמדליקין בו ע״ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו בד״א להדליק אבל להקפות מותר שרבן שמעון בן גמליאל אומר של בית אבא היו כורכין פתילה ע״ג אגוז

איני והאמר רב ברונא אמר רב חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו אדם נותן לתוכו שמן כל שהוא ומדליק הני מימשכי בעינייהו והני לא מימשכי בעינייהו וגזרו רבנן על חלב מהותך משום חלב שאינו מהותך ועל קרבי דגים שנמוחו משום קרבי דגים שלא נמוחו וליגזור נמי חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו שנתן לתוכן שמן משום חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו שלא נתן לתוכן שמן היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה:

תני רמי בר חמא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש משום שנא׳ (שמות כז, כ) להעלות נר תמיד הוא תני לה והוא אמר לה כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר

תנן מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהם היו מפקיעין ומהן מדליקין שמחת בית השואבה שאני

ת״ש דתני רבה בר מתנה בגדי כהונה שבלו מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות למקדש מאי לאו דכלאים לא דבוץ:

אמר רב הונא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול אמר רבא מאי טעמא דרב הונא קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה ורב חסדא אמר מדליקין בהן בחול אבל לא בשבת קסבר כבתה

דף כא עמוד ב

אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה א״ר זירא אמר רב מתנה ואמרי לה א״ר זירא אמר רב פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת א״ר ירמיה מאי טעמא דרב קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה

אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר׳ ירמיה ולא קיבלה כי אתא רבין אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר׳ יוחנן וקיבלה אמר אי זכאי גמירתיה לשמעתיה מעיקרא והא גמרה נפקא מינה לגירסא דינקותא

וכבתה אין זקוק לה ורמינהו מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק מאי לאו דאי כבתה הדר מדליק לה לא דאי לא אדליק מדליק וא״נ לשיעורה:

עד שתכלה רגל מן השוק ועד כמה אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן עד דכליא ריגלא דתרמודאי:

ת״ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין ב״ש אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך וב״ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך

אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא ר׳ יוסי בר אבין ור׳ יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דב״ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב״ה כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דב״ש כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורידין

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן שני זקנים היו בצידן אחד עשה כב״ש ואחד עשה כדברי ב״ה זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין

ת״ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ אם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרה״ר ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו

אמר רבא צריך נר אחרת להשתמש לאורה ואי איכא מדורה לא צריך ואי אדם חשוב הוא אע״ג דאיכא מדורה צריך נר אחרת:

מאי חנוכה דתנו רבנן בכ״ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה

תנן התם גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב גמל שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב הניח חנוני את נרו מבחוץ חנוני חייב

רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור אמר רבינא (משום דרבה) זאת אומרת נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה דאי ס״ד למעלה מעשרה לימא ליה היה לך להניח למעלה מגמל ורוכבו ודילמא אי מיטרחא ליה טובא אתי לאימנועי ממצוה:

אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום

דף כב עמוד א

נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ׳ אמה פסולה כסוכה וכמבוי: ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לז, כד) והבור רק אין בו מים ממשמע שנא׳ והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת״ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו:

אמר רבה נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח והיכא מנח ליה רב אחא בריה דרבא אמר מימין רב שמואל מדפתי אמר משמאל והילכתא משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין:

אמר רב יהודה אמר רב אסי (אמר רב) אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי וכי נר קדושה יש בה מתקיף לה רב יוסף וכי דם קדושה יש בו דתניא (ויקרא יז, יג) ושפך וכסה במה ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בזויות עליו ה״נ שלא יהו מצות בזויות עליו:

בעו מיניה מרבי יהושע בן לוי מהו להסתפק מנויי סוכה כל שבעה א״ל הרי אמרו אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה אמר רב יוסף מריה דאברהם תלי תניא בדלא תניא סוכה תניא חנוכה לא תניא דתניא סככה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים אפרסקין שקדים ורמונים

ופרכילי ענבים ועטרות של שבלים יינות (של) שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו אלא אמר רב יוסף אבוהון דכולהו דם:

איתמר רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר מדליקין רב אמר אין מתירין ציצית מבגד לבגד ושמואל אמר מתירין מבגד לבגד רב אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון בגרירה.

אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד והלכה כרבי שמעון בגרירה דתניא רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ

יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב אדא בר אהבה ויתיב וקאמר טעמא דרב משום ביזוי מצוה אמר להו לא תציתו ליה טעמיה דרב משום דקא מכחיש מצוה מאי בינייהו איכא בינייהו דקא מדליק משרגא לשרגא מ״ד משום ביזוי מצוה משרגא לשרגא מדליק מ״ד משום אכחושי מצוה משרגא לשרגא נמי אסור

מתיב רב אויא סלע של

דף כב עמוד ב

מעשר שני אין שוקלין כנגדו דנרי זהב ואפילו לחלל עליו מעשר שני אחר אי אמרת בשלמא כי פליגי רב ושמואל מנר לנר אבל בקינסא אסר שמואל הא לא תהוי תיובתא אלא אי אמרת בקינסא נמי שרי הא תהוי תיובתא אמר רבה גזירה שמא לא יכוין משקלותיו וקא מפיק להו לחולין

מתיב רב ששת (ויקרא כד, ג) מחוץ לפרוכת העדות יערוך וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדות אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים והא הכא כיון דקביעי נרות לא סגיא דלא משקיל ואדלוקי קשיא בין למ״ד משום בזויי מצוה ובין למ״ד משום אכחושי מצוה

תרגמא ר״פ בפתילות ארוכות סוף סוף למ״ד משום אכחושי מצוה קשיא קשיא

מאי הוי עלה א״ר הונא בריה דרב יהושע חזינא אי הדלקה עושה מצוה מדליקין מנר לנר ואי הנחה עושה מצוה אין מדליקין מנר לנר

דאיבעיא להו הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה

ת״ש דאמר רבא היה תפוש נר חנוכה ועומד לא עשה ולא כלום שמע מינה הנחה עושה מצוה התם הרואה אומר לצורכו הוא דנקיט לה

ת״ש דאמר רבא הדליקה בפנים והוציאה לא עשה כלום אא״ב הדלקה עושה מצוה הדלקה במקומו בעינן משום הכי לא עשה כלום אלא אי אמרת הנחה עושה מצוה אמאי לא עשה ולא כלום התם נמי הרואה הוא אומר לצורכו הוא דאדלקה

תא שמע דאמר רבי יהושע בן לוי

דף כג עמוד א

עששית שהיתה דולקת והולכת כל היום כלו למוצ״ש מכבה ומדליקה אי אמרת בשלמא הדלקה עושה מצוה שפיר אלא אי אמרת הנחה עושה מצוה האי מכבה ומדליקה מכבה ומגביהה ומניחה ומדליקה מיבעי ליה ועוד מדקא מברכינן אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה ש״מ הדלקה עושה מצוה ש״מ

והשתא דאמרינן הדלקה עושה מצוה הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום אשה ודאי מדליקה דא״ר יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס:

אמר רב ששת אכסנאי חייב בנר חנוכה א״ר זירא מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא בתר דנסיבי איתתא אמינא השתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלי בגו ביתאי:

א״ר יהושע בן לוי כל השמנים כולן יפין לנר ושמן זית מן המובחר אמר אביי מריש הוה מהדר מר אמשחא דשומשמי אמר האי משך נהורי טפי כיון דשמע לה להא דרבי יהושע בן לוי מהדר אמשחא דזיתא אמר האי צליל נהוריה טפי

ואריב״ל כל השמנים יפין לדיו ושמן זית מן המובחר איבעיא להו לגבל או לעשן ת״ש דתני רב שמואל בר זוטרי כל השמנים יפין לדיו ושמן זית מן המובחר בין לגבל בין לעשן רב שמואל בר זוטרא מתני הכי כל העשנים יפין לדיו ושמן זית מן המובחר אמר רב הונא כל השרפין יפין לדיו ושרף קטף יפה מכולם:

א״ר חייא בר אשי אמר רב המדליק נר של חנוכה צריך לברך ורב ירמיה אמר הרואה נר של חנוכה צריך לברך אמר רב יהודה יום ראשון הרואה מברך ב׳ ומדליק מברך ג׳ מכאן ואילך מדליק מברך שתים ורואה מברך אחת מאי ממעט ממעט זמן ונימעוט נס נס כל יומי איתיה

מאי מברך מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה והיכן צונו רב אויא אמר (דברים יז, יא) מלא תסור רב נחמיה אמר (דברים לב, ז) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתיב רב עמרם הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן בעי ברכה הכא כי קאי ערום היכי מברך והא בעינן (דברים כג, טו) והיה מחניך קדוש וליכא אמר אביי ודאי דדבריהם בעי ברכה ספק דדבריהם לא בעי ברכה

והא יו״ט שני דספק דבריהם הוא ובעי ברכה התם כי היכי דלא לזילזולי בה רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן:

אמר רב הונא חצר שיש לה ב׳ פתחים צריכה שתי נרות (ואמר) רבא לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מרוח אחת לא צריך מ״ט אילימא משום חשדא חשדא דמאן אילימא חשדא דעלמא אפילו ברוח אחת נמי ליבעי אי חשדא דבני מתא אפי׳ משני רוחות נמי לא ליבעי לעולם משום חשדא דבני מתא וזימנין דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק בהך פיתחא נמי לא אדליק

ומנא תימרא דחיישינן לחשד דתניא אמר רבי שמעון בשביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פיאה בסוף שדהו מפני גזל עניים ומפני ביטול עניים ומפני החשד ומשום (ויקרא יט, ט) בל תכלה מפני גזל עניים שלא יראה בעל הבית שעה פנוייה ויאמר לקרובו עני הרי זו פאה

דף כג עמוד ב

ומפני ביטול עניים שלא יהו עניים יושבין ומשמרין עכשיו מניח בעה״ב פאה ומפני חשד שלא יהיו עוברין ושבין אומרים תבא מארה לאדם שלא הניח פאה בשדהו ומשום (ויקרא יט, ט) בל תכלה אטו כולהו לאו משום בל תכלה נינהו אמר רבא מפני הרמאין:

אמר רב יצחק בר רדיפה א״ר הונא נר שיש לה שני פיות עולה לב׳ בני אדם אמר רבא מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה כמין מדורה ואפילו לאחד נמי אינה עולה:

אמר רבא פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו נר ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בתר דאבעיא הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא:

אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה הזהיר בציצית זוכה לטלית נאה הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר גברא רבא נפק מהכא נפק מינייהו רב שיזבי

דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה אמר לה רב יוסף תניא (שמות יג, כב) לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן סברה לאקדומה אמר לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר:

אמר רבא דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן דמוקיר רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן דדחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן:

ולא בשמן שריפה וכו׳: מאי שמן שריפה אמר רבה שמן של תרומה שנטמאה ואמאי קרו לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד ובשבת מ״ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזרה שמא יטה א״ל אביי אלא מעתה ביו״ט לישתרי אלמה תנן אין מדליקין בשמן שריפה ביו״ט גזרה י״ט אטו שבת

רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישינן אלא הכא ביו״ט שחל להיות ע״ש עסקינן לפי שאין שורפין קדשים ביו״ט והא מדקתני סיפא אין מדליקין בשמן שרפה ביו״ט מכלל דרישא לאו ביו״ט עסקי׳ א״ר חנינא מסורא מה טעם קאמר מה טעם אין מדליקין בשמן שריפה ביו״ט לפי שאין שורפין קדשים ביו״ט

דף כד עמוד א

תניא כוותיה דרב חסדא כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב:

איבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה בברכת המזון כיון דמדרבנן הוא לא מדכרינן או דילמא משום פרסומי ניסא מדכרינן אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בהודאה רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא סבר לאדכורי בבונה ירושלים אמר להו רב ששת כתפלה מה תפלה בהודאה אף ברכת המזון בהודאה:

איבעיא להו מהו להזכיר ראש חודש בברכת המזון אם תימצי לומר בחנוכה דרבנן לא צריך ראש חודש דאורייתא צריך או דילמא כיון דלא אסור בעשיית מלאכה לא מזכרינן רב אמר מזכיר רבי חנינא אמר אינו מזכיר אמר רב זריקא נקוט דרב בידך דקאי רבי אושעיא כוותיה דתני ר׳ אושעיא ימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ר״ח וחוש״מ ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו ואין בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון ימים שאין בהן קרבן מוסף כגון שני וחמישי (ושני) ותעניות ומעמדות

שני וחמישי מאי עבידתייהו אלא שני וה׳ וב׳ של תעניות ומעמדות ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו (ואין בהן קדושה על הכוס) ואין בהן הזכרה בברכת המזון:

איבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה במוספין כיון דלית ביה מוסף בדידיה לא מדכרינן או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות רב הונא ורב יהודה דאמרי תרוייהו אינו מזכיר רב נחמן ורבי יוחנן דאמרי תרוייהו מזכיר

אמר אביי לרב יוסף הא דרב הונא ורב יהודה דרב הוא דאמר רב גידל אמר רב ראש חדש שחל להיות בשבת המפטיר בנביא בשבת אינו צריך להזכיר של ראש חדש שאילמלא שבת אין נביא בראש חדש

מי דמי התם נביא בדר״ח ליכא כלל הכא איתיה בערבית ושחרית ומנחה אלא להא דמיא דאמר רב אחדבוי אמר רב מתנה אמר רב יום טוב שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה בשבת א״צ להזכיר של יום טוב שאילמלא שבת אין נביא במנחה ביום טוב

דף כד עמוד ב

ולית הילכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דא״ר יהושע בן לוי יום הכפורים שחל להיות בשבת המתפלל נעילה צריך להזכיר של שבת יום הוא שנתחייב בארבע תפלות

קשיא הילכתא אהילכתא אמרת הילכתא כריב״ל וקיימא לן הילכתא כרבא דאמר רבא יו״ט שחל להיות בשבת שליח ציבור היורד לפני התיבה ערבית אינו צריך להזכיר של יום טוב שאילמלא שבת אין שליח צבור יורד ערבית ביו״ט

הכי השתא התם בדין הוא דאפילו בשבת נמי לא צריך ורבנן הוא דתקוני משום סכנה אבל הכא יום הוא שנתחייב בארבע תפלות:

ולא באליה כו׳: חכמים היינו תנא קמא איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי:

מתני׳ אין מדליקין בשמן שריפה ביו״ט רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת וחכמים מתירין בכל השמנים בשמן שומשמין בשמן אגוזים בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות בעטרן ובנפט ר׳ טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד:

גמ׳ מ״ט לפי שאין שורפין קדשים ביו״ט מנהני מילי אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא (שמות יב, י) ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר שאין ת״ל עד בקר מה ת״ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו

אביי אמר אמר קרא (במדבר כח, י) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו״ט

רבא אמר אמר קרא (שמות יב, טז) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק״ו

רב אשי אמר (שבת) (ויקרא כג, ג) שבתון

דף כה עמוד א

עשה והוה ליה יום טוב עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

ביום טוב הוא דאסיר הא בחול שפיר דמי מ״ט אמר רב כשם שמצוה לשרוף הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת ואמרה תורה בשעת ביעורה תיהני ממנה היכן אמרה תורה מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא (במדבר יח, ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך

ואיבעית אימא מדרבי אבהו דאמר רבי אבהו א״ר יוחנן (דברים כו, יד) ולא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמאת ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא

לאו קל וחומר הוא מה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ״ש

א״ה תרומה נמי לימא ק״ו הוא הא כתיב ממנו

ומה ראית מסתברא קדש לא ממעיטנא שכן סימן פנ״ק עכ״ס פיגול נותר קרבן מעילה וכרת אסור לאונן

אדרבה תרומה לא ממעיטנא שכן מחפ״ז סימן מיתה חומש

דף כה עמוד ב

ואין לה פדיון ואסורה לזרים הנך נפישן

ואיבעית אימא קדש חמור שכן ענוש כרת רב נחמן בר יצחק אמר אמר קרא (דברים יח, ד) תתן לו לו ולא לאורו מכלל דבת אורו הוא:

רבי ישמעאל אומר כו׳: מאי טעמא אמר רבא מתוך שריחו רע גזרה שמא יניחנה ויצא אמר ליה אביי ויצא אמר ליה שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר רב זבדא ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה

מאי מצוה דאמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של ר׳ יהודה בר אלעאי ע״ש מביאים לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך ה׳ צבאות והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן אמר להן בני לא כך שניתי לכם סדין בציצית בית שמאי פוטרין וב״ה מחייבין והלכה כדברי בית הלל ואינהו סברי גזירה משום כסות לילה:

(איכה ג, יז) ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה מאי ותזנח משלום נפשי אמר ר׳ אבהו זו הדלקת נר בשבת נשיתי טובה אמר רבי ירמיה זו בית המרחץ (אמר רבי יוחנן) זו רחיצת ידים ורגלים בחמין ר׳ יצחק נפחא אמר זו מטה נאה וכלים נאים שעליה ר׳ אבא אמר זו מטה מוצעת ואשה מקושטת לתלמידי חכמים:

ת״ר איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו דברי רבי מאיר: סימן מ״ט ק״ס: רבי טרפון אומר כל שיש לו ק׳ כרמים ומאה שדות וק׳ עבדים שעובדין בהן רבי עקיבא אומר כל שיש לו אשה נאה במעשים רבי יוסי אומר כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו

תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי מאי טעמא אמר רבה מתוך שריחו נודף גזרה שמא יסתפק ממנו אמר ליה אביי

דף כו עמוד א

לימא מר מפני שהוא עף חדא ועוד קאמר חדא מפני שהוא עף ועוד גזירה שמא יסתפק ממנו

ההיא חמתא דהות סניאה לה לכלתה אמרה לה זיל איקשיט במשחא דאפרסמא אזלא איקשיט כי אתת אמרה לה זיל איתלי שרגא אזלא אתלא שרגא אינפח בה נורא ואכלתה:

(ירמיהו נב, טז) ומדלת הארץ השאיר נבוזראדן רב טבחים לכורמים וליוגבים כורמים תני רב יוסף אלו מלקטי אפרסמון מעין גדי ועד רמתא יוגבים אלו ציידי חלזון מסולמות של צור ועד חיפה:

ת״ר אין מדליקין בטבל טמא בחול ואצ״ל בשבת כיוצא בו אין מדליקין בנפט לבן בחול ואצ״ל בשבת בשלמא נפט לבן מפני שהוא עף אבל טבל טמא מאי טעמא

אמר קרא (במדבר יח, ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך:

גופא ר״ש בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף ר׳ ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו ר׳ ישמעאל בן ברוקה אומר אין מדליקין אלא ביוצא מן הפרי ר׳ טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד

עמד רבי יוחנן בן נורי על רגליו ואמר מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין ומה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים ומה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות ומה יעשו אנשי קפוטקיא שאין להם לא כך ולא כך אלא נפט אלא אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין

ומדליקין בשמן דגים ובעטרן רבי שמעון שזורי אומר מדליקין בשמן פקועות ובנפט סומכוס אומר כל היוצא מן הבשר אין מדליקין בו אלא בשמן דגים סומכוס היינו ת״ק איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי

תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מפשתן אמר אביי

דף כו עמוד ב

ר׳ שמעון בן אלעזר ותנא דבי ר׳ ישמעאל אמרו דבר אחד ר׳ שמעון בן אלעזר הא דאמרן תנא דבי ר׳ ישמעאל מאי היא דתני דבי ר׳ ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים מה להלן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים

רבא אמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו דר׳ שמעון בן אלעזר אית ליה לתנא דבי ר׳ ישמעאל לית ליה

דכולי עלמא מיהת שלש על שלש בצמר ופשתים מיטמא בנגעים מנלן דתניא בגד אין לי אלא בגד שלש על שלש מנין ת״ל (ויקרא יג, מז) והבגד ואימא לרבות שלשה על שלשה לאו ק״ו הוא השתא שתי וערב מיטמא שלשה על שלשה מיבעיא

אי הכי שלש על שלש נמי ליתי בק״ו אלא שלשה על שלשה דחזו בין לעשירים בין לעניים אתי בק״ו שלש על שלש לעניים הוא דחזיין לעשירים לא חזיין לא אתי בק״ו טעמא דכתביה קרא הא לא כתביה קרא לא גמרינן בק״ו

ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים אמר קרא (ויקרא יג, מז) בגד צמר ופשתים בגד צמר ופשתים אין מידי אחריני לא ואימא כי אימעוט משלש על שלש אבל שלשה על שלשה מיטמא תרי מיעוטי כתיבי (ויקרא יג, מז) בגד צמר או [בבגד] פשתים חד למעוטי משלש על שלש וחד למעוטי משלשה על שלשה

ולרבא דאמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו לרשב״א אית ליה לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה שלשה על שלשה בשאר בגדים

דף כז עמוד א

מנא ליה נפקא (ויקרא יא, לב) מאו בגד דתניא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה בשאר בגדים מניין ת״ל או בגד

ואביי האי או בגד מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים

ורבא גלי רחמנא גבי נגעים והוא הדין לשרצים

ואביי איכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב מטמא בהם

ואידך אי ס״ד נגעים חמירי לכתוב רחמנא גבי שרצים וליתו נגעים מינייהו

ואידך נגעים משרצים לא אתו דאיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמא בכעדשה

אמר אביי האי תנא דבי רבי ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר׳ ישמעאל דתני דבי רבי ישמעאל בגד אין לי אלא בגד צמר ופשתים מניין לרבות צמר גמלים וצמר ארנבים נוצה של עזים והשירין והכלך והסריקין תלמוד לומר או בגד

רבא אמר כי לית ליה להך תנא דבי רבי ישמעאל בשאר בגדים שלש על שלש שלשה על שלשה אית ליה

והא רבא הוא דאמר שלשה על שלשה בשאר בגדים לרשב״א אית ליה לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה הדר ביה רבא מההיא ואב״א הא רב פפא אמרה

רב פפא אמר אף כל לאתויי כלאים כלאים בהדיא כתיבי ביה (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ס״ד אמינא ה״מ דרך לבישה אבל בהעלאה כל תרי מיני אסור

ולאו ק״ו הוא ומה לבישה דקא מיתהני כולי גופיה מכלאים אמרת צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא העלאה לא כ״ש אלא דרב פפא בדותא היא

רב נחמן בר יצחק אמר אף כל

דף כז עמוד ב

לאתויי ציצית בהדיא כתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וכתיב (דברים כב, יב) גדילים תעשה לך סד״א כדרבא דרבא רמי כתיב (במדבר טו, לח) הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים יחדיו הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין ס״ד כדרבא קמ״ל

אמר רב אחא בריה דרבא לרב אשי לתנא דבי רבי ישמעאל מאי שנא לענין טומאה דמרבי שאר בגדים דכתיב או בגד הכא נמי לימא לרבות שאר בגדים מאשר תכסה בה ההוא לאתויי כסות סומא הוא דאתא דתניא וראיתם אותו פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים וראיתם אותו פרט לכסות לילה

ומה ראית לרבות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראייה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראייה אצל אחרים

ואימא לרבות שאר בגדים מסתברא קאי בצמר ופשתים מרבה צמר ופשתים קאי בצמר ופשתים מרבה שאר בגדים:

אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רשב״א הא דאמרן סומכוס דתניא סומכוס אומר סיככה בטווי פסולה מפני שמטמאה בנגעים

כמאן כי האי תנא דתנן שתי וערב מטמא בנגעים מיד דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר השתי משישלה והערב מיד והאוני׳ של פשתן משיתלבנו:

מתני׳ כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן:

גמ׳ מנלן דפשתן איקרי עץ אמר מר זוטרא דאמר קרא (יהושע ב, ו) והיא העלתם הגגה ותטמנם בפשתי העץ:

והיוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן: מנלן אמר רבי אלעזר גמר אהל אהל

דף כח עמוד א

ממשכן כתיב הכא (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב התם (שמות מ, יט) ויפרוש את האהל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו׳ אף כאן שזורין וחוטן כפול ו׳ ת״ל אהל אהל ריבה אי אהל אהל ריבה אפילו כל מילי נמי אם כן גזירה שוה מאי אהני ליה

ואימא מה להלן קרשים אף כאן קרשים אמר קרא (שמות כו, ד) ועשית קרשים למשכן משכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן אלא מעתה ועשית מכסה לאהל הכי נמי מכסה לא איקרי אהל אלא הא דבעי רבי אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת השתא עור בהמה טהורה לא מטמא עור בהמה טמאה מיבעיא שאני התם דהדר אהדריה קרא דכתיב (במדבר ד, כה) ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו מקיש עליון לתחתון מה תחתון קרוי אהל אף עליון קרוי אהל:

גופא בעי רבי אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא טומאת אהלין מאי קמיבעיא ליה אמר רב אדא בר אהבה תחש שהיה בימי משה קמיבעיא ליה טמא היה או טהור היה אמר רב יוסף מאי תיבעי ליה תנינא לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד.

מתיב רבי אבא רבי יהודה אומר שני מכסאות היו אחד של עורות אילים מאדמים ואחד של עורות תחשים רבי נחמיה אומר מכסה אחד היה ודומה כמין תלא אילן והא תלא אילן טמא הוא ה״ק כמין תלא אילן הוא שיש בו גוונין הרבה ולא תלא אילן דאילו התם טמא והכא טהור א״ר יוסף א״ה היינו דמתרגמינן ססגונא ששש בגוונין הרבה

רבא אמר עור בהמה טמאה דמטמא באהל המת מהכא דתניא עור או בעור ריבה עור בהמה טמאה ושלקה ביד כהן קצץ מכולן ועשה אחת מהן מנין תלמוד לומר (ויקרא יג, מח) או בכל מלאכת עור ואיכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב טמא בהן

אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה עור בהמה טמאה מנין תלמוד לומר או עור ואיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה נגעים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעור טמא בהן ועשה עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אף אני אביא אהל המת שעור טמא בו ונעשה בו עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה

אמר ליה רבא מברניש לרב אשי איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן טמאין בפחות מכזית תאמר במת שאינו מטמא אלא בכזית

אלא אמר רבא מברניש

דף כח עמוד ב

אתיא בק״ו מנוצה של עזים שאין מטמא בנגעים מטמא באהל המת עור בהמה טמאה שמטמאה בנגעים אינו דין שמטמאה באהל המת

ואלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו במלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין תפילין בהדיא כתיב בהו (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה׳ בפיך מן המותר בפיך

אלא לעורן והאמר אביי שי״ן של תפילין הל״מ

אלא לכורכן בשערן ולתופרן בגידן הא נמי הל״מ הוא דתניא תפילין מרובעות הל״מ נכרכו׳ בשערן ונתפרות בגידן

אלא לרצועו׳ והא״ר יצחק רצועות שחורות הל״מ נהי דגמירי שחורות טהורות מי גמירי

מאי הוי עלה דתחש שהיה בימי משה א״ר אלעא אמר רשב״ל אומר היה ר״מ תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה הוא אם מין בהמה הוא וקרן אחת היתה לו במצחו ולפי שעה נזדמן לו למשה ועשה ממנו משכן ונגנז

מדקאמר קרן אחת היתה לו במצחו ש״מ טהור היה דא״ר יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו שנאמר (תהלים סט, לב) ותיטב לה׳ משור פר מקרין מפריס מקרין תרתי משמע אמר ר״נ בר יצחק מקרן כתיב וליפשוט מיניה דמין בהמה הוא כיון דאיכא קרש דמין חיה הוא ולית ליה אלא חדא קרן איכא למימר מין חיה הוא:

מתני׳ פתילת הבגד שקיפלה ולא הבהבה ר״א אומר טמאה היא ואין מדליקין בה רע״א טהורה היא ומדליקין בה:

גמ׳ בשלמא לענין טומאה בהא פליגי דר״א סבר קיפול אינו מועיל ובמילתיה קמייתא קיימא ור״ע סבר קיפול מועיל ובטולי בטיל

אלא לענין הדלק׳ במאי פליגי א״ר אלעזר א״ר אושעיא וכן א״ר אדא בר אהבה הכא בג׳ על ג׳ מצומצמות עסקינן ובי״ט שחל להיות ע״ש עסקינן דכ״ע אית להו דר׳ יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ודכ״ע אית להו דעולא דאמר עולא המדליק צריך שידליק ברוב היוצא ר״א סבר קיפול אינו מועיל וכיון דאדליק ביה פורתא הויא ליה שבר כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קמדליק ור״ע סבר קיפול מועיל ואין תורת כלי עליו וכי קמדליק בעץ בעלמא קמדליק.

אמר רב יוסף היינו דתנינא ג׳ על ג׳ מצומצמות ולא ידענא למאי הלכתא

ומדקא מתרץ רב אדא בר אהבה אליבא דר׳ יהודה ש״מ כר״י ס״ל ומי א״ר אדא בר אהבה הכי והא״ר אדא בר אהבה

דף כט עמוד א

נכרי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה ביו״ט ואמאי נולד הוא לדבריהם דר״א ור״ע קאמר ליה וליה לא סבירא ליה

רבא אמר היינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחורכת ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא הא דתני רב יוסף ג׳ על ג׳ מצומצמות למאי הלכתא לענין טומאה . דתנן ג׳ על ג׳ שאמרו חוץ מן המלל דברי ר״ש וחכ״א ג׳ על ג׳ מכוונות:

אמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה ור״ש מתיר מסיקין בתמרין אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי רבי יהודה ור״ש מתיר מסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי רבי יהודה ורבי שמעון מתיר

וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר רבי יהודה משום דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי והוה ליה נולד ואסור אבל תמרים דמעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אימא שפיר דמי ואי אשמעינן גרעינין הוה אמינא דמעיקרא מכסיין והשתא מיגליין אבל קליפי אגוזין דמעיקרא מיגלו והשתא מיגלו אימא שפיר דמי צריכא

והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב אכל תמרי ושדא קשייתא לבוכיא אמר ליה רבי חייא בר פחתי כנגדו ביו״ט אסור קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה

ת״ש דכי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מאי לאו בפרסייאתא ולא קיבלה לא בארמיאתא הואיל וחזי אגב אימייהו

א״ל ר׳ שמואל בר בר חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים כיון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה דאמר רב מתנה אמר רב עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו״ט מרבה עצים מוכנין ומסיקן

רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן ומקולי מטלניות שנו כאן

ואזדא ר׳ אליעזר לטעמיה ור״ע לטעמיה דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר״ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור

דף כט עמוד ב

הניחו בקופסא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שתלאו במגוד או שהניחו לאחורי הדלת ר׳ אליעזר סבר מדלא זרקו באשפה דעתיה עילויה ומאי קרי ליה שלא מן המוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ור׳ יהושע סבר מדלא הניחו בקופסא בטולי בטליה ומאי קרי ליה מוכן דלגבי אשפה מוכן הוא ור׳ עקיבא בתלאו במגוד סבר כרבי אליעזר בהניחו אחורי הדלת סבר לה כרבי יהושע

והדר ביה ר״ע לגביה דר׳ יהושע ממאי אמר רבא מדקתני פתילת הבגד מאי איריא דתני פתילת הבגד ליתני פתילה של בגד מאי פתילת הבגד דעדיין בגד הוא:

מתני׳ לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר:

גמ׳ וצריכא דאי אשמעינן שפופרת של ביצה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפוקי מינה אבל של חרס דמאיסא אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס בהא קאמר רבי יהודה אבל בההיא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן הנך תרתי בהני קאמר רבי יהודה משום דלא מיפסק אבל קערה דמיפסקא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהני תרתי אימא מודו לרבי יהודה צריכא:

ואם חברה היוצר מתחלה מותר וכו׳: תנא אם חברה בסיד ובחרסית מותר והאנן יוצר תנן מאי יוצר כעין יוצר:

תניא א״ר יהודה פעם אחת שבתינו בעליית בית נתזה בלוד והביאו לנו שפופרת של ביצה ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה על פי הנר והיה שם ר״ט וזקנים ולא אמרו לנו דבר אמרו לו משם ראיה שאני בית נתזה דזריזין הן

אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיליתא דשישא לעילא מרבי יצחק בן אלעזר א״ל אי שתוקי לך כדשתיקו ליה חבריא לר׳ יהודה נפיק מיניה חורבא גזירה עליתא דשישא אטו עליתא דעלמא

ריש כנישתא דבצרה גרר ספסלא לעילא מר׳ ירמיה רבה א״ל כמאן כר״ש אימר דאמר ר״ש בגדולים דלא אפשר בקטנים מי אמר ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד״ה מותר

מתיב רב יוסף ר״ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ קתני גדולים וקתני קטנים קשיא לתרווייהו

עולא מתרץ לטעמיה ור׳ ירמיה רבה מתרץ לטעמיה עולא מתרץ לטעמיה מטה דומיא דכסא ור׳ ירמיה רבה מתרץ לטעמי׳ כסא דומיא דמטה

מתיב רבה מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דאפשר למיעבד כצנועין דכי קטנים דמי וכי לא מתכוין שרי ר״ש לכתחלה תיובתא דר״י רבה תיובתא:

מתני׳ המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסטי׳ מפני רוח רעה מפני החולה שיישן פטור כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב רבי יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם:

דף ל עמוד א

גמ׳ מדקתני סיפא חייב ש״מ ר׳ יהודה היא רישא במאי עסיקנא אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה ואי בחולה שאין בו סכנה חייב חטאת מיבעי ליה

לעולם בחולה שיש בו סכנה ובדין הוא דליתני מותר ואיידי דבעי למתני סיפא חייב תנא נמי רישא פטור והדתני רבי אושעיא אם בשביל החולה שיישן לא יכבה ואם כבה פטור אבל אסור ההיא בחולה שאין בו סכנה ורבי שמעון היא:

שאול שאילה זו לעילא מר׳ תנחום דמן נוי מהו לכבות בוצינא דנורא מקמי באישא בשבתא פתח ואמר אנת שלמה אן חכמתך אן סוכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה דוד אביך אמר (תהלים קטו, יז) לא המתים יהללו יה ואת אמרת (קהלת ד, ב) ושבח אני את המתים שכבר מתו וחזרת ואמרת (קהלת ט, ד) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת

לא קשיא הא דקאמר דוד לא המתים יהללו יה הכי קאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין להקב״ה שבח בו והיינו דאמר ר׳ יוחנן מאי דכתיב (תהלים פח, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצות

ודקאמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו שכשחטאו ישראל במדבר עמד משה לפני הקב״ה ואמר כמה תפלות ותחנונים לפניו ולא נענה וכשאמר (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך מיד נענה ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר אחר מנהגו של עולם שר ב״ו גוזר גזרה ספק מקיימין אותה ספק אין מקיימין אותה ואם תמצי לומר מקיימין אותה בחייו מקיימין אותה במותו אין מקיימין אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזירות ותיקן כמה תקנות וקיימות הם לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים וגו׳

ד״א ושבח אני וגו׳ כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (תהלים פו, יז) עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקב״ה רבונו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע

כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה פתח ואמר (תהלים כד, ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו ה׳ עזוז וגבור חזר ואמר (תהלים כד, ט) שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר (דברי הימים ב ו, מב) ה׳ אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב״ה על אותו עון ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו

והיינו דכתי׳ (מלכים א ח, סו) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה׳ לדוד עבדו ולישראל עמו וילכו לאהליהם שמצאו נשותיהן בטהרה שמחים שנהנו מזיו השכינה וטובי לב שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר על כל

הטובה אשר עשה ה׳ לדוד עבדו (ולישראל עמו. לדוד עבדו) שמחל לו על אותו עון ולישראל עמו דאחיל להו עון דיום הכפורים

ודקאמר שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (תהלים לט, ה) הודיעני ה׳ קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הודיעני ה׳ קצי אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם ומדת ימי מה היא גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם ואדעה מה חדל אני אמר לו בשבת תמות אמות באחד בשבת אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי׳ כמלא נימא אמות בערב שבת אמר לו (תהלים פד, יא) כי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח

דף ל עמוד ב

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כולי יומא ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגירסא אמר מאי אעביד ליה הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותיה אישתיק ונח נפשיה

שלח שלמה לבי מדרשא אבא מת ומוטל בחמה וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה שלחו ליה חתוך נבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח עליו ככר או תינוק וטלטלו ולא יפה אמר שלמה (קהלת ט, ד) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת ולענין שאילה דשאילנא קדמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרויה נר מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב״ה:

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב (קהלת א, ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר׳ ינאי תחת השמש הוא דאין לו קודם שמש יש לו סופו דברי תורה דכתיב (קהלת יב, יג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם מאי כי זה כל האדם אמר רבי (אליעזר) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה ר׳ אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה שמעון בן זומא אומר לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה

ומאי דבריו סותרין זה את זה כתיב (קהלת ז, ג) טוב כעס משחוק וכתיב (קהלת ב, ב) לשחוק אמרתי מהלל כתיב (קהלת ח, טו) ושבחתי אני את השמחה וכתיב (קהלת ב, ב) ולשמחה מה זה עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הקב״ה על הצדיקים בעוה״ז משחוק שמשחק הקב״ה על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהלל זה שחוק שמשחק הקב״ה עם הצדיקים בעולם הבא

ושבחתי אני את השמחה שמחה של מצוה ולשמחה מה זה עושה זו שמחה שאינה של מצוה ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים ב ג, טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה׳ אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלום טוב

איני והאמר רב גידל אמר רב כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוינה שנאמר (שיר השירים ה, יג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי מור עובר אלא מר עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים לא קשיא הא ברבה והא בתלמיד ואיבעית אימא הא והא ברבה ולא קשיא הא מקמי דלפתח הא לבתר דפתח כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא

ואף ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו אמרי ספר קהלת לאו עיינינן ואשכחינן טעמא הכא נמי ליעיינן ומאי דבריו סותרים זה את זה כתיב (משלי כו, ד) אל תען כסיל כאולתו וכתיב (משלי כו, ה) ענה כסיל כאולתו לא קשיא הא בדברי תורה הא במילי דעלמא

כי הא דההוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה אשתך אשתי ובניך בני אמר ליה רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה אמך אשתי ואתה בני אמר ליה רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע אמר רבי חייא אהניא ליה צלותיה לרבי דלא לשווייה בני ממזירי דרבי כי הוה מצלי אמר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתצילני היום מעזי. פנים ומעזות פנים

בדברי תורה מאי היא כי הא דיתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר (ירמיהו לא, ח) הרה ויולדת יחדיו ליגלג עליו אותו תלמיד אמר אין כל חדש תחת השמש א״ל בא ואראך דוגמתן בעוה״ז נפק אחוי ליה תרנגולת

ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר (יחזקאל יז, כג) ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום ליגלג עליו אותו תלמיד אמר והכתיב אין כל חדש תחת השמש א״ל בא וארא דוגמתם בעולם הזה נפק אחוי ליה צלף

ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר (תהלים עב, טז) יהי פסת בר בארץ ליגלג עליו אותו תלמיד ואמר אין כל חדש תחת השמש אמר ליה בא וארא דוגמתן בעולם הזה נפק אחוי ליה כמיהין ופטריות ואכלי מילת נברא בר קורא:

. ת״ר לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי מעשה בשני בני אדם

דף לא עמוד א

שהמרו זה את זה אמרו כל מי שילך ויקניט את הלל יטול ד׳ מאות זוז אמר אחד מהם אני אקניטנו אותו היום ע״ש היה והלל חפף את ראשו הלך ועבר על פתח ביתו אמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א״ל שאלה יש לי לשאול א״ל שאל בני שאל מפני מה ראשיהן של בבליים סגלגלות א״ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שאין להם חיות פקחות

הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א״ל שאלה יש לי לשאול א״ל שאל בני שאל מפני מה עיניהן של תרמודיין תרוטות אמר לו בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין החולות

הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו א״ל בני מה אתה מבקש א״ל שאלה יש לי לשאול א״ל שאל בני שאל מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות א״ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין בצעי המים

אמר לו שאלות הרבה יש לי לשאול ומתירא אני שמא תכעוס נתעטף וישב לפניו א״ל כל שאלות שיש לך לשאול שאל א״ל אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל א״ל הן א״ל אם אתה הוא לא ירבו כמותך בישראל א״ל בני מפני מה א״ל מפני שאבדתי על ידך ד׳ מאות זוז א״ל הוי זהיר ברוחך כדי הוא הלל שתאבד על ידו ד׳ מאות זוז וד׳ מאות זוז והלל לא יקפיד:

ת״ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א״ל שבכתב אני מאמינך ושבעל פה איני מאמינך גיירני ע״מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאו בנזיפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א״ל א״ב ג״ד למחר אפיך ליה א״ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א״ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי:

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א״ל גיירני ע״מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור.

שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר (שמות כח, ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישימוני כהן גדול בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימני כהן גדול דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה

א״ל כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע (במדבר א, נא) והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א״ל אפי׳ על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בנים למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם (שמות ד, כב) בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה

בא לפני שמאי א״ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת בא לפני הלל א״ל ענוותן הלל ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתני תחת כנפי השכינה לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה:

אמר ר״ל מאי דכתיב (ישעיהו לג, ו) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו׳ אמונת זה סדר זרעים עתיך זה סדר מועד חוסן זה סדר נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות ואפ״ה (ישעיהו לג, ו) יראת ה׳ היא אוצרו

אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפו״ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפ״ה אי יראת ה׳ היא אוצרו אין אי לא משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חיטין לעלייה הלך והעלה לו א״ל עירבת לי בהן קב חומטון

א״ל לאו א״ל מוטב אם לא העליתה

תנא דבי ר״י מערב אדם קב חומטון בכור של תבואה ואינו חושש:

אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו

דף לא עמוד ב

יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל מכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד אמר רב יהודה לא ברא הקב״ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו שנאמר (קהלת ג, יד) והאלהים עשה שייראו מלפניו

ר׳ סימון ור׳ אלעזר הוו יתבי חליף ואזיל ר׳ יעקב בר אחא א״ל חד לחבריה ניקו מקמיה דגבר דחיל חטאין הוא א״ל אידך ניקו מקמיה דגבר בר אוריין הוא א״ל אמינא לך אנא דגבר דחיל חטאין הוא ואמרת לי את בר אוריין הוא

תסתיים דרבי אלעזר הוא דאמר דגבר דחיל חטאין הוא דא״ר יוחנן משום ר׳ אלעזר אין לו להקב״ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה׳ אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו׳ וכתיב (איוב כח, כח) ויאמר לאדם הן יראת ה׳ היא חכמה וגו׳ שכן בלשון יוני קורין לאחת הן תסתיים:

דרש רב עולא מאי דכתיב (קהלת ז, יז) אל תרשע הרבה וגו׳ הרבה הוא דלא לירשע הא מעט לירשע אלא מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום אחר ויהא ריחו נודף

דרש רבא בר רב עולא מאי דכתיב (תהלים עג, ד) כי אין חרצובות למותם ובריא אולם אמר הקב״ה לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם והיינו דאמר רבה מאי דכתיב (תהלים מט, יד) זה דרכם כסל למו יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם שמא תאמר שכחה היא מהן ת״ל ואחריהם בפיהם ירצו סלה:

כחס על הנר כו׳: ר׳ יוסי כמאן ס״ל אי כר׳ יהודה ס״ל אפילו בהנך נמי ליחייב ואי כר״ש ס״ל פתילה נמי ליפטר אמר עולא לעולם כר׳ יהודה ס״ל וקסבר ר׳ יוסי סותר על מנת לבנות במקומו הוי סותר על מנת לבנות שלא במקומו לא הוי סותר

א״ל רבה מכדי כל מלאכות ילפינן להו ממשכן והתם סותר ע״מ לבנות שלא במקומו הוא א״ל שאני התם כיון דכתיב (במדבר ט, יח) על פי ה׳ יחנו כסותר ע״מ לבנות במקומו דמי

ור׳ יוחנן אמר לעולם כר״ש ס״ל ומאי שנא פתילה כדאמר רב המנונא ואיתימא רב אדא בר אהבה הכא בפתילה שצריך להבהבה עסקינן דבההיא אפילו ר״ש מודי דקא מתקן מנא אמר רבא דיקא נמי דקתני שהוא עושה פחם ולא קתני מפני שנעשית פחם ש״מ:

מתני׳ על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר:

גמ׳ נדה מ״ט א״ר יצחק היא קלקלה בחדרי בטנה לפיכך תלקה בחדרי בטנה תינח נדה חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר כדדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא אמר הקב״ה רביעית דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי אתכם

דף לב עמוד א

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר על עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם

ומ״ש בשעת לידתן אמר רבא נפל תורא חדד לסכינא אביי אמר תפיש תירוס אמתא בחד מחטרא ליהוי רב חסדא אמר שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל מר עוקבא אמר רעיא חגרא ועיזי ריהטן אבב חוטרא מילי ואבי דרי חושבנא רב פפא אמר אבב חנואתא נפישי אחי ומרחמי אבב בזיוני לא אחי ולא מרחמי

וגברי היכא מיבדקי אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא כעין גשר רב לא עבר במברא דיתיב ביה עכו״ם אמר דילמא מיפקיד ליה דינא עליה ומתפיסנא בהדיה שמואל לא עבר אלא במברא דאית ביה עכו״ם אמר שטנא בתרי אומי לא שליט

ר׳ ינאי בדיק ועבר ר׳ ינאי לטעמיה דאמר לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס שמא אין עושים לו נס ואם עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו אמר רבי חנין מאי קראה (בראשית לב, יא) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא

אמר ר׳ יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר אמר מר עוקבא מאי קראה (דברים כב, ח) כי יפול הנופל ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול ששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב.

ת״ר מי שחלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו בקולר עלה למטה ונפל יהי דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגרדום לידון שכל העולה לגרדום לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול

ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי׳ תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר (איוב לג, כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו׳: ר׳ אליעזר בנו של ר׳ יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף:

תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות יולדות רבי אלעזר אומר נשים מתות ילדות ר׳ אחא אומר בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת וי״א על שקורין לארון הקודש ארנא.

תניא ר׳ ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי . הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם תניא ר׳ יוסי אומר שלשה בדקי מיתה נבראו באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה נדה וחלה והדלקת הנר חדא כר׳ אלעזר וחדא כרבנן

תניא רשב״ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה

דף לב עמוד ב

ונמסרו לעמי הארץ

תניא רבי נתן אומר בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר (משלי כב, כז) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך רבי אומר בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה, ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם

ת״ר בעון נדרים בנים מתים דברי ר״א בר״ש ר׳ יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה בשלמא למאן דאמר בעון נדרים כדאמרן אלא למ״ד בעון ביטול תורה מאי קראה דכתיב (ירמיהו ב, ל) לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו ר״נ בר יצחק אמר למ״ד בעון נדרים נמי מהכא לשוא הכיתי את בניכם על עסקי שוא מכדי ר׳ יהודה הנשיא היינו רבי ורבי בעון נדרים קאמר בתר דשמעה מר״א בר׳ שמעון

פליגי בה ר׳ חייא בר אבא ור׳ יוסי חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ביטול תורה למ״ד בעון מזוזה מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו ולמ״ד בעון ביטול תורה מקרא נדרש לפניו ולפני פניו:

פליגי בה ר״מ ור׳ יהודה חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ציצית בשלמא למ״ד בעון מזוזה דכתיב (דברים יא, כ) וכתבתם על מזוזות ביתך וכתיב בתריה למען ירבו ימיכם וימי בניכם אלא למ״ד בעון ציצית מ״ט א״ר כהנא ואיתימא שילא מרי דכתיב (ירמיהו ב, לד) גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים ר״נ בר יצחק אמר למ״ד בעון מזוזה נמי מהכא דכתיב (ירמיהו ב, לד) לא במחתרת מצאתים שעשו פתחים כמחתרת

אמר ר״ל כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו ב׳ אלפים וח׳ מאות עבדים שנא׳ (זכריה ח, כג) כה אמר ה׳ [צבאות] בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים [והחזיקו] בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו׳:

סימן שנא חלה תרומה נגזלת דינא שבועה שיפוכתא גילויא ונבלותא: תניא ר׳ נחמיה אומר בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים. ר׳ אלעזר בר׳ יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (ויקרא כו, טז) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש

וזרעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם אל תקרי בהלה אלא בחלה ואם נותנין מתברכין שנאמר (יחזקאל מד, ל) [ו] ראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך:

בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר והיוקר הוה והשכר אבד ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין שנאמר (איוב כד, יט) ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו מאי משמע תנא דבי רבי ישמעאל בשביל דברים שצויתי אתכם בימות החמה ולא עשיתם יגזלו מכם מימי שלג בימות הגשמים ואם נותנין מתברכין שנאמר (מלאכי ג, י) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה׳ צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די אמר רמי בר (רב) א״ר עד שיבלו שפתותיכם מלומר די:

בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן שנאמר (עמוס ד, א) שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים אמר רבא כגון הני נשי דמחוזא

דף לג עמוד א

דאכלן ולא עבדן וכתיב (עמוס ד, ט) הכיתי אתכם בשדפון וביקרון הרבות גנותיכם וכרמיכם ותאניכם וזיתיכם יאכל הגזם וכתיב (יואל א, ד) יתר הגזם אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל וכתי׳ (ישעיהו ט, יט) ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשר זרועו יאכלו אל תקרי בשר זרועו אלא בשר זרעו:

בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב (ויקרא כו, כה) והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו׳ ואין ברית אלא תורה שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו׳ וכתיב (ויקרא כו, כו) בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו׳ וכתיב (ויקרא כו, מג) יען וביען במשפטי מאסו:

בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול השם וחילול שבת חיה רעה רבה ובהמה כלה ובני אדם מתמעטין והדרכים משתוממין שנא׳ (ויקרא כו, כג) ואם באלה לא תוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה וכתיב והשלחתי בכם את חית השדה וגו׳ וכתיב בשבועת שקר (ויקרא יט, יב) ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך ובחלול השם כתיב (ויקרא כב, לב) ולא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת כתיב (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת ויליף חילול חילול משבועת שקר:

בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר (במדבר לה, לג) ולא תחניפו וגו׳ ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם יושבים בה ואיני שוכן בתוכה:

בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר (ויקרא יח, כז) כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו׳ וכתיב ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה וגו׳ וכתיב (ויקרא יח, כח) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה

ובעבודת כוכבים כתיב (ויקרא כו, ל) ונתתי את פגריכם וגו׳ וכתיב והשמותי את מקדשיכם וגו׳ ואתכם אזרה בגוים

בשמיטין וביובלות כתיב (ויקרא כו, לד) אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו׳ וכתיב (ויקרא כו, לד) כל ימי השמה תשבות:

בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים יתומים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא׳ (ישעיהו ט, טז) על כן על בחוריו לא ישמח ה׳ ואת יתומיו [ואת] (ו) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה

מאי ועוד ידו נטויה א״ר חנן בר רבא הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא כל המנבל פיו אפי׳ חותמין עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה הופכין עליו לרעה אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר (משלי כב, יד) שוחה עמוקה פי זרות רב נחמן בר יצחק אמר אף שומע ושותק שנאמר (משלי כב, יד) זעום ה׳ יפול שם

אמר רב אושעיא כל הממרק עצמו לעבירה חבורות ופצעין יוצאין בו שנאמר (משלי כ, ל) חבורות פצע תמרוק ברע ולא עוד אלא שנדון בהדרוקן שנאמר (משלי כ, ל) ומכות חדרי בטן אמר רב נחמן בר יצחק . סימן לעבירה הדרוקן

ת״ר ג׳ מיני הדרוקן הן של עבירה עבה ושל רעב תפוח ושל כשפים דק

שמואל הקטן חש ביה אמר רבש״ע מי מפיס איתסי אביי חש ביה אמר רבא ידענא ביה. בנחמני דמכפין נפשיה רבא חש ביה והא רבא הוא דאמר נפישי קטילי קדר מנפיחי כפן שאני רבא דאנסי ליה רבנן בעידניה בעל כורחיה

ת״ר ד׳ סימנין הן סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת חנם ירקון סימן לגסות הרוח עניות סימן ללה״ר אסכרה

ת״ר אסכרה באה לעולם

דף לג עמוד ב

על המעשר ר׳ אלעזר בר׳ יוסי אומר על לשון הרע אמר רבא ואיתימא ריב״ל מאי קראה (תהלים סג, יב) והמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר

איבעיא להו רבי אלעזר ברבי יוסי על לשון הרע קאמר או דילמא אף על לשון הרע נמי קאמר ת״ש כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היה שם רבי יהודה ור׳ אלעזר בר׳ יוסי ור״ש נשאלה שאלה זו בפניהם מכה זו מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה נענה רבי יהודה ברבי אלעאי ראש המדברים בכל מקום ואמר אע״פ שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר מפני שאוכלין בה דברים טמאין דברים טמאים סלקא דעתך אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים נענה ר׳ שמעון ואמר בעון ביטול תורה

אמרו לו נשים יוכיחו שמבטלות את בעליהן נכרים יוכיחו שמבטלין את ישראל תינוקות יוכיחו שמבטלין את אביהן תינוקות של בית רבן יוכיחו

התם כדרבי גוריון דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור א״ר יצחק בר זעירי ואמרי לה א״ר שמעון בן נזירא מאי קראה (שיר השירים א, ח) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו׳ ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים ש״מ אף על לשון הרע נמי קאמר ש״מ

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתיב יהודה בן גרים גבייהו פתח ר׳ יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות ר׳ יוסי שתק נענה רשב״י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה יוסי ששתק יגלה לציפורי שמעון שגינה יהרג

אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי כי תקיף גזירתא א״ל לבריה נשים דעתן קלה עליהן דילמא מצערי לה ומגליא לן אזלו טשו במערתא איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא והוו משלחי מנייהו והוו יתבי עד צווארייהו בחלא כולי יומא גרסי בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו איתבו תריסר שני במערתא אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה

נפקו חזו אינשי דקא כרבי וזרעי אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם הדור אזול איתיבו תריסר ירחי שתא אמרי משפט רשעים בגיהנם י״ב חדש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם נפקו כל היכא דהוה מחי ר׳ אלעזר הוה מסי ר״ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה

בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות אמרו ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגי לך בחד חד כנגד (שמות כ, ז) זכור וחד כנגד (דברים ה, יא) שמור א״ל לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל יתיב דעתייהו

שמע ר׳ פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה עייליה לבי בניה הוה קא אריך ליה לבישריה חזי דהוה ביה פילי בגופיה הוה קא בכי וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה א״ל אוי לי שראיתיך בכך א״ל אשריך שראיתני בכך שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך דמעיקרא כי הוה מקשי ר״ש בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה ר׳ פנחס בן יאיר תריסר פירוקי לסוף כי הוה מקשי ר״פ בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב״י עשרין וארבעה פירוקי

אמר הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב (בראשית לג, יח) ויבא יעקב שלם ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו (בראשית לג, יח) ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם ושמואל אמר שווקים תיקן להם ור׳ יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם אמר איכא מילתא דבעי לתקוני אמרו ליה איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה

דף לד עמוד א

ואית להו צערא לכהנים לאקופי אמר איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה א״ל ההוא סבא כאן קיצץ בן זכאי תורמסי תרומה עבד איהו נמי הכי כל היכא דהוה קשי טהריה וכל היכא דהוה רפי צייניה

אמר ההוא סבא טיהר בן יוחי בית הקברות א״ל אילמלי (לא) היית עמנו ואפי׳ היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר עכשיו שהיית עמנו ונמנית עמנו יאמרו זונות מפרכסות זו את זו תלמידי חכמים לא כל שכן יהב ביה עיניה ונח נפשיה נפק לשוקא חזייה ליהודה בן גרים אמר עדיין יש לזה בעולם נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות:

מתני׳ ג׳ דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר ספק חשכה ספק אינו חשכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין:

גמ׳ מנא הני מילי א״ר יהושע בן לוי אמר קרא (איוב ה, כד) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא אמר רבה בר רב הונא אע״ג דאמור רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר וכו׳ צריך למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלינהו מיניה אמר רב אשי אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא וקיימתי מסברא

הא גופא קשיא אמרת שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עם חשכה אין ספק חשכה ספק אינו חשכה לא והדר תני ספק חשכה ספק אינו חשכה מערב:

סימן בגופיא זימרא ציפרא בחבלא דמילתא:

א״ר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר רב לא קשיא כאן בעירובי תחומין כאן בעירובי חצרות

ואמר רבא אמרו לו שנים צא וערב עלינו לאחד עירב עליו מבעוד יום ולאחד עירב עליו בין השמשות זה שעירב עליו מבעוד יום נאכל עירובו בין השמשות וזה שעירב עליו בין השמשות נאכל עירובו משחשכה שניהם קנה עירוב

מה נפשך אי בין השמשות יממא הוא בתרא ליקני קמא לא ליקני ואי בין השמשות ליליא הוא קמא ליקני בתרא לא ליקני בין השמשות ספקא הוא וספקא דרבנן לקולא:

(ואמר) רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה גזרה שמא ירתיח אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות נמי ניגזר א״ל סתם קדירות רותחות הן

ואמר רבא

דף לד עמוד ב

מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת אמר ליה אביי ויטמין גזירה שמא יחתה בגחלים:

ת״ר ביה״ש ספק מן היום ומן הלילה ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה מטילין אותו לחומר שני ימים

ואיזהו בין השמשות משתשקע החמה כ״ז שפני מזרח מאדימין הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון זהו לילה דברי רבי יהודה ר׳ נחמיה אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה חצי מיל רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו

אמר מר מטילין אותו לחומר שני ימים למאי הלכתא אמר רב הונא בריה דרב יהושע לענין טומאה כדתנן ראה שני ימים בין השמשות ספק לטומאה ולקרבן ראה יום אחד בין השמשות ספק לטומאה

הא גופה קשיא אמרת איזהו ביה״ש משתשקע החמה כ״ז שפני מזרח מאדימין הא הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון לילה הוא והדר תנא הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל כרוך ותני איזהו ביה״ש משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין והכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה ורב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הכי קתני משתשקע החמה כ״ז שפני מזרח מאדימין יום הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון ביה״ש הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה

ואזדו לטעמייהו דאיתמר שיעור ביה״ש בכמה אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל שלשה חלקי מיל מאי ג׳ חלקי מיל אילימא תלתא פלגי מילא נימא מיל ומחצה אלא תלתא תילתי מילא נימא מיל אלא תלתא ריבעי מילא ורב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל שני חלקי מיל מאי שני חלקי מיל אילימא תרי פלגי מילא לימא מיל ואלא תרי רבעי מילא לימא חצי מיל אלא

דף לה עמוד א

תרי תילתי מיל מאי בינייהו איכא בינייהו פלגא דנקא

וחילופה בחלתא דאמר רבה חלתא בת תרי כורי שרי לטלטולה ובת תלתא כורי אסור לטלטולה ורב יוסף אמר בת תלתא כורי נמי שרי בת ארבעה כורי אסור

אמר אביי בעי מיניה דמר בשעת מעשה ואפילו בת תרי כורי לא שרא לי כמאן כהאי תנא דתנן כוורת הקש וכוורת הקנים ובור ספינה אלכסנדרית אע״פ שיש להם שולים והן מחזיקות מ׳ סאה בלח שהן כוריים ביבש טהורים אמר אביי שמע מינה האי גודשא תילתא הוי

אביי חזייה לרבא דקא דאוי למערב א״ל והתניא כל זמן שפני מזרח מאדימין א״ל מי סברת פני מזרח ממש לא פנים המאדימין את המזרח. א״ד רבא חזייה לאביי דקא דאוי למזרח א״ל מי סברת פני מזרח ממש פנים המאדימין את המזרח וסימניך כוותא:

ר׳ נחמיה אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה חצי מיל: א״ר חנינא הרוצה לידע שיעורו של ר׳ נחמיה יניח חמה בראש הכרמל וירד ויטבול בים ויעלה וזהו שיעורו של ר׳ נחמיה

א״ר חייא הרוצה לראות בארה של מרים יעלה לראש הכרמל ויצפה ויראה כמין כברה בים וזו היא בארה של מרים אמר רב מעין המיטלטל טהור וזהו בארה של מרים:

אמר רב יהודה אמר שמואל ביה״ש דר׳ יהודה כהנים טובלין בו למאן אילימא לר׳ יהודה ספקא הוא אלא ביה״ש דר׳ יהודה לר׳ יוסי כהנים טובלין בו

פשיטא מהו דתימא בין השמשות דר׳ יוסי מישך שייך בדר׳ יהודה קא משמע לן דשלים בין השמשות דר׳ יהודה והדר מתחיל בין השמשות דר׳ יוסי

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה לענין שבת והלכה כר׳ יוסי לענין תרומה בשלמא הלכה כר׳ יהודה לענין שבת לחומרא אבל לענין תרומה מאי היא אילימא לטבילה ספקא היא

דף לה עמוד ב

אלא לאכילת תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין השמשות דר׳ יוסי

א״ר יהודה אמר שמואל כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה תנ״ה כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה א״ר יוסי לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה אלא בינונים

א״ר יוסי בר׳ זבידא העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשך א״ל רבא לשמעיה אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדשימשא אריש דיקלי אתלו שרגא ביום המעונן מאי במתא חזי תרנגולא בדברא עורבי אי נמי אדאני:

ת״ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר׳ נתן ר׳ יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת

אמר רשב״ג מה נעשה להם לבבליים שתוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין תוקעין ומריעין הוו להו חמשה אלא שתוקעין וחוזרין ותוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין מנהג אבותיהן בידיהן

מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה שניה להדליק את הנר כמאן לא כר׳ נתן ולא כר׳ יהודה הנשיא אלא שלישית להדליק את הנר כמאן כרבי נתן

תנא דבי רבי ישמעאל שש תקיעות תוקעין ע״ש התחיל לתקוע תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין רשאין ליכנס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין התחיל לתקוע תקיעה שניה נסתלקו התריסין ננעלו החנויות ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה התחיל לתקוע תקיעה שלישית סילק המסלק והטמין המטמין והדליק המדליק ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת

א״ר יוסי (בר) חנינא שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו אמר לו אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות

והתניא שופר מיטלטל וחצוצרות אינם מיטלטלין אמר רב (יוסי) לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור א״ל אביי וביחיד למאי חזי הואיל וראוי לגמע בו מים

דף לו עמוד א

לתינוק בציבור נמי חזי לגמע לתינוק עני ותו הא דתניא כשם שמטלטלין את השופר כך מטלטלין את חצוצרות מני אלא לא קשיא הא ר׳ יהודה הא ר׳ שמעון הא ר׳ נחמיה

ומאי שופר נמי חצוצרות כדרב חסדא דא״ר חסדא הני תלת מילי אישתני שמייהו מכי חרב בית המקדש חצוצרתא שופרא שופרא חצוצרתא למאי נפקא מינה לשופר של ראש השנה

ערבה צפצפה צפצפה ערבה למאי נ״מ ללולב

פתורה פתורתא פתורתא פתורה למאי נ״מ למקח וממכר

אמר אביי אף אנו נאמר הובלילא בי כסי בי כסי הובלילא למאי נפקא מינה למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות דמצד אחד כשירה ומשני צדדים טריפה

אמר רב אשי אף אנו נאמר בבל בורסיף בורסיף בבל

דף לו עמוד ב

למאי נפקא מינה לגיטי נשים:

הדרן עלך במה מדליקין

מתני׳ כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין:

גמ׳ איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא דתניא חנניה אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע״פ שאינו גרוף ואינו קטום או דילמא לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא לא וכל שכן להחזיר

ת״ש מדקתני תרי בבי במתני׳ ב״ש אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל ב״ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וב״ה אומרים אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא משהין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא ישהא עד שיגרוף או עד שיתן

אפר ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל וב״ה אומרים חמין ותבשיל וכי היכי דפליגי בלשהות פליגי נמי בלהחזיר שבית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין

אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן מחזירין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין הא תו למה לי

דף לז עמוד א

לעולם אימא לך להחזיר תנן וחסורי מיחסרא והכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן את האפר אבל לשהות משהין אע״פ שאינו גרוף ואינו קטום ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל והך חזרה דאמרי לך לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת בית שמאי ובית הלל שבית שמאי אומרים נוטלין ולא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין

ת״ש דאמר ר׳ חלבו א״ר חמא בר גוריא אמר רב לא שנו אלא על גבה אבל לתוכה אסור אי אמרת בשלמא להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה לעל גבה אלא אי אמרת לשהות תנן מה לי תוכה מה לי על גבה מי סברת ר׳ חלבו אגרישא קאי אסיפא קאי ובית הלל אומרים אף מחזירין ואמר ר׳ חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לא שנו אלא על גבה אבל תוכה אסור

תא שמע ב׳ כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה ואינה קטומה משהין על גבי גרופה וקטומה ואין משהין על שאינה גרופה ואינה קטומה ומה הן משהין בית שמאי אומרים ולא כלום ובית הלל אומרים חמין אבל לא תבשיל עקר דברי הכל לא יחזיר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין

אי אמרת בשלמא לשהות תנן מתני׳ מני רבי יהודה היא אלא אי אמרת להחזיר תנן מתניתין מני לא רבי יהודה ולא ר׳ מאיר אי רבי מאיר קשיא לב״ש בחדא ולבית הלל בתרתי אי רבי יהודה קשיא גרופה וקטומה

לעולם אימא לך להחזיר תנן ותנא דידן סבר לה כרבי יהודה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כרבי יהודה בחדא בחמין ותבשיל ונוטלין ומחזירין ופליג עליה בחדא דאילו תנא דידן סבר לשהות ואף על פי שאינו גרוף וקטום ורבי יהודה סבר בלשהות נמי גרוף וקטום אין אי לא לא

איבעיא להו מהו לסמוך בה תוכה וגבה אסור אבל לסמוך בה שפיר דמי או דילמא לא שנא

תא שמע שתי כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה וקטומה משהין על גבי גרופה וקטומה ואף על גב דקא סליק ליה הבלא מאידך דילמא שאני התם דכיון דמידליא שליט בה אוירא

תא שמע דאמר רב ספרא אמר רב חייא קטמה ונתלבתה סומכין לה ומקיימין עליה ונוטלין ממנה ומחזירין לה שמע מינה לסמוך נמי קטמה אין לא קטמה לא ולטעמיך נוטלין ממנה דקתני קטמה אין לא קטמה לא אלא תנא נוטלין משום מחזירין הכא נמי תנא סומכין משום מקיימין

הכי השתא התם נוטלין ומחזירין בחד מקום הוא תנא נוטלין משום מחזירין אלא הכא סומכין בחד מקום הוא ומקיימין בחד מקום הוא

מאי הוי עלה ת״ש כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה ואין מקיימין אא״כ גרופה וקטומה גחלים שעממו או שנתן עליה נעורת של פשתן דקה הרי היא כקטומה

אמר ר׳ יצחק בר נחמני א״ר אושעיא קטמה והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו

דף לז עמוד ב

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דהובערה הדרא לה למילתא קמייתא קמשמע לן

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קטמה והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי׳ גחלים של רותם ש״מ מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה אצטריכא ליה היינו הך גחלים של רותם אצטריכא ליה

אמר רב ששת אמר ר׳ יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו עקר לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר קסבר מתניתין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע״פ שאינו גרוף ואינו קטום

אמר רבא תרווייהו תננהי לשהות תנינא אין נותנין את הפת בתוך התנור עם חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן לא קשרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה אבל בשאינה גרופה וקטומה לא ורב ששת נמי דיוקא דמתני׳ קמ״ל

אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה תבשיל שבישל כל צורכו וחמין שהוחמו כל צורכן ואפי׳ מצטמק ויפה לו אמר ליה ההוא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור

אמר ליה אטו לית אנא ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי יוחנן

אמר ליה אביי לרב יוסף מהו לשהות אמר ליה הא רב יהודה משהו ליה ואכיל א״ל בר מיניה דרב יהודה דכיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי שרי למעבד ליה לי ולך מאי אמר ליה בסורא משהו דהא רב נחמן בר יצחק מרי דעובדא הוה ומשהו ליה ואכיל אמר רב אשי קאימנא קמיה דרב הונא ושהין ליה כסא דהרסנא ואכל ולא ידענא אי משום דקסבר מצטמק ויפה לו מותר אי משום דכיון דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו הוא

אמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר כללא דמלתא כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא והני מילי דאית ביה בשרא אבל לית ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא וכי אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה לאורחין מצטמק ורע לו לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע להן

בעו מיניה מרבי חייא בר אבא

דף לח עמוד א

שכח קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת מהו אישתיק ולא א״ל ולא מידי למחר נפק דרש להו המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולא שנא

מאי ול״ש רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו להיתירא מבשל הוא דקא עביד מעשה במזיד לא יאכל אבל האי דלא קא עביד מעשה במזיד נמי יאכל רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא מבשל הוא דלא אתי לאיערומי בשוגג יאכל אבל האי דאתי לאיערומי בשוגג נמי לא יאכל

מיתיבי שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל בד״א בחמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו אבל חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו בין בשוגג בין במזיד יאכל דברי ר״מ

ר׳ יהודה אומר חמין שהוחמו כל צורכן מותרין מפני שמצטמק ורע לו ותבשיל שבישל כל צורכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו וכל המצטמק ויפה לו כגון כרוב ופולים ובשר טרוף אסור וכל המצטמק ורע לו מותר

קתני מיהא תבשיל שלא בישל כל צורכו בשלמא לרב נחמן בר יצחק לא קשיא כאן קודם גזרה כאן לאחר גזרה אלא רבה ורב יוסף דאמרי להיתירא אי קודם גזרה קשיא מזיד אי לאחר גזרה קשיא נמי שוגג קשיא

מאי גזירתא דאמר רב יהודה בר שמואל א״ר אבא אמר רב כהנא אמר רב בתחילה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל וה״ה לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שכחים אנו חזרו וקנסו על השוכח

קשיא דר׳ מאיר אדר׳ מאיר קשיא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה דר׳ מאיר אדר״מ לא קשיא הא לכתחילה הא דיעבד דר׳ יהודה אדר׳ יהודה נמי לא קשיא כאן בגרופה וקטומה כאן בשאינה גרופה וקטומה

איבעיא להו עבר ושהה מאי מי קנסוהו רבנן או לא ת״ש דאמר שמואל בר נתן א״ר חנינא כשהלך רבי יוסי לציפורי מצא חמין שנשתהו על גבי כירה ולא אסר להן ביצים מצומקות שנשתהו על גבי כירה ואסר להן מאי לאו לאותו שבת לא לשבת הבאה

מכלל דביצים מצומקות מצטמקות ויפה להן נינהו אין דאמר רב חמא בר חנינא פעם אחת נתארחתי אני ורבי למקום אחד והביאו לפנינו ביצים מצומקות כעוזרדין ואכלנו מהן הרבה:

ב״ה אומרים אף מחזירין: אמר רב ששת לדברי האומר

דף לח עמוד ב

מחזירין אפילו בשבת ואף ר׳ אושעיא סבר אף מחזירין אפי׳ בשבת דא״ר אושעיא פעם אחת היינו עומדים לעילא מר׳ חייא רבה והעלנו לו קומקמוס של חמין מדיוטא התחתונה לדיוטא העליונה ומזגנו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא אמר לנו דבר

א״ר זריקא א״ר אבא א״ר תדאי לא שנו אלא שעודן בידו אבל הניחן ע״ג קרקע אסור א״ר אמי ר׳ תדאי דעבד לגרמיה הוא דעבד אלא הכי א״ר חייא א״ר יוחנן אפילו הניחה על גבי קרקע מותר

פליגי בה רב דימי ורב שמואל בר יהודה ותרוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי חד אמר עודן בידו מותר ע״ג קרקע אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע נמי מותר אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת עודן בידו מותר לא אמרן אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אע״פ שדעתו להחזיר אסור

איכא דאמרי אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת על גבי קרקע אסור לא אמרן אלא שאין דעתו להחזיר אבל דעתו להחזיר מותר מכלל שבעודן בידו אע״פ שאין דעתו להחזיר מותר בעי ר׳ ירמיה תלאן במקל מהו הניחן על גבי מטה מהו בעי רב אשי פינן ממיחם למיחם מהו תיקו:

מתני׳ תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא ה״ז ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור:

גמ׳ תנור שהסיקוהו סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו ממש על גביו על גביו ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתיביה אביי כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא הרי הוא ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור ואסור הא ככירה שרי במאי עסקינן אילימא על גביו ובמאי אילימא כשאינו גרוף וקטום אלא כירה כי אינה גרופה וקטומה על גביו מי שרי אלא לאו לסמוך וקתני הרי הוא כתנור ואסיר

אמר רב אדא בר אהבה הכא בכופח גרוף וקטום ותנור גרופה וקטומה עסקינן הרי הוא כתנור דאע״ג דגרוף וקטום על גביו אסור דאי ככירה כי גרופה וקטומה שפיר דמי: תניא כוותיה דאביי תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא אין סומכין לו ואין צריך לומר על גביו ואין צריך לומר לתוכו ואין צריך לומר בגפת ובעצים כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא סומכין לו ואין נותנין על גביו בגפת ובעצים אין סומכין לו

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי האי כופח היכי דמי אי ככירה דמי אפילו בגפת ובעצים נמי אי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי לא אמר ליה נפיש הבליה מדכירה וזוטר הבליה מדתנור

היכי דמי כופח היכי דמי כירה א״ר יוסי בר חנינא כופח מקום שפיתת קדרה אחת כירה מקום שפיתת שתי קדרות אמר אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן נמי תנינא כירה שנחלקה לאורכה טהורה לרחבה טמאה כופח בין לאורכו בין לרוחבו טהור:

מתני׳ אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ור׳ יוסי מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה

מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה:

גמ׳ איבעיא להו גלגל מאי אמר רב יוסף גלגל חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא

דף לט עמוד א

כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן ש״מ:

ולא יפקיענה בסודרין: והא דתנן נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן

אמר רב נחמן בחמה דכ״ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כ״ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן:

ולא יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר׳ יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח

מיתיבי רשב״ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח ואין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ ליכא למיגזר אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם גג לית ביה עפר

ת״ש מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו׳ בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ היינו דמיא להטמנה אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר

מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי אריש קאי לא יפקיענה בסודרין ור׳ יוסי מתיר והכי קאמרי ליה רבנן לר׳ יוסי הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן אמר להו ההוא תולדות אור הוא דחלפי אפיתחא דגיהנם

אמר רב חסדא

דף לט עמוד ב

ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום אמר עולא הלכה כאנשי טבריא א״ל רב נחמן כבר תברינהו אנשי טבריא לסילונייהו:

מעשה שעשו אנשי טבריא: מאי רחיצה אילימא רחיצת כל גופו אלא חמין שהוחמו בשבת הוא דאסורין הא חמין שהוחמו מע״ש מותרין והתניא חמין שהוחמו מע״ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אלא פניו ידיו ורגליו

אימא סיפא בי״ט כחמין שהוחמו בי״ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כבית שמאי דתנן בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אא״כ ראויין לשתיה וב״ה מתירין

א״ר איקא בר חנניא להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי ר״מ ר״ש מתיר ר׳ יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר

אמר רב חסדא מחלוקת בכלי אבל בקרקע דברי הכל מותר והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי להו רבנן אלא אי איתמר הכי איתמר מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה א״ל רב יוסף בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמר רב תנחום א״ר יוחנן א״ר ינאי אמר (רב) כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע חוץ מקולי מטלניות שאף על פי שרבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל ור׳ עקיבא מכריע אין הלכה כדברי המכריע חדא דרבי עקיבא תלמיד הוא ועוד הא

דף מ עמוד א

. הדר ביה ר״ע לגביה דרבי יהושע. ואי מכללא מאי דילמא ה״מ במתניתין אבל בברייתא לא א״ל אנא בפירוש שמיע לי

אתמר חמין שהוחמו מע״ש רב אמר למחר רוחץ בהן כל גופו אבר אבר ושמואל אמר. לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו מיתיבי חמין שהוחמו מע״ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו תיובתא דרב אמר לך רב לא כל גופו בבת אחת אלא אבר אבר והא פניו ידיו ורגליו קתני כעין פניו ידיו ורגליו

תא שמע לא התירו לרחוץ בחמין שהוחמו מע״ש אלא פניו ידיו ורגליו ה״נ כעין פניו ידיו ורגליו

תניא כוותיה דשמואל חמין שהוחמו מע״ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואצ״ל חמין שהוחמו בי״ט רבה מתני לה להא שמעתא דרב בהאי לישנא חמין שהוחמו מע״ש למחר אמר רב רוחץ בהן כל גופו ומשייר אבר אחד איתיביה כל הני תיובתא תיובתא

א״ל רב יוסף לאביי רבה מי קא עביד כשמעתיה דרב א״ל לא ידענא מאי תיבעי ליה פשיטא דלא עביד דהא איתותב. דילמא) לא שמיעא ליה

ואי לא שמיעא ׳ ודאי עביד. דאמר אביי כל מילי דמר עביד כרב בר מהני תלת דעביד כשמואל מטילין מבגד לבגד ומדליקין מנר לנר והלכה כר״ש בגרירה כחומרי דרב עביד כקולי דרב לא עביד

ת״ר מרחץ שפקקו נקביו מע״ש למוצ״ש רוחץ בו מיד פקקו נקביו מעי״ט למחר נכנס ומזיע ויוצא ומשתטף בבית החיצון

אמר רב יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו מעי״ט למחר נכנס ראב״ע ור״ע והזיעו בו ויצאו ונשתטפו בבית החיצון אלא שחמין שלו מחופין בנסרים כשבא הדבר לפני חכמים אמרו אף על פי שאין חמין שלו מחופין בנסרין ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור אמבטיאות של כרכין מטייל בהן ואינו חושש

מאי עוברי עבירה דא״ר שמעון בן פזי אמר ריב״ל משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מע״ש התחילו הבלנים להחם בשבת ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו את החמין והתירו את הזיעה ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להן את הזיעה והתירו חמי טבריה ועדיין היו רוחצין בחמי האור ואומרים בחמי טבריה רחצנו אסרו להן חמי טבריה והתירו להן את הצונן ראו שאין הדבר עומד להן התירו להן חמי טבריה וזיעה במקומה עומדת

אמר רבא האי מאן דעבר אדרבנן שרי למיקרי ליה עבריינא כמאן

דף מ עמוד ב

כי האי תנא

אמבטיאות של כרכים מטייל בהן ואינו חושש אמר רבא דוקא כרכין אבל דכפרים לא מ״ט כיון דזוטרין נפיש הבלייהו

ת״ר מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף בצונן ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיר מים שעליו ת״ר מיחם אדם אלונטית ומניחה על בני מעים בשבת ובלבד שלא יביא קומקומוס של מים חמין ויניחנו על בני מעים בשבת ודבר זה אפי׳ בחול אסור מפני הסכנה

ת״ר מביא אדם קיתון מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא בשביל שתפיג צינתן ר׳ יהודה אומר מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיפשר רשב״ג אומר אשה סכה ידה שמן ומחממתה כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה חוששת

איבעיא להו שמן מה הוא לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא שמן אע״פ שהיד סולדת בו מותר קסבר ת״ק שמן אין בו משום בשול ואתא רבי יהודה למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו לא זה הוא בשולו ואתא ר׳ שמעון בן גמליאל למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו

רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא שמן אע״פ שאין היד סולדת בו אסור קסבר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו ואתא ר׳ יהודה למימר הפשרו לא זהו בשולו ואתא רשב״ג למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו רשב״ג היינו ת״ק איכא בינייהו כלאחר יד

א״ר יהודה אמר שמואל אחד שמן ואחד מים יד סולדת בו אסור אין יד סולדת בו מותר והיכי דמי יד סולדת בו אמר רחבא כל שכריסו של תינוק נכוית

א״ר יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי ואמר לי טול בכלי שני ותן שמע מינה תלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול וש״מ כלי שני אינו מבשל וש״מ הפשרו זהו בשולו

היכי עביד הכי והאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובית הכסא וכ״ת בלשון חול א״ל והאמר אביי דברים של חול מותר לאומרן בלשון קודש של קודש אסור לאומרן בלשון חול אפרושי מאיסורא שאני

תדע דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידו של ר׳ מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח קרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך לו קרקע אמר לו אין סכין אלמא אפרושי מאיסורא שאני הכא נמי לאפרושי מאיסורא שאני

אמר רבינא שמע מינה המבשל בחמי טבריה בשבת חייב דהא מעשה דר׳ לאחר גזירה הוה ואמר ליה טול בכלי שני ותן איני והאמר רב חסדא המבשל בחמי טבריה בשבת פטור מאי חייב נמי דקאמר מכת מרדות

א״ר זירא אנא חזיתיה לר׳ אבהו דשט באמבטי ולא ידענא אי עקר אי לא עקר פשיטא דלא עקר דתניא לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים ואפי׳ עומדת בחצר לא קשיא הא

דף מא עמוד א

דלית ליה גידודי הא דאית ליה גידודי:

וא״ר זירא אנא חזיתיה לר׳ אבהו שהניח ידיו כנגד פניו של מטה ולא ידענא אי נגע אי לא נגע פשיטא דלא נגע דתניא ר׳ אליעזר אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם

אמר אביי עשאוה כבולשת דתנן בולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך אלמא כיון דבעיתי לא מנסכי ה״נ כיון דבעית לא אתי להרהורי והכא מאי ביעתותא ביעתותא דנהרא

איני והאמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב כל המניח ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בבריתו של אברהם אבינו לא קשיא הא כי נחית הא כי סליק כי הא דרבא שחי ר׳ זירא זקיף רבנן דבי רב אשי כי קא נחתי זקפי כי קא סלקי שחי

ר׳ זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה דבעי למיסק לארעא דישראל דאמר רב יהודה כל העולה מבבל לא״י עובר בעשה שנאמר (ירמיהו כז, כב) בבלה יובאו ושמה יהיו אמר איזיל ואשמע מיניה מילתא ואיתי ואיסק אזל אשכחיה דקאי בי באני וקאמר ליה לשמעיה הביאו לי נתר הביאו לי מסרק פתחו פומייכו ואפיקו הבלא ואשתו ממיא דבי באני אמר אילמלא (לא) באתי אלא לשמוע דבר זה דיי

בשלמא הביאו נתר הביאו מסרק קמ״ל דברים של חול מותר לאומרם בלשון קדש פתחו פומייכו ואפיקו הבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל הבלא מפיק הבלא אלא אשתו מיא דבי באני מאי מעליותא דתניא אכל ולא שתה אכילתו דם וזהו תחילת חולי מעיים אכל ולא הלך ד׳ אמות אכילתו מרקבת וזהו תחילת ריח רע הנצרך. לנקביו ואכל דומה לתנור שהסיקוהו ע״ג אפרו וזהו תחילת ריח זוהמא רחץ בחמין ולא שתה מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן רחץ ולא סך דומה למים ע״ג חבית:

מתני׳ מוליאר הגרוף שותין הימנו בשבת אנטיכי אע״פ שגרופה אין שותין הימנה:

גמ׳ היכי דמי מוליאר הגרוף תנא מים מבפנים וגחלים מבחוץ אנטיכי רבה אמר בי כירי רב נחמן בר יצחק אמר בי דודי מאן דאמר בי דודי כ״ש בי כירי ומאן דאמר בי כירי אבל בי דודי. לא תניא כוותיה דרב נחמן אנטיכי אע״פ שגרופה וקטומה אין שותין הימנה מפני שנחושתה מחממתה:

מתני׳ המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן:

גמ׳ מאי קאמר אמר רב אדא בר מתנא הכי קאמר המיחם שפינה ממנו מים חמין לא יתן לתוכן מים מועטים כדי שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן

דף מא עמוד ב

והלא מצרף ר׳ שמעון היא דאמר. דבר שאין מתכוין מותר מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני

אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ור׳ יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור

אמר רב ל״ש אלא להפשיר אבל לצרף אסור ושמואל אמר אפי׳ לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפ׳ שיעור לצרף

דף מב עמוד א

מותר

למימרא דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה והאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברה״ר בשביל שלא יזוקו בה רבים אבל לא גחלת של עץ ואי ס״ד סבר לה כרבי שמעון אפילו של עץ נמי

בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רבינא הלכך קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד׳ אמות ובכרמלית אפילו טובא:

אבל נותן כו׳: ת״ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית הלל אומרים בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד״א בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר״ש בן מנסיא

סבר רב יוסף למימר ספל הרי הוא כאמבטי א״ל אביי תני ר׳ חייא ספל אינו כאמבטי ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא

מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי אריש קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב״ש הכי קאמר לא נחלקו ב״ש וב״ה בדבר זה

אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין:

מתני׳ האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין

דף מב עמוד ב

אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר:

גמ׳ איבעיא להו רבי יהודה אריש קאי ולקולא או דילמא אסיפא קאי ולחומרא

ת״ש דתניא רבי יהודה אומר לכל אילפסין הוא נותן לכל הקדירות רותחות הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר

סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה א״ל אביי תני רבי חייא מלח אינה כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא

ואיכא דאמרי סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה בכלי שני לא בשלה א״ל אביי תני ר׳ חייא מלח אינה כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה והיינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבישרא דתורא:

מתני׳ אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן:

גמ׳ אמר רב חסדא אע״פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה אבל כופה עליה כלי שלא תשבר אמר רבה מ״ט דרב חסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל ביצתה במקום מדרון והצלה מצויה התירו והצלה שאינה מצויה לא התירו

איתיבי אביי והצלה שאינה מצויה לא התירו והתניא נשברה לו חבית של טבל בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה בגולפי חדתי דשכיחי דפקעי

איתיביה נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שכיחי

דף מג עמוד א

איתיביה כופין קערה על הנר שלא יאחז בקורה בבתי גחיני דשכיח בהו דליקה

וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארוכות המטה בכשורי חדתי דעבידי דפקעי

נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי חדתי דשכיחי דדלפי

רב יוסף אמר היינו טעמא דרב חסדא משום דקא מבטל כלי מהיכנו

איתיביה אביי חבית של טבל שנשברה מביא כלי אחר ומניח תחתיה א״ל טבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן

נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות א״ר הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש

וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה דרפי דאי בעי שקיל ליה

נותנין כלי תחת הדלף בשבת בדלף הראוי

כופין את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר לטלטלו והתניא אסור לטלטלו בעודן עליו והתניא אע״פ שאין עודן עליו אסור א״ר אבהו בעודן עליו כל בין השמשות מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא

א״ר יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר קסבר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני בצריך למקומו

תא שמע אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין לא לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר הכא נמי בצריך למקומו.

ת״ש פורסין מחצלות על גבי אבנים בשבת באבנים מקורזלות דחזיין לבית הכסא

ת״ש פורסין מחצלות על גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא דחזיין למיזגא עלייהו

ת״ש פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א״ל רב עוקבא ממישן לרב אשי תינח בימות החמה

דף מג עמוד ב

דאיכא דבש בימות הגשמים דליכא דבש מאי איכא למימר לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות והא מוקצות נינהו דחשיב עלייהו הא לא חשיב עלייהו מאי אסור

אי הכי הא דתני ובלבד שלא יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה בד״א כשחישב עליהן אבל לא חישב עליהן אסור הא קמ״ל אע״פ שחישב עליהן ובלבד שלא יתכוין לצוד

מני אי ר״ש לית לי׳ מוקצה אי ר׳ יהודה כי לא מתכוין מאי הוי הא דבר שאין מתכוין אסור לעולם ר׳ יהודה מאי ובלבד שלא יתכוין לצוד שלא יעשנה כמצודה דלישבוק להו רווחא כי היכי דלא ליתצדו ממילא

רב אשי אמר מי קתני בימות החמה ובימות הגשמים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים קתני ביומי ניסן וביומי תשרי דאיכא חמה (ואיכא צינה) ואיכא גשמים ואיכא דבש

אמר להו רב ששת פוקו ואמרו ליה לר׳ יצחק כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך בבבל דא״ר הונא עושין מחיצה למת בשביל חי ואין עושין מחיצה למת בשביל מת

מאי היא דא״ר שמואל בר יהודה וכן תנא שילא מרי מת המוטל בחמה באים שני בני אדם ויושבין בצדו חם להם מלמטה זה מביא מטה ויושב עליה וזה מביא מטה ויושב עליה חם להם מלמעלה מביאים מחצלת ופורסין עליהן זה זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו ונמצאת מחיצה עשויה מאליה

איתמר מת המוטל בחמה רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה למטה רב חנינא בר שלמיא משמיה דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי דלית ליה מ״ס טלטול מן הצד שמיה טלטול ומ״ס לא שמיה טלטול

לימא כתנאי אין מצילין את המת מפני הדליקה אמר ר׳ יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה היכי דמי אי דאיכא ככר או תינוק מ״ט דתנא קמא אי דליכא מ״ט דר׳ יהודה בן לקיש אלא לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול ומ״ס לא שמיה טלטול לא דכ״ע טלטול מן הצד שמיה טלטול והיינו טעמא דר׳ יהודה בן לקיש דמתוך שאדם בהול על מתו

דף מד עמוד א

אי לא שרית ליה אתי לכבויי א״ר יהודה בן שילא א״ר אסי א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה בן לקיש במת:

אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן המוכן: תנו רבנן מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר:

מתני׳ מטלטלין נר חדש אבל לא ישן רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת:

גמ׳ ת״ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר״מ אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת ר׳ שמעון אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם ור׳ אליעזר בר׳ שמעון אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפטף ואפי׳ בשעה שהנר דולק

אמר אביי רבי אליעזר ברבי שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא ואיהו סבר אע״ג דלא כבה

אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן לר׳ יהודה

מתקיף לה מר זוטרא אי הכי מאי אבל אלא אמר מר זוטרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי רבי שמעון בנר זוטא דדעתיה עלויה אבל הני דנפישי לא

והתניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר הכא קערה דומיא דכוס

א״ר זירא פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא ר׳ יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת אלא אי איתמר הכי איתמר א״ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד״ה אסור לא הדליקו עליו ד״ה מותר:

אמר רב יהודה א״ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי׳ רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן

דף מד עמוד ב

ומה נר דלהכי עבידא כי לא הדליק בה שרי לטלטולה מטה דלאו להכי עבידא לא כ״ש אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב מטה שיחדה למעות הניח עליה מעות אסור לטלטלה לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה לא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה אין עליה מעות מותר לטלטלה והוא שלא היו עליה בין השמשות

אמר עולא מתיב ר׳ אליעזר מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות

הא אין עליה מעות שריא אף על גב דהוו עליה ביה״ש ההיא ר׳ שמעון היא דלית ליה מוקצה ורב כרבי יהודה סבירא ליה

דף מה עמוד א

הכי נמי מיסתברא דרב כר׳ יהודה סבירא ליה דאמר רב מניחין נר על גבי דקל בשבת ואין מניחין נר ע״ג דקל בי״ט אי אמרת בשלמא דרב כרבי יהודה סבירא ליה היינו דשני בין שבת לי״ט אלא אי אמרת כרבי שמעון סבירא ליה מה לי שבת ומה לי י״ט

ורב כרבי יהודה ס״ל והא בעו מיניה דרב מהו לטלטולי שרגא דחנוכתא מקמי חברי בשבתא ואמר להו שפיר דמי שעת הדחק שאני דהא א״ל רב כהנא ורב אשי לרב הכי הלכתא אמר להו כדי הוא ר׳ שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק

בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן חטים שזרען בקרקע וביצים שתחת תרנגולת מהו כי לית ליה לר׳ שמעון מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא דדחייה בידים אית ליה מוקצה או דילמא לא שנא א״ל אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו

ולית ליה הוקצה למצותו והתניא סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזין אפרסקין שקדים ורמונין ואפרכלי של ענבים ועטרות של שבולין יינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי י״ט האחרון ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו

וממאי דר׳ שמעון היא דתני ר׳ חייא בר יוסף קמיה דר׳ יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה בי״ט אלא מן הסמוך לה ור׳ שמעון מתיר ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו איתמר נמי א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן אין מוקצה לרבי שמעון אלא כעין שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו

אמר רב יהודה אמר שמואל אין מוקצה לר׳ שמעון אלא גרוגרות וצימוקים בלבד ומידי אחרינא לא והתניא היה אוכל בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צימוקין לא יאכל עד שיזמין וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין ובשאר כל מיני פירות

מני אילימא רבי יהודה ומה היכא דלא דחייה בידים אית ליה מוקצה היכא דדחייה בידים לא כל שכן

אלא לאו ר׳ שמעון היא לעולם רבי יהודה ואוכל אצטריכא ליה סד״א כיון דקאכיל ואזיל לא ליבעי הזמנה קמ״ל כיון דהעלן לגג אסוחי אסחי לדעתיה מינייהו

בעא מיניה רבי שמעון בר רבי מרבי

דף מה עמוד ב

פצעילי תמרה לרבי שמעון מהו א״ל אין מוקצה לר״ש אלא גרוגרות וצימוקין בלבד

ורבי לית ליה מוקצה והתנן אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות ותניא אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום ר׳ אומר אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות כל שרועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצימוקין דמיין ואי בעית אימא לדבריו דר״ש קאמר ליה וליה לא סבירא ליה

ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי לית לי מוקצה כלל לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה דבייתות נינהו ורבנן אמרו ליה לא מדבריות נינהו

אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון ומי א״ר יוחנן הכי והא בעא מיניה ההוא סבא קרויא ואמרי לה סרויא מר׳ יוחנן קינה של תרנגולת מהו לטלטולי בשבת אמר ליה כלום עשוי אלא לתרנגולין הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת

הניחא למר בר אמימר משמיה (דרב) דאמר מודה היה ר׳ שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה רבי שמעון [אפי׳] בבעלי חיים שמתו שהן מותרין מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן בדאית ביה ביצה

והאמר רב נחמן מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד דלית ליה מוקצה לית ליה נולד דאית ביה ביצת אפרוח

כי אתא רב יצחק בר׳ יוסף א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה ור׳ יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון אמרו וליה לא סבירא ליה

א״ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דר׳ יוחנן כר׳ יהודה הא ר׳ אבא ורבי אסי איקלעו לבי ר׳ אבא דמן חיפא ונפל מנרתא על גלימיה דר׳ אסי ולא טילטלה מאי טעמא לאו משום דרבי אסי תלמידיה דר׳ יוחנן הוה ור׳ יוחנן כרבי יהודה ס״ל דאית ליה מוקצה

א״ל מנרתא קאמרת מנרתא שאני דא״ר אחא בר חנינא א״ר אסי הורה ריש לקיש בצידן מנורה הניטלת בידו אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה ור׳ יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה

וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי כילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא כילת חתנים

דף מו עמוד א

מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת אלא אמר אביי בשל חוליות אי הכי מ״ט דר״ש בן לקיש דשרי

מאי חוליות כעין חוליות דאית בה חידקי הלכך חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה לטלטלה גדולה נמי דאית בה חידקי גזירה אטו גדולה דחוליות כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן

ומי א״ר יוחנן הכי והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן . מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות

הא אין עליה מעות שריא ואע״ג דהוו עליה ביה״ש א״ר זירא תהא משנתינו שלא היו עליה מעות כל ביה״ש שלא לשבור דבריו של ר׳ יוחנן

א״ר יהושע בן לוי פעם אחת הלך רבי לדיוספרא והורה במנורה כר׳ שמעון בנר איבעיא להו הורה במנורה כר׳ שמעון בנר להיתרא או דילמא הורה במנורה לאיסורא וכר׳ שמעון בנר להיתרא תיקו

רב מלכיא איקלע לבי רבי שמלאי וטילטל שרגא ואיקפד ר׳ שמלאי ר׳ יוסי גלילאה איקלע לאתריה דר׳ יוסי ברבי חנינא טילטל שרגא ואיקפד ר׳ יוסי בר׳ חנינא ר׳ אבהו כי איקלע לאתריה דר׳ יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא כי איקלע לאתריה דר׳ יוחנן לא הוה מטלטל שרגא מה נפשך אי כרבי יהודה סבירא ליה ליעבד כרבי יהודה אי כר׳ שמעון סבירא ליה ליעבד כר׳ שמעון לעולם כר׳ שמעון ס״ל ומשום כבודו דר׳ יוחנן הוא דלא הוה עביד

א״ר יהודה שרגא דמשחא שרי לטלטולה דנפטא אסור לטלטולה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו דנפטא נמי שרי לטלטולה (דהואיל וחזי לכסות ביה מנא)

רב אויא איקלע לבי רבא הוה מאיסן בי כרעיה בטינא אתיבי אפוריא קמיה דרבא איקפד רבא בעא לצעוריה א״ל מ״ט רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו שרגא דנפטא נמי שרי לטלטוליה א״ל הואיל וחזיא לכסויי בה מנא אלא מעתה כל צרורות שבחצר מטלטלין הואיל וחזיא לכסויי בהו מנא א״ל הא איכא תורת כלי עליה הני ליכא תורת כלי עליה מי לא תניא

דף מו עמוד ב

השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הנטלים בחצר ואמר עולא מה טעם הואיל ואיכא תורת כלי עליה הכא נמי הואיל ואיכא תורת כלי עליה א״ר נחמן בר יצחק בריך רחמנא דלא כסיפיה רבא לרב אויא

רמי ליה אביי לרבה תניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר אלמא לר׳ שמעון לית ליה מוקצה ורמינהו רבי שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מעי״ט אין זה מן המוכן

הכי השתא התם אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו הכא אדם יושב ומצפה מתי יפול בו מום מימר אמר מי יימר דנפיל ביה מומא ואת״ל דנפיל ביה מומא מי יימר דנפיל ביה מום קבוע ואם תמצי לומר דנפל ביה מום קבוע מי יימר דמזדקק ליה חכם

מתיב רמי בר חמא מפירין נדרים בשבת [ונשאלין לנדרים שהן] לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמיזדקק לה בעל

התם כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

ת״ש נשאלין לנדרים של צורך השבת בשבת ואמאי לימא מי יימר דמזדקק ליה חכם התם אי לא מיזדקק ליה חכם סגיא ליה בג׳ הדיוטות הכא מי יימר דמיזדקק ליה חכם

רמי ליה אביי לרב יוסף מי אמר ר׳ שמעון כבתה מותר לטלטלה כבתה אין לא כבתה לא מאי טעמא דילמא בהדי דנקיט לה כבתה הא שמעינן ליה לר׳ שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר דתניא ר׳ שמעון אומר גורר אדם כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ

כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר ר״ש מדרבנן כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין שרי ר״ש לכתחילה

מתיב רבא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דכי מיכוין איסורא דאורייתא איכא כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה

אלא אמר רבא

דף מז עמוד א

הנח לנר שמן ופתילה הואיל דנעשה בסיס לדבר האסור

א״ר זירא א״ר אסי א״ר יוחנן אמר ר׳ חנינא אמר רבי רומנוס לי התיר רבי לטלטל מחתה באפרה א״ל רבי זירא לרבי אסי מי אמר רבי יוחנן הכי והתנן נוטל אדם בנו והאבן בידו או כלכלה והאבן בתוכה ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן בכלכלה מלאה פירות עסקינן טעמא דאית בה פירי הא לית בה פירי לא

(דניאל ד, טז) אישתומם כשעה חדא ואמר הכא נמי דאית בה קרטין אמר אביי קרטין בי רבי מי חשיבי

וכי תימא חזו לעניים והתניא בגדי עניים לעניים בגדי עשירים לעשירים אבל דעניים לעשירים לא אלא אמר אביי מידי דהוה אגרף של ריעי

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא גרף של ריעי מאיס והאי לא מאיס ועוד גרף של ריעי מיגלי והאי מיכסי אלא אמר רבא כי הוינן בי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא אגב קיטמא ואע״ג דאיכא עליה שברי עצים מיתיבי ושוין שאם יש בה שברי פתילה שאסור לטלטל אמר אביי בגלילא שנו

לוי בר שמואל אשכחינהו לרבי אבא ולרב הונא בר חייא דהוו קיימי אפיתחא דבי רב הונא אמר להו מהו להחזיר מטה של טרסיים בשבת אמרו ליה שפיר דמי אתא לקמיה דרב יהודה אמר הא רב ושמואל דאמרי תרוייהו המחזיר מטה של טרסיים בשבת חייב חטאת

מיתיבי המחזיר קנה מנורה בשבת חייב חטאת קנה סיידין לא יחזיר ואם החזיר פטור אבל אסור רבי סימאי אומר קרן עגולה חייב קרן פשוטה פטור אינהו דאמור כי האי תנא דתניא מלבנות המטה וכרעות המטה ולווחים של סקיבס לא יחזיר ואם החזיר פטור

דף מז עמוד ב

אבל אסור ולא יתקע ואם תקע חייב חטאת רשב״ג אומר אם היה רפוי מותר

בי רב חמא הוה מטה גללניתא הוה מהדרי לה ביומא טבא א״ל ההוא מדרבנן לרבא מאי דעתיך בנין מן הצד הוא נהי דאיסורא דאורייתא ליכא איסורא דרבנן מיהא איכא אמר ליה אנא כרשב״ג סבירא לי דאמר אם היה רפוי מותר:

מתני׳ נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה:

גמ׳ והא קמבטל כלי מהיכנו אמר רב הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש:

ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה: לימא תנן סתמא כרבי יוסי דאמר גורם לכיבוי אסור

ותסברא אימור דאמר ר׳ יוסי בשבת בערב שבת מי אמר וכי תימא הכא נמי בשבת והתניא נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות בשבת ואין צריך לומר בע״ש ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע״ש ואין צריך לומר בשבת אלא אמר רב אשי אפילו תימא רבנן שאני הכא מפני שמקרב את כיבויו:

הדרן עלך כירה

מתני׳ במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בגפת ולא בזבל לא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין

ולא בתבן ולא בזגין ולא במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין אבל טומנין בהן כשהן יבשין:

גמ׳ איבעיא להו גפת של זיתים תנן אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא דשומשמין תנן וכל שכן דזיתים

ת״ש דאמר ר׳ זירא משום חד דבי ר׳ ינאי קופה שטמן בה אסור להניחה על גפת של זיתים ש״מ של זיתים תנן

לעולם אימא לך לענין הטמנה דשומשמין נמי אסור לענין

דף מח עמוד א

אסוקי הבלא דזיתים מסקי הבלא דשומשמין לא מסקי הבלא

רבה ורבי זירא איקלעו לבי ריש גלותא חזיוה להוא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא נזהיה רבה א״ל ר׳ זירא מאי שנא ממיחם על גבי מיחם א״ל התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד

הדר חזייה דפרס דסתודר אפומיה דכובא ואנח נטלא עילויה נזהיה רבה א״ל ר׳ זירא אמאי אמר ליה השתא חזית לסוף חזייה דקא מעצר ליה א״ל מאי שנא מפרונקא א״ל התם לא קפיד עילויה הכא קפיד עילויה:

ולא בתבן: בעא מיניה רב אדא בר מתנה מאביי מוכין שטמן בהן מהו לטלטלן בשבת

א״ל וכי מפני שאין לו קופה של תבן עומד ומפקיר קופה של מוכין

לימא מסייע ליה טומנין בגיזי צמר ובציפי צמר ובלשונות של ארגמן ובמוכין ואין מטלטלין אותן

אי משום הא לא איריא הכי קאמר אם לא טמן בהן אין מטלטלין אותן

אי הכי מאי למימרא מהו דתימא חזי למזגא עלייהו קמ״ל:

רב חסדא שרא לאהדורי אודרא לבי סדיא בשבתא איתיביה רב חנן בר חסדא לרב חסדא מתירין בית הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביו״ט ואין צריך לומר בשבת

לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי

תניא נמי הכי אין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת בי״ט ואין צריך לומר בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב

אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת

מתקיף לה רב כהנא

דף מח עמוד ב

מה בין זו למגופת חבית א״ל רבא זה חיבור וזה אינו חיבור

רמי ליה ר׳ ירמיה לרבי זירא תנן שלל של כובסין ושלשלת של מפתחו׳ והבגד שהוא תפור בכלאים חיבור לטומאה עד שיתחיל להתיר אלמא שלא בשעת מלאכה נמי חיבור

ורמינהו מקל שעשה יד לקורדום חיבור לטומאה בשעת מלאכה בשעת מלאכה אין שלא בשעת מלאכה לא

א״ל התם שלא בשעת מלאכה אדם עשוי לזורקו לבין העצים הכא שלא בשעת מלאכה נמי ניחא ליה דאי מיטנפו הדר מחוור להו

בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא בפומבדיתא מתנו משמי דרב כהנא ואמרי לה משמיה דרבא מאן תנא הא מלתא דאמור רבנן כל המחובר לו הרי הוא כמוהו

א״ר יהודה אמר רב ר״מ היא דתנן בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע ואין מטמאין באויר דברי ר׳ מאיר ור״ש מטהר

בשלמא לר״ש קסבר לאו ככירה דמו אלא לר׳ מאיר אי ככירה דמו אפילו באויר נמי ליטמו אי לאו ככירה דמו אפילו במגע נמי לא ליטמו

לעולם לאו ככירה דמו ורבנן הוא דגזרו בהו אי גזרו בהו אפילו באויר נמי ליטמו

עבדו בהו רבנן היכרא כי היכי דלא אתי למשרף עליה תרומה וקדשים

תנו רבנן מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה

מה נפשך אי חיבור הוא אפילו להזאה נמי אי לאו חיבור הוא אפילו לטומאה נמי לא אמר רבא דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה ושלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה

דף מט עמוד א

וגזרו רבנן על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שבשעת מלאכה ועל הזאה שבשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה:

בזמן שהן לחין: איבעיא להו לחין מחמת עצמן או דילמא לחין מחמת דבר אחר

ת״ש לא בתבן ולא בזגים ולא במוכין ולא בעשבים בזמן שהן לחין אי אמרת בשלמא לחין מחמת דבר אחר שפיר אלא אי אמרת לחין מחמת עצמן מוכין לחין מחמת עצמן היכי משכחת לה ממרטא דביני אטמי

והא דתני רבי אושעיא טומנין בכסות יבשה ובפירות יבשין אבל לא בכסות לחה ולא בפירות לחין כסות לחה מחמת עצמה היכי משכחת לה ממרטא דביני אטמי:

מתני׳ טומנין בכסות ובפירות בכנפי יונה ובנסורת של חרשים ובנעורת של פשתן דקה רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה:

גמ׳ א״ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיח בהן רבא אמר שלא יישן בהן

ואמאי קרי ליה בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק ראהו קסדור אחד רץ מפניו ורץ אחריו וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים

ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה שנאמר (תהלים סח, יד) כנפי יונה נחפה בכסף וגו׳ מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן:

בנסורת של חרשין וכו׳: איבעיא להו רבי יהודה אנסורת של חרשין קאי או אנעורת של פשתן קאי

ת״ש דתניא רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי הוא כזבל ש״מ אנעורת של פשתן קאי ש״מ:

מתני׳ טומנין בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והן נופלות

ר״א בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר וחכ״א נוטל ומחזיר:

גמ׳ יתיב ר׳ יונתן בן עכינאי ורבי יונתן בן אלעזר ויתיב ר׳ חנינא בר חמא גבייהו וקא מיבעיא להו שלחין של בעה״ב תנן אבל של אומן כיון דקפיד עלייהו לא מטלטלינן להו או דילמא של אומן תנן וכ״ש של בעה״ב

אמר להו ר׳ יונתן בן אלעזר מסתברא של בעה״ב תנן אבל של אומן קפיד עלייהו אמר להו ר׳ חנינא בר חמא כך אמר ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי

דף מט עמוד ב

אבא שלחא הוה ואמר הביאו שלחין ונשב עליהן

מיתיבי נסרין של בעה״ב מטלטלין אותן ושל אומן אין מטלטלין אותן ואם חישב לתת עליהן פת לאורחין בין כך ובין כך מטלטלין שאני נסרים דקפיד עלייהו

ת״ש עורות בין עבודין ובין שאין עבודין מותר לטלטלן בשבת לא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד מאי לאו לא שנא של בעל הבית ולא שנא של אומן לא של בעה״ב

אבל של אומן מאי אין מטלטלין אי הכי הא דתני ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד לפלוג וליתני בדידה בד״א בשל בעה״ב אבל בשל אומן לא כולה בבעל הבית קמיירי

כתנאי עורות של בעה״ב מטלטלין אותן ושל אומן אין מטלטלין אותן ר׳ יוסי אומר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן:

הדור יתבי וקמיבעיא להו הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי

אמר להו ר׳ חנינא בר חמא כנגד עבודות המשכן אמר להו ר׳ יונתן בר׳ אלעזר כך אמר רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא כנגד מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים חסר אחת

בעי רב יוסף (בראשית לט, יא) ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא או לא א״ל אביי וליתי ספר תורה ולימני מי לא אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום

אמר ליה כי קא מספקא לי משום דכתיב (שמות לו, ז) והמלאכה היתה דים ממנינא הוא והא כמאן דאמר לעשות צרכיו נכנס

או דילמא ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא והאי והמלאכה היתה דים הכי קאמר דשלים ליה עבידתא תיקו

תניא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן הם זרעו ואתם לא תזרעו הם קצרו ואתם לא תקצרו

הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרה״ר לרה״י הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תוציאו מרה״י לרה״ר הם הוציאו מעגלה לעגלה ואתם לא תוציאו מרה״י לרה״י

מרה״י לרשות היחיד מאי קא עביד אביי ורבא דאמרי תרווייהו ואיתימא רב אדא בר אהבה מרשות היחיד לרה״י דרך רשות הרבים:

בגיזי צמר ואין מטלטלין: אמר רבא לא שנו אלא שלא טמן בהן אבל טמן בהן מטלטלין אותן

איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה

דף נ עמוד א

נוטל את הכיסוי והן נופלות

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבא לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלין אותן

איתמר נמי כי אתא רבין א״ר יעקב א״ר אסי בן שאול אמר רבי לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלין אותן

רבינא אומר בשל הפתק שנו תניא נמי הכי גיזי צמר של הפתק אין מטלטלין אותן ואם התקינן בעל הבית להשתמש בהן מטלטלין אותן

תנא רבה בר בר חנה קמיה דרב חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשר רשב״ג אומר אין צריך לקשר הוא תני לה והוא אמר לה הלכה כרשב״ג

איתמר רב אמר קושר ושמואל אמר חושב ורב אסי אמר יושב אע״פ שלא קישר ואע״פ שלא חישב

בשלמא רב הוא דאמר כת״ק ושמואל נמי הוא דאמר כרשב״ג אלא רב אסי דאמר כמאן

הוא דאמר כי האי תנא דתניא יוצאין בפקורין ובציפא בזמן שצבען (בשמן) וכרכן במשיחה לא צבען (בשמן) ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהם ואם יצא בהן שעה אחת מבעוד יום אע״פ שלא צבע ולא כרכן במשיחה מותר לצאת בהן

אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא הקש שעל גבי המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו אבל אם היה (עליו) מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מבעוד יום מנענעו בידו ש״מ

ומאן תנא דפליג עליה דרשב״ג רבי חנינא בן עקיבא דכי אתא רב דימי אמר זעירי א״ר חנינא פעם אחת הלך רבי חנינא בן עקיבא למקום אחד ומצא חריות של דקל שגדרום לשום עצים ואמר להם לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר ולא ידענא אי בית המשתה הוה אי בית האבל הוה

מדקאמר אי בית המשתה הוה אי בית האבל הוה דוקא בית האבל או בית המשתה דטרידי אבל הכא קשר אין לא קשר לא

אמר רב יהודה מכניס אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה והוא שיחד לו קרן זוית

אמרו רבנן קמיה דרב פפא כמאן כרבן שמעון בן גמליאל דאי כרבנן האמרי בעינן מעשה

אמר להו רב פפא אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דבעינן מעשה אלא מידי דבר עבידא ביה מעשה אבל מידי דלא בר מיעבדא ביה מעשה לא

נימא כתנאי בכל חפין את הכלים חוץ מכלי כסף בגרתקון הא נתר וחול מותר

והתניא נתר וחול אסור מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר בעינן מעשה ומר סבר לא בעינן מעשה

לא דכולי עלמא לא בעינן מעשה ולא קשיא (הא רבי יהודה הא ר׳ שמעון)

הא רבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור הא ר׳ שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר

במאי אוקימתא להא דשרי כר״ש אימא סיפא אבל לא יחוף בהם שערו ואי ר״ש משרא קשרי דתנן

דף נ עמוד ב

נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק

אלא הא והא ר׳ יהודה היא ותרי תנאי אליבא דר׳ יהודה האי תנא אליבא דר׳ יהודה סבר גריר והאי תנא אליבא דר׳ יהודה סבר לא גריר

במאי אוקימתא כר׳ יהודה אימא סיפא אבל פניו ידיו ורגליו מותר הא מעבר שיער

איבעית אימא בקטן ואיבעית אימא באשה ואיבעית אימא בסריס

אמר רב יהודה עפר לבינתא שרי אמר רב יוסף כוספא דיסמין שרי אמר רבא עפר פלפלי שרי אמר רב ששת ברדא שרי

מאי ברדא אמר רב יוסף תילתא אהלא ותילתא אסא ותילתא סיגלי אמר רב נחמיה בר יוסף כל היכא דליכא רובא אהלא שפיר דמי

בעו מיניה מרב ששת מהו לפצוע זיתים בשבת אמר להו וכי בחול מי התירו קסבר משום הפסד אוכלין

לימא פליגא דשמואל דאמר שמואל עושה אדם כל צורכו בפת אמרי פת לא מאיסא הני מאיסי

אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי אייתו לקמייהו ברדא אמימר ורב אשי משו מר זוטרא לא משא אמרו ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב ששת ברדא שרי אמר להו רב מרדכי בר מיניה דמר דאפילו בחול נמי לא ס״ל

סבר לה כי הא דתניא מגרר אדם גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו בשביל צערו אם בשביל ליפות אסור

ואינהו כמאן סברוה כי הא דתניא רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום שנאמר (משלי טז, ד) כל פעל ה׳ למענהו:

רבי אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול וכו׳: אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי (אמר רב) הכל מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר

תנן וחכמים אומרים נוטל ומחזיר היכי דמי אי דלא נתקלקלה הגומא. שפיר קא אמרי רבנן אלא לאו אף על פי דנתקלקלה הגומא

לא לעולם דלא נתקלקלה והכא בחוששין קמיפלגי מר סבר חוששין שמא נתקלקלה הגומא ומר סבר אין חוששין

אמר רב הונא האי סליקוסתא דצה שלפה והדר דצה שריא ואי לאו אסיר

אמר שמואל האי סכינא דביני אורבי דצה שלפה והדר דצה שרי ואי לאו אסיר

מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר בגורדיתא דקני שפיר דמי

אמר. ליה רב מרדכי לרבא מתיב רב קטינא תיובתא הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היה מקצת עליו מגולים אינו חושש

דף נא עמוד א

לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת תיובתא:

מתני׳ לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך כסהו ונתגלה מותר לכסותו ממלא את הקיתון ונותן לתחת הכר או תחת הכסת:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן אמר. רב יוסף מאי קמ״ל תנינא ממלא אדם קיתון ונותן תחת הכר או תחת הכסת

אמר ליה אביי טובא קמ״ל דאי ממתני׳ הוה אמינא ה״מ דבר שאין דרכו להטמין אבל דבר שדרכו להטמין לא קמ״ל

אמר רב הונא (אמר רב) אסור להטמין את הצונן והתניא רבי התיר להטמין את הצונן לא קשיא הא מקמיה דלישמעיה מר׳ ישמעאל ברבי יוסי הא לבתר דלישמעי׳ . כי הא דיתיב רבי ואמר אסור להטמין את הצונן אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי אבא התיר להטמין את הצונן אמר כבר הורה זקן

אמר רב פפא בא וראה כמה מחבבין זה את זה שאילו ר׳ יוסי קיים היה כפוף ויושב לפני רבי דהא רבי ישמעאל ברבי יוסי דממלא מקום אבותיו הוה וכפוף ויושב לפני רבי וקאמר כבר הורה זקן

אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה אטמין לי צונן ואייתי לי מיא דאחים קפילא ארמאה שמע רבי אמי ואיקפד אמר רב יוסף מ״ט איקפד כרבוותיה עביד חדא כרב וחדא כשמואל

כשמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן כרב דאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים

(הוא) סבר. אדם חשוב שאני:

ת״ר אע״פ שאמרו אין טומנין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה אם בא להוסיף מוסיף כיצד הוא עושה רשב״ג אומר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופקרין או נוטל את הגלופקרין ומניח את הסדינין

וכן היה רשב״ג אומר לא אסרו אלא אותו מיחם אבל פינה ממיחם למיחם מותר השתא אקורי קא מקיר לה ארתוחי קא מירתח לה

טמן וכיסה בדבר הניטל בשבת או טמן בדבר שאינו ניטל בשבת וכיסה בדבר הניטל בשבת הרי זה נוטל ומחזיר

טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת או שטמן בדבר הניטל בשבת וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת אם היה מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם לאו

דף נא עמוד ב

אינו נוטל ומחזיר.

רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל

מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה וטח את פיה בבצק ולא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרים

וכשם שאין טומנין את החמין כך אין טומנין את הצונן רבי התיר להטמין את הצונן

ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש:

הדרן עלך במה טומנין

מתני׳ **במה** בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה יוצא הגמל באפסר ונאקה בחטם ולובדקים בפרומביא וסוס בשיר

וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר.

ומזין עליהן וטובלן במקומן:

גמ׳ מאי נאקה בחטם אמר רבה בר בר חנה נאקתא חיורתי בזממא דפרזלא: ולובדקים בפרומביא: אמר רב הונא חמרא לובא בפגי דפרזלא

לוי שדר זוזי לבי חוזאי למיזבן ליה חמרא לובא צרו שדרו ליה שערי למימר דניגרי דחמרא שערי

אמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו

נאקה באפסר לא תיבעי לך כיון דלא מינטרא ביה משאוי הוא כי תיבעי לך גמל בחטם מאי כיון דסגי ליה באפסר משאוי הוא או דילמא נטירותא יתירתא לא אמרי׳ משאוי הוא

אמר לפניו ר׳ ישמעאל ברבי יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות יוצאות באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור למעוטי מאי לאו למעוטי גמל בחטם לא למעוטי נאקה. באפסר

במתניתא תנא לובדקים וגמל יוצאין באפסר כתנאי אין חיה יוצאה בסוגר חנניה אומר יוצאה בסוגר ובכל דבר המשתמר

במאי עסקינן אילימא בחיה גדולה מי סגי לה סוגר ואלא בחיה קטנה מי לא סגי לה סוגר

אלא לאו חתול איכא בינייהו תנא קמא סבר כיון דסגי לה במיתנא בעלמא משאוי הוא וחנניה סבר כל נטירותא יתירתא לא אמרינן משאוי הוא אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה

לוי בריה דרב הונא בר חייא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי באורחא קדמיה חמרא דלוי לחמרא דרבה בר רב הונא חלש דעתיה דרבה בר רב הונא אמר אימא ליה מילתא כי היכי

דף נב עמוד א

דאיתותב דעתיה א״ל חמור שעסקיו רעים כגון זה מהו לצאת בפרומביא בשבת א״ל הכי אמר אבוך משמיה דשמואל הלכה כחנניא

תנא דבי מנשיא עז שחקק לה בין קרניה יוצאה באפסר בשבת בעי רב יוסף תחב לה בזקנה מהו כיון דאי מנתח לה כאיב לה לא אתיא לנתוחה או דילמא זימנין דרפי ונפיל ואתי לאתויי ד״א ברה״ר תיקו

תנן התם ולא ברצועה שבין קרניה אמר (ליה) ר׳ ירמיה בר אבא פליגי בה רב ושמואל חד אמר בין לנוי בין לשמר אסור וח״א לנוי אסור ולשמר מותר

אמר רב יוסף תסתיים דשמואל הוא דאמר לנוי אסור לשמר מותר דאמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניא

א״ל אביי אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר בין לנוי בין לשמר אסור דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי כך אמר אבא ד׳ בהמות יוצאות באפסר הסוס הפרד והגמל והחמור לאו למעוטי גמל בחטם סמי הא מקמי הא

ומאי חזית דמסמית הא מקמי הא סמי הא מקמי הא (דאשכחן שמואל הוא דאמר לנוי אסור לשמר מותר דאתמר) רב חייא בר אשי אמר רב בין לנוי בין לשמר אסור ורב חייא בר אבין אמר שמואל לנוי אסור לשמר מותר

מיתיבי קשרה בעליה במוסרה כשרה ואי ס״ד משאוי הוא (במדבר יט, ב) אשר לא עלה עליה עול אמר רחמנא

אמר אביי במוליכה מעיר לעיר רבא אמר שאני פרה דדמיה יקרין רבינא אמר במורד׳:

הסוס בשיר וכו׳: מאי יוצאין ומאי נמשכין אמר רב הונא או יוצאין כרוכין או נמשכין ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין

במתניתא תנא יוצאין כרוכין לימשך אמר רב יוסף חזינא להו לעיגלי דבי רב הונא יוצאין באפסריהן כרוכין בשבת

כי אתא רב דימי אמר ר׳ חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן בשבת איבעיא להו כרוכין או נמשכין

ת״ש כי אתא רב שמואל בר יהודה א״ר חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן כרוכים בשבת

אמרוה רבנן קמיה דרב אסי הא דרב שמואל בר יהודה לא צריכא מדרב דימי נפקא דאי ס״ד דרב דימי נמשכין קאמר מדרב יהודה אמר שמואל נפקא

דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין היו לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות יוצאת באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור

אמר להו רב אסי איצטריך להו דאי מדרב יהודה נפקא הוה אמינא אמר לפניו ולא קיבלה מיניה קמ״ל דרב דימי

ואי דרב דימי הוה אמינא ה״מ נמשכין אבל כרוכין לא קמ״ל דרב שמואל בר (רב) יהודה:

ומזין עליהן וטובלן במקומן: למימרא דבני קבולי טומאה נינהו והתנן טבעת אדם טמאה וטבעת בהמה וכלים ושאר כל הטבעו׳

דף נב עמוד ב

טהורות

א״ר יצחק (נפחא) בבאין מנוי אדם לנוי בהמה

ורב יוסף אמר הואיל ואדם מושך בהם את הבהמה מי לא תניא מקל של בהמה של מתכת מקבל טומאה מה טעם הואיל ואדם רודה בהן ה״נ הואיל ואדם מושך בהן:

וטובלן במקומן: והאיכא חציצה

א״ר אמי בשריתכן

לימא ר׳ אמי כרב יוסף סבירא ליה דאי כר׳ יצחק (נפחא) דאמר בבאין מנוי אדם לנוי בהמה כיון דריתכן עבד בהו מעשה ופרחה לה טומאה מינייהו

דתנן כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה

סבר לה כרבי יהודה דאמר מעשה לתקן לאו מעשה הוא דתניא ר׳ יהודה אומר לא אמר שינוי מעשה לתקן אלא לקלקל

במתניתא תני במחוללין

שאל תלמיד אחד מגליל העליון את ר״א שמעתי שחולקין בין טבעת לטבעת אמר לו שמא לא שמעת אלא לענין שבת דאי לענין טומאה דא ודא חדא היא

ולענין טומאה דא ודא אחת היא והתנן טבעת אדם טמאה וטבעת בהמה וכלים ושאר כל הטבעות טהורות כי קאמר ליה איהו נמי דאדם קאמר ליה

ודאדם דא ודא אחת היא והתניא טבעת שהתקינה לחגור בה מתניו ולקשר בה בין כתפיו טהורה ולא אמרו טמאה אלא של אצבע בלבד כי קאמר ליה איהו נמי דאצבע קאמר ליה

ודאצבע דא ודא אחת היא והתנן טבעת של מתכת וחותמה של אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה כי קאמר ליה איהו נמי כולה של מתכת קאמר ליה

ועוד שאל שמעתי שחולקין בין מחט למחט אמר ליה שמא לא שמעת אלא לענין שבת דאי לענין טומאה דא ודא אחת היא

ולענין טומאה דא ודא אחת היא והתנן מחט שניטל חורה או עוקצה טהורה כי קאמר ליה בשלימה

ובשלימה דא ודא אחת היא והתנן מחט שהעלתה חלודה אם מעכב את התפירה טהורה ואם לאו טמאה ואמרי דבי ר׳ ינאי והוא שרישומה ניכר כי קאמר ליה בשיפא קאמר לי׳

ובשיפא דא ודא אחת היא והתניא מחט בין נקובה בין אינה נקובה מותר לטלטלה בשבת ולא אמרינן נקובה אלא לענין טומאה בלבד

הא תרגמא אביי אליבא דרבא בגלמי:

מתני׳ חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה בו זכרים יוצאין לבובין רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות העזים יוצאות צרורות רבי יוסי אוסר בכולן חוץ מן הרחלין הכבונות

רבי יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב:

דף נג עמוד א

גמ׳ אמר שמואל והוא שקשורה לו מע״ש אמר רב נחמן מתני׳ נמי דיקא דקתני אין החמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו

היכי דמי אילימא שאינה קשורה לו כלל פשיטא דילמא נפלה ליה ואתי לאתויי אלא לאו שאינה קשורה מע״ש מכלל דרישא שקשורה לו מע״ש ש״מ

תניא נמי הכי חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורה לו מע״ש ולא באוכף אע״פ שקשורה לו מע״ש רבן שמעון בן גמליאל אומר אף באוכף בזמן שקשורה לו מע״ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפשול לו רצועה תחת זנבו

בעא מיניה רב אסי בר נתן מר׳ חייא בר רב אשי מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת אמר ליה מותר א״ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק

איתיביה אוכף שעל גבי חמור לא יטלטלנה בידו אלא מוליכה ומביאה בחצר והוא נופל מאיליו השתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא

אמר ליה ר׳ זירא שבקיה כרביה סבירא ליה דאמר רב חייא בר אשי אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן

שמואל אמר מרדעת מותר טרסקל אסור אזל ר׳ חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א״ל אי הכי אמר אבא לא ידע במילי דשבתא ולא כלום

כי סליק ר׳ זירא אשכחיה לר׳ בנימין בר יפת דיתיב וקאמר ליה משמיה דר׳ יוחנן נותנין מרדעת על גבי חמור בשבת א״ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל

אריוך מנו שמואל והא רב נמי אמרה אלא שמעיה דהוה מסיים ביה ואין תולין טרסקל בשבת א״ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל

דכולי עלמא מיהת מרדעת מותר מאי שנא מאוכף שאני התם דאפשר דנפיל ממילא

רב פפא אמר כאן לחממה כאן לצננה לחממה אית לה צערא לצננה לית לה צערא והיינו דאמרי אינשי חמרא אפי׳ בתקופת תמוז קרירא לה

מיתיבי לא יצא הסוס בזנב שועל ולא בזהרורית שבין עיניו לא יצא הזב בכיס שלו ולא עזים בכיס שבדדיהן ולא פרה בחסום שבפיה ולא סייחים בטרסקלין שבפיהם לרה״ר ולא בהמה בסנדל שברגליה ולא בקמיע אע״פ שהוא מומחה וזו חומר בבהמה מבאדם

אבל יוצא הוא באגד שעל גבי המכה ובקשישין שעל גבי השבר ובשיליא המדולדלת בה . ופוקקין לה זוג בצוארה ומטיילת עמו בחצר

קתני מיהת ולא סייחין בטרסקלים שבפיהם לרה״ר לרה״ר הוא דלא הא בחצר שפיר דמי מאי לאו בגדולים ומשום תענוג

לא בקטנים ומשום צער דיקא נמי דקתני

דף נג עמוד ב

דומיא דקמיע ש״מ:

אמר מר ולא בקמיע אע״פ שהוא מומחה והא אנן תנן ולא בקמיע שאינו מומחה הא מומחה שפיר דמי ה״נ שאינו מומחה

והא אע״פ שהוא מומחה קתני מומחה לאדם ואינו מומחה לבהמה ומי איכא מומחה לאדם ולא הוי מומחה לבהמה אין אדם דאית ליה מזלא מסייע ליה בהמה דלית לה מזלא לא מסייע לה

אי הכי מאי זה חומר בבהמה מבאדם מי סברת אקמיע קאי אסנדל קאי

ת״ש סכין ומפרכסין לאדם ואין סכין ומפרכסין לבהמה מאי לאו דאיכא מכה ומשום צער לא דגמר מכה ומשום תענוג

ת״ש בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל שיצטנן אמר עולא גזירה משום שחיקת סממנין

אי הכי אדם נמי אדם נראה כמיקר

א״ה בהמה נמי נראה כמיקר אין מיקר לבהמה

ולבהמה מי גזרינן והתניא היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה ולא גזרינן דילמא אתי לאתויי

אמר רבינא כגון שהיה תחום שלה מובלע בתוך תחום שלו

ר״נ בר יצחק אמר שחיקת סממנין גופה תנאי היא דתני׳ בהמה שאכלה כרשינין לא יריצנה בחצר בשביל שתתרפה ורבי אושעיא מתיר דרש רבא הלכה כרבי אושעיא:

אמר מר לא יצא הזב בכיס שלו ולא עזים בכיס שבדדיהן והתניא יוצאות עזים בכיס שבדדיהן

אמר רב יהודה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק

רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתנן העזים יוצאות צרורות רבי יוסי אוסר בכלן חוץ מן הרחילות הכבונות ר׳ יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא ליחלב

ואיבעית אימא הא והא ר׳ יהודה ולא קשיא כאן ליבש כאן ליחלב

תניא אמר ר׳ יהודה מעשה בעזים בית אנטוכיא שהיו דדיהן גסין ועשו להן כיסין כדי שלא יסרטו דדיהן:

ת״ר מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק ולא היה לו שכר מניקה ליתן ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו

אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה א״ל אביי אדרבה כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית

אמר רב יהודה בא וראה כמה קשים מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית אמר רב נחמן תדע דמתרחיש ניסא ולא אברו מזוני:

ת״ר מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה אמר רב בא וראה כמה צנועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה אמר לו רבי חייא זו דרכה בכך אלא כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו:

זכרים יוצאין לבובין: מאי לבובין אמר רב הונא תותרי מאי משמע דהאי לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב (שיר השירים ד, ט) לבבתני אחותי כלה

עולא אמר עור שקושרין להם כנגד לבם כדי שלא יפלו עליהן זאבים זאבים אזכרים נפלי אנקיבות לא נפלי משום דמסגו בריש עדרא וזאבין בריש עדרא נפלי בסוף עדרא לא נפלי אלא משום דשמני ובנקבות ליכא שמני ותו מי ידעי בין הני להני אלא משום דזקפי חוטמייהו ומסגו כי דוו

רב נחמן בר יצחק אמר עור שקושרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות ממאי מדקתני סיפא והרחלים יוצאות שחוזות מאי שחוזות שאוחזין האליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים רישא כדי שלא יעלו על הנקבות וסיפא כדי שיעלו עליהן זכרים

מאי משמע דהאי שחוזות לישנא דגלויי הוא דכתיב (משלי ז, י) והנה אשה לקראתו

דף נד עמוד א

שית זונה ונצורת לב:

הרחלים יוצאות כבולות: מאי כבולות שמכבלין אליה שלהן למטה כדי שלא יעלו עליהן הזכרים מאי משמע דהאי כבול לישנא דלא עביד פירי הוא דכתיב (מלכים א ט, יג) מה הערים [האלה] אשר נתת לי אחי ויקרא (להן) ארץ כבול עד היום הזה

מאי ארץ כבול א״ר הונא שהיו בה בני אדם שמכובלין בכסף ובזהב אמר ליה רבא אי הכי היינו דכתיב ((מלכים א ט, יב) כי לא) ישרו בעיניו מפני שמכובלין בכסף ובזהב לא ישרו בעיניו אמר ליה אין כיון דעתירי ומפנקי לא עבדי עבידתא

רב נחמן בר יצחק אמר ארץ חומטון היתה ואמאי קרי לה כבול דמשתרגא בה כרעא עד כבלא ואמרי אינשי ארעא מכבלא דלא עבד פירי:

כבונות: מאי כבונות שמכבנין אותו למילת כדתנן שאת כצמר לבן מאי צמר לבן אמר רב ביבי בר אביי כצמר נקי בן יומו שמכבנין אותו למילת:

והעזים יוצאות צרורות: איתמר רב אמר הלכה כר׳ יהודה ושמואל אמר הלכה כר׳ יוסי

ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשיה רב אמר ליבש מותר ולא לחלב ושמואל אמר אחד זה ואחד זה אסור

ואיכא דמתני לה אהא עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב משום ר׳ יהודה בן בתירא אמרו כך הלכה אבל מי מפיס איזו ליבש ואיזו לחלב ומתוך שאין מכירים אחד זה ואחד זה אסור אמר שמואל ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירא כי אתא רבין אמר ר״י הלכה כת״ק:

מתני׳ ובמה אינה יוצאה לא יצא גמל במטולטלת לא עקוד ולא רגול וכן שאר כל הבהמות

לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך אבל מכניס חבלים לתוך ידו וימשוך ובלבד שלא יכרוך:

גמ׳ תנא לא יצא הגמל במטולטלת הקשורה לו בזנבו אבל יוצא הוא במטולטלת הקשורה בזנבו ובחוטרתו אמר רבה בר רב הונא יוצא הגמל במטולטלת הקשורה לה בשילייתה:

לא עקוד ולא רגול: א״ר יהודה עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור

מיתיבי עקוד שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור הוא דאמר כי האי תנא דתניא עקוד עקידת יד ורגל או שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו ע״ג זרועו ויקשור

ואכתי לא דמי בשלמא רישא וסיפא ניחא מציעתא קשיא

אלא הוא דאמר כי האי תנא עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור:

ולא יקשור גמלים: מאי טעמא אמר רב אשי משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא:

אבל מכניס: אמר רב אשי לא שנו אלא לענין כלאים כלאים דמאי אילימא כלאים דאדם והתנן אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך

אלא כלאים דחבלים והתניא התוכף תכיפה אחת אינה חיבור

לעולם כלאים דחבלים והכי קאמר ובלבד שלא יכרוך ויקשור

אמר שמואל ובלבד שלא יצא [חבל] מתחת ידו טפח והא תנא דבי שמואל טפחיים

אמר אביי השתא דאמר שמואל טפח ותנא דבי שמואל טפחיים שמואל הלכה למעשה אתא לאשמעינן

דף נד עמוד ב

והתניא ובלבד שיגביה מן הקרקע טפח כי תניא ההיא בחבלא דביני ביני:

מתני׳ אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועה שברגלו

ואין התרנגולים יוצאין בחוטין ולא ברצועה שברגליהם ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן

ואין הרחלים יוצאות חנונות ואין העגל יוצא בגימון ולא פרה בעור הקופר ולא ברצועה שבין קרניה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים:

גמ׳ מאי טעמא כדאמרן:

ולא בזוג אע״פ שהוא פקוק: משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא:

ולא בסולם שבצוארו: א״ר הונא בי לועא למאי עבדי ליה להיכא דאית ליה מכה דלא הדר חייך ביה:

ולא ברצועה שברגלו: דעבדי ליה לגיזרא:

ואין התרנגולין יוצאין בחוטין: דעבדי ליה סימנא כי היכי דלא ליחלפו:

ולא ברצועה: דעבדי ליה כי היכי דלא ליתברו מאני: ואין הזכרים יוצאין בעגלה: כי היכי דלא לחמטן אלייתיה:

ואין הרחלים יוצאות חנונות: יתיב רב אחא בר עולא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר משעה שגוזזין אותה טומנין לה עזק בשמן ומניחין לה על פדחתה כדי שלא תצטנן אמר ליה רב חסדא א״כ עשית׳ מר עוקבא

אלא יתיב רב פפא בר שמואל קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר בשעה שכורעת לילד טומנין לה שני עזקין של שמן ומניחין לה אחד על פדחתה ואחד על הרחם כדי שתתחמם א״ל רב נחמן אם כן עשיתה ילתא

אלא א״ר הונא עץ אחד יש בכרכי הים וחנון שמו ומביאין קיסם ומניחין לה בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו דרני ראשה אי הכי זכרים נמי כיון דמנגחי זכרים בהדדי ממילא נפלן שמעון נזירא אמר קיסמא דריתמא

בשלמא דרב הונא היינו דקתני חנונות אלא לרבנן מאי חנונות דעבדינן להו מילתא דמרחמינן עלייהו:

ואין העגל יוצא בגימון: מאי עגל בגימון א״ר הונא בר נירא אמר ר׳ אלעזר מאי משמע דהאי גימון לישנא דמיכף דכתיב (ישעיהו נח, ה) הלכוף כאגמון ראשו:

ולא פרה בעור הקופר: דעבדי לה כי היכי דלא למציוה יאלי:

ולא ברצועה שבין קרניה: אי לרב (דאמר) בין לנוי בין לשמר אסור אי לשמואל (דאמר) לנוי אסור לשמר מותר:

פרתו של רבי אלעזר בן עזריה: וחדא פרה הויא ליה והא אמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תריסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא

תנא לא שלו היתה אלא של שכינתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו

רב ורבי חנינא ור׳ יוחנן ורב חביבא מתנו בכוליה דסדר מועד כל כי האי זוגא חלופי רבי יוחנן ומעייל רבי יונתן כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו באנשי עירו נתפס על אנשי עירו בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו

אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסו על כולי עלמא כי הא דאמר רבי חנינא מאי דכתיב (ישעיהו ג, יד) ה׳ במשפט יבא עם זקני עמו ושריו אם שרים חטאו

דף נה עמוד א

זקנים מה חטאו אלא אימא על זקנים שלא מיחו בשרים

רב יהודה הוה יתיב קמיה דשמואל אתאי ההיא איתתא קא צווחה קמיה ולא הוה משגח בה א״ל לא סבר ליה מר (משלי כא, יג) אוטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה א״ל שיננא רישך בקרירי רישא דרישיך בחמימי הא יתיב מר עוקבא אב ב״ד

דכתיב (ירמיהו כא, יב) בית דוד כה אמר ה׳ דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק פן תצא כאש חמתי ובערה ואין מכבה מפני רוע מעלליהם וגו׳

א״ל ר׳ זירא לר׳ סימון לוכחינהו מר להני דבי ריש גלותא א״ל לא מקבלי מינאי א״ל אע״ג דלא מקבלי לוכחינהו מר

דא״ר אחא בר׳ חנינא מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקב״ה וחזר בה לרעה חוץ מדבר זה דכתיב (יחזקאל ט, ד) ויאמר ה׳ אליו עבור בתוך העיר בתוך ירושלים והתוית תיו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה וגו׳

א״ל הקב״ה לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה ועל מצחם של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה

אמרה מדת הדין לפני הקב״ה רבש״ע מה נשתנו אלו מאלו אמר לה הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים אמרה לפניו רבש״ע היה בידם למחות ולא מיחו

אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם (אמר) לפניו רבש״ע אם לפניך גלוי להם מי גלוי

והיינו דכתיב (יחזקאל ט, ו) זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו וממקדשי תחלו וכתיב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו ומיד (יחזקאל ט, ב) והנה ששה אנשים באים מדרך שער העליון אשר מפנה צפונה ואיש כלי מפצו בידו ואיש אחד בתוכם לבוש הבדים וקסת הסופר במתניו ויבאו ויעמדו אצל מזבח הנחושת

מזבח הנחושת מי הוה אמר להו הקב״ה התחילו ממקום שאומרים שירה לפני ומאן נינהו ששה אנשים א״ר חסדא קצף אף וחימה ומשחית ומשבר ומכלה

ומ״ש תיו אמר רב תיו תחיה תיו תמות ושמואל אמר תמה זכות אבות ורבי יוחנן אמר תחון זכות אבות

ור״ל אמר תיו סוף חותמו של הקב״ה דאמר רבי חנינא חותמו של הקב״ה אמת (אמר) ר׳ שמואל בר נחמני אלו בני אדם שקיימו את התור׳ כולה מאלף ועד תיו

מאימתי תמה זכות אבות אמר רב מימות הושע בן בארי שנא׳ (הושע ב, יב) אגלה את נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילנה מידי

ושמואל אמר מימי חזאל שנאמר (מלכים ב יג, כב) וחזאל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחז וכתיב ויחן ה׳ אותם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה

ר׳ יהושע בן לוי אמר מימי אליהו שנאמר (מלכים א יח, לו) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה׳ אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי [את] כל הדברים האלה וגו׳

ורבי יוחנן אמר מימי חזקיהו שנאמר (ישעיהו ט, ו) למרבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ה׳ צבאות תעשה זאת וגו׳:

אמר רב אמי אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון

אין מיתה בלא חטא דכתיב (יחזקאל יח, כ) הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה וגו׳ אין יסורין בלא עון דכתיב (תהלים פט, לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם

דף נה עמוד ב

מיתיבי אמרו מלאכי השרת לפני הקב״ה רבונו של עולם מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון אמר להם מצוה קלה צויתיו ועבר עליה א״ל והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו א״ל (קהלת ט, ב) מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב וגו׳

הוא דאמר כי האי תנא דתניא ר״ש בן אלעזר אומר אף משה ואהרן בחטאם מתו שנא׳ (במדבר כ, יב) יען לא האמנתם בי הא האמנתם בי עדיין לא הגיע זמנכם ליפטר מן העולם

מיתיבי ארבעה מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד וכלאב בן דוד וכולהו גמרא לבר מישי אבי דוד דמפרש ביה קרא דכתיב (שמואל ב יז, כה) ואת עמשא שם אבשלום תחת יואב (שר) הצבא ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש אחות צרויה אם יואב

וכי בת נחש הואי והלא בת ישי הואי דכתיב (דברי הימים א ב, טז) ואחיותיהן צרויה ואביגיל אלא בת מי שמת בעטיו של נחש

מני אילימא תנא דמלאכי השרת והא איכא משה ואהרן אלא לאו ר״ש בן אלעזר היא וש״מ יש מיתה בלא חטא ויש יסורין בלא עון ותיובתא דרב אמי תיובתא:

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה שנאמר (בראשית לה, כב) ויהיו בני יעקב שנים עשר מלמד שכולן שקולים כאחת אלא מה אני מקיים (בראשית לה, כב) וישכב את בלהה פילגש אביו מלמד שבלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה

תניא ר״ש בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עון ולא בא מעשה זה לידו אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר (דברים כז, כ) ארור שוכב עם אשת אביו ויבא חטא זה לידו אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו עלבון אמו תבע אמר אם אחות אמי היתה צרה לאמי שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי עמד ובלבל את מצעה

אחרים אומרים שתי מצעות בלבל אחת של שכינה ואחת של אביו והיינו דכתיב (בראשית מט, ד) אז חללת יצועי עלה (אל תקרי יצועי אלא יצועיי)

כתנאי פחז כמים אל תותר ר׳ אליעזר אומר פזתה חבתה זלתה ר׳ יהושע אומר פסעתה על דת חטאת זנית ר״ג אומר פיללתה חלתה זרחה תפלתך

אמר ר״ג עדיין צריכין אנו למודעי ר׳ אלעזר המודעי אומר הפוך את התיבה ודורשה זעזעתה הרתעתה פרחה חטא ממך רבא אמר ואמרי לה ר׳ ירמיה בר אבא זכרת עונשו של דבר חלית עצמך חולי גדול פירשת מלחטוא:

ראובן בני עלי בני שמואל דוד ושלמה ויואש סימן:

אמר ר׳ שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א א, ג) ושם שני בני עלי (עם ארון ברית האלהים) חפני ופנחס כהנים לה׳

סבר לה כרב דאמר רב פנחס לא חטא מקיש חפני לפנחס מה פנחס לא חטא אף חפני לא חטא אלא מה אני מקיים אשר ישכבון את הנשים מתוך ששהו את קיניהן שלא הלכו אצל בעליהן מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום

גופא אמר רב פנחס לא חטא שנאמר (שמואל א יד, ג) ואחיה בן אחיטוב אחי אי כבוד בן פנחס בן עלי כהן ה׳ וגו׳ אפשר חטא בא לידו והכתוב מייחסו

והלא כבר נאמר (מלאכי ב, יב) יכרת ה׳ לאיש אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב ומגיש מנחה לה׳ צבאות אם ישראל הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים ואם כהן הוא לא יהיה לו בן מגיש מנחה אלא לאו שמע מינה פנחס לא חטא

אלא הא כתיב (שמואל א ב, כב) אשר ישכבון ישכבן כתיב

והכתיב (שמואל א ב, כד) אל בני כי לא טובה השמועה א״ר נחמן בר יצחק בני כתיב

והכתיב מעבירים א״ר הונא בריה דרב יהושע מעבירם כתיב

והכתיב בני בליעל מתוך שהיה לו לפנחס למחות לחפני ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל האומר

דף נו עמוד א

בני שמואל חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א ח, ג) ויהי (כי זקן שמואל ובניו לא הלכו) בדרכיו בדרכיו הוא דלא הלכו מיחטא נמי לא חטאו

אלא מה אני מקיים (שמואל א ח, ג) ויטו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם שנאמר (שמואל א ז, טז) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל והם לא עשו כן אלא ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן

כתנאי ויטו אחרי הבצע ר׳ מאיר אומר חלקם שאלו בפיהם רבי יהודה אומר מלאי הטילו על בעלי בתים ר׳ עקיבא אומר קופה יתירה של מעשר נטלו בזרוע ר׳ יוסי אומר מתנות נטלו בזרוע:

א״ר שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א יח, יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה׳ עמו וגו׳ אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו

אלא מה אני מקיים (שמואל ב יב, ט) מדוע בזית את דבר ה׳ לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה

אמר רב רבי דאתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה דדוד מדוע בזית את דבר ה׳ לעשות הרע רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה

(שמואל ב יב, ט) את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה ליקוחין יש לך בה

דא״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר (שמואל א יז, יח) ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח

מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה

(שמואל ב יב, ט) ואותו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו

מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה (שמואל ב יא, יא) ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים

אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (מלכים א טו, ה) רק בדבר אוריה החתי

אבעי קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא

גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב (שמואל ב ט, ד) ויאמר לו המלך איפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל (בלא) דבר וכתיב וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל (מלא) דבר

מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ״ט קיבלה מיניה דכתיב (שמואל ב טז, ב) ויאמר המלך (אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) יושב בירושלים וגו׳ ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב (שמואל ב טז, ב) ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחויתי אמצא חן (בעיני) המלך

ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הניכרים חזא ביה דכתיב (שמואל ב יט, כה) ומפיבושת בן שאול ירד (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבס וגו׳ וכתיב ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח

דף נו עמוד ב

עבדך וירגל בעבדך אל אדוני המלך ואדוני המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך אמרתי אתה וציבא תחלקו את השדה ויאמר מפיבשת אל המלך גם את הכל יקח אחרי אשר בא אדוני המלך בשלום אל ביתו אמר לו אני אמרתי מתי תבא בשלום ואתה עושה לי כך לא עליך יש לי תרעומות אלא על מי שהביאך בשלום

היינו דכתיב (דברי הימים א ח, לד) ובן יהונתן מריב בעל וכי מריב בעל שמו והלא מפיבשת שמו אלא מתוך שעשה מריבה עם בעליו יצתה בת קול ואמרה לו נצא בר נצא נצא הא דאמרן בר נצא דכתיב (שמואל א טו, ה) ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל אמר רבי מני על עסקי נחל

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר דוד למפיבשת אתה וציבא תחלקו את השדה יצתה בת קול ואמרה לו רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה

אמר רב יהודה אמר רב אילמלי לא. קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד ולא עבדו ישראל ע״ז ולא גלינו מארצנו:

אמר ר׳ שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר (מלכים א יא, ד) ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא

אלא מה אני מקיים (מלכים א יא, ד) ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ההיא כרבי נתן דר׳ נתן רמי כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והכתיב כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא הכי קאמר ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת אחרי אלהים אחרים ולא הלך

והכתיב (מלכים א יא, ז) אז יבנה שלמה במה לכמוש שקוץ מואב שבקש לבנות ולא בנה

אלא מעתה (יהושע ח, ל) אז יבנה יהושע מזבח לה׳ שבקש לבנות ולא בנה אלא דבנה הכא נמי דבנה

אלא כדתניא רבי יוסי אומר (מלכים ב כג, יג) ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשתרות שקוץ צדונים וגו׳

אפשר בא אסא ולא ביערם יהושפט ולא ביערם עד שבא יאשיה וביערם והלא כל ע״ז שבארץ ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי

והכתיב (מלכים א יא, ו) ויעש שלמה הרע בעיני ה׳ אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה׳

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושין לעבודה זרה פלונית וכך עושים לע״ז פלונית ולא מיחה בה

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי]

במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של יון:

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר (מלכים ב כב, ב) ויעש הישר בעיני ה׳ וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים (מלכים ב כג, כה) וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו׳

שכל דין שדן מבן שמנה עד שמנה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאודו שנתן להם משלו

ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו ומנו אבא אבוה דרבי ירמיה בר אבא ואמרי לה אחא אחוה דאבא אבוה דרב ירמיה בר אבא דאמר מר רבי אבא ואחא אחי הוו

אמר רב יוסף ועוד אחד בדורנו ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והיינו. נתן דצוציתא אמר רב יוסף הוה יתיבנא בפירקא והוה קא מנמנם וחזאי בחילמא דקא פשט ידיה וקבליה:

הדרן עלך במה בהמה

דף נז עמוד א

מתני׳ **במה** אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה

לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתרפס

ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים ולא בכבול לרה״ר

ולא בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בנזמים ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה

ואם יצאת אינה חייבת חטאת:

גמ׳ טבילה מאן דכר שמה

אמר רב נחמן בר יצחק אמר רבה בר אבוה מה טעם קאמר מה טעם לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן מפני שאמרו חכמים בחול לא תטבול בהן עד שתרפס וכיון דבחול לא תטבול בהן עד שתרפס בשבת לא תצא דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתי לאתויינהו ד׳ אמות ברה״ר

בעא מיניה רב כהנא מרב תיכי חלילתא מאי א״ל אריג קאמרת כל שהוא אריג לא גזרו איתמר נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהוא אריג לא גזרו

ואיכא דאמרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא לאחוותי דלא קפדן עלייהו

מאי איכא בין הך לישנא ובין הך לישנא

איכא בינייהו דטניפן להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הני נמי ארוג ולהך לישנא דאמרת משום קפידא כיון דטניפא מקפד קפדא עלייהו

תנן התם ואלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות ר׳ יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן אמר רב הונא וכולן בראשי הבנות שנינו

מתקיף לה רב יוסף למעוטי מאי אילימא למעוטי דצואר ודמאי אילימא למעוטי דצמר השתא רך על גבי קשה חוצץ רך על גבי רך מיבעיא

ואלא למעוטי דחוטי פשתן השתא קשה על גבי קשה חוצץ קשה על גבי רך מיבעיא

אלא אמר רב יוסף היינו טעמא דרב הונא לפי שאין אשה חונקת את עצמה

איתיביה אביי הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהן אבל לא בחבקין שבצואריהן ואי אמרת אין אשה חונקת עצמה חבקין שבצואריהן אמאי לא

אמר רבינא

דף נז עמוד ב

הכא בקטלא עסקינן דאשה חונקת את עצמה דניחא לה שתראה כבעלת בשר:

ר׳ יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן:

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה בחוטי שער

א״ל אביי הלכה מכלל דפליגי

וכי תימא אי לאו דשמעינן מתנא קמא דאיירי בחוטי שער איהו נמי לא הוה מיירי ודילמא כשם קאמר להו כי היכי דמודיתו לי בחוטי שער אודו לי נמי בחוטי צמר

איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שער

תניא נמי הכי חוטי צמר חוצצין חוטי שער אין חוצצין ר׳ יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין

אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה מני אילימא רבי יהודה אפילו חוטי צמר נמי אלא לאו רבנן היא וש״מ בחוטי שער לא פליגי ש״מ:

לא בטוטפת: מאי טוטפת א״ר יוסף חומרתא דקטיפתא

א״ל אביי תהוי כקמיע מומחה ותשתרי

אלא אמר רב יהודה משמיה דאביי אפוזיינו תניא נמי הכי יוצאה אשה בסבכה המוזהבת ובטוטפת ובסרביטין הקבועין בה

איזו טוטפת ואיזו סרביטין א״ר אבהו טוטפת המוקפת לה מאזן לאזן סרביטין המגיעין לה עד לחייה

אמר רב הונא עניות עושין אותן של מיני צבעונין עשירות עושין אותן של כסף ושל זהב:

ולא בכבול: אמר רבי ינאי כבול זה איני יודע מהו אי כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר שפיר דמי או דילמא כיפה של צמר תנן וכ״ש כבלא דעבדא

אמר רבי אבהו מסתברא כמ״ד כיפה של צמר תנן ותניא נמי הכי יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר ר״ש בן אלעזר אומר אף בכבול לרה״ר כלל אמר רשב״א כל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו כל שהוא למעלה מן השבכה אין יוצאין בו

מאי איסטמא א״ר אבהו ביזיוני מאי ביזיוני אמר אביי אמר רב כליא פרוחי

ת״ר ג׳ דברים נאמרו באיסטמא אין בה משום כלאים ואינה מטמאה בנגעים ואין יוצאין בה לרה״ר

משום ר״ש אמרו אף

דף נח עמוד א

אין בה משום עטרות כלות

ושמואל אמר כבלא דעבדא תנן ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו

לא קשיא הא דעבד ליה רביה הא דעבד איהו לנפשיה

במאי אוקימתא להא דשמואל דעבד ליה רביה בחותם שבכסותו אמאי לא

דילמא מיפסק ומירתת ומיקפל ליה ומחית ליה אכתפיה כדרב יצחק בר יוסף דא״ר יצחק בר יוסף א״ר יוחנן היוצא בטלית מקופלת ומונחת לו על כתפיו בשבת חייב חטאת

וכי הא דא״ל שמואל לרב חיננא בר שילא כולהו רבנן דבי ריש גלותא לא ליפקו בסרבלי חתימי לבר מינך דלא קפדי עליך דבי ריש גלותא:

גופא אמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו תניא נמי הכי יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו

ורמינהו לא יצא העבד בחותם שבצוארו ולא בחותם שבכסותו זה וזה אין מקבלין טומאה ולא בזוג שבצוארו אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו זה וזה מקבלין טומאה

ולא תצא בהמה לא בחותם שבצוארה ולא בחותם שבכסותה ולא בזוג שבכסותה ולא בזוג שבצוארה זה וזה אין מקבלין טומאה

לימא הא דעבד ליה רביה הא דעבד איהו לנפשיה

לא אידי ואידי דעבד ליה רביה וכאן בשל מתכת וכאן בשל טיט וכדרב נחמן אמר רבה בר אבוה דבר המקפיד עליו רבו אין יוצאין בו דבר שאין מקפיד עליו יוצאין בו

ה״נ מסתברא מדקתני זה וזה אין מקבלין טומאה אי אמרת בשלמא של מתכת הני הוא דלא מקבלי טומאה הא כלים דידהו מקבלי טומאה

אלא אי אמרת בשל טיט תנן הני הוא דלא מקבלי טומאה הא כלים דידהו מקבלי טומאה

והא תניא כלי אבנים כלי גללים וכלי אדמה אין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים אלא ש״מ של מתכת ש״מ:

אמר מר ולא בזוג שבצוארו אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו

זוג שבצוארו אמאי לא דילמא מיפסיק ואתא לאיתויי זוג שבכסותו נמי ליחוש דילמא מיפסיק ואתי לאיתויי

הכא במאי עסקינן דמיחא ביה מומחא וכדרב הונא בריה דרב יהושע דאמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהוא ארוג לא גזרו:

אמר מר לא תצא בהמה לא בחותם שבצוארה ולא בחותם שבכסותה ולא בזוג שבצוארה ולא בזוג שבכסותה זה וזה אין מקבלין טומאה

וזוג דבהמה אין מקבלין טומאה ורמינהו זוג של בהמה טמאה

דף נח עמוד ב

ושל דלת טהורה

של דלת ועשאו לבהמה טמאה של בהמה ועשאו לדלת אף על פי שחיברו לדלת וקבעו במסמרים טמא שכל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

לא קשיא הא דאית ליה עינבל הא דלית ליה עינבל

מה נפשך אי מנא הוא אע״פ דלית ליה עינבל אי לאו מנא הוא עינבל משוי ליה מנא

אין כדר׳ שמואל בר נחמני א״ר יונתן דאמר ר׳ שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן מנין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר (במדבר לא, כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש אפי׳ דיבור יבא באש

במאי אוקימתא בדלית ליה עינבל אימא מציעתא ולא בזוג שבצוארו אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו וזה וזה מקבלין טומאה אי דלית ליה עינבל מי מקבלי טומאה

ורמינהו העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפחות ספרים ולמטפחות תינוקות יש להם עינבל טמאין אין להם עינבל טהורין ניטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהם

ה״מ בתינוק דלקלא עבידי ליה אבל גדול תכשיט הוא ליה אע״ג דלית ליה עינבל:

אמר מר ניטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהן למאי חזו אמר אביי הואיל שההדיוט יכול להחזירו

מתיב רבא הזוג והעינבל חיבור

וכי תימא הכי קאמר אע״ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי והתניא מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה

ואמרינן מה נפשך אי חיבור הוא אפילו להזאה ואי לא חיבור הוא אפילו לטומאה נמי לא

ואמר רבה דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה שלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שהיא בשעת מלאכה ועל הזאה שהיא בשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה

אלא אמר רבא

דף נט עמוד א

הואיל וראוי להקישו על גבי חרס

איתמר נמי אמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא הואיל וראוי להקישו על גבי חרס ר׳ יוחנן אמר הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק

ור׳ יוחנן לא בעי מעין מלאכה ראשונה והתניא (ויקרא טו, כב) וכל כלי אשר ישב עליו וגו׳ יכול כפה סאה וישב עליה כפה תרקב וישב עליה יהא טמא תלמוד לומר אשר ישב עליו הזב מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו

ר׳ אלעזר אומר במדרסות אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים בטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ור׳ יוחנן אמר אף אומר בטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו

איפוך קמייתא ומאי חזית דאפכת קמייתא איפוך בתרייתא

הא שמעינן ליה לרבי יוחנן דבעי מעין מלאכה ראשונה (. דתניא). סנדל של בהמה של מתכת טמא למאי חזי אמר רב ראוי לשתות בו מים במלחמה ור׳ חנינא אמר ראוי לסוך בו שמן במלחמה ור׳ יוחנן אמר בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגליו ורץ על קוצין ועל הברקנים

מאי בין רב לר׳ חנינא איכא בינייהו דמאיס

בין ר׳ יוחנן לר׳ חנינא איכא בינייהו דיקיר:

ולא בעיר של זהב: מאי בעיר של זהב רבה בר בר חנה א״ר יוחנן ירושלים דדהבא

דף נט עמוד ב

כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו

ת״ר לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצתה חייבת חטאת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה רבי אליעזר אומר יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחלה

במאי קמיפלגי ר״מ סבר משוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא דילמא שלפא ומחויא ליה ואתיא לאתויי ור״א סבר מאן דרכה למיפק בעיר של זהב אשה חשובה ואשה חשובה לא משלפא ומחויא

כלילא רב אסר ושמואל שרי

דאניסכא כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי דארוקתא מר סבר אניסכא עיקר ומר סבר ארוקתא עיקר

רב אשי מתני לקולא דארוקתא דכולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי דאניסכא מר סבר דילמא שלפא ומחויא ואתי לאתויי ומר סבר מאן דרכה למיפק בכלילא אשה חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחויא

א״ל רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב כלילא שרי

אמרו ליה לרב אתא גברא רבה אריכא לנהרדעא ומטלע ודרש כלילא שרי אמר מאן גברא רבה אריכא [דאיטלע] לוי ש״מ נח נפשיה דרבי אפס ויתיב ר׳ חנינא ברישא ולא הוה ליה איניש ללוי למיתב גביה וקאתי להכא

ודילמא נח נפשיה דרבי חנינא ור׳ אפס כדקאי קאי ולא הוה ליה איניש ללוי למיתב גביה וקאתי להכא אם איתא דרבי חנינא שכיב לוי לר׳ אפס מיכף הוה כייף ליה ותו דרבי חנינא לא סגי דלא מליך דכי הוה קא ניחא נפשיה דרבי אמר חנינא בר׳ חמא יתיב בראש וכתיב בהו בצדיקים (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך וגו׳

דרש לוי בנהרדעא כלילא שרי נפיק עשרין וארבע כלילי מכולה נהרדעא דרש רבה בר אבוה במחוזא כלילא שרי ונפקו תמני סרי כלילי מחדא מבואה

אמר רב יהודה אמר רב שמואל קמרא שרי איכא דאמרי דארוקתא ואמר רב ספרא מידי דהוה אטלית מוזהבת

ואיכא דאמרי דאניסכא ואמר רב ספרא מידי דהוה אאבנט של מלכים

א״ל רבינא לרב אשי קמרא עילוי המיינא מאי א״ל תרי המייני קאמרת

אמר רב אשי האי רסוקא אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא אסיר:

ולא בקטלא: מאי קטלא מנקטא פארי: נזמים: נזמי האף:

ולא בטבעת שאין עליה חותם: הא יש עליה חותם חייבת אלמא לאו תכשיט הוא

ורמינהו תכשיטי נשים טמאים ואלו הן תכשיטי נשים קטלאות נזמים וטבעות וטבעת בין שיש עליה חותם בין שאין עליה חותם ונזמי האף

ואמר רבי זירא לא קשיא הא ר׳ נחמיה הא רבנן)

דתניא. היא של מתכת וחותמה של אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה ורבי נחמיה מטמא שהיה ר׳ נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותמה בעול הלך אחר סמלוניו

דף ס עמוד א

בקולב הלך אחר מסמרותיו בסולם הלך אחר שליבותיו בערסי הלך אחר שלשלותיו וחכמים אומרים הכל הולך אחר המעמיד

רבא אמר לצדדים קתני יש עליה חותם תכשיט דאיש אין עליה חותם תכשיט דאשה

רב נחמן בר יצחק אמר טומאה אשבת קרמית טומאה (במדבר לא, נא) כלי מעשה אמר רחמנא וכלי הוא שבת משום משוי אמר רחמנא אין עליה חותם תכשיט יש עליה חותם משוי:

ולא במחט שאינה נקובה: למאי חזיא אמר רב יוסף הואיל ואשה אוגרת בה שערה

א״ל אביי ותהוי כבירית טהורה ותשתרי

אלא תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף הואיל ואשה חולקת בה שערה בשבת למאי חזיא אמר רבא טס של זהב יש לה על ראשה בחול חולקת בה שערה בשבת מניחתה כנגד פדחתה:

מתני׳ לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפילין ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת:

גמ׳ סנדל המסומר מאי טעמא

אמר שמואל שלפי הגזרה היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא

נהפך סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחד מהן יצא וראוהו אויבים ועכשיו באין עליהן דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבים

רבי אילעאי בן אלעזר אומר במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים

רמי בר יחזקאל אמר בבהכ״נ היו יושבין ושמעו קול מאחורי בהכ״נ כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים

באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר אי הכי בחול נמי ליתסר מעשה כי הוה בשבת הוה ביום טוב לישתרי אלמה תנן

דף ס עמוד ב

(משלחין כלים בי״ט בין תפורין בין שאינן תפורין) אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור (בי״ט)

בשבת מ״ט דאיכא כינופיא בי״ט נמי איכא כינופיא תענית צבור איכא כינופיא ליתסר מעשה כי הוה בכינופיא דאיסורא הכא כינופיא דהתירא הוה

ואפילו לר׳ חנינא בן עקיבא דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה הני מילי ירדן דשאני משאר נהרות אבל י״ט ושבת כי הדדי נינהו דתנן אין בין י״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד

א״ר יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי ר׳ יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה ור׳ חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה

א״ל ר׳ יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו לר׳ חנינא ג׳ מכאן וג׳ מכאן ואחת בתרסיותיו

מיתיבי סנדל הנוטה עושה לו שבע דברי רבי נתן ורבי מתיר בי״ג

בשלמא לרבי חנינא הוא דאמר כרבי נתן אלא רבי יוחנן דאמר כמאן הוא דאמר כר׳ נהוראי דתניא ר׳ נהוראי אומר ה׳ מותר ושבע אסור

א״ל איפה לרבה בר בר חנה אתון תלמידי רבי יוחנן עבידו כר׳ יוחנן אנן נעביד כרבי חנינא

בעא מיניה רב הונא מרב אשי חמש מהו א״ל אפילו ז׳ מותר ט׳ מאי א״ל אפילו ח׳ אסור

בעא מיניה ההוא רצענא מרבי אמי תפרו מבפנים מהו א״ל מותר ולא ידענא מ״ט

אמר רב אשי ולא ידע מר מ״ט כיון דתפרו מבפנים הוי ליה מנעל בסנדל גזרו ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן

בעא מיניה ר׳ אבא בר זבדא מר׳ אבא בר אבינא עשאו כמין כלבוס מהו א״ל מותר איתמר נמי אמר רבי יוסי בר׳ חנינא עשאו כמין כלבוס מותר

א״ר ששת חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר

תניא כוותיה דרב ששת לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית אפילו ממטה למטה אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה ור׳ אלעזר בר׳ שמעון אוסר נשרו רוב ממסמרותיו ונשתייר בו ד׳ או ה׳ מותר ורבי מתיר עד שבע חיפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה מותר עשאו כמין כלבוס או כמין טס או כמין יתד או שחיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר

הא גופה קשיא אמרת נשרו רוב מסמרותיו אע״ג דנשתיירו ביה טובא והדר תני ארבע או חמש אין טפי לא

א״ר ששת לא קשיא כאן שנגממו כאן שנעקרו:

ארבע או חמש מותר: השתא חמש שרי ארבע מיבעיא א״ר חסדא ארבע מסנדל קטן וחמש מסנדל גדול:

ורבי מתיר עד שבע: והתניא רבי מתיר עד שלש עשרה נוטה שאני

השתא דאתית להכי לרבי יוחנן נמי לא קשיא נוטה שאני

אמר רב מתנה ואמרי לה אמר רב אחדבוי בר מתנה אמר רב מתנה אין הלכה כר׳ אלעזר בר׳ שמעון פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון בהא קמ״ל

אמר רבי חייא אי לאו דקרו לי בבלאי שרי איסורי שרינא ביה טובא וכמה בפומבדיתא אמרין עשרין וארבע בסורא אמרין עשרין ותרתין אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי:

ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה:

דף סא עמוד א

הא יש ברגלו מכה נפיק בהי מינייהו נפיק אמר רב הונא באותה שיש בה מכה אלמא קסבר סנדל לשום צער עביד

וחייא בר רב אמר באותה שאין בה מכה אלמא קסבר לשום תענוג עביד וזו שיש בה מכה מכתה מוכחת עליה

ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב הונא דאמר ליה ר׳ יוחנן לרב שמן בר אבא הב לי מסנאי יהב ליה דימין אמר ליה עשיתו מכה

ודילמא כחייא בר רב ס״ל והכי קאמר עשית של שמאל מכה

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר ר׳ יוחנן כתפילין כך מנעלין מה תפילין בשמאל אף מנעלין בשמאל

מיתיבי כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל

אמר רב יוסף השתא דתניא הכי ואמר רבי יוחנן הכי דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד

אמר ליה אביי דילמא רבי יוחנן הא מתני׳ לא הוה שמיע ליה ואי הוה שמיע ליה הוה הדר ביה ואי נמי שמיע ליה וקסבר אין הלכה כאותה משנה

אמר רב נחמן בר יצחק ירא שמים יוצא ידי שתיהן ומנו מר בריה דרבנא היכי עביד סיים דימיניה ולא קטר וסיים דשמאליה וקטר והדר קטר דימיניה אמר רב אשי חזינא לרב כהנא דלא קפיד

תנו רבנן כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל כשהוא חולץ חולץ של שמאל ואח״כ חולץ של ימין

כשהוא רוחץ רוחץ של ימין ואח״כ רוחץ של שמאל כשהוא סך סך של ימין ואח״כ של שמאל והרוצה לסוך כל גופו סך ראשו תחילה מפני שהוא מלך על כל איבריו:

ולא בתפילין: אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ״ד שבת לאו זמן תפילין הוא אלא אפילו למ״ד שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא אתי לאיתויי ברה״ר

ואיכא דמתני לה אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ״ד שבת זמן תפילין הוא אלא אפילו למ״ד שבת לאו זמן תפילין הוא אינו חייב חטאת מ״ט דרך מלבוש עבידא.

ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה: אמר רב פפא לא תימא עד דמומחה גברא ומומחה קמיע אלא כיון דמומחה גברא אף על גב דלא מומחה קמיע

דיקא נמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה ש״מ:

ת״ר איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה

לא שנכפה אלא שלא יכפה

וקושר ומתיר אפילו ברה״ר ובלבד שלא יקשרנו

דף סא עמוד ב

בשיר ובטבעת ויצא בו ברשות הרבים משום מראית העין

והתניא איזהו קמיע מומחה כל שריפא ג׳ בני אדם כאחד

לא קשיא הא למחויי גברא הא למחויי קמיעא

אמר רב פפא פשיטא לי תלת קמיע לתלת גברי תלתא תלתא זימני איתמחי גברא ואתמחי קמיע תלתא קמיע לתלתא גברי חד חד זימנא גברא איתמחי קמיעא לא איתמחי חד קמיע לתלתא גברי קמיעא איתמחי גברא לא איתמחי

בעי רב פפא תלתא קמיע לחד גברא מאי קמיעא ודאי לא איתמחי גברא איתמחי או לא איתמחי מי אמרינן הא אסי ליה או דילמא מזלא דהאי גברא הוא דקא מקבל כתבא תיקו.

איבעיא להו קמיעין יש . בהן משום קדושה או דילמא אין בהן משום קדושה למאי הילכתא אילימא לאצולינהו מפני הדליקה ת״ש הברכות והקמיעין אע״פ שיש בהן אותיות ומענינות הרבה שבתורה אין מצילין אותן מפני הדליקה ונשרפים במקומן

אלא לענין גניזה ת״ש * היה כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה יגוד ויגנזנו

אלא ליכנס בהן בבית הכסא מאי יש בהן קדושה ואסיר או דילמא אין בהן קדושה ושרי ת״ש ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה הא מן המומחה נפיק

ואי אמרת קמיעין יש בהן משום קדושה זמנין דמיצטריך לבית הכסא ואתי לאיתויינהו ד׳ אמות ברה״ר הכא במאי עסקינן בקמיע של עיקרין

והתניא אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אלא הכא במאי עסקינן בחולה שיש בו סכנה והתניא אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה

אלא כיון דמסי אף על גב דנקיט ליה בידיה נמי שפיר דמי

דף סב עמוד א

והתניא רבי אושעיא אומר ובלבד שלא יאחזנו בידו ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים

[אלא] הכא במאי עסקינן במחופה עור

והרי תפילין דמחופה עור ותניא הנכנס לבית הכסא חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות ונכנס

התם משום שי״ן דאמר אביי שי״ן של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי ד׳ של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי יו״ד של תפילין הלכה למשה מסיני:

ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים:

שריון זרדא קסדא אמר רב סנוארתא מגפיים אמר רב פזמקי:

מתני׳ לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכוליאר ולא בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון

ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר׳ מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון:

גמ׳ אמר עולא וחילופיהן באיש אלמא קסבר עולא כל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש

מתיב רב יוסף הרועים יוצאין בשקין ולא הרועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של הרועים לצאת בשקין

[אלא] אמר רב יוסף קסבר עולא נשים עם בפני עצמן הן

איתיביה אביי המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה ואי אמרת נשים עם בפני עצמן הן והא מצות עשה שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות

התם קסבר ר״מ לילה זמן תפילין הוא ושבת זמן תפילין הוא הוה ליה מצות עשה שלא הזמן גרמא וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות

והא הוצאה כלאחר יד היא

אמר רבי ירמיה באשה גזברית עסקינן אמר רבה (בר בר חנה אמר רבי יוחנן) תרצת אשה איש מאי איכא למימר

אלא אמר רבא פעמים שאדם נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להוליכה לקופסא ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא ופעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל אומן לתקן ומניחה בידו עד שמגיע אצל אומן:

ולא בכוליאר ולא בכובלת: מאי כוליאר א״ר מכבנתא כובלת אמר רב חומרתא דפילון וכן אמר רב אסי חומרתא דפילון

ת״ר לא תצא בכובלת ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר״מ וחכמים אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה רבי אליעזר אומר יוצאה אשה בכובלת לכתחלה

במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר משאוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא ודילמא שלפא ומחויא ואתיא לאיתוייה ורבי אליעזר סבר מאן דרכה למירמיה אשה שריחה רע אשה שריחה רע לא שלפא ומחויא ולא אתיא לאתוייה ארבע אמות ברשות הרבים

והתניא ר׳ אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון

לא קשיא הא כי קאי אדרבי מאיר הא כי קאי אדרבנן כי קאי אדרבי מאיר דאמר חייב חטאת אמר ליה פטור כי קאי אדרבנן דאמרי פטור אבל אסור אמר איהו מותר לכתחלה

דף סב עמוד ב

ומאי ר׳ מאיר דתניא לא תצא אשה במפתח שבידה ואם יצאת חייבת חטאת דברי רבי מאיר רבי אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון

כובלת מאן דכר שמה

חסורי מחסרא והכי קתני וכן בכובלת וכן בצלוחית של פלייטון לא תצא ואם יצאה חייבת חטאת דברי רבי מאיר רבי אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון במה דברים אמורים כשיש בהם בושם אבל אין בהם בושם חייבת

אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי חייב דהא אין בה בושם כפחות מכשיעור בכלי דמי וקתני חייבת

רב אשי אמר בעלמא אימא לך פטור ושאני הכא דליתיה לממשא כלל:

(עמוס ו, ו) וראשית שמנים ימשחו אמר רב יהודה אמר שמואל זה פלייטון

מתיב רב יוסף אף על פלייטון גזר רבי יהודה בן בבא ולא הודו לו ואי אמרת משום תענוג אמאי לא הודו לו

אמר ליה אביי ולטעמיך הא דכתיב (עמוס ו, ו) השותים במזרקי יין ר׳ אמי ור׳ אסי חד אמר קנישקנין וחד אמר שמזרקין כוסותיהן זה לזה הכא נמי דאסיר והא רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא ושתה בקנישקנין ולא אמר ליה ולא מידי

אלא כל מידי דאית ביה תענוג ואית ביה שמחה גזרו רבנן אבל מידי דאית ביה תענוג ולית ביה שמחה לא גזרו רבנן:

(עמוס ו, ד) השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערשותם אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שהיו משתינין מים בפני מטותיהן ערומים

מגדף בה ר׳ אבהו אי הכי היינו דכתיב (עמוס ו, ז) לכן עתה יגלו בראש גולים משום דמשתינין מים בפני מטותיהם ערומים יגלו בראש גולים

אלא א״ר אבהו אלו בני אדם שהיו אוכלים ושותים זה עם זה ודובקין מטותיהן זו בזו ומחליפין נשותיהן זה עם זה ומסריחין ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהן

א״ר אבהו ואמרי לה במתניתא תנא ג׳ דברים מביאין את האדם לידי עניות ואלו הן המשתין מים בפני מטתו ערום ומזלזל בנטילת ידים ושאשתו מקללתו בפניו

המשתין מים בפני מטתו ערום אמר רבא לא אמרן אלא דמהדר אפיה לפורייה אבל לבראי לית לן בה

ומהדר אפיה לפורייה נמי לא אמרן אלא לארעא אבל במנא לית לן בה

ומזלזל בנטילת ידים אמר רבא לא אמרן אלא דלא משא ידיה כלל אבל משא ולא משא לית לן בה

ולאו מלתא היא דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא

ושאשתו מקללתו בפניו אמר רבא על עסקי תכשיטיה וה״מ הוא דאית ליה ולא עביד:

דרש רבא בריה דרב עילאי מאי דכתיב (ישעיהו ג, טז) ויאמר ה׳ יען כי גבהו בנות ציון שהיו מהלכות בקומה זקופה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות עקב בצד גודל ומשקרות עינים דהוה מלאן כוחלא לעינייהו ומרמזן הלוך וטפוף שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה (ישעיהו ג, טז) וברגליהן תעכסנה אמר רב יצחק דבי ר׳ אמי מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס בכעוס

מאי פורענותיהם כדדריש רבה בר עולא (ישעיהו ג, כד) והיה תחת בושם מק יהיה מקום שהיו מתבשמות בו נעשה נמקים נמקים (ישעיהו ג, כד) ותחת חגורה נקפה מקום שהיו חגורות בצלצול נעשה נקפים נקפים (ישעיהו ג, כד) ותחת מעשה מקשה קרחה מקום שהיו מתקשטות בו נעשה קרחים קרחים (ישעיהו ג, כד) ותחת פתיגיל מחגורת שק פתחים המביאין לידי גילה יהיו למחגורת שק (ישעיהו ג, כד) כי תחת יופי אמר רבא היינו דאמרי אינשי חלופי שופרא כיבא

(ישעיהו ג, יז) (וספח) ה׳ קדקוד בנות ציון אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בהן צרעת כתיב הכא ושפח וכתיב התם (ויקרא יד, נו) לשאת ולספחת

וה׳ פתהן יערה רב ושמואל חד אמר שנשפכו כקיתון וחד אמר שנעשו פתחיהן כיער

אמר רב יהודה אמר רב אנשי ירושלים אנשי שחץ היו אדם אומר לחברו במה סעדת היום בפת עמילה או בפת שאינה עמילה ביין גורדלי או

דף סג עמוד א

ביין חרדלי במסב רחב או במסב קצר בחבר טוב או בחבר רע א״ר חסדא וכולן לזנות

אמר רחבה אמר רבי יהודה עצי ירושלים של קינמון היו ובשעה שהיו מסיקין מהן ריחן נודף בכל ארץ ישראל ומשחרבה ירושלים נגנזו ולא נשתייר אלא כשעורה ומשתכח בגזאי דצימצמאי מלכתא:

מתני׳ לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת

רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו

וחכ״א אינן אלא לגנאי שנאמר (ישעיהו ב, ד) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

בירית טהורה ויוצאין בה בשבת

כבלים טמאים ואין יוצאין בהן בשבת:

גמ׳ מאי באלה קולפא:

ר׳ אליעזר אומר תכשיטין הן לו: תניא אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן לפי שאינן צריכין שנאמר (ישעיהו ב, ד) לא ישא גוי אל גוי חרב ותהוי לנוי בעלמא אמר אביי מידי דהוה אשרגא בטיהרא

ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גליות בלבד שנאמר (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא (ישעיהו סד, ג) עין לא ראתה אלהים זולתך

ואיכא דאמרי אמרו לו לר׳ אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן אף לימות המשיח אינן בטלין היינו דשמואל ופליגא דר׳ חייא בר אבא

א״ל אביי לרב דימי ואמרי לה לרב אויא ואמרי לה רב יוסף לרב דימי ואמרי לה לרב אויא ואמרי לה אביי לרב יוסף מ״ט דר״א דאמר תכשיטין הן לו דכתיב (תהלים מה, ד) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך

א״ל רב כהנא למר בריה דרב הונא האי בדברי תורה כתיב א״ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו

א״ר כהנא כד הוינא בר תמני סרי שנין והוה גמירנא ליה לכוליה הש״ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא מאי קמ״ל דליגמר איניש והדר ליסבר:

סימן זרות:

א״ר ירמיה א״ר אלעזר שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב״ה מצליח להם שנאמר (תהלים מה, ה) והדרך צלח אל תקרי והדרך אלא וחדדך ולא עוד אלא שעולין לגדולה שנאמר (תהלים מה, ה) צלח רכב יכול אפילו שלא לשמה תלמוד לומר (תהלים מה, ה) על דבר אמת יכול אם הגיס דעתו ת״ל (תהלים מה, ה) וענוה צדק ואם עושין כן זוכין לתורה שניתנה בימין שנאמר (תהלים מה, ה) ותורך נוראות ימינך

רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה דאמר רבא בר רב שילא ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא א״ר ששת מאי דכתיב (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד אלא בימינה אורך ימים איכא עושר וכבוד ליכא אלא למיימינין בה אורך ימים איכא וכ״ש עושר וכבוד למשמאילים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא

א״ר ירמיה אמר ר׳ שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מקשיב להן שנאמר (מלאכי ג, טז) אז נדברו יראי ה׳ וגו׳ אין דיבור אלא נחת שנאמר (תהלים מז, ד) ידבר עמים תחתינו

מאי ולחושבי שמו א״ר אמי אפילו חישב לעשות מצוה . ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה

א״ר חיננא בר אידי כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר (קהלת ח, ה) שומר מצוה לא ידע דבר רע

א״ר אסי ואיתימא ר׳ חנינא אפילו הקב״ה גוזר גזירה הוא מבטלה שנאמר (קהלת ח, ד) באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו מה תעשה וסמיך ליה שומר מצוה לא ידע דבר רע

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדוש ב״ה שומע לקולן שנאמר (שיר השירים ח, יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

ואם אין עושין כן גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל שנאמר (שיר השירים ח, יד) ברח דודי ודמה וגו׳

אמר רבי אבא א״ר שמעון בן לקיש שני ת״ח המדגילים זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אוהבן שנאמר (שיר השירים ב, ד) ודגלו עלי אהבה אמר רבא והוא דידעי צורתא דשמעתא והוא דלית להו רבה במתא למיגמר מיניה

(א״ר) אבא א״ר שמעון בן לקיש גדול המלוה יותר מן העושה צדקה ומטיל בכיס יותר מכולן

(א״ר) אבא אמר ר׳ שמעון בן לקיש אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש הוא חגריהו על מתניך אם עם הארץ הוא חסיד אל תדור בשכונתו

אמר רב כהנא אמר רבי שמעון בן לקיש ואמרי לה אמר רב אסי אמר (ריש לקיש) ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו שנאמר (איוב ו, יד) למס

דף סג עמוד ב

מרעהו חסד שכן בלשון יונית קורין לכלב למס רב נחמן בר יצחק אמר אף פורק ממנו יראת שמים שנאמר (איוב ו, יד) ויראת שדי יעזוב

ההיא איתתא דעיילא לההוא ביתא למיפא נבח בה כלבא איתעקר ולדה אמר לה מרי דביתא לא תידחלי דשקילי ניביה ושקילין טופריה אמרה ליה שקולא טיבותיך ושדיא אחיזרי כבר נד ולד

אמר רב הונא מאי דכתיב (קהלת יא, ט) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט עד כאן דברי יצר הרע מכאן ואילך דברי יצר טוב

ריש לקיש אמר עד כאן לדברי תורה מכאן ואילך למעשים טובים:

בירית טהורה: אמר רב יהודה בירית זו אצעדה

מתיב רב יוסף בירית טהורה ויוצא בה בשבת ואילו אצעדה טמאה היא

ה״ק בירית תחת אצעדה עומדת

יתיב רבין ורב הונא קמיה דרב ירמיה ויתיב רב ירמיה וקא מנמנם ויתיב רבין וקאמר בירית באחת כבלים בשתים

א״ל רב הונא אלו ואלו בשתים ומטילין שלשלת ביניהן ונעשו כבלים

ושלשלת שבו משויא ליה מנא

וכ״ת כרבי שמואל בר נחמני דאמר רבי שמואל בר נחמני א״ר יוחנן מניין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר (במדבר לא, כג) כל דבר אשר יבא באש אפילו דיבור במשמע

בשלמא התם קא בעו לה לקלא וקעביד מעשה הכא מאי מעשה קעביד

הכא נמי קא עביד מעשה דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן משפחה אחת היתה בירושלים שהיו פסיעותיהן גסות והיו בתולותיהן נושרות עשו להן כבלים והטילו שלשלת ביניהן שלא יהיו פסיעותיהן גסות ולא היו בתולותיהן נושרות איתער בהו ר׳ ירמיה אמר להו יישר וכן א״ר יוחנן

כי אתא רב דימי א״ר יוחנן מניין לאריג כל שהוא שהוא טמא מציץ

א״ל אביי וציץ אריג הוא והתניא ציץ כמין טס. של זהב ורוחב שתי אצבעות ומוקף מאוזן לאוזן וכתוב עליו בב׳ שיטין יו״ד ה״א למעלה וקודש למ״ד למטה

ואמר ר׳ אליעזר בר׳ יוסי אני ראיתיו בעיר רומי וכתוב קדש לה׳ בשיטה אחת

כי סליק רב דימי לנהרדעא שלח להו דברים שאמרתי לכם טעות הם בידי ברם כך אמרו משום רבי יוחנן מניין לתכשיט כ״ש שהוא טמא מציץ ומניין לאריג כ״ש שהוא טמא (ויקרא יא, לב) מאו בגד

תנו רבנן אריג כ״ש טמא ותכשיט כ״ש טמא אריג ותכשיט כ״ש טמא מוסף שק על הבגד שטמא משום אריג

אמר רבא אריג כל שהוא טמא מאו בגד תכשיט כל שהוא טמא מציץ אריג ותכשיט כל שהוא טמא (במדבר לא, נא) מכל כלי מעשה

א״ל ההוא מרבנן לרבא ההוא במדין כתיב

א״ל גמר

דף סד עמוד א

כלי כלי מהתם:

מוסף שק על הבגד שטמא משום אריג: אטו בגד לאו אריג הוא הכי קאמר מוסף שק על הבגד אף על פי שאינו אריג טמא למאי חזי אמר רבי יוחנן שכן עני קולע שלש נימין ותולה בצואר בתו

תנו רבנן (ויקרא יא, לב) שק אין לי אלא שק מניין לרבות את הקילקלי ואת החבק ת״ל או שק יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות ת״ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג

הרי הוא אומר במת (במדבר לא, כ) וכל כלי עור וכל מעשה עזים וגו׳ תתחטאו לרבות הקילקלי ואת החבק

יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות ודין הוא טימא בשרץ וטימא במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי ואריג

הן אם היקל בטמא שרץ שהיא קלה נקיל בטומאת המת שהיא חמורה תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה

נאמר (ויקרא יא, לב) בגד ועור בשרץ ונאמר (במדבר לא, כ) בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף בגד ועור האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג

ומה בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עזים

אין לי אלא דבר הבא מן העזים מניין לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה תלמוד לומר או שק

והא אפיקתיה לקילקלי וחבק

הני מילי מקמי דליתיה ג״ש השתא דאתי גזירה שוה אייתור ליה

ואין לי אלא בשרץ בטומאת מת מניין

ודין הוא טימא במת וטימא בשרץ מה כשטימא בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף כשטימא במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים

הן אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת

תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף בגד ועור האמור במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים

ומופנה דאי לאו מופנה איכא למיפרך מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה

לאי אפנויי מופני) מכדי שרץ איתקש לשכבת זרע דכתיב (ויקרא כב, ד) איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וסמיך ליה איש אשר יגע בכל שרץ וכתיב ביה בשכבת זרע וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ למה לי שמע מינה לאפנויי

ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אלא למאן דאמר למידין ומשיבין מאי איכא למימר

דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת אתקש לשכבת זרע דכתיב (ויקרא כב, ד) והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וכתיב בשכבת זרע וכל בגד וכל עור בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ש״מ לאפנויי:

(במדבר לא, נ) ונקרב את קרבן ה׳ איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז א״ר אלעזר עגיל זה דפוס של דדין כומז זה דפוס של בית הרחם

אמר רב יוסף אי הכי היינו דמתרגמינן מחוך דבר המביא לידי גיחוך אמר ליה רבה מגופיה דקרא ש״מ כומז כאן מקום זימה:

(במדבר לא, יד) ויקצוף משה על פקודי החיל אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר להן משה לישראל שמא חזרתם לקלקולכם הראשון אמרו לו לא נפקד ממנו איש אמר להן אם כן כפרה למה אמרו לו אם מידי עבירה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו מיד ונקרב את קרבן ה׳

תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה מפני

דף סד עמוד ב

שזנו עיניהם מן הערווה

אמר רב ששת מפני מה מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטין שבפנים לומר לך כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורפה:

מתני׳ יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חבירתה בין משל בהמה

ובטוטפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין

בכבול ובפאה נכרית לחצר במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה

בפילפל ובגלגל מלח וכל דבר שניתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר

שן תותבת שן של זהב רבי מתיר וחכמים אוסרים:

גמ׳ וצריכא דאי אשמעינן דידה משום דלא מאיס אבל חבירתה דמאיס אימא לא

ואי אשמעינן דחבירתה דבת מינה הוא אבל דבהמה לאו בר מינה הוא אימא לא צריכא

תנא ובלבד שלא תצא ילדה בשל זקנה וזקנה בשל ילדה

בשלמא זקנה בשל ילדה שבח הוא לה אלא ילדה בשל זקנה אמאי גנאי הוא לה איידי דתנא זקנה בשל ילדה תנא נמי ילדה בשל זקנה:

בכבול ובפאה נכרית לחצר: אמר רב כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה״ר אסור לצאת בו לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית

רבי ענני בר ששון משמיה דר׳ ישמעאל אמר הכל ככבול

תנן בכבול ובפאה נכרית לחצר בשלמא לרב ניחא אלא לרבי ענני בר ששון קשיא רבי ענני בר ששון משמיה דמאן קאמר ליה משמיה דר׳ ישמעאל בר יוסי רבי ישמעאל בר יוסי תנא הוא ופליג

ורב מאי שנא הני אמר עולא כדי שלא תתגנה על בעלה כדתניא (ויקרא טו, לג) והדוה בנדתה זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין עד שבא ר״ע ולימד אם כן אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה אלא מה ת״ל והדוה בנדתה תהא עד שתבא במים

אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור

תנן ולא בזוג אע״פ שפקוק ותניא אידך פוקק לה זוג בצוארה ומטייל עמה בחצר

תנאי היא דתניא

דף סה עמוד א

שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם רבי אליעזר ורבי שמעון אוסרין:

ובמוך שבאזנה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור באזנה:

ובמוך שבסנדלה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה בסנדלה:

ובמוך שהתקינה לה לנדתה: סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשורה לה בין יריכותיה אמר רבא אע״פ שאינו קשור לה כיון דמאיס לא אתיא לאיתויי

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אבא עשתה לה בית יד מהו א״ל מותר איתמר [נמי] אמר רב נחמן בר אושעיא א״ר יוחנן עשתה לה בית יד מותר

רבי יוחנן נפיק בהו לבי מדרשא וחלוקין עליו חבריו רבי ינאי נפיק בהו לכרמלית וחלוקין עליו כל דורו והתני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה באזנה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק:

בפלפל ובגלגל מלח: פלפל לריח הפה גלגל מלח לדורשיני: וכל דבר שנותנת לתוך פיה: זנגבילא אי נמי דרצונא:

שן תותבת שן של זהב רבי מתיר וחכמים אוסרין: א״ר זירא לא שנו אלא של זהב אבל בשל כסף דברי הכל מותר תניא נמי הכי בשל כסף ד״ה מותר של זהב רבי מתיר וחכמים אוסרין

אמר אביי רבי ור׳ אליעזר ור׳ שמעון בן אלעזר כולהו סבירא להו דכל מידי דמיגניא ביה לא אתיא לאחויי

רבי הא דאמרן ר׳ אליעזר דתניא ר׳ אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון

ר׳ שמעון בן אלעזר דתניא כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר כל שהוא למטה מן הסבכה יוצאה בו למעלה מן הסבכה אינה יוצאה בו:

מתני׳ יוצאה בסלע שעל הצינית הבנות קטנות יוצאות בחוטין ואפי׳ בקיסמין שבאזניהם ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת:

גמ׳ מאי צינית בת ארעא

ומאי שנא סלע אילימא כל מידי דאקושא מעלי לה ליעבד לה חספא אלא משום שוכתא ליעבד לה טסא אלא משום צורתא ליעבד לה פולסא אמר אביי שמע מינה כולהו מעלין לה:

הבנות יוצאות בחוטין: אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקי בחוטין ולא שביק להו גניאן גבי הדדי ועביד להו מקואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי

לא שביק להו יוצאות בחוטין והאנן תנן הבנות יוצאות בחוטין בנתיה דאבוה דשמואל דצבעונין הוו

לא שביק להו גניאן גבי הדדי לימא מסייע ליה לרב הונא דאמר ר״ה נשים המסוללות זו בזו

דף סה עמוד ב

פסולות לכהונה

לא סבר כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה

ועביד להו מקוה ביומי ניסן מסייע ליה לרב דאמר רב מטרא במערבא סהדא רבה פרת סבר שלא ירבו הנוטפין על הזוחלין

ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מיברך ופליגא דידיה אדידיה דאמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד:

פורפת על האבן כו': והאמרת רישא פורפת אמר אביי סיפא אתאן למטבע

בעי אביי אשה מהו שתערים ותפרוף על האגוז להוציא לבנה קטן בשבת

תיבעי למ"ד מערימין תיבעי למאן דאמר אין מערימין

תיבעי למאן דאמר מערימין בדליקה התם הוא דאי לא שרית ליה אתי לכבויי אבל הכא אי לא שרית ליה לא אתי לאפוקי

או דלמא אפילו למאן דאמר אין מערימין בדליקה התם דרך הוצאה בכך אבל הכא אין דרך הוצאה בכך אימא שפיר דמי תיקו:

מתני' הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר

דף סו עמוד א

ורבי יוסי אוסר

ואם יש לו בית קיבול כתיתין טמא

סמוכות שלו טמאין מדרס ויוצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה

כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן בעזרה

לוקטמין טהורין ואין יוצאין בהן:

גמ' אמר ליה רבא לרב נחמן היכי תנן אמר ליה לא ידענא הילכתא מאי אמר ליה לא ידענא

איתמר אמר שמואל אין הקיטע וכן אמר רב הונא אין הקיטע אמר רב יוסף הואיל ואמר שמואל אין הקיטע ואמר רב הונא אין הקיטע אנן נמי ניתני אין הקיטע

מתקיף לה רבא בר שירא לא שמיע להו הא דמתני ליה רב חנן בר רבא לחייא בר רב קמיה דרב בקיטונא דבי רב אין הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר ור' יוסי מתיר ומחוי ליה רב איפוך אמר רב נחמן בר יצחק וסימנא סמך סמך

ואף שמואל הדר ביה דתנן חלצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ או של שמאל בימין חליצה כשרה

ואמרינן מאן תנא אמר שמואל ר"מ היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר"מ ר' יוסי אוסר

ואף רב הונא הדר ביה דתניא סנדל של סיידין טמא מדרס ואשה חולצת בו ויוצאין בו בשבת דברי ר"ע ולא הודו לו

והתניא הודו לו אמר רב הונא מאן הודו לו ר' מאיר ומאן לא הודו לו ר' יוסי

(אמר רב יוסף) מאן לא הודו לו ר' יוחנן בן נורי דתנן כוורת של קש ושפופרת של קנים ר"ע מטמא ור' יוחנן בן נורי מטהר

אמר מר סנדל של סיידין טמא מדרס הא לאו להילוכא עבדי אמר רב אחא בר רב עולא שכן הסייד מטייל בו עד שמגיע לביתו:

ואם יש לו בית קיבול כתיתין טמא: אמר אביי טמא טומאת מת ואין טמא מדרס רבא אמר אף טמא מדרס

אמר רבא מנא אמינא לה דתנן עגלה של קטן טמאה מדרס ואביי אמר התם סמיך עילויה הכא לא סמיך עילויה

אמר אביי מנא אמינא לה דתניא מקל של זקנים טהור מכלום

ורבא התם

דף סו עמוד ב

לתרוצי סוגיא עבידא הכא לסמוך עילויה הוא דעבידא וסמיך עליה:

טמאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן לעזרה:

תני תנא קמיה דר׳ יוחנן נכנסין בהן לעזרה

א״ל אני שונה אשה חולצת בו ואת אמרת נכנסין תני אין נכנסין בהן לעזרה:

לוקטמין טהורה: מאי לוקטמין אמר ר׳ אבהו חמרא דאכפא רבא בר פפא אמר קשירי רבא בר רב הונא אמר פרמי:

מתני׳ הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה:

גמ׳ מאי קשרים אמר אדא מרי אמר רב נחמן בר ברוך אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה קשורי פואה

אמר אביי אמרה לי אם תלתא מוקמי חמשה מסו שבעה אפילו לכשפים מעלי

אמר רב אחא בר יעקב והוא דלא חזי ליה שמשא וסיהרא ולא חזי מיטרא ולא שמיע ליה קול ברזלא וקל תרנגולתא וקל ניגרי אמר רב נחמן בר יצחק נפל פותא בבירא

מאי איריא בנים אפי׳ בנות נמי מאי איריא קטנים אפי׳ גדולים נמי

אלא מאי קשרים כי הא דאמר אבין בר הונא א״ר חמא בר גוריא בן שיש געגועין על אביו נוטל רצועה ממנעל של ימין וקושר לו בשמאלו אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך תפילין וחילופא סכנתא

אמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא סחופי כסא אטיבורי בשבתא שפיר דמי

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר לסוך שמן ומלח בשבת

כי הא דרב הונא מבי רב ורב מבי ר׳ חייא ור׳ חייא מבי רבי כי הוו מיבסמי מייתי משחא ומילחא ושייפי להו לגוייתא דידייהו וגוייתא דכרעייהו ואמרי כי היכי דציל הא מישחא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא ואי לא מייתי שיעא דדנא ושרי ליה במיא ואמר כי היכי דליציל האי שיעא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר לחנק בשבת

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא לפופי ינוקא בשבתא שפיר דמי

רב פפא מתני בנים רב זביד מתני בן רב פפא מתני בנים ותרוייהו מתני להו באבין בר הונא רב זביד מתני בן קמייתא מתני באבין בר הונא והאי מתני לה ברבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה לפופי ינוקא בשבתא שפיר דמי

אמר אביי אמרה לי אם כל מנייני בשמא דאימא וכל קטרי בשמאלא

ואמר אביי אמרה לי אם כל מנייני דמפרשי כדמפרשי ודלא מפרשי ארבעין וחד זימני

ת״ר יוצאין באבן תקומה בשבת משום ר״מ אמרו אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תתעבר ותפיל אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי והוא דאיכוון ואיתקל בעי אביי משקל דמשקל מאי תיקו

ואמר אביי אמרה לי אם לאשתא בת יומא לישקול זוזא חיוורא וליזיל למלחתא וליתקול מתקליה מילחא ולצייריה בחללא דבי צואר בנירא ברקא

ואי לא ליתוב אפרשת דרכים וכי חזי שומשמנא גמלא דדרי מידי לישקליה ולישדייה בגובתא דנחשא וליסתמיא באברא וליחתמי בשיתין גושפנקי ולברזוליה ולידריה ולימא ליה טעונך עלי וטעונאי עלך אמר ליה רב אחא בריה דרב הונא לרב אשי ודילמא איניש אשכחיה ואיפסק ביה אלא לימא ליה טעונאי וטעונך עלך

ואי לא לישקול כוזא חדתא וליזיל לנהרא ולימא ליה נהרא נהרא אוזפן כוזא דמיא לאורחא דאיקלע לי וליהדר שב זימני על רישיה ולשדיין לאחוריה ולימא ליה נהרא נהרא שקול מיא דיהבת לי דאורחא דאיקלע לי ביומיה אתא וביומיה אזל

אמר רב הונא

דף סז עמוד א

לאשתא תילתא לייתי שבעה סילוי משבעה דיקלי ושבעה ציבי משבעה כשורי ושבעה סיכי משבעה גשורי ושבעה קטימי משבעה תנורי ושבעה עפרי משבעה סנרי ושבעה כופרי משבעה ארבי ושבעה בוני כמוני ושבעה ביני מדיקנא דכלבא סבא ולציירינהו בחללא דבי צוארא בנירא ברקא

א״ר יוחנן לאשתא צמירתא לישקל סכינא דכולא פרזלא וליזל להיכא דאיכא וורדינא וליקטר ביה נירא ברקא

יומא קמא ליחרוק ביה פורתא ולימא (שמות ג, ב) וירא מלאך ה׳ אליו וגו׳ למחר ליחרוק ביה פורתא ולימא (שמות ג, ג) ויאמר משה אסורה נא ואראה למחר ליחרוק ביה פורתא ולימא (שמות ג, ד) וירא ה׳ כי סר לראות וגו׳

א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ולימא (שמות ג, ה) ויאמר אל תקרב הלום וגו׳ אלא ליומא קמא לימא וירא מלאך ה׳ אליו וגו׳ ויאמר משה וגו׳ ולמחר לימא וירא ה׳ כי סר לראות ולמחר ויאמר (ה׳) אל תקרב הלום

וכי פסק ליה ליתתיה ולפסקי ולימא הכי הסנה הסנה לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי הקב״ה שכינתיה עלך אלא משום דמייכת מכל אילני אשרי קודשא בריך הוא שכינתיה עלך וכי היכי דחמיתיה אשתא לחנניה מישאל ועזריה ועריקת מן קדמוהי כן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלונית ותיערוק מן קדמוהי

לסימטא לימא הכי בז בזייה מס מסייא כס כסייה שרלאי ואמרלאי אלין מלאכי דאישתלחו מארעא דסדום ולאסאה שחינא כאיבין בזך בזיך בזבזיך מסמסיך כמון כמיך עיניך ביך עינך ביך אתריך בך זרעיך כקלוט וכפרדה דלא פרה ולא רביא כך לא תפרה ולא תרבה בגופיה דפלוני בר פלונית

לכיפה לימא הכי חרב שלופה וקלע נטושה לא שמיה יוכב חולין מכאובין

לשידא לימא הכי הוית דפקיק דפקיק הוית ליטא תבור ומשומת בר טיט בר טמא בר טינא כשמגז מריגז ואיסטמאי

לשידא דבית הכסא לימא הכי אקרקפי דארי ואאוסי דגורייתא אשכחתון לשידאי בר שיריקא פנדא במישרא דכרתי חבטיה בלועא דחמרא חטרתיה:

ובני מלכים בזגין: מאן תנא א״ר אושעיא רבי שמעון היא דאמר . כל ישראל בני מלכים הם רבא אמר באריג בכסותו ודברי הכל:

מתני׳ יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה דברי ר״מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי:

גמ׳ יוצאין בביצת החרגול דעבדי לשיחלא ובשן של שועל דעבדי לשינתא דחייא למאן דניים דמיתא למאן דלא ניים: ובמסמר מן הצלוב: דעבדי לזירפא:

משום רפואה דברי רבי מאיר:

אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי

הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו (וצובע אותו) בסיקרא וטוענו באבנים בשלמא טוענו באבנים כי היכי דליכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא מאי רפואה קעביד

כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי כדתניא (ויקרא יג, מה) וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן תלינן כובסי בדיקלא כי האי תנא

תני תנא בפרק אמוראי קמיה דר׳ חייא בר אבין א״ל כולהו אית בהו משום דרכי האמורי לבר מהני מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו ולימא הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד אין בו משום דרכי האמורי

לאדרא לימא הכי ננעצתא כמחט ננעלתא כתריס שייא שייא

דף סז עמוד ב

האומר גד גדי וסנוק לא אשכי ובושכי יש בו משום דרכי האמורי ר׳ יהודה אומר גד אינו אלא לשון ע״ז שנאמר (ישעיהו סה, יא) העורכים לגד שלחן

הוא בשמה והיא בשמו יש בו משום דרכי האמורי

דונו דני יש בו משום דרכי האמורי ר׳ יהודה אומר אין דן אלא לשון ע״ז שנאמר (עמוס ח, יד) הנשבעים באשמת שומרון ואמרו חי אלהיך דן

האומר לעורב צרח ולעורבתא שריקי והחזירי לי זנביך לטובה יש בו משום דרכי האמורי

האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית ותרנגולת שקראה גברית יש בו משום דרכי האמורי

אשתה ואותיר אשתה ואותיר יש בו משום דרכי האמורי

המבקעת ביצים בכותל (והטח) בפני האפרוחים יש בו משום דרכי האמורי

והמגיס בפני אפרוחים יש בו משום דרכי האמורי

המרקדת והמונה שבעים ואחד אפרוחין בשביל שלא ימותו יש בו משום דרכי האמורי

המרקדת לכותח והמשתקת לעדשים והמצווחת לגריסין יש בו משום דרכי האמורי

המשתנת בפני קדירתה בשביל שתתבשל מהרה יש בו משום דרכי האמורי

אבל נותנין קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה וחכמים אוסרין בשברי זכוכית מפני הסכנה

תנו רבנן נותנין בול של מלח לתוך הנר בשביל שתאיר ותדליק ונותנין טיט וחרסית תחת הנר בשביל שתמתין ותדליק

אמר רב זוטרא האי מאן דמיכסי שרגא דמשחא ומגלי נפטא קעבר משום בל תשחית

חמרא וחיי לפום רבנן אין בו משום דרכי האמורי מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו ועל כל כוס וכוס שהביא אמר חמרא וחיי לפום רבנן חיי וחמרא לפום רבנן ולפום תלמידיהון:

הדרן עלך במה אשה

מתני׳ **כלל** גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל

דף סח עמוד א

אב מלאכה ומלאכה העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת:

גמ׳ מ״ט תנא כלל גדול אילימא משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר תנא כלל גדול וגבי שביעית נמי משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר תנא כלל גדול והא גבי מעשר דקתני כלל אחר ולא תני כלל גדול

א״ר יוסי בר אבין שבת ושביעית דאית בהו אבות ותולדות תנא גדול מעשר דלית בה אבות ותולדות לא תנא כלל גדול ולבר קפרא דתני כלל גדול במעשר מאי אבות ומאי תולדות איכא

אלא לאו היינו טעמא גדול עונשו של שבת יותר משל שביעית דאילו שבת איתא בין בתלוש בין במחובר ואילו שביעית בתלוש ליתא במחובר איתא וגדול עונשה של שביעית יותר מן המעשר דאילו שביעית איתא בין במאכל אדם בין במאכל בהמה ואילו מעשר במאכל אדם איתא במאכל בהמה

ליתא

ולבר קפרא דתני כלל גדול במעשר גדול עונשו של מעשר יותר משל פיאה דאילו מעשר איתא בתאנה וירק ואילו פיאה ליתא בתאנה וירק דתנן כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקיטתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיאה

אוכל למעוטי ספיחי סטיס וקוצה ונשמר למעוטי הפקר וגידולו מן הארץ למעוטי כמיהין ופטריות ולקיטתו כאחת למעוטי תאנה ומכניסו לקיום למעוטי ירק

ואילו גבי מעשר תנן כלל אמרו במעשר כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשר ואילו לקיטתו כאחת ומכניסו לקיום לא תנן:

רב ושמואל דאמרי תרוייהו מתניתין בתינוק שנשבה לבין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים אבל הכיר ולבסוף שכח חייב על כל שבת ושבת תנן השוכח עיקר שבת לאו מכלל דהויא ליה ידיעה מעיקרא לא מאי כל השוכח עיקר שבת דהיתה שכוח ממנו עיקרה של שבת

אבל הכיר ולבסוף שכח מאי חייב על כל שבת ושבת אדתני היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת ליתני הכיר ולבסוף שכח וכ״ש הא מאי היודע עיקר שבת מי שהיה יודע עיקרה של שבת ושכחה

דף סח עמוד ב

אבל לא שכחה מאי חייב על כל מלאכה ומלאכה אדתני היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ומלאכה ליתני היודע עיקר שבת וכל שכן הא אלא מתניתין כשהכיר ולבסוף שכח ודרב ושמואל נמי כהכיר ולבסוף שכח דמי והכי איתמר רב ושמואל דאמרי תרוייהו אפילו תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב

ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו דוקא הכיר ולבסוף שכח אבל תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים פטור מיתיבי כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא אחת כיצד תינוק שנשבה לבין הנכרים וגר שנתגייר בין הנכרים ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת וחייב על הדם אחת ועל החלב אחת ועל ע״ז אחת ומונבז פוטר

וכך היה מונבז דן לפני רבי עקיבא הואיל ומזיד קרוי חוטא ושוגג קרוי חוטא מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה אמר לו ר׳ עקיבא הריני מוסיף על דבריך אי מה מזיד שהיתה הידיעה בשעת מעשה אף שוגג שהיתה לו ידיעה בשעת מעשה

אמר לו הן וכל שכן שהוספת אמר לו לדבריך אין זה קרוי שוגג אלא מזיד

קתני מיהא כיצד תינוק בשלמא לרב ושמואל ניחא אלא לרבי יוחנן ולרבי שמעון בן לקיש קשיא אמרי לך רבי יוחנן וריש לקיש לא מי איכא מונבז דפטר אנן דאמרינן כמונבז

מאי טעמא דמונבז דכתיב (במדבר טו, כט) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה וסמיך ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה הקיש שוגג למזיד מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה

ורבנן האי תורה אחת מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדמקרי ליה ר׳ יהושע בן לוי לבריה תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה וכתיב

דף סט עמוד א

(במדבר טו, כב) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה וכתיב (במדבר טו, ל) והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשו כולם לע״ז מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ושגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

ואלא מונבז שגגה במאי כגון ששגג בקרבן ורבנן שגגת קרבן לא שמה שגגה

ורבנן שגגה במאי רבי יוחנן אמר כיון ששגג בכרת אף על פי שהזיד בלאו וריש לקיש אמר עד שישגוג בלאו וכרת אמר רבא מאי טעמא דרשב״ל אמר קרא (ויקרא ד, ב) אשר לא תעשינה (בשגגה) ואשם עד שישגוג בלאו וכרת שבה

ורבי יוחנן האי קרא דרשב״ל מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא (ויקרא ד, כז) מעם הארץ פרט למומר רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי שמעון אשר לא תעשינה (בשגגה) ואשם השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו לא שב מידיעתו אינו מביא קרבן על שגגתו:

תנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר׳ יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות

בשלמא לרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע״פ שהזיד בלאו משכחת לה כגון דידע לה לשבת בלאו אלא לר״ש ב״ל דאמר עד שישגוג בלאו ובכרת דידע ליה לשבת במאי דידעה בתחומין ואליבא דר״ע

מאן תנא להא דתנו רבנן שגג בזה ובזה זהו שוגג האמור בתורה הזיד בזה ובזה זו היא מזיד האמור בתורה שגג בשבת והזיד במלאכות או ששגג במלאכות והזיד בשבת או שאמר יודע אני שמלאכה זו אסורה אבל איני יודע שחייבין עליה קרבן או לא חייב כמאן כמונבז

אמר אביי הכל מודים בשבועת ביטוי שאין חייבין עליה קרבן עד שישגוג בלאו שבה הכל מודים מאן ר׳ יוחנן פשיטא כי קא״ר יוחנן היכא דאיכא כרת אבל הכא דליכא כרת לא

סד״א הואיל וחייב קרבן חידוש הוא דבכל התורה כולה לא אשכחן לאו דמייתי עליה קרבן והכא מייתי כי שגג בקרבן נמי ליחייב

דף סט עמוד ב

קמ״ל מיתיבי איזהו שגגת שבועת ביטוי לשעבר שאם אמר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לא חייב הא מני מונבז היא

(לישנא אחרינא מני אילימא מונבז פשיטא השתא בכל התורה דלאו חידוש הוא אמר שגגת קרבן שמה שגגה הכא דחידוש הוא לא כ״ש אלא לאו רבנן היא ותיובתא דאביי תיובתא):

ואמר אביי הכל מודים בתרומה שאין חייבין עליה חומש עד שישגוג בלאו שבה הכל מודים מאן רבי יוחנן פשיטא כי אמר רבי יוחנן היכא דאיכא כרת היכא דליכא כרת לא מהו דתימא מיתה במקום כרת עומדת וכי שגג במיתה נמי ליחייב קמ״ל רבא אמר מיתה במקום כרת עומדת וחומש במקום קרבן קאי:

אמר רב הונא היה מהלך (בדרך או) במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קמיפלגי מר סבר כברייתו של עולם ומר סבר כאדם הראשון מיתיבי היה מהלך בדרך ואינו יודע אימתי שבת משמר יום אחד לששה מאי לאו מונה ששה ומשמר יום אחד לא משמר יום אחד ומונה ששה

אי הכי משמר יום אחד לששה משמר יום אחד ומונה ששה מיבעי ליה ועוד תניא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד תיובתא (דר׳ חייא) בר רב תיובתא

אמר רבא בכל יום ויום עושה לו כדי פרנסתו [בר מההוא יומא] וההוא יומא לימות דעביד מאתמול שתי פרנסות ודילמא מאתמול שבת הואי אלא כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפילו ההוא יומא וההוא יומא במאי מינכר ליה בקידושא ואבדלתא

אמר רבא אם היה מכיר מקצת היום שיצא בו עושה מלאכה כל היום כולו פשיטא מהו דתימא כיון דשבת לא נפיק במעלי שבתא [נמי] לא נפיק והאי אי נמי בחמשה בשבתא נפיק לישתרי ליה למיעבד מלאכה תרי יומי קא משמע לן זימנין דמשכח שיירתא ומקרי ונפיק:

היודע עיקר שבת: מנהני מילי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי (שמות לא, טז) ושמרו בני ישראל את השבת וכתי׳ (ויקרא יט, ג) ואת שבתותי תשמורו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לכל שבת ושבת

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אדרבה איפכא מסתברא ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לכל שבת ושבת ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לשבתות הרבה:

היודע שהוא שבת:

דף ע עמוד א

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב ספרא כאן מידיעת שבת הוא פורש וכאן מידיעת מלאכה הוא פורש א״ל רב נחמן כלום פריש משבת אלא משום מלאכות וכלום פריש ממלאכות אלא משום שבת אלא אמר רב נחמן קרבן דחייב רחמנא אמאי אשגגה התם חדא שגגה הכא טובא שגגות הויין:

חייב על כל מלאכה ומלאכה: חילוק מלאכות מנלן אמר שמואל אמר קרא (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת התורה רבתה מיתות הרבה על חילול אחד האי במזיד כתיב אם אינו ענין למזיד דכתיב (שמות לה, ב) כל העושה מלאכה יומת תנהו ענין לשוגג ומאי יומת יומת בממון

ותיפוק ליה חילוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר׳ נתן דתניא ר׳ נתן אומר (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מה ת״ל לפי שנאמר (שמות לה, א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו׳ ששת ימים תעשה מלאכה דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני

יכול עשאן כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת ת״ל (שמות לד, כא) בחריש ובקציר תשבות ועדיין אני אומר על חרישה ועל הקצירה חייב שתים ועל כולן אינו חייב אלא אחת ת״ל לא תבערו אש הבערה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה הבערה שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה

שמואל סבר לה כרבי יוסי דאמר הבערה ללאו יצאת דתניא הבערה ללאו יצאת דברי רבי יוסי ר׳ נתן אומר לחלק יצאת

ותיפוק ליה לחלוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר׳ יוסי דתניא רבי יוסי אומר (ויקרא ד, ב) ועשה מאחת מהנה פעמים שחייבים אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת אמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא מ״ט דר׳ יוסי אחת מאחת הנה מהנה אחת שהיא הנה הנה שהיא אחת

אחת שמעון מאחת

דף ע עמוד ב

שם משמעון הנה אבות מהנה תולדות אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות ושמואל אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת לא משמע ליה:

בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו א״ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת אלא אמר רב אשי חזינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת א״ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש ממלאכות אלא משום שבת אלא לא שנא

תנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר׳ יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אחת ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות

הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע״פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא:

אמר רבא קצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן כגרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת שבת וזדון מלאכות וחזר ונודע לו על קצירה ועל טחינה של זדון שבת ושגגת מלאכות

דף עא עמוד א

קצירה גוררת קצירה וטחינה גוררת טחינה אבל נודע לו על קצירה של זדון שבת ושגגת מלאכות קצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה וטחינה שכנגדה במקומה עומדת

אביי אמר טחינה נמי גוררת טחינה שם טחינה אחת היא ומי אית ליה לרבא גרירה והא איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על אחת מהן וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני אמר רבא הביא קרבן על ראשון ראשון ושני מתכפרין ג׳ אינו מתכפר

הביא קרבן על השלישי שלישי ושני מתכפרין ראשון אינו מתכפר הביא קרבן על האמצעי נתכפרו כולן אביי אמר אפילו הביא קרבן על אחד מהן נתכפרו כולן בתר דשמעה מאביי סברה אי הכי טחינה נמי תגרר לטחינה גרירה אית ליה גרירה דגרירה לית ליה

מילתא דפשיטא להו לאביי ורבא מבעיא לר׳ זירא דבעי רבי זירא מרבי אסי ואמרי לה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא קצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן חצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות מהו שיצטרפו אמר ליה חלוקין לחטאות ולא מצטרפין

וכל היכא דחלוקין לחטאות לא מצטרפי והתנן אכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אכל חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת זו חומר במינין הרבה ממין אחד וזו חומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל חצי זית וחזר ואכל חצי זית ממין אחד חייב משני מינין פטור

והוינן בה ממין אחד חייב צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני הכא במאי עסקינן כגון שאכלו בשני תמחויין ורבי יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין מהו דתימא אמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר

והא הכא דחלוקין לחטאות וקא מצטרפי אמר ליה מר אירישא מתני לה וקשיא ליה אנן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן משני מינין פטור צריכה למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור׳ יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא

מדסיפא מין אחד ושני תמחויין

דף עא עמוד ב

מכלל דרישא מין אחד ותמחוי אחד מין אחד ותמחוי אחד צריכא למימר אמר רב הונא הכא במאי עסקינן כגון שהיתה לו ידיעה בינתיים ורבן גמליאל היא דאמר אין ידיעה לחצי שיעור:

איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני ר׳ יוחנן אמר חייב שתים וריש לקיש אמר אינו חייב אלא אחת רבי יוחנן אמר חייב (ויקרא ד, ג) על חטאתו והביא וריש לקיש אמר פטור (ויקרא ד, כו) מחטאתו ונסלח לו

וריש לקיש הכתיב על חטאתו והביא ההוא לאחר כפרה ולרבי יוחנן נמי הכתיב מחטאתו ונסלח לו הכא במאי עסקינן כגון שאכל כזית ומחצה ונודע לו על כזית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלמו של שני מהו דתימא ליצטרפו קמ״ל

א״ל רבינא לרב אשי דאיתידע ליה קודם הפרשה פליגי ובהא פליגי דמר סבר ידיעות מחלקות ומר סבר הפרשות מחלקות אבל לאחר הפרשה מודי ליה ריש לקיש לר׳ יוחנן דחייב שתים או דילמא דאיתידע ליה לאחר הפרשה פליגי ובהא פליגי דמר סבר הפרשות מחלקות ומר סבר כפרות מחלקות אבל קודם הפרשה מודי ליה ר׳ יוחנן לריש לקיש דאינו חייב אלא אחת או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת

א״ל מסתברא בין בזו ובין בזו מחלוקת דאי סלקא דעתך קודם הפרשה פליגי אבל לאחר הפרשה מודה ליה ריש לקיש לר׳ יוחנן דחייב שתים אדמוקים ליה קרא לאחר כפרה לוקמיה לאחר הפרשה ואי אחר הפרשה פליגי אבל קודם הפרשה מודה ליה רבי יוחנן לריש לקיש דאינו חייב אלא אחת אדמוקי ליה קרא בכזית ומחצה לוקמיה קודם הפרשה

ודילמא ספוקי מספקא ליה ואם תימצי לומר קאמר אם תימצי לומר קודם הפרשה פליגי בה רבי יוחנן היכי מוקי ליה לקרא בכזית ומחצה ואם תימצי לומר לאחר הפרשה פליגי ריש לקיש היכי מוקי ליה לקרא בלאחר כפרה:

אמר עולא למאן דאמר אשם ודאי לא בעיא ידיעה בתחילה

דף עב עמוד א

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה אינו חייב אלא אחת מתקיף לה רב המנונא אלא מעתה בעל וחזר ובעל והפריש קרבן ואמר המתינו לי עד שאבעול הכי נמי דאינו חייב אלא אחת א״ל מעשה דלאחר הפרשה קאמרת מעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא

כי אתא רב דימי אמר למאן דאמר אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה בעל חמש בעילות בשפחה חרופה חייב על כל אחת ואחת אמר ליה אביי הרי חטאת דבעינן ידיעה בתחלה ופליגי ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אישתיק אמר ליה דלמא במעשה דלאחר הפרשה קאמרת וכדרב המנונא א״ל אין

כי אתא רבין אמר הכל מודים בשפחה חרופה והכל מודים בשפחה חרופה ומחלוקת בשפחה חרופה הכל מודים בשפחה חרופה דאינו חייב אלא אחת כדעולא והכל מודים בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת כרב המנונא ומחלוקת בשפחה חרופה למ״ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה מחלוקת דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש:

איתמר

דף עב עמוד ב

נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור לחתוך את התלוש וחתך את המחובר רבא אמר פטור אביי אמר חייב רבא אמר פטור דהא לא נתכוון לחתיכה דאיסורא אביי אמר חייב דהא קמיכוין לחתיכה בעלמא

אמר רבא מנא אמינא לה דתניא חומר שבת משאר מצות וחומר שאר מצות משבת חומר שבת משאר מצות שהשבת עשה שתים בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת מה שאין כן בשאר מצות וחומר שאר מצות משבת שבשאר מצות שגג בלא מתכוין חייב מה שאין כן בשבת:

אמר מר חומר שבת משאר מצות שהשבת עשה שתים בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת מה שאין כן בשאר מצות היכי דמי אילימא דעבד קצירה וטחינה דכוותה גבי שאר מצות אכל חלב ודם הכא תרתי מיחייב והכא תרתי מיחייב אלא שאר מצות דלא מיחייב אלא חדא היכי דמי דאכל חלב וחלב דכוותה גבי שבת דעבד קצירה וקצירה הכא חדא מיחייב והכא חדא מיחייב

לעולם דעבד קצירה וטחינה ומאי מה שאין כן בשאר מצות אע״ז וכדרבי אמי דא״ר אמי זיבח וקיטר וניסך בהעלמה אחת אינו חייב אלא אחת

במאי אוקימתא בע״ז אימא סיפא חומר בשאר מצות שבשאר מצות שגג בלא מתכוין חייב מה שאין כן בשבת האי שגג בלא מתכוין דע״ז היכי דמי אילימא כסבור בית הכנסת הוא והשתחוה לה הרי לבו לשמים ואלא דחזי אנדרטא וסגיד לה היכי דמי אי דקבלה עליה באלוה מזיד הוא ואי דלא קבלה עליה באלוה לאו כלום הוא

אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר אלא באומר מותר משא״כ בשבת דפטור לגמרי

ע״כ לא בעא מיני׳ רבא מרב נחמן אלא אי לחיובי חדא אי לחיובי תרתי אבל מפטרי לגמרי לא

דף עג עמוד א

אלא לאו רישא בעכו״ם וסיפא בשאר מצות ושגג בלא מתכוין בשאר מצות ה״ד דסבור דשומן הוא ואכלו משא״כ בשבת דפטור דנתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר פטור ואביי שגג בלא מתכוין ה״ד דסבור רוק הוא ובלעו משא״כ בשבת דפטור דנתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור אבל נתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר חייב:

איתמר נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע רבא אמר פטור אביי אמר חייב רבא אמר פטור דלא קמיכוין לזריקה דארבע אביי אמר חייב דהא קמיכוין לזריקה בעלמא כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים רבא אמר פטור ואביי אמר חייב רבא אמר פטור דהא לא מיכוין לזריקה דאיסורא ואביי אמר חייב דהא קא מיכוין לזריקה בעלמא

וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההוא קאמר רבא דהא לא קמיכוין לחתיכה דאיסורא אבל נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע דארבע בלא תרתי לא מיזרקא ליה אימא מודה ליה לאביי ואי אשמעינן בהא בהא קאמר רבא דהא לא קמיכוין לזריקה דארבע אבל כסבור רה״י ונמצא רה״ר דמכוין לזריקה דארבע אימא מודי ליה לאביי צריכא

תנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי וא״ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת בשלמא לאביי דאמר כי האי גוונא חייב משכחת לה דידע דאסורא שבת וידע לה איסור מלאכות וקא טעה בשיעורין אלא לרבא דאמר פטור היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות

הניחא אי סבר לה כר׳ יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע״פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע לה לשבת בלאו אלא אי סבר לה כרשב״ל דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע לה לשבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דר״ע:

מתני׳ אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הזורע והחורש והקוצר והמעמר והדש והזורה הבורר הטוחן והמרקד והלש והאופה

הגוזז את הצמר המלבנו והמנפצו והצובעו והטווה והמיסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות הקורע על מנת לתפור [שתי תפירות]

הצד צבי השוחטו והמפשיטו המולחו והמעבד את עורו והממחקו והמחתכו

הכותב שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות הבונה והסותר המכבה והמבעיר המכה בפטיש המוציא מרשות לרשות הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת:

דף עג עמוד ב

גמ׳ מנינא למה לי א״ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת:

הזורע והחורש: מכדי מכרב כרבי ברישא ליתני חורש והדר ליתני זורע תנא בארץ ישראל קאי דזרעי ברישא והדר כרבי

תנא הזורע והזומר והנוטע והמבריך והמרכיב כולן מלאכה אחת הן מאי קמ״ל הא קמ״ל] העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת א״ר אחא א״ר חייא בר אשי א״ר אמי זומר חייב משום נוטע והנוטע והמבריך והמרכיב חייב משום זורע משום זורע אין משום נוטע לא אימא אף משום זורע

אמר רב כהנא זומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום נוטע א״ר יוסף האי מאן דקטל אספסתא חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום נוטע אמר אביי האי מאן דקניב סילקא חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום זורע:

והחורש: תנא החורש והחופר והחורץ כולן מלאכה אחת הן אמר רב ששת היתה לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש אמר רבא היתה לו גומא וטממה בבית חייב משום בונה בשדה משום חורש

אמר רבי אבא החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה ואפילו לרבי יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה ה״מ מתקן האי מקלקל הוא:

והקוצר: תנא הקוצר הבוצר והגודר והמסיק והאורה כולן מלאכה אחת אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב שתים אחת משום תולש ואחת משום מפרק רב אשי אמר אין דרך תלישה בכך ואין דרך פריקה בכך:

והמעמר: אמר רבא האי מאן דכניף מילחא ממלחתא חייב משום מעמר אביי אמר אין עימור אלא בגידולי קרקע:

והדש: תנא הדש והמנפץ והמנפט כולן מלאכה אחת הן:

הזורה הבורר והטוחן והמרקד: היינו זורה היינו בורר היינו מרקד אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל מילתא דהויא במשכן

דף עד עמוד א

אע״ג דאיכא דדמיא לה חשיב לה וליחשב נמי כותש אמר אביי שכן עני אוכל פתו בלא כתישה רבא אמר הא מני רבי היא דאמר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואי חשיב כותש הויא ליה ארבעים וליפוק חדא מהנך ולעייל כותש אלא מחוורתא כדאביי:

ת״ר היו לפניו מיני אוכלין בורר ואוכל בורר ומניח ולא יברור ואם בירר חייב חטאת מאי קאמר אמר עולא הכי קאמר בורר ואוכל לבו ביום ובורר ומניח לבו ביום ולמחר לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה רב חסדא וכי מותר לאפות לבו ביום וכי מותר לבשל לבו ביום

אלא אמר רב חסדא בורר ואוכל פחות מכשיעור בורר ומניח פחות מכשיעור וכשיעור לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה רב יוסף וכי מותר לאפות פחות מכשיעור אלא אמר רב יוסף בורר ואוכל ביד בורר ומניח ביד בקנון ובתמחוי לא יברור ואם בירר פטור אבל אסור ובנפה ובכברה לא יברור ואם בירר חייב חטאת

מתקיף לה רב המנונא מידי קנון ותמחוי קתני אלא אמר רב המנונא בורר ואוכל אוכל מתוך הפסולת בורר ומניח אוכל מתוך הפסולת פסולת מתוך אוכל לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה אביי מידי אוכל מתוך פסולת קתני אלא אמר אביי בורר ואוכל לאלתר ובורר ומניח לאלתר ולבו ביום לא יברור ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטאת אמרוה רבנן קמיה דרבא אמר להו שפיר אמר נחמני

היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח רב אשי מתני פטור רבי ירמיה מדיפתי מתני חייב רב אשי מתני פטור והא תני חייב לא קשיא הא בקנון ותמחוי הא בנפה וכברה

כי אתא רב דימי אמר שבתא דרב ביבי הואי ואיקלעו רבי אמי ור׳ אסי שדא קמייהו כלכלה דפירי ולא ידענא אי משום דסבר אוכל מתוך פסולת אסור אי משום עין יפה הוא דמכוין

חזקיה אמר הבורר תורמוסים מתוך פסולת שלהן חייב לימא קסבר חזקיה אוכל מתוך פסולת אסור שאני תורמוסים

דף עד עמוד ב

דשלקי ליה שבעא זימני ואי לא שקלי ליה מסרח וכפסולת מתוך אוכל דמי:

והטוחן: א״ר פפא האי מאן דפרים סילקא חייב משום טוחן אמר רב מנשה האי מאן דסלית סילתי חייב משום טוחן אמר רב אשי אי קפיד אמשחתא חייב משום מחתך:

והלש והאופה: אמר רב פפא שבק תנא דידן בישול סממנין דהוה במשכן ונקט אופה תנא דידן סידורא דפת נקט

אמר רב אחא בר רב עוירא האי מאן דשדא סיכתא לאתונא חייב משום מבשל פשיטא מהו דתימא לשרורי מנא קא מיכוין קמ״ל דמירפא רפי והדר קמיט אמר רבה בר רב הונא האי מאן דארתח כופרא חייב משום מבשל פשיטא מהו דתימא כיון דהדר ואיקושא אימא לא קמ״ל

אמר רבא האי מאן דעבד חביתא חייב משום שבע חטאות תנורא חייב משום שמונה חטאות אמר אביי האי מאן דעבד חלתא חייב אחת עשרה חטאות ואי חייטיה לפומיה חייב שלש עשרה חטאות:

הגוזז את הצמר והמלבנו: אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב שלש חטאות אחת משום גוזז ואחת משום מנפץ ואחת משום טווה רב כהנא אמר אין דרך גזיזה בכך ואין דרך מנפץ בכך ואין דרך טווי בכך ולא והתניא משמיה דרבי נחמיה שטוף בעזים וטוו בעזים אלמא טוויה על גבי בהמה שמה טוויה חכמה יתירה שאני

תנו רבנן התולש את הכנף והקוטמו והמורטו חייב שלש חטאות (וא״ר) שמעון בן לקיש תולש חייב משום גוזז קוטם חייב משום מחתך ממרט חייב משום ממחק:

הקושר והמתיר: קשירה במשכן היכא הואי אמר רבא שכן קושרין ביתדות אהלים (קושרים) ההוא קושר על מנת להתיר הוא אלא אמר אביי שכן אורגי יריעות שנפסקה להן נימא קושרים אותה א״ל רבא תרצת קושר מתיר מאי איכא למימר וכי תימא דאי מתרמי ליה תרי. חוטי קיטרי בהדי הדדי שרי חד וקטר חד השתא לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לפני ממ״ה הקב״ה עושין אלא אמר רבא ואיתימא רבי עילאי שכן צדי חלזון קושרין ומתירין:

והתופר שתי תפירות: והא לא קיימא אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן והוא שקשרן:

הקורע על מנת לתפור: קריעה במשכן מי הוה רבה ורבי זירא דאמרי תרווייהו

דף עה עמוד א

שכן יריעה שנפל בה דרנא קורעין בה ותופרין אותה

אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב המותח חוט של תפירה בשבת חייב חטאת והלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה והיודע לחשב תקופות ומזלות ואינו חושב אסור לספר הימנו

מגושתא רב ושמואל חד אמר חרשי וחד אמר גדופי תסתיים דרב דאמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה דאי ס"ד חרשי הכתיב (דברים יח, ט) לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות תסתיים

אר"ש בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר (ישעיהו ה, יב) ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות שנאמר (דברים ד, ו) ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות:

הצד צבי וכו': ת"ר הצד חלזון והפוצעו אינו חייב אלא אחת רבי יהודה אומר חייב שתים שהיה ר' יהודה אומר פציעה בכלל דישה אמרו לו אין פציעה בכלל דישה אמר רבא מ"ט דרבנן קסברי אין דישה אלא לגדולי קרקע וליחייב נמי משום נטילת נשמה אמר רבי יוחנן שפצעו מת

רבא אמר אפילו תימא שפצעו חי מתעסק הוא אצל נטילת נשמה והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישא ולא ימות שאני הכא דכמה דאית ביה נשמה טפי ניחא ליה כי היכי דליציל ציבעיה:

השוחטו: שוחט משום מאי חייב רב אמר משום צובע ושמואל אמר משום נטילת נשמה

דף עה עמוד ב

משום צובע אין משום נטילת נשמה לא אימא אף משום צובע אמר רב מילתא דאמרי אימא בה מילתא דלא ליתו דרי בתראי וליחכו עלי צובע במאי ניחא ליה ניחא דליתווס בית השחיטה דמא כי היכי דליחזוה אינשי וליתו ליזבנו מיניה:

והמולחו והמעבדו: היינו מולח והיינו מעבד ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו אפיק חד מינייהו ועייל שירטוט אמר רבה בר רב הונא האי מאן דמלח בישרא חייב משום מעבד רבא אמר אין עיבוד באוכלין אמר רב אשי ואפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא אבל לביתא לא משוי איניש מיכליה עץ:

והממחקו והמחתכו: אמר רבי אחא בר חנינא השף בין העמודים בשבת חייב משום ממחק אמר רבי חייא בר אבא ג' דברים סח לי רב אשי משמיה דרבי יהושע בן לוי המגרר ראשי כלונסות בשבת חייב משום מחתך הממרח רטיה בשבת חייב משום ממחק והמסתת את האבן בשבת חייב משום מכה בפטיש אמר ר' שמעון בן קיסמא אמר רבי שמעון בן לקיש הצר צורה בכלי והמנפח בכלי זכוכית חייב משום מכה בפטיש א"ר יהודה האי מאן דשקיל אקופי מגלימי חייב משום מכה בפטיש והני מילי דקפיד עלייהו:

והכותב שתי אותיות: ת"ר כתב אות אחת גדולה ויש במקומה לכתוב שתים פטור מחק אות גדולה ויש במקומה לכתוב שתים חייב אמר רבי מנחם בר' יוסי וזה חומר במוחק מבכותב:

הבונה והסותר המכבה והמבעיר והמכה בפטיש: רבה ור' זירא דאמרי תרווייהו כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש:

אלו אבות מלאכות: אלו לאפוקי מדר"א דמחייב על תולדה במקום אב: חסר אחת: לאפוקי מדר' יהודה דתניא ר' יהודה מוסיף את השובט והמדקדק אמרו לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג:

מתני' ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו והוציאו בשבת חייב חטאת עליו וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו:

גמ' כל הכשר להצניע לאפוקי מאי רב פפא אמר לאפוקי דם נדה מר עוקבא אמר לאפוקי עצי אשרה מאן דאמר דם נדה כ"ש עצי אשרה מאן דאמר עצי אשרה אבל דם נדה מצנע ליה לשונרא ואידך כיון דחלשא לא מצנע ליה

אמר רבי יוסי בר חנינא האי דלא כר"ש דאי כר"ש האמר לא אמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן:

וכל שאינו כשר להצניע:

דף עו עמוד א

א״ר אלעזר הא דלא כר״ש בן אלעזר דתניא כלל אמר ר׳ שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציאו נתחייב זה במחשבה של זה:

מתני׳ המוציא תבן כמלא פי פרה עצה כמלא פי גמל עמיר כמלא פי טלה עשבים כמלא פי גדי עלי שום ועלי בצלים לחים כגרוגרת יבשים כמלא פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן:

גמ׳ מאי עצה אמר רב יהודה תבן של מיני קטנית כי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל ר׳ יוחנן אמר חייב ר״ש בן לקיש אמר פטור באורתא א״ר יוחנן הכי לצפרא הדר ביה אמר רב יוסף שפיר עבד דהדר דהא לא חזי לגמל א״ל אביי אדרבה כדמעיקרא מסתברא דהא חזי לפרה

אלא כי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלא פי פרה לפרה

ואיפכא איתמר ר׳ יוחנן אמר פטור ריש לקיש אמר חייב ר׳ יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה ריש לקיש אמר חייב אכילה ע״י הדחק שמה אכילה:

עמיר כמלא פי טלה: והתניא כגרוגרת אידי ואידי חד שיעורא הוא:

עלי שום ועלי בצלים לחים כגרוגרת ויבשים כמלא פי הגדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: אמר ר׳ יוסי בר חנינא אין מצטרפין לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן

וכל דלא שוו בשיעורייהו מי מצטרפין והתנן הבגד ג׳ על ג׳ והשק ד׳ על ד׳ והעור ה׳ על ה׳ מפץ ו׳ על ו׳ ותני עלה הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר״ש מה טעם מפני שראויין ליטמא מושב טעמא דראויין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא

אמר רבא

דף עו עמוד ב

ה״נ חזיא לדוגמא:

מתני׳ המוציא אוכלים כגרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה מפני ששוו בשיעוריהן חוץ מקליפתן וגרעיניהן ועוקציהן וסובן ומורסנן ר׳ יהודה אומר חוץ מקליפי עדשין שמתבשלות עמהן:

גמ׳ וסובן ומורסנן לא מצטרפין והתנן חמשת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה הן וסובן ומורסנן אמר אביי שכן עני אוכל פתו בעיסה בלוסה:

רבי יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים המתבשלות עמהן: עדשים אין פולין לא והתניא ר׳ יהודה אומר חוץ מקליפי פולין ועדשים לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי עתיקי מ״ט לא אמר ר׳ אבהו מפני שנראין כזבובין בקערה:

הדרן עלך כלל גדול

מתני׳ **המוציא** יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן על הכתית שמן כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוף בהם את הקילור ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין ברביעית ר״ש אומר כולן ברביעית ולא נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן:

גמ׳ תנא כדי מזיגת כוס יפה ומאי כוס יפה כוס של ברכה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית

אמר רבא אף אנן נמי

דף עז עמוד א

תנינא המוציא יין כדי מזיגת כוס ותני עלה כדי מזיגת כוס יפה וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית ורבא לטעמיה דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא

אמר אביי שתי תשובות בדבר חדא דתנן והמזוג שני חלקי מים ואחד יין מן היין השירוני ועוד מים בכד ומצטרפין

א״ל רבא הא דקאמרת שני חלקי מים ואחד יין מן היין השירוני יין השירוני לחוד דרפי א״נ התם משום חזותא אבל לטעמא בעי טפי ודקאמרת מים מכד ומצטרפין לענין שבת מידי דחשיב בעינן והא נמי הא חשיב

תנא יבש בכזית דברי רבי נתן אמר רב יוסף רבי נתן ורבי יוסי ברבי יהודה אמרו דבר אחד רבי נתן הא דאמרן ורבי יוסי ברבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב״ה דם נבלה ב״ש מטהרין וב״ה מטמאין א״ר יוסי ברבי יהודה אף כשטמאו ב״ה לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית

אמר אביי דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי נתן הכא דבעי רביעית אלא ביין דקליש אבל בדם דסמיך כזית לא בעי רביעית אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יוסי בר׳ יהודה התם דכזית סגי ליה ברביעי׳ אלא בדם דסמיך אבל יין דקליש כזית הוי יותר מרביעית וכי מפיק פחות מכזית ליחייב:

חלב כדי גמיעה: איבעיא להו כדי גמיאה או כדי גמיעה א״ר נחמן בר יצחק (בראשית כד, יז) הגמיאיני נא מעט מים מכדך

איבעי׳ להו

דף עז עמוד ב

גראינין או גרעינין אמר רבא בר עולא (ויקרא כז, יח) ונגרע מערכך

איבעיא להו אוממות או עוממות אמר רב יצחק בר אבדימי (יחזקאל לא, ח) ארזים לא עממוהו בגן אלהים

איבעיא להו מאמצין תנן או מעמצין א״ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן (ישעיהו לג, טו) ועוצם עיניו מראות ברע

ת״ר המוציא חלב של בהמה כדי גמיאה חלב של אשה ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפא של קילור [קילור] כדי לשוף במים בעי רב אשי כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה תיקו:

דבש כדי ליתן על הכתית: תנא כדי ליתן על פי כתית בעי רב אשי על כתית אפומא דכולה כתית או דילמא אמורשא קמא דכתית לאפוקי הודרנא דלא תיקו:

אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב״ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה ברא שבלול לכתית ברא זבוב לצירעה יתוש לנחש ונחש לחפפית וסממית לעקרב היכי עביד ליה מייתי חדא אוכמא וחדא חיורא ושלקי להו ושייפי ליה

ת״ר חמשה אימות הן אימת חלש על גבור אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על הפיל אימת סממית על העקרב אימת סנונית על הנשר אימת כילבית על לויתן א״ר יהודה אמר רב מאי קרא (עמוס ה, ט) המבליג שוד על עז:

רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה וחזייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה א״ל מ״ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי א״ל כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא מ״ט הני מכסיין והני מגליין הני דמכסינן מינייהו מכסיין והני דלא מכסינן מינייהו מגליין מ״ט גמלא זוטר גנובתיה משום דאכל כיסי מ״ט תורא אריכא גנובתיה משום דדייר באגמי ובעי לכרכושי בקי

מ״ט קרנא דקמצא רכיכא משום דדיירא בחילפי ואי קשיא גדיא ומתעוורא דאמר שמואל האי מאן דבעי דליסמיה לקמצא לשלופינהו לקרני׳ מ״ט האי תימרא דתרנגולתא מדלי לעילא דדיירי אדפי ואי עייל קטרא מתעוורא דשא דרך שם דרגא דרך גג מתכוליתא מתי תכלה דא ביתא בא ואיתיב בה ביקתא בי עקתא

כופתא כוף ותיב לבני לבני בני הוצא חציצה חצבא שחוצב מים מן הנהר כוזה כזה שוטיתא שטותא משיכלא מאשי כולה משכילתא משיא כלתא אסיתא חסירתא בוכנה בוא ואכנה

לבושה לא בושה גלימא שנעשה בו כגלם גולתא גלי ואיתיב פוריא שפרין ורבין עליה בור זינקא בור זה נקי סודרא סוד ה׳ ליראיו אפדנא אפיתחא דין ת״ר שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן דג ונחש וחזיר:

שמן כדי לסוך אבר קטן: אמרי דבי ר׳ ינאי שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו מיתיבי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו מאי לאו אבר קטן דגדול ואבר גדול של קטן בן יומו אמרי לך דבי ר׳ ינאי לא ה״ק שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו

לימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי ר׳ שמעון בן אלעזר ר׳ נתן אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפלגי דר״ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור׳ נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא לא דכולי עלמא אבר קטן דקטן בן יומו לא

דף עח עמוד א

וליתא דרבי ינאי והכא בהא קמיפלגי ר״ש בן אלעזר סבר אבר קטן דגדול ואבר גדול דקטן בן יומו כי הדדי נינהו ורבי נתן סבר אבר קטן דגדול אין אבר גדול דקטן בן יומו לא מאי הוי עלה תא שמע דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו:

מים כדי לשוף בהן את הקילור: אמר אביי מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לקולא שכיחא ושכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לחומרא

יין שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר שתייתו דשכיחא לקולא חלב אכילתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר אכילתו לקולא דבש אכילתו שכיחא רפואתו שכיחא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא

אלא מים מכדי שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא מאי טעמא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא אמר אביי בגלילא שנו רבא אמר אפי׳ תימא בשאר מקומות כדשמואל דאמר שמואל כל שקייני מסו ומטללי לבר ממיא דמסו ולא מטללי:

ושאר כל המשקין ברביעית: תנו רבנן דם וכל מיני משקין ברביעית רבי שמעון בן אלעזר אומר דם כדי לכחול בעין אחת שכן כוחלין לברקית ומאי נינהו דמא דתרנגולת ברא רשב״ג אומר דם כדי לכחול בו עין אחת שכן כוחלין ליארוד ומאי ניהו דמא דכרושתינא וסימניך גוא לגוא ברא לברא

בד״א במוציא אבל במצניע כל שהוא חייב רבי שמעון אומר בד״א במצניע אבל במוציא אינו חייב אלא ברביעית ומודים חכמים לר״ש במוציא שופכין לרה״ר ששיעורן ברביעית:

אמר מר בד״א במוציא אבל במצניע כל שהוא אטו מצניע לאו מוציא הוא אמר אביי הכא במאי עסקינן בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי המקום לסעודה הלך ופנה לו דבר חשוב לכל חייב עילויה דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעי׳ רביה מיחייב עילויה ואי לא לא מיחייב

אמר מר מודים חכמים לר״ש במוציא שופכין לרה״ר ששיעורן ברביעית: שופכין למאי חזו אמר רבי ירמיה לגבל בהן את הטיט והתניא טיט כדי לעשות בהן פי כור לא קשיא הא דמיגבל הא דלא מיגבל לפי שאין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור:

מתני׳ המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה רבי יהודה אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב

דף עח עמוד ב

נייר מחוק כדי לכרוך על צלוחית קטנה של פלייטון עור כדי לעשות קמיע (דוכסוסטוס כדי לכתוב מזוזה) קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל דיו כדי לכתוב ב׳ אותיות

כחול כדי לכחול עין אחת דבק כדי ליתן בראש השפשף זפת וגפרית כדי לעשות נקב שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קטנה שבבנות ר׳ יהודה אומר כדי לעשות

כלכל רבי נחמיה אומר כדי לסוד אונדפי:

גמ׳ חבל נמי ליחייב כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה כיון דחריק במנא לא עבדי אינשי תנו רבנן הוצין כדי לעשות אוזן לסל כפיפה מצרית סיב אחרים אומרים כדי ליתן על פי משפך קטן לסנן את היין רבב כדי לסוך תחת אספגין קטנה וכמה שיעורה כסלע והתניא כגרוגרת אידי ואידי חד שיעורא הוא מוכין כדי לעשות כדור קטנה וכמה שיעורו כאגוז:

נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין: תנא כמה קשר מוכסין שתי אותיות (של קשר מוכסין) ורמינהו המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב ואם לאו פטור אמר רב ששת מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין רבא אמר שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין

מיתיבי המוציא נייר מחוק ושטר פרוע אם יש בלובן שלו כדי לכתוב שתי אותיות או בכולו כדי לכרוך ע״פ צלוחית קטנה של פלייטון חייב ואם לאו פטור בשלמא לרב ששת דאמר מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין שפיר אלא לרבא דאמר שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין הכא בית אחיזה לא צריך קשיא

תנו רבנן המוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור רבי יהודה אומר אף משהראהו למוכס חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר אביי איכא בינייהו רהיטי מוכסא רבא אמר מוכס גדול ומוכס קטן איכא בינייהו רב אשי אמר חד מוכס איכא בינייהו מפני שצריך לו להראות למוכס שני דא״ל חזי גברא דמוכס אנא:

ת״ר המוציא שטר חוב עד שלא פרעו חייב משפרעו פטור רבי יהודה אומר אף משפרעו חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר רב יוסף אסור לשהות שטר פרוע איכא בינייהו רבנן סברי אסור לשהות שטר פרוע ורבי יהודה סבר מותר לשהות שטר פרוע

אביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע והכא במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו קמיפלגי תנא קמא סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ורבי יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו

דף עט עמוד א

עד שיאמר לוה פרעתי ולא פרעתי

רבא אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו והכא בכותבין שובר קמיפלגי תנא קמא סבר כותבין שובר ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר רב אשי אמר מפני שצריך להראותו לבעל חוב שני דאמר ליה חזי גברא דפרע אנא:

עור כדי לעשות כו׳: בעא מיניה רבא מרב נחמן המוציא עור בכמה א״ל כדתנן עור כדי לעשות קמיע [המעבדו בכמה א״ל לא שנא] לעבדו בכמה א״ל לא שנא

ומנא תימרא כדתנן המלבן והמנפץ והצובע והטווה שיעורו כמלא רוחב הסיט כפול והאורג ב׳ חוטין שיעורו כמלא רוחב הסיט (כפול) אלמא כיון דלטוייה קאי שיעורא כטווי ה״נ כיון דלעבדו קאי שיעורו כמעובד ושלא לעבדו בכמה אמר ליה לא שנא

ולא שני בין מעובד לשאינו מעובד איתיביה המוציא סמנין שרוין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא ואילו בסמנין שאינן שרוין תנן קליפי אגוזים וקליפי רמונין סטיס ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן [לפי] סבכה הא איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן דוגמא לאירא

והרי זרעוני גינה דמקמי דזרעינהו תנן זרעוני גינה פחות מכגרוגרת רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה ואילו בתר דזרעינהו תנן זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא הא איתמר עלה אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה

והרי טיט דמקמי דליגבליה תניא מודים חכמים לרבי שמעון במוציא שופכין לרה״ר ששיעורן ברביעית והוינן [בה] שופכין למאי חזו וא״ר ירמיה לגבל בהן את הטיט ואילו בתר דגבליה תניא טיט כדי לעשות בהן פי כור התם נמי כדאמרן לפי שאין אדם טורח (בהן) לגבל את הטיט לעשות בו פי כור

ת״ש דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא שלשה עורות הן מצה וחיפה ודיפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ וכמה שיעורו תני רב שמואל בר רב יהודה כדי לצור בו משקולת קטנה וכמה אמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא

חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדתנן עור כדי לעשות קמיע דיפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט קתני מיהת כדי לצור בו משקולת קטנה ואמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא התם בבישולא

והתנן הבגד שלשה על שלשה למדרס השק ד׳ על ד׳ העור ה׳ על ה׳ מפץ ו׳ על ו׳ בין למדרס בין למת ותאני עלה הבגד והשק והעור כשיעור לטומאה כך שיעור להוצאה ההוא בקורטובלא׃

דף עט עמוד ב

קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה׃ ורמינהו קלף ודוכסוסטוס כדי לכתוב עליו מזוזה מאי מזוזה שבתפילין וקרי להו לתפילין מזוזה אין והתניא רצועות תפילין עם התפילין מטמאות את הידים בפני עצמן אין מטמאות את הידים רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר״ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציצה רבי זכאי משמו אומר טהור עד שיגע במזוזה עצמה

והא מדקתני סיפא קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל מכלל דרישא במזוזה עצמה עסקינן הכי קתני קלף ודוכסוסטוס שיעורן בכמה דוכסוסטוס כדי לכתוב עליו מזוזה קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל׃

אמר רב דוכסוסטוס הרי היא כקלף מה קלף כותבין עליו תפילין אף דוכסוסטוס כותבין עליו תפילין תנן קלף כדי לכתוב פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל (קלף אין דוכסוסטוס לא) למצוה ת״ש הלכה למשה מסיני תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס קלף במקום בשר דוכסוסטוס במקום שיער למצו׳

והתניא שינה פסול אמזוזה והתניא שינה בזה ובזה פסול אידי ואידי אמזוזה והא דכתבינהו אקלף במקום שיער אי נמי אדוכסוסטוס במקום בשר ואיבעית אימא שינה בזה ובזה תנאי היא דתניא שינה בזה ובזה פסול רבי אחא מכשיר משום רבי אחי בר חנינא ואמרי לה משום רבי יעקב בר׳ חנינא רב פפא אמר רב דאמר כתנא דבי מנשה דתנא דבי מנשה כתבה על הנייר ועל המטלית פסולה על הקלף ועל הגויל ועל דוכסוסטוס כשרה

כתבה מאי אילימא מזוזה מזוזה אקלף מי כתבינן אלא לאו תפילין וליטעמיך תפילין אגויל מי כתבינן [אלא] כי תניא ההיא בס״ת לימא מסייע ליה כיוצא בו תפילין שבלו וספר תורה שבלה אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה

טעמא דאין מורידין הא מורידין עושין דכתיבא אמאי לאו דכתיבא אדוכסוסטוס לא דכתיבא על הקלף ומזוזה אקלף מי כתבינן אין והתניא כתבה על הקלף על הנייר ועל המטלית פסולה אמר רבי שמעון בן אלעזר רבי מאיר היה כותבה על הקלף מפני שמשתמרת השתא דאתית להכי לרב נמי לא תימא דוכסוסטוס הרי הוא כקלף אלא אימא קלף הרי הוא כדוכסוסטוס מה דוכסוסטוס כותבין עליו מזוזה אף קלף כותבין עליו מזוזה׃

דיו כדי לכתוב׃

דף פ עמוד א

תנא שתי אותיות בדיו (ושתי) אותיות בקולמוס שתי אותיות בקלמרין בעי רבא אות אחת בדיו אות אחת בקולמוס אות אחת בקלמרין מהו תיקו

אמר רבא הוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב כתיבתן זו היא הנחתן ואמר רבא הוציא אות אחת וכתבה וחזר והוציא אות אחת וכתבה פטור מאי טעמא בעידנא דאפקא לבתרייתא חסר ליה לשיעורא דקמייתא

ואמר רבא הוציא חצי גרוגרת אחת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת אחת והניחה ראשונה נעשה כמי שקלטה [כלב] או שנשרפה ופטור ואמאי הא מנחה הכי קאמר ואם קדם והגביה ראשונה קודם הנחת שנייה נעשית ראשונה כמי שנקלטה או שנשרפה ופטור ואמר רבא הוציא חצי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת והעבירה דרך עליה חייב ואמאי הא לא נח כגון שהעבירה תוך שלשה

והאמר רבא תוך שלשה לרבנן צריך הנחה על גבי משהו לא קשיא כאן בזורק כאן במעביר

תנו רבנן הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב בשתי העלמות פטור רבי יוסי אומר בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות פטור אמר רבה והוא שיש חיוב חטאת ביניהם אבל כרמלית לא

אביי אמר אפילו כרמלית אבל פיסלא לא ורבא אמר אפילו פיסלא ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין דמיא:

כחול כדי לכחול עין אחת: עין אחת הא לא כחלי אמר רב הונא שכן צנועות כוחלות עין אחת מיתיבי רבי שמעון בן אלעזר אומר כחול אם לרפואה כדי לכחול עין אחת אם לקשט בב׳ עינים תרגמא הילל בריה דר׳ שמואל בר נחמני כי תניא ההוא בעירניות:

(שעוה כדי ליתן ע״פ נקב קטן: תנא כדי ליתן ע״פ נקב קטן של יין):

דבק כדי ליתן בראש השפשף: תנא כדי ליתן בראש שפשף שבראש קנה של ציידין:

זפת וגפרית כדי לעשות כו׳: תנא כדי לעשות נקב קטן:

חרסית כדי לעשות פי כור כו׳: למימרא דשיעורא דרבי יהודה נפיש הא קיי״ל דשיעורא דרבנן נפיש דתנן רבי יהודה אומר כדי ליטול הימנו מדת מנעל לקטן אימא כדי לסוד פיטפוט כירה קטנה:

(סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב):

דף פ עמוד ב

ת״ר המוציא שיער כדי לגבל בו את הטיט [טיט] לעשות פי כור של צורפי זהב:

סיד כדי לסוד: תנא כדי לסוד אצבע קטנה שבבנות אמר רב יהודה אמר רב בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו [לשנים] בנות עניים טופלות אותן בסיד בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים טופלות אותן בשמן המור שנאמר (אסתר ב, יב) ששה חדשים בשמן המור מאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר סטכת רב ירמיה בר אבא אמר שמן זית שלא הביאה שליש תניא רבי יהודה אומר אנפיקנון שמן זית שלא הביאה שליש ולמה סכין אותו שמשיר את השיער ומעדן הבשר

רב ביבי הויא ליה ברתא טפלה אבר אבר שקל בה ד׳ מאות זוזי הוה ההוא נכרי בשבבותיה הויא ליה ברתא טפלה בחד זימנא ומתה אמר קטל רב ביבי לברתי אמר רב נחמן רב ביבי דשתי שיכרא בעיין בנתיה טפלא אנן דלא שתינן שיכרא לא בעיין בנתן טפלא:

ר׳ יהודה אומר כדי לסוד כלכול: מאי כלכול ומאי אנדיפי אמר רב צידעא ובת צידעא למימרא דשיעורא דר׳ יהודה נפיש הא קיי״ל דשיעורא דרבנן נפיש זוטא מדרבנן ונפיש מדרבי נחמיה מיתיבי א״ר נראין דברי רבי יהודה בחבוט ודברי רבי נחמיה בביצת הסיד ואי ס״ד צידעא ובת צידעא אידי ואידי חבוט אלא אמר רבי יצחק אמרי דבי רבי אמי אאנדיפא

מתקיף לה רב כהנא וכי אדם עושה מעותיו אנפרות אלא אמר רב כהנא שנתות כדתנן שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש ואיבעית אימא מאי אנדיפא אפותא וכי הא דההוא בר גליל [דאיקלע לבבל] דאמרו ליה קום דרוש לנו במעשה מרכבה אמר להו אדרוש לכו כדדרש רבי נחמיה לחבריה ונפקא ערעיתא מן כותל ומחתיה באנדיפי ומית ואמרו ליה מן דיליה דא ליה:

מתני׳ אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כחותם האיגרות זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכ״א כדי לזבל כרישא חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשות קולמוס ואם היה עבה או מרוסס כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס:

גמ׳ על מלא כף סיד תנא כדי ליתן על פי כף של סיידין מאן תנא דחול מעלי ליה לסיד אמר רב חסדא רבי יהודה היא דתניא לא יסוד אדם את ביתו בסיד אא״כ עירב בו תבן או חול ר״י אומר תבן מותר חול אסור מפני שהוא טרכסיד רבא אמר אפילו תימא רבנן קילקולו זהו תיקונו:

קנה כדי לעשות קולמוס: תנא קולמוס המגיע לקשרי אצבעותיו בעי רב אשי קשר העליון או קשר התחתון תיקו:

ואם היה עבה כו׳: תנא טרופה בשמן ונתונה באילפס אמר ליה מר בריה דרבינא לבריה מי שמיע לך ביצה קלה מאי היא אמר ליה ביעתא דצילצלא מאי טעמא משום דזוטרא אימא דציפרתא אישתיק אמר ליה מידי שמיע לך בהא [אמר ליה הכי] אמר רב ששת ביצת תרנגולת ומאי קרו לה ביצה קלה

שיערו חכמים אין לך ביצה קלה לבשל יותר מביצת תרנגולת ומאי שנא כל שיעורי שבת כגרוגרת והכא כביצה אמר ליה הכי אמר רב נחמן כגרוגרת מביצה קלה:

דף פא עמוד א

מתני׳ עצם כדי לעשות תרווד רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי לגרור בו ראש הכרכר צרור או אבן כדי לזרוק בעוף רבי אלעזר בר יעקב אומר כדי לזרוק בבהמה

גמ׳ למימרא דשיעורא דר׳ יהודה נפיש הא קיימא לן דשיעורא דרבנן נפיש אמר עולא חפי פותחת: תנו רבנן חפי פותחת טהורין קבען בפותחת טמאין ושל גל אף על פי שחיברן בדלת וקבען במסמרים טהורין שכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע:

זכוכית כדי לגרור בו: תנא סכוכית כדי לפצוע בה שני נימין כאחת:

צרור או אבן כדי לזרוק בעוף רבי אלעזר כו׳: אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן והוא שמרגשת בה וכמה שיעורו תניא רבי אלעזר בן יעקב אומר משקל עשרה זוז:

זונין על לבי מדרשא אמר להו רבותי אבנים של בית הכסא שיעורן בכמה אמרו לו כזית כאגוז וכביצה אמר להו וכי טורטני יכניס נמנו וגמרו מלא היד תניא רבי יוסי אומר כזית כאגוז וכביצה (ר״ש ברבי יוסי אומר משום אביו מלא היד:

ת״ר (בשבת) ג׳ אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא וכמה שיעורן ר״מ אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כמחלוקת כאן כך מחלוקת באתרוג התם מתני׳ הכא ברייתא אלא כמחלוקת באתרוג כך מחלוקת כאן

אמר רב יהודה אבל לא את הפאייס מאי פאייס אמר רבי זירא כרשיני בבלייתא אמר רבא אסור למשמש בצרור בשבת כדרך שממשמש בחול מתקיף לה מר זוטרא ליסתכן כלאחר יד אמר רבי ינאי אם יש מקום קבוע לבית הכסא מלא היד אם לאו כהכרע מדוכה קטנה של בשמים אמר רב ששת אם יש עליה עד מותר

מיתיבי עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתוניות ואלו הן האוכל עלי קנים ועלי גפנים ולולבי גפנים ומוריגי בהמה בלא מלח ושדרו של דג ודג מליח שלא בישל כל צורכו והשותה שמרי יין והמקנח בסיד ובחרסית (בצרור שקינח בו חברו ויש אומרים אף התולה עצמו בבית הכסא לא קשיא הא בלח הא ביבש ואיבעית אימא כאן מצד אחד וכאן מב׳ צדדין ואיבעית אימא הא דידיה הא דחבריה

א״ל אביי לרב יוסף ירדו עליה גשמים ונשטשטשו מהו א״ל אם היה רישומן ניכר מותר

בעא מיניה רבה בר רב שילא מרב

דף פא עמוד ב

חסדא מהו להעלותם אחריו לגג א״ל גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רבינא למרימר ר׳ אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצות בו שיניו וחכמים אומרים לא יטול אלא מן האבוס של בהמה הכי השתא התם אדם קובע מקום לסעודה הכא אדם קובע מקום לבית הכסא

אמר רב הונא אסור לפנות בשדה ניר בשבת מאי טעמא אילימא משום דוושא אפילו בחול נמי ואלא משום עשבים והאמר ריש לקיש צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בה והתולש ממנה בשבת חייב חטאת אלא דילמא נקיט מעילאי ושדא לתתאי ומיחייב משום דרבה דאמר רבה היתה לו גומא וטממה בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש

גופא אמר ר״ל צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בה והתולש ממנה בשבת חייב חטאת אמר רב פפי ש״מ מדר״ל האי פרפיסא שרי לטלטולי מתקיף לה רב כהנא אם אמרו לצורך יאמרו שלא לצורך אמר אביי פרפיסא הואיל ואתא לידן לימא ביה מילתא היה מונח על גבי קרקע והניחו על גבי יתידות מיחייב משום תולש היה מונח על גבי יתידות והניחו על גבי קרקע חייב משום נוטע

א״ר יוחנן אסור לקנח בחרס בשבת מאי טעמא אילימא משום סכנה אפילו בחול נמי ואלא משום כשפים אפי׳ בחול נמי לא ואלא משום השרת נימין דבר שאין מתכוין הוא אמר להו רב נתן בר אושעיא גברא רבה אמר מילתא נימא בה טעמא לא מיבעיא בחול דאסור אבל בשבת הואיל ואיכא תורת כלי עליו שפיר דמי קמ״ל

רבא מתני לה משום השרת נימין וקשיא ליה דר׳ יוחנן אדר׳ יוחנן מי א״ר יוחנן אסור לקנח בחרס בשבת אלמא דבר שאין מתכוין אסור והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק אלא מחוורתא כדרב נתן בר אושעיא

מאי כשפים כי הא דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו ולא אותבוה אמרה איהי מילתא אסרתה לארבא אמרו אינהו מילתא שריוהא אמרה להו מאי איעביד לכו

דף פב עמוד א

דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינא אמנייכו ולא שליף לכו ירקא ואכיל לכו מכישא דאסיר גינאה:

אמר ליה רב הונא לרבה בריה מאי טעמא לא שכיחת קמיה דרב חסדא דמחדדן שמעתיה אמר ליה מאי איזיל לגביה דכי אזילנא לגביה מותיב לי במילי דעלמא א״ל מאן דעייל לבית הכסא לא ליתיב בהדיא ולא ליטרח טפי דהאי כרכשתא אתלת שיני יתיב דילמא משתמטא שיני דכרכשתא ואתי לידי סכנה א״ל הוא עסיק בחיי דברייתא ואת אמרת במילי דעלמא כ״ש זיל לגביה

היו לפניו צרור וחרס רב הונא אמר מקנח בצרור ואין מקנח בחרס ורב חסדא אמר מקנח בחרס ואין מקנח בצרור מיתיבי היו לפניו צרור וחרס מקנח בחרס ואין מקנח בצרור תיובתא דרב הונא תרגמא רפרם בר פפא קמיה דרב חסדא אליבא דרב הונא באוגני כלים:

היו לפניו צרור ועשבים רב חסדא ורב המנונא חד אמר מקנח בצרור ואין מקנח בעשבים וחד אמר מקנח בעשבים ואין מקנח בצרור מיתיבי המקנח בדבר שהאור שולטת בו שיניו התחתונות נושרות לא קשיא הא בלחין הא ביבשין

הנצרך לפנות ואינו נפנה רב חסדא ורבינא חד אמר רוח רעה שולטת בו וחד אמר רוח זוהמא שולטת בו תניא כמאן דאמר רוח זוהמא שולטת בו דתניא הנצרך לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו על גב אפרו וזו היא תחלת רוח זוהמא

הוצרך ליפנות ואינו יכול ליפנות אמר רב חסדא יעמוד וישב יעמוד וישב רב חנן מנהרדעא אמר יסתלק לצדדין רב המנונא אמר ימשמש בצרור באותו מקום ורבנן אמרי יסיח דעתו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל שכן דכי מסח דעתיה לא מפני אמר ליה יסיח דעתו מדברים אחרים אמר רב ירמיה מדיפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דקם ויתיב וקם ויתיב עד דשפך כקדרה

ת״ר הנכנס לסעודת קבע יהלך י׳ פעמים של ארבע [ארבע] אמות ואמרי לה ד׳ פעמים של עשר עשר אמות ונפנה ונכנס וישב במקומו:

מתני׳ חרס כדי ליתן בין פצים לחברו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר רבי מאיר אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (ישעיהו ל, יד) לא ימצא במכיתתו חרש לחתות אש מיקוד אמר ליה רבי יוסי משם ראיה (ישעיהו ל, יד) ולחשוף מים מגבא:

גמ׳ (איבעיא להו שיעורא דרבי מאיר נפיש או שיעורא דרבי יוסי נפיש) מסתברא שיעורא דרבי יוסי נפיש ומקרא שיעורא דרבי מאיר נפיש דאי סלקא דעתך שיעורא דרבי יוסי נפיש לייט לה במנא זוטרא והדר לייט לה במנא רבה אמר אביי [מתני׳ נמי] לחתות אש מיקידה גדולה:

רבי יוסי אומר משם ראיה: שפיר קאמר ליה רבי יוסי לרבי מאיר ורבי מאיר לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא מידי דחשיב לאינשי דלא לישתכח ליה אלא אפילו מידי דלא חשיב לאינשי לא לישתכח ליה:

הדרן עלך המוציא יין

מתני׳ **אמר** רבי עקיבא מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא כנדה שנאמר (ישעיהו ל, כב) תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא

גמ תנן התם מי שהיה ביתו סמוך לעבודה זרה ונפל אסור לבנותו כיצד יעשה כונס לתוך שלו ד׳ אמות ובונה

דף פב עמוד ב

היה שלו ושל ע״ז נידון מחצה על מחצה אבניו ועציו ועפריו מטמאים כשרץ שנאמר (דברים ז, כו) שקץ תשקצנו וגו׳ רבי עקיבא אומר כנדה שנאמר (ישעיהו ל, כב) תזרם כמו דוה מה נדה מטמאה במשא אף ע״ז מטמאה במשא אמר רבה תזרם דאמר קרא נכרינהו מינך כזר צא תאמר לו הכנס אל תאמר לו

ואמר רבה במשא דכ״ע לא פליגי דמטמאה דהא אתקש לנדה כי פליגי באבן מסמא רבי עקיבא סבר כנדה מה נדה מטמאה באבן מסמא אף ע״ז מטמאה באבן מסמא ורבנן סברי כשרץ מה שרץ לא מטמא באבן מסמא אף ע״ז לא מטמאה באבן מסמא

ולר׳ עקיבא למאי הלכתא איתקש לשרץ למשמשי׳ ולרבנן למאי הלכתא איתקש לנדה למשא ולוקשה רחמנא לנבלה אין הכי נמי אלא מה נדה אינה לאברין אף ע״ז אינה לאברין ואלא הא דבעי רב חמא בר גוריא ע״ז ישנה לאברין או אינה לאברין תיפשוט ליה מהא דלרבנן אינה לאברין רב חמא בר גוריא אליבא דרבי עקיבא בעי לה

ור״א אמר באבן מסמא דכ״ע לא פליגי דלא מטמאה כי פליגי במשא רבי עקיבא סבר כנדה מה נדה מטמאה במשא אף ע״ז מטמא׳ במשא ורבנן סברי כשרץ מה שרץ לא מטמאה במשא אף ע״ז לא מטמאה במשא ור״ע למאי הלכתא איתקש לשרץ למשמשי׳ ורבנן למאי הלכתא איתקש לנדה מה נדה אינה לאברים אף ע״ז אינה לאברים

דף פג עמוד א

ורבי עקיבא למאי הלכתא איתקש לנדה למשא לוקשיה לנבלה אין הכי נמי אלא מה נדה אינה לאברין אף ע״ז אינה לאברין אלא הא דבעי רב חמא בר גוריא ע״ז ישנה לאברים או אינה לאברים תיפשוט ליה מהא בין לרבנן בין לרבי עקיבא דאינה לאברים רב חמא בר גוריא כרבה מתני ובעי לה אליבא דרבי עקיבא

מיתיבי ע״ז כשרץ ומשמשיה כשרץ רבי עקיבא אומר ע״ז כנדה ומשמשיה כשרץ בשלמא לרבי אלעזר ניחא אלא לרבה קשיא אמר לך רבה מי אלימא ממתני׳ דקתני עציו ואבניו ועפריו מטמאין כשרץ ואוקימנא מאי כשרץ דלא מטמא באבן מסמא ה״נ דלא מטמא באבן מסמא

מיתיבי נכרי ונכרית ע״ז ומשמשיה הן ולא היסטן רבי עקיבא אומר הן והיסטן בשלמא לרבי אלעזר ניחא אלא לרבה קשיא אמר לך רבה וליטעמיך נכרי ונכרית נמי הן ולא היסטן והתניא (ויקרא טו, ב) דבר אל בני ישראל וגו׳ בני ישראל מטמאין בזיבה ואין נכרים מטמאין בזיבה אבל גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהן

אלא רבה מתרץ לטעמיה נכרי ונכרית הן והיסטן ואבן מסמא שלהן ע״ז היא והיסטה אבל לא אבן מסמא שלה רבי עקיבא אומר ע״ז היא והיסטה ואבן מסמא שלה ורבי אלעזר מתרץ לטעמיה נכרי ונכרית הן והיסטן ואבן מסמא שלהן ע״ז היא ולא היסטה ורבי עקיבא אומר ע״ז היא והיסטה

מתקיף לה רב אשי מאי הן אלא אמר רב אשי הכי קאמר נכרי ונכרית בין הן שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן טמאים ע״ז שהסיטה אחרים טהורין אחרים שהסיטו אותה טמאים משמשיה בין הן שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן טהורים רבי עקיבא אומר נכרי ונכרית וע״ז בין הן שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן טמאים משמשיה בין הן שהסיטו אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן טהורין

ע״ז בשלמא אחרים שהסיטו אותה משכחת לה אלא היא שהסיטה את אחרים היכי משכחת לה אמר רמי בריה דרב ייבא כדתנן הזב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שנייה כרע הזב טמאין

דף פג עמוד ב

כרעו הן טהורין כמאן אזלא הא דתניא כל הטמאות המסיטות טהורות חוץ מהיסטו של זב שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה לימא דלא כרבי עקיבא דאי כרבי עקיבא איכא נמי ע״ז אפילו תימא ר׳ עקיבא תנא זב וכל דדמי ליה

בעי רב חמא בר גוריא ע״ז ישנה לאברים או אינה לאברים היכא דהדיוט יכול להחזירה לא תיבעי לך דכמאן דמחברת דמי כי תיבעי לך היכא דאין הדיוט יכול להחזירה מאי כיון דאין הדיוט יכול להחזירה כמאן דמתברא דמי או דילמא הא לא מחסרה ואיכא דבעי לה להך גיסא היכא דאין הדיוט יכול להחזירה לא תיבעי לך דכמאן דמתברא דמי כי תבעי לך היכא דהדיוט יכול להחזירה מאי כיון דהדיוט יכול להחזירה כמאן דמחברא דמי או דילמא השתא מיהא קשלפה ושריא תיקו

בעי רב אחדבוי בר אמי ע״ז פחותה מכזית מהו מתקיף לה רב יוסף למאי אילימא לענין איסורא לא יהא אלא זבוב בעל עקרון דתניא (שופטים ח, לג) וישימו (להן) בעל ברית לאלהים זה זבוב בעל עקרון מלמד שכל אחד ואחד עשה דמות יראתו ומניחה בתוך כיסו כיון שזוכרה מוציאה מתוך כיסו ומחבקה ומנשקה אלא לענין טומאה מאי כיון דאיתקיש לשרץ מה שרץ בכעדשה אף ע״ז נמי בכעדשה או דילמא הא איתקיש למת מה מת בכזית אף ע״ז בכזית

אמר רב אויא ואיתימא רבה בר עולא ת״ש דתניא ע״ז פחותה מכזית אין בה טומאה כל עיקר שנאמר (מלכים ב כג, ו) וישלך את עפרה (אל) קבר בני העם מה מת בכזית אף ע״ז בכזית

ורבנן למאי הלכתא איתקש לשרץ דלא מטמא במשא לנדה דאינה לאברין למת דלא מטמא בכעדשה אימא לחומרא למאי הלכתא אקשה רחמנא לשרץ לטמויי בכעדשה לנדה לטמויי באבן מסמא אקשה רחמנא למת לטמויי באהל טומאת עבודה זרה דרבנן היא וקולא וחומרא לקולא מקשינן לחומרא לא מקשינן:

מתני׳ מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר (משלי ל, יט) דרך אניה בלב ים:

גמ׳ פשיטא אניה בלב ים היא הא קמ״ל כים מה ים טהור אף ספינה טהורה תניא חנניה אומר נלמדה משק מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כל מיטלטל מלא וריקן לאפוקי ספינה דאינה מיטלטלת מלא וריקן

מאי בינייהו איכא בינייהו ספינה של חרס מאן דאמר אניה בלב ים הא נמי בלב ים היא למ״ד כשק הנך (היא) דכתיבי גבי שק דאי מיטלטלת מלא וריקן אין אי לא לא אבל ספינה של חרס אע״ג דאינה מיטלטלת מלא וריקן

אי נמי ספינת הירדן למ״ד אניה בלב ים היא הא נמי אניה בלב ים היא למ״ד מיטלטלת מלא וריקן הא נמי מיטלטלת מלא וריקן דא״ר חנינא בן עקביא מפני מה אמרו ספינת הירדן טמאה מפני שטועים אותה ביבשה ומורידין אותה למים א״ר יהודה אמר רב לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ואפי׳ שעה אחת שהרי כמה שנים נשנית משנה זו בבית המדרש ולא נתגלה טעמה עד שבא רבי חנינא בן עקביא ופירשה

אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפי׳ בשעת מיתה שנא׳ (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל אפי׳ בשעת מיתה תהא עוסק בתורה אמר ר״ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל אמר רבא

דף פד עמוד א

ולחנניא טילטול על ידי שוורים שמיה טילטול (אין) דתנן שלש עגלות הן עשויה כקתידרא טמאה מדרס כמטה טמאה טמא מת של אבנים טהורה מכלום ואמר ר׳ יוחנן ואם יש בה בית קבול רמונים טמאה טמא מת

שלש תיבות הן תיבה שפתחה מצדה טמאה מדרס מלמעלה טמאה טמא מת והבאה במדה טהורה מכלום

ת״ר מדרס כלי חרס טהור ר׳ יוסי אומר אף הספינה מאי קאמר אמר רב זביד הכי קאמר מדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא וספינה של חרס טמאה כחנניא ר׳ יוסי אומר אף הספינה טהורה כתנא דידן מתקיף לה רב פפא מאי אף אלא אמר רב פפא הכי קאמר מדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא ושל עץ בין מדרסו ובין מגעו טמא וספינת הירדן טהורה כתנא דידן ר׳ יוסי אומר אף הספינה טמאה כחנניא

ומדרס כלי חרס מנלן דטהור אמר חזקיה דאמר קרא (ויקרא טו, ה) ואיש אשר יגע במשכבו מקיש משכבו לו מה הוא אית ליה טהרה במקוה אף משכבו נמי אית ליה טהרה במקוה

דבי ר׳ ישמעאל תנא (ויקרא טו, כו) כמשכב נדתה יהיה לה מקיש משכבה לה מה היא אית לה טהרה במקוה אף משכבה נמי אית לה טהרה במקוה לאפוקי כלי חרס דלית ליה טהרה במקוה מתיב ר׳ אילעא מפץ במת מנין

דף פד עמוד ב

ודין הוא ומה פכין קטנים שטהורין בזב טמאים במת מפץ שטמא בזב אינו דין שיהא טמא במת ואמאי הא לית ליה טהרה במקוה א״ל ר׳ חנינא שאני התם הואיל ואיכא במינו

א״ל רחמנא ליצלן מהאי דעתא אדרבה רחמנא ליצלן מדעתא דידך וטעמא מאי תרי קראי כתיבי כתיב (ויקרא טו, ה) ואיש אשר יגע במשכבו וכתיב וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא הא כיצד יש במינו אע״ג דלית ליה טהרה במקוה אין במינו מקיש משכבו לו

רבא אמר מדרס כלי חרס טהור מהכא (במדבר יט, טו) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו הא יש צמיד פתיל עליו טהור הוא מי לא עסקינן דיחדינהו לאשתו נדה וקאמר רחמנא טהור:

מתני׳ מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונין ד׳ על ד׳ רוחות הערוגה ואחת באמצע שנא׳ (ישעיהו סא, יא) כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה:

גמ׳ מאי משמע אמר רב יהודה כי כארץ תוציא צמחה תוציא חד צמחה חד הרי תרי זרועיה תרי הא ארבע תצמיח חד הא חמשה

דף פה עמוד א

וקים להו לרבנן דחמשא בשיתא לא ינקי מהדדי

ומנלן דהא דקים להו לרבנן (דחמשא בשיתא) מילתא היא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן מאי דכתיב (דברים יט, יד) לא תסיג גבול רעך [אשר גבלו ראשונים] גבול שגבלו ראשונים לא תסיג מאי גבלו ראשונים אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן (מאי) דכתיב (בראשית לו, כ) אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ אטו כולי עלמא יושבי רקיע נינהו אלא שהיו בקיאין בישובה של ארץ שהיו אומרים מלא קנה זה לזית מלא קנה זה לגפנים מלא קנה זה לתאנים וחורי שמריחים את הארץ וחוי אמר רב פפא שהיו טועמין את הארץ כחויא רב אחא בר יעקב אמר חורי שנעשו בני חורין מנכסיהן

אמר רב אסי ערוגה תוכה ו׳ חוץ מגבוליה תניא נמי הכי ערוגה תוכה ששה גבוליה בכמה כדתנן רבי יהודה אומר רוחב כמלא רוחב פרסה א״ר זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא מ״ט דר׳ יהודה דכתיב (דברים יא, י) והשקית ברגלך כגן הירק מה רגל טפח אף גבול נמי טפח

אמר רב ערוגה בחורבה שנינו והאיכא מקום קרנות אמרי בי רב משמיה דרב בממלא את הקרנות וליזרע מאבראי ולא לימלי מגואי

דף פה עמוד ב

גזירה שמא ימלא את הקרנות ולא יהא אלא ראש תור ירק מי לא תנן היה ראש תור ירק נכנס לתוך שדה אחר מותר מפני שנראה סוף שדה אין ראש תור בערוגה

ושמואל אמר ערוגה בין הערוגות שנינו והא קא מיתערבי בהדדי בנוטה שורה לכאן ושורה לכאן

אמר עולא בעו במערבא הפקיע תלם אחד על פני כולה מהו אמר רב ששת בא ערבוב וביטל את השורה רב אסי אמר אין עירובו מבטל את השורה איתיביה רבינא לרב אשי הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דילועין שתי שורות של פול המצרי מותר שורה אחת של קישואין ושורה אחת של דילועין ושורה אחת של פול המצרי אסור שאני הכא דאיכא שראכא

אמר רב כהנא א״ר יוחנן הרוצה למלאות כל גינתו ירק עושה ערוגה ששה על ששה ועוגל בה חמשה וממלא קרנותיה כל מה שירצה

והא איכא דביני וביני אמרי דבי רבי ינאי במחריב בין הביניים רב אשי אמר אם היו זרועין שתי זורעין ערב ערב זורעין שתי איתיביה רבינא לרב אשי עבודת ירק בירק אחר ששה טפחים ורואין אותם

דף פו עמוד א

כטבלא מרובעת כטבלא הוא דשרי הא לאו הכי אסור התם לאקולי בה קולא אחרינא להתיר ראש תור היוצא הימנה:

מתני׳ מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי (שתהא) טמאה שנא׳ (שמות יט, טו) היו נכונים לשלשת ימים מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית לד, כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח שנאמר (ישעיהו א, יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מנין לסיכה שהיא כשתייה ביוה״כ אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנא׳ (תהלים קט, יח) ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו:

גמ׳ רישא דלא כר׳ אלעזר בן עזריה סיפא כר״א בן עזריה דאי כרבי אלעזר בן עזריה טהורה שמענא ליה מאן דלא מוקי כתנאי תנא רישא טהורה ומוקי לה לכולה כר״א בן עזריה ומאן דמוקים כתנאי רישא רבנן וסיפא כר׳ אלעזר בן עזריה

ת״ר פולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה דברי רבי אלעזר בן עזריה רבי ישמעאל אומר פעמים שהן ד׳ עונות פעמים שהן ה׳ עונות פעמים שהן ו׳ עונות ר׳ עקיבא אומר לעולם ה׳ ואם יצאתה מקצת עונה ראשונה נותנין לה מקצת עונה ששית

אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ואמרי לה רב פפא לרבא בשלמא ר׳ אלעזר בן עזריה כרבנן דאמרי בה׳ עביד פרישה ור׳ ישמעאל כר׳ יוסי דאמר בד׳ עביד פרישה אלא רבי עקיבא כמאן לעולם כר׳ יוסי כדאמר רב אדא בר אהבה משה בהשכמה עלה ובהשכמה ירד

בהשכמה עלה דכתיב (שמות לד, ד) וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני בהשכמה ירד דכתיב (שמות יט, כד) לך רד ועלית אתה ואהרן עמך מקיש ירידה לעלייה מה עלייה בהשכמה אף ירידה בהשכמה

למה ליה למימרא להו והא אמר רב הונא ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום הא אמר רבא אם היה בית אפל מותר ואמר רבא ואיתימא רב פפא תלמיד חכם מאפיל בטליתו ומותר

דף פו עמוד ב

והא טבולי יום נינהו אביי בר רבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו ניתנה תורה לטבול יום יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעת׳ א״ל רבינא למרימר ניתנה קאמרת או ראויה קאמרת אמר ליה ראויה קאמינא

וליטבלו ביני שימשי וליקבלו תורה ביני שימשי אמר רבי יצחק (ישעיהו מח, טז) לא מראש בסתר דברתי וליטבלו בצפרא דשבתא וליקבלו תורה בצפרא דשבתא א״ר יצחק שלא יהא הללו הולכין לקבל תורה והללו הולכין לטבילה

א״ר חייא ברבי אבא א״ר יוחנן זו דברי ר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא אבל חכמים אומרים שש עונות שלמות בעינן אמר רב חסדא מחלוקת שפירשה מן האשה אבל פירשה מן האיש טמאה כל זמן שהיא לחה מתיב רב ששת (ויקרא טו, יז) וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע פרט לשכבת זרע שהיא סרוחה מאי לאו שפירשה מן האיש לא שפירשה מן האשה

בעי רב פפא שכבת זרע של ישראל במעי כותית מהו ישראל דדאיגי במצות חביל גופייהו עכו״ם דלא דאיגי במצות לא או דילמא כיון דאכלין שקצים ורמשים חביל גופייהו ואם תמצי לומר כיון דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו במעי בהמה מהו אשה (היא) דאית לה פרוזדור מסרחת אבל בהמה דלית לה פרוזדור לא או דילמא ל״ש תיקו:

ת״ר בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל רבי יוסי אומר בשבעה בו אמר רבא דכולי עלמא בר״ח אתו למדבר סיני כתיב הכא (שמות יט, א) ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ר״ח אף כאן ר״ח ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל כתיב הכא (שמות כ, ז) זכור את יום השבת לקדשו וכתיב התם (שמות יג, ג) ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף כאן

בעצומו של יום כי פליגי בקביעא דירחא רבי יוסי סבר בחד בשבא איקבע ירחא ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא בתרי בשבא אמר להו (שמות יט, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים

דף פז עמוד א

בתלתא אמר להו מצות הגבלה בארבעה עבוד פרישה ורבנן סברי בתרי בשבא איקבע ירחא בתרי בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא בתלתא אמר להו ואתם תהיו לי בארבעה אמר להו מצות הגבלה בה׳ עבוד פרישה מיתיבי (שמות יט, י) וקדשתם היום ומחר קשיא לר׳ יוסי

אמר לך ר׳ יוסי יום אחד הוסיף משה מדעתו דתניא ג׳ דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב״ה עמו הוסיף יום אחד מדעתו ופירש מן האשה ושבר את הלוחות

הוסיף יום אחד מדעתו מאי דריש היום ומחר היום כמחר מה למחר לילו עמו אף היום לילו עמו ולילה דהאידנא נפקא ליה ש״מ תרי יומי לבר מהאידנא ומנלן דהסכים הקב״ה על ידו דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא

ופירש מן האשה מאי דריש נשא קל וחומר בעצמו אמר ומה ישראל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת וקבע להן זמן אמרה תורה (שמות יט, יא) והיו נכונים וגו׳ אל תגשו אני שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי ואינו קובע לי זמן על אחת כמה וכמה ומנלן דהסכים הקב״ה על ידו דכתיב (דברים ה, כו) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם וכתיב בתריה ואתה פה עמוד עמדי ואית דאמרי (במדבר יב, ח) פה אל פה אדבר בו

שבר את הלוחות מאי דריש אמר ומה פסח שהוא אחד מתרי״ג מצות אמרה תורה (שמות יב, מג) וכל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה [כאן] וישראל מומרים על אחת כמה וכמה ומנלן דהסכים הקב״ה על ידו שנאמר (שמות לד, א) אשר שברת ואמר ר״ל יישר כחך ששיברת

ת״ש (שמות יט, יא) והיו נכונים ליום השלישי קשיא לר׳ יוסי הא אמרינן יום אחד הוסיף משה מדעתו ת״ש שלישי שלישי בחדש ושלישי בשבת קשיא לרבנן אמרי לך רבנן הא מני ר׳ יוסי היא

שלישי למאי לכדתניא (שמות יט, ח) וישב משה את דברי העם אל ה׳ וכתיב ויגד משה את דברי העם אל ה׳

מה אמר לו הקב״ה למשה ומה אמר להם משה לישראל ומה אמרו ישראל למשה ומה השיב משה לפני הגבורה זו מצות הגבלה דברי ר׳ יוסי בר יהודה רבי אומר בתחילה פירש עונשה דכתיב וישב משה דברים שמשבבין דעתו של אדם ולבסוף פירש מתן שכרה דכתיב ויגד משה דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה ואיכא דאמרי בתחילה פירש מתן שכרה דכתיב וישב משה דברים שמשיבין דעתו של אדם ולבסוף פירש עונשה דכתיב ויגד משה דברים שקשין לאדם כגידין

תא שמע ששי ששי בחודש ששי בשבת קשיא לרבנן הא נמי רבי יוסי היא ששי למאי רבא אמר

דף פז עמוד ב

לחנייתן רב אחא בר יעקב אמר למסען וקמיפלגי בשבת דמרה דכתיב (דברים ה, יא) כאשר צוך ה׳ אלהיך ואמר רב יהודה אמר רב כאשר צוך במרה מר סבר אשבת איפקוד אתחומין לא איפקוד ומר סבר אתחומין נמי איפקוד

ת״ש ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים בארבעה עשר שחטו פסחיהם ובחמשה עשר יצאו ולערב לקו בכורות לערב ס״ד אלא מבערב לקו בכורות ואותו היום חמישי בשבת היה מדחמיסר בניסן חמשה בשבת ריש ירחא דאייר שבתא וריש ירחא דסיון חד בשבת קשיא לרבנן

אמרי לך רבנן אייר דההיא שתא עבורי עברוה תא שמע דלא עברוה ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים בארבעה עשר שחטו פסחיהם בחמשה עשר יצאו ולערב לקו בכורות לערב ס״ד אלא אימא מבערב לקו בכורות ואותו היום חמישי בשבת היה השלים ניסן ואירע אייר להיות בשבת

חסר אייר ואירע סיון להיות באחד בשבת קשיא לרבנן הא מני ר׳ יוסי היא

אמר רב פפא ת״ש (שמות טז, א) ויסעו מאלים ויבואו כל עדת בני ישראל וגו׳ בחמשה עשר יום לחדש השני ואותו היום שבת היה דכתיב (שמות טז, ז) ובקר וראיתם את כבוד ה׳ וכתיב (שמות טז, כו) ששת ימים תלקטוהו ומדחמיסר באייר שבתא ריש ירחא דסיון חד בשבת קשיא לרבנן אמרי לך רבנן

אייר דההיא שתא עבורי עברוה

א״ל רב חביבי מחוזנאה לרב אשי ת״ש (שמות מ, יז) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן תנא אותו יום נטל עשר עטרות ראשון למעשה בראשית ראשון לנשיאים ראשון לכהונה ראשון לעבודה ראשון לירידת האש ראשון לאכילת קדשים ראשון לשכון שכינה ראשון לברך את ישראל ראשון לאיסור הבמות ראשון לחדשים ומדריש ירחא דניסן דהאי שתא חד בשבת דאשתקד [בד׳] בשבת

דתניא אחרים אומרים אין בין עצרת לעצרת ואין בין ר״ה לר״ה אלא ד׳ ימים בלבד ואם היתה שנה מעוברת ה׳ הוה ליה ריש ירחא דאייר מעלי שבתא וריש ירחא דסיון שבתא קשיא בין לרבי יוסי בין לרבנן לר׳ יוסי שבעה חסרין עבוד

דף פח עמוד א

לרבנן ח׳ חסרים עבוד

ת״ש דתניא בסדר עולם ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים בארבעה עשר שחטו פסחיהן בחמשה עשר יצאו ואותו היום ע״ש היה ומדריש ירחא דניסן ערב שבת ריש ירחא דאייר חד בשבא וסיון בתרי בשבא קשיא לר׳ יוסי אמר לך ר׳ יוסי הא מני רבנן היא

ת״ש רבי יוסי אומר בשני עלה משה וירד בשלישי עלה וירד בד׳ ירד ושוב לא עלה ומאחר שלא עלה מהיכן ירד אלא ברביעי עלה וירד בחמישי בנה מזבח והקריב עליו קרבן בששי לא היה לו פנאי מאי לאו משום תורה

לא משום טורח שבת דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי כמאן כרבנן:

(שמות יט, יז) ויתיצבו בתחתית ההר א״ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב״ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם א״ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ״כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב (אסתר ט, כז) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר

אמר חזקיה מאי דכתיב (תהלים עו, ט) משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה ולמה יראה כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית א, לא) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה׳ יתירה למה לי מלמד שהתנה הקב״ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו:

דרש ר׳ סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום שנאמר (שמות לג, ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב א״ר חמא בר׳ חנינא בחורב טענו בחורב פרקו בחורב טענו כדאמרן בחורב פרקו דכתיב ויתנצלו בני ישראל וגו׳ א״ר יוחנן וכולן זכה משה ונטלן דסמיך ליה ומשה יקח את האהל אמר ר״ל עתיד הקב״ה להחזירן לנו שנאמר (ישעיהו לה, י) ופדויי ה׳ ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם שמחה שמעולם על ראשם

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב (תהלים קג, כ) ברכו ה׳ מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע א״ר חמא ברבי חנינא מ״ד (שיר השירים ב, ג) כתפוח בעצי היער וגו׳ למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע

ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא א״ל עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו אכתי בפחזותייכו קיימיתו ברישא איבעי׳ לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו א״ל אנן

דף פח עמוד ב

דסגינן בשלימותא כתיב בן (משלי יא, ג) תומת ישרים תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו (משלי יא, ג) וסלף בוגדים ישדם:

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן מאי דכתיב (שיר השירים ד, ט) לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך אמר עולא עלובה כלה מזנה בתוך חופתה אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא (שיר השירים א, יב) עד שהמלך במסיבו נרדי וגו׳ אמר רב ועדיין חביבותא היא גבן דכתי׳ נתן ולא כתב הסריח ת״ר עלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

א״ר יוחנן מאי דכתיב (תהלים סח, יב) ה׳ יתן אומר המבשרות צבא רב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני דבי ר׳ ישמעאל (ירמיהו כג, כט) וכפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב חננאל בר פפא מ״ד (משלי ח, ו) שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד״ת יש בם להמית ולהחיות

היינו דאמר רבא למיימינין בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא ד״א נגידים כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה קושרים לו שני כתרים: א״ר יהושע בן לוי מ״ד (שיר השירים א, יג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה רבש״ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין (שיר השירים א, יד) אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי מאי משמע דהאי כרמי לישנא דמכניש הוא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן כדתנן כסא של כובס שכורמים עליו את הכלים:

וא״ר יהושע בן לוי מאי דכתיב (שיר השירים ה, יג) לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה נתמלא כל העולם כולו בשמים וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב״ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר (שיר השירים ה, יג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים:

ואריב״ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר (שיר השירים ה, ו) נפשי יצאה בדברו ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר (תהלים סח, י) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה ואמר ר׳ יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה חזרו ישראל לאחוריהן י״ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן שנאמר (תהלים סח, יג) מלאכי צבאות ידודון ידודון אל תיקרי ידודון אלא ידדון:

ואריב״ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם (תהלים ח, ה) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה׳ אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים

אמר לו הקב״ה למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו רבש״ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה שנאמר (איוב כו, ט) מאחז פני כסא פרשז עליו עננו ואמר ר׳ נחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (שמות כ, ב) אנכי ה׳ אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדין

דף פט עמוד א

עבודת גלולים שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש ביניכם שוב מה כתיב בה כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם מיד הודו לו להקב״ה שנאמר (תהלים ח, י) ה׳ אדונינו מה אדיר שמך וגו׳ ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב

מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר (תהלים סח, יט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות אף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר (במדבר יז, יב) ויתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו׳ אי לאו דאמר ליה מי הוה ידע:

וא״ר יהושע בן לוי בשעה שירד משה מלפני הקב״ה בא שטן ואמר לפניו רבונו של עולם תורה היכן היא אמר לו נתתיה לארץ הלך אצל ארץ אמר לה תורה היכן היא אמרה לו (איוב כח, כג) אלהים הבין דרכה וגו׳ הלך אצל ים ואמר לו אין עמדי הלך אצל תהום א״ל אין בי שנאמר (איוב כח, יד) תהום

אמר לא בי היא וים אמר אין עמדי אבדון ומות אמרו באזנינו שמענו שמעה חזר ואמר לפני הקב״ה רבש״ע חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה אמר לו לך אצל בן עמרם

הלך אצל משה אמר לו תורה שנתן לך הקב״ה היכן היא אמר לו וכי מה אני שנתן לי הקב״ה תורה א״ל הקב״ה למשה משה בדאי אתה אמר לפניו רבונו של עולם חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום אני אחזיק טובה לעצמי אמר לו הקב״ה למשה הואיל ומיעטת עצמך תקרא על שמך שנאמר (מלאכי ג, כב) זכרו תורת משה עבדי וגו׳:

וא״ר יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב״ה שהיה קושר כתרים לאותיות אמר לו משה אין שלום בעירך אמר לפניו כלום יש עבד שנותן שלום לרבו א״ל היה לך לעזרני מיד אמר לו (במדבר יד, יז) ועתה יגדל נא כח ה׳ כאשר דברת

(אמר) ר׳ יהושע בן לוי מ״ד (שמות לב, א) וירא העם כי בושש משה אל תקרי בושש אלא באו שש בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל לסוף ארבעים יום בתחלת שש אני בא לסוף מ׳ יום בא שטן ועירבב את העולם אמר להן משה רבכם היכן הוא אמרו לו עלה למרום אמר להן באו שש ולא השגיחו עליו מת ולא השגיחו עליו הראה להן דמות מטתו והיינו דקאמרי ליה לאהרן (שמות לב, א) כי זה משה האיש וגו׳:

א״ל ההוא מרבנן לרב כהנא מי שמיע לך מאי הר סיני א״ל הר שנעשו בו נסים לישראל הר ניסאי מיבעי ליה אלא הר שנעשה סימן טוב לישראל הר סימנאי מיבעי ליה א״ל מ״ט לא שכיחת קמיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דמעייני באגדתא דרב חסדא ורבה ברי׳ דרב הונא דאמרי תרווייהו מאי הר סיני הר שירדה שנאה לעכו״ם עליו והיינו דאמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא ה׳ שמות יש לו מדבר צין שנצטוו ישראל עליו מדבר קדש שנתקדשו ישראל עליו מדבר קדמות שנתנה קדומה עליו מדבר פארן

דף פט עמוד ב

שפרו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנאה לעכו״ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר׳ אבהו דא״ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו״ם עליו:

מנין שקושרין לשון של זהורית וכו׳: כשנים כשני מיבעי ליה א״ר יצחק אמר להם הקב״ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות ששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב (ישעיה א, יח) לכו נא ונוכחה יאמר ה׳ לכו נא בואו נא מיבעי ליה יאמר ה׳ אמר ה׳ מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב״ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויוכיחו אתכם

ויאמרו לפניו רבש״ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו (בראשית טו, יג) ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו אצל יצחק שבירך את עשו (שם כז, מ) והיה כאשר תריד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו (שם מו, ד) אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה׳ אמר להן הקב״ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן מ״ד (ישעיה סג, טז) כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה׳ אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב״ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש״ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עלייהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש״ע ימחו על קדושת שמך אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש״ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם (שמות ד, כב) בני בכורי עכשיו בני ולא בניך

ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עלייהו פשו להו חמשין דל כ״ה דלילותא פשו להו כ״ה דל תרתי סרי ופלגא דצלוויי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת״ל כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב״ה ומחוי להו יצחק הקב״ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים (ישעיה סג, טז) אתה ה׳ אבינו גואלנו מעולם שמך

א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו דכתיב (הושע יא, ד) בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהיה להם כמרימי עול על לחיהם ואט אליו אוכיל:

מתני׳ המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטיס ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם:

גמ׳ תנינא חדא זימנא קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסס כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ״ל:

תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו תבלין שנים וג׳ שמות ממין אחד או משלשה מינין (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה

דף צ עמוד א

במיני מתיקה שנו הואיל וראויין למתק קדירה טעמא דחזו למתק את הקדירה הא לאו הכי לא הכא נמי חזו למתק:

קליפי אגוזין וקליפי רמונים סטיס ופואה כדי לצבוע בגד קטן: ורמינהי המוציא סמנים שרויין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא (הא איתמר עלה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סממנים לצבוע בהן דוגמא לאירא:

מי רגלים: תנא מי רגלים עד בן מ׳ יום: נתר: תנא נתר אלכסנדרית ולא נתר אנפנטרין: בורית: אמר רב יהודה זה חול והתניא הבורית והחול אלא מאי בורית כבריתא

מיתיבי הוסיפו עליהן החלביצין והלעינון והבורית והאהל ואי ס״ד כבריתא כבריתא מי איתא בשביעית (והתנן) זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית ושאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא והתניא והבורית ואהלא (אלא) תרי גווני אהלא:

קימוליא: אמר רב יהודה שלוף דוץ: אשלג אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי שונאנה שמיה ומשתכח בנוקבא דמרגניתא ומפקי ליה ברמצא דפרזלא:

מתני׳ פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע״ז כל שהוא שנאמר (דברים יג, יח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם:

גמ׳ פלפלת כל שהוא למאי חזיא לריח הפה: עיטרן כל שהוא: למאי חזיא לצילחתא: מיני בשמים כל שהן: ת״ר המוציא ריח רע כל שהוא שמן טוב כל שהוא ארגמן כל שהוא ובתולת הוורד אחת:

מיני מתכות כל שהן: למאי חזו תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שכן ראוי לעשות ממנה דרבן קטן

ת״ר האומר הרי עלי ברזל אחרים אומרים לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף *לכלייא עורב ואיכא דאמרי אחרים אומרים לא יפחות מכלייא עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה נחשת לא יפחות ממעה כסף תניא רבי אליעזר אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי שמחטטין בה את הפתילות ומקנחין הנרות:

מקק ספרים ומקק מטפחת: א״ר יהודה מקק דסיפרי תכך דשיראי ואילא דעינבי ופה דתאני והה דרימוני כולהו סכנתא ההוא תלמידא דהוה יתיב קמיה דר׳ יוחנן הוה קאכיל תאיני אמר ליה רבי קוצין יש בתאנים א״ל קטליה פה לדין:

מתני׳ המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת זרעוני גינה פחות מכגרוגרת ר׳ יהודה בן בתירה אומר חמשה

דף צ עמוד ב

זרע קישואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול המצרי שנים חגב חי טהור כל שהוא מת כגרוגרת צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא שמצניעין אותה לרפואה ר׳ יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו:

גמ׳ ורמינהי זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי ר״ע וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה:

זרע קישואין: ת״ר המוציא גרעינין אם לנטיעה שתים אם לאכילה כמלא פי חזיר וכמה מלא פי חזיר אחת אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה אם לחשבון שתים אחרים אומרים חמש ת״ר המוציא שני נימין מזנב הסוס ומזנב הפרה חייב שמצניעין אותן לנישבין מקשה של חזיר אחת צורי דקל שתים תורי דקל אחת:

ציפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא: מאי ציפורת כרמים אמר רב פליא ביארי אמר אביי ומשתכח בדיקלא דחד נבארא ועבדי לה לחוכמא אכיל ליה לפלגא דימיני׳ ופלגא דשמאליה רמי לה בגובתא דנחשא וחתים לה בשיתין גושפנקי ותלי לה באיברא דשמאלא וסימניך (קהלת י, ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו וחכים כמה דבעי וגמר כמה דבעי ואכיל ליה לאידך פלגא דאי לא מיעקר תלמודו:

ר׳ יהודה אומר אף המוציא כו׳: ותנא קמא סבר לא מאי טעמא דילמא אכיל ליה אי הכי טהור נמי דהא רב כהנא הוה קאים קמיה דרב והוה קמעבר שושיבא אפומיה אמר ליה שקליה דלא לימרו מיכל קאכיל ליה וקעבר משום (ויקרא יא, מג) בל תשקצו את נפשותיכם אלא דילמא מיית ואכיל ליה ורבי יהודה אי מיית קטן מיספד ספיד ליה:

הדרן עלך אמר רבי עקיבא

מתני׳ **המצניע** לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב בכל שהוא וכל אדם אין חייב עליו אלא כשיעורו חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו:

גמ׳ למה ליה למיתני המצניע ליתני המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב בכל שהוא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו ושכח למה הצניעו והשתא קא מפיק ליה סתמא

דף צא עמוד א

מהו דתימא בטולי בטלה מחשבתו קמ״ל כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה

אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי מאיר אף במוציא חטה אחת לזריעה פשיטא כל שהוא תנן מהו דתימא כל שהוא לאפוקי מגרוגרת ולעולם עד דאיכא כזית קמ״ל מתקיף לה רב יצחק בריה דרב יהודה אלא מעתה חישב להוציא כל ביתו הכי נמי דלא מיחייב עד דמפיק לכוליה התם בטלה דעתו אצל כל אדם:

וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו: מתניתין דלא כרבי שמעון בן אלעזר דתניא כלל א״ר שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציא נתחייב זה במחשבתו של זה

אמר רבא אמר רב נחמן הוציא כגרוגרת לאכילה ונמלך עליה לזריעה אי נמי לזריעה ונמלך עליה לאכילה חייב פשיטא זיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא מהו דתימא בעינן עקירה והנחה בחדא מחשבה והא ליכא קמ״ל

בעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו את״ל התם הוא דמיחייב דזיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא הכא כיון דבעידנא דאפקה לא הוה ביה שיעור אכילה לא מיחייב או דילמא כיון דאילו אישתיק ולא חשיב עליה מיחייב אמחשבה דזריעה השתא נמי מיחייב

ואת״ל כיון דאילו אישתיק ולא חשיב עליה מיחייב אמחשבה דזריעה השתא נמי מיחייב הוציא כגרוגרת לאכילה וצמקה ונמלך עליה לזריעה מהו הכא ודאי כי אישתיק אמחשבה קמייתא לא מיחייב או דילמא בתר השתא אזלינן ומיחייב ואת״ל בתר השתא אזלינן ומיחייב הוציא כגרוגרת לאכילה וצמקה וחזרה ותפחה מהו יש דיחוי לענין שבת או אין דיחוי לענין שבת תיקו:

בעא מיניה רבא מרב נחמן זרק כזית תרומה לבית טמא מהו למאי אי לענין שבת כגרוגרת בעינן אי לענין טומאה כביצה אוכלין בעינן לעולם לענין שבת וכגון דאיכא פחות מכביצה אוכלין והאי משלימו לביצה מאי מדמצטרף לענין טומאה מיחייב נמי לענין שבת או דילמא כל לענין שבת כגרוגרת

בעינן א״ל תניתוה אבא שאול אומר שתי הלחם ולחם הפנים שיעורן כגרוגרת ואמאי לימא מדלענין

דף צא עמוד ב

יוצא בכזית לענין שבת נמי בכזית הכי השתא התם מדאפקיה חוץ לחומת העזרה איפסיל ליה ביוצא אשבת לא מיחייב עד דמפיק ליה לרה״ר הכא שבת וטומאה בהדי הדדי קאתיין:

חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו: פשיטא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שזרקו לאוצר ומקומו ניכר מהו דתימא כיון דמקומו ניכר במילתיה קמייתא קאי קמ״ל מדזרקיה לאוצר בטולי בטליה:

מתני׳ המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אע״פ שרוב פירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה:

גמ׳ האי אסקופה מאי אילימא אסקופ׳ רה״ר פטור הא קא מפיק מרה״י לרה״ר אלא אסקופה רה״י בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור הא קא מפיק מרה״י לרה״ר

אלא אסקופה כרמלית והא קמ״ל טעמא דנח בכרמלית הא לא נח בכרמלית מיחייב מתני׳ דלא כבן עזאי דתניא המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר:

קופה שהיא מליאה כו׳: אמר חזקיה לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד ור׳ יוחנן אמר אפי׳ מליאה חרדל פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד

א״ר זירא מתני׳ דלא כחזקיה דיקא ודלא כר׳ יוחנן דיקא כחזקיה לא דיקא דקתני עד שיוציא את כל הקופה טעמא דכל הקופה הא כל הפירות פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד כרבי יוחנן לא דיקא דקתני אע״פ שרוב פירות בחוץ טעמא דרוב פירות הא כל פירות אע״ג דאגידא קופה מגואי חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד

ואלא קשיא חזקיה מתרץ לטעמי׳ ור׳ יוחנן מתרץ לטעמיה חזקיה מתרץ לטעמיה עד שיוציא את כל הקופה בד״א בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל נעשה כמי שהוציא את כל הקופה וחייב ר״י מתרץ לטעמיה אע״פ שרוב פירות בחוץ ולא רוב פירות בלבד אלא אפילו כל פירות פטור עד שיוציא את כל הקופה

מיתיבי המוציא קופת הרוכלין ונתנה על אסקופה החיצונה אע״פ שרוב מינין בחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה קס״ד בצררי קשיא לחזקיה אמר לך חזקיה הכא במאי עסקינן באורנסי

מתיב רב ביבי בר אביי הגונב כיס בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת היה מגרר ויוצא פטור שהרי איסור גניבה ואיסור שבת באין כאחד ואי סלקא דעתך אגד כלי שמיה אגד קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת

אי דאפקיה דרך פיו הכי נמי הכא במאי עסקינן דאפקיה דרך שוליו והאיכא מקום חלמה

דף צב עמוד א

דאי בעי מפקע ליה ושקיל בנסכא וכיון דאיכא שנצין מפיק ליה עד פומיה ושרי ושקיל ושנצין אגידי מגואי דליכא שנצין ואיבעית אימא דאית ליה ומכרכי עילויה

וכן אמר רבא לא שנו אלא בקופה מלאה קישואין ודלועין אבל מלאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד אביי אמר אפילו מלאה חרדל פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד קם אביי בשיטתיה דרבא קם רבא בשיטתיה דאביי ורמי דאביי אדאביי ורמי דרבא אדרבא

דאיתמר המוציא פירות לרה״ר אביי אמר ביד חייב בכלי פטור ורבא אמר ביד פטור בכלי חייב

איפוך ביד חייב והתנן פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס שניהן פטורין התם למעלה מג׳ הכא למטה מג׳:

מתני׳ המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפיו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו באזנו ובשערו ובפונדתו ופיה למטה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין׃

גמ׳ אמר ר״א המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן משא בני קהת ומשא בני קהת מנלן דכתיב (במדבר ג, כו) על המשכן ועל המזבח סביב מקיש מזבח למשכן מה משכן י׳ אמות אף מזבח י׳ אמות

ומשכן גופיה מנלן דכתיב (שמות כו, טז) עשר אמות אורך הקרש וכתיב (שמות מ, יט) ויפרוש את האהל על המשכן ואמר רב משה רבינו פרשו מכאן אתה למד גובהן של לויים עשר אמות וגמירי דכל טונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלתחת אישתכח דהוה מידלי טובא

ואיבעית אימא מארון דאמר מר ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן י׳ וגמירי דכל טונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלרע אישתכח דלמעלה מי׳ הוה קאי וליגמר ממשה דילמא משה שאני דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה

אמר רב משום רבי חייא המוציא משאוי בשבת על ראשו חייב חטאת שכן אנשי הוצל עושין כן ואנשי הוצל רובא דעלמא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משום רבי חייא אחד מבני הוצל שהוציא משוי על ראשו בשבת חייב שכן בני עירו עושין כן ותיבטל דעתו אצל כל אדם אלא אי איתמר הכי איתמר המוציא משוי על ראשו פטור

דף צב עמוד ב

ואת״ל אנשי הוצל עושין כן בטלה דעתן אצל כל אדם׃

מתני׳ המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור לאחריו ובא לו לפניו חייב באמת אמרו האשה החוגרת בסינר בין מלפניה ובין מלאחריה חייבת שכן ראוי להיות חוזר רבי יהודה אומר אף מקבלי פתקין׃

גמ׳ מאי שנא לפניו ובא לו לאחריו דפטור דלא אתעביד מחשבתו לאחריו ובא לו לפניו נמי הא לא אתעביד מחשבתו א״ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו אמר רבא ומאי קושיא דילמא לפניו ובא לו לאחריו היינו טעמא דפטור דנתכוון לשמירה מעולה ועלתה בידו שמירה פחותה לאחריו ובא לו לפניו היינו טעמא דחייב דנתכוון לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה

אלא מאי קושיא דיוקא דמתני׳ קשיא המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור הא לאחריו ובא לו לאחריו חייב אימא סיפא לאחריו ובא לו לפניו הוא דחייב הא לאחריו ובא לו לאחריו פטור א״ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו

אמר רב אשי מאי קושיא דילמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לאחריו ובא לו לאחריו דחייב דאיתעבידא מחשבתו אלא אפילו לאחריו ובא לו לפניו איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הואיל ולא איתעביד מחשבתו לא ליחייב קמ״ל דנתכוון לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה דחייב

ולאחריו ובא לו לאחריו תנאי היא דתניא [המוציא מעות בפונדתו ופיה למעלה חייב פיה למטה רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין אמר להן ר׳ יהודה אי אתם מודים בלאחריו ובא לו לאחריו שהוא חייב ואמרו לו ואי אתה מודה כלאחר ידו ורגלו שהוא פטור

אמר ר׳ יהודה אני אמרתי דבר אחד והן אמרו דבר אחד אני לא מצאתי תשובה לדבריהם והן לא מצאו תשובה לדברי מדקאמר להו אי אתם מודין לאו מכלל דפטרי רבנן וליטעמיך דקאמרי ליה אי אתה מודה מכלל דמחייב רבי יהודה והתניא לאחר ידו ורגלו ד״ה פטור

אלא לאחריו ובא לו לאחריו ד״ה חייב לאחר ידו ורגלו דברי הכל פטור כי פליגי בפונדתו ופיה למטה מר מדמי ליה לאחריו ובא לו לאחריו ומר מדמי ליה לאחר ידו ורגלו׃

באמת אמרו האשה כו׳׃ [תנא כל באמת הלכה היא׃ רבי יהודה אומר אף מקבלי פתקין]׃ תנא) שכן לבלרי מלכות עושין כן

מתני׳ המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאוהו שנים פטורין לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ור׳ שמעון פוטר׃

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה אמר אביי ואמרי לה במתניתא תנא זה יכול וזה יכול רבי מאיר מחייב ור׳ יהודה ור׳ שמעון פוטרים זה אינו יכול וזה אינו יכול רבי יהודה ור׳ מאיר מחייבים ורבי שמעון פוטר זה יכול וזה אינו יכול דברי הכל חייב

תניא נמי הכי המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאו שנים רבי מאיר מחייב ורבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ואם לאו פטורים ורבי שמעון פוטר מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא ד, כז) בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה כיצד שנים שהיו אוחזין במלגז ולוגזין בכרכר ושובטין בקולמוס וכותבין בקנה והוציאו לרשות הרבים יכול יהו חייבין תלמוד לומר בעשותה העושה את כולה ולא העושה מקצתה

דף צג עמוד א

בעיגול של דבילה והוציאו לרשות הרבים בקורה והוציאו לרה״ר רבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ואם לאו פטורין ר״ש אומר אע״פ שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים פטורים לכך נאמר בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורין

במאי קמיפלגי בהאי קרא (ויקרא ד, כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה ר״ש סבר תלתא מיעוטי כתיבי נפש תחטא אחת תחטא בעשותה תחטא חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי זה אינו יכול וזה אינו יכול

ורבי יהודה חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב״ד ור״ש יחיד שעשאה בהוראת ב״ד חייב

ור״מ מי כתיב נפש תחטא אחת תחטא בעשותה תחטא תרי מעוטי כתיבי חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב״ד:

אמר מר זה יכול וזה אינו יכול דברי הכל חייב הי מנייהו מיחייב אמר רב חסדא זה שיכול דאי זה שאינו יכול מאי קא עביד אמר ליה רב המנונא דקא מסייע בהדיה אמר ליה מסייע אין בו ממש

אמר רב זביד משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא היה יושב על גבי המטה וארבע טליות תחת רגלי המטה טמאות מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש ור׳ שמעון מטהר היה רוכב על גבי בהמה וד׳ טליות תחת רגלי הבהמה טהורות מפני שיכולה לעמוד על ג׳ ואמאי הא קמסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש

אמר רב יהודה מדיסקרתא לעולם אימא לך מסייע יש בו ממש ושאני הכא דעקרה לה לגמרי וכיון דזימנין עקרה הא וזימנין עקרה הא ליהוי כזב המתהפך מי לא תנן זב שהיה מוטל על ה׳ ספסלין או על ה׳ פונדאות לאורכן טמאים לרחבן טהורין ישן ספק מתהפך עליהן טמאין

אלא לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר רב פפי משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא

דף צג עמוד ב

רבי יוסי אומר הסוס מטמא על ידיו החמור על רגליו שמשענת הסוס על ידיו וחמור על רגליו ואמאי הא קא מסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא ר׳ אליעזר אומר רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה רואין כל שאילו ינטל הכלי ותינטל האבן יכול לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשרה ואם לאו עבודתו פסולה

ואמאי הא קא מסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר רבינא אף אנן נמי תנינא קיבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשרה ואמאי הא קא מסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש ש״מ:

אמר מר זה יכול וזה יכול ר״מ מחייב איבעיא להו בעינן שיעור לזה ושיעור לזה או דילמא שיעור אחד לכולם רב חסדא ורב המנונא חד אמר שיעור לזה ושיעור לזה וחד אמר שיעור אחד לכולן אמר רב פפא משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא היה יושב על גבי מטה וארבע טליות תחת ארבע רגלי המטה טמאות מפני שאין יכולה לעמוד על שלש ואמאי ליבעי שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולן

אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים פטורין לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבים ואמאי ליבעי שיעור צידה לזה ושיעור צידה לזה לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולם אמר רבינא אף אנן נמי תנינא השותפין שגנבו וטבחו חייבין ואמאי ליבעי שיעור טביחה לזה ושיעור טביחה לזה לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולם

ואמר רב אשי אף אנן נמי תנינא שנים שהוציאו קנה של גרדי חייבין ואמאי ליבעי שיעור הוצאה לזה ושיעור הוצאה לזה לאו משום דאמרי׳ שיעור א׳ לכולם א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דילמא דאית ביה כדי לבשל ביצה קלה לזה וביצה קלה לזה א״כ לישמעינן קנה דעלמא מ״ש דגרדי ודילמא דאית בי׳ כדי לארוג מפה לזה וכדי לארוג מפה לזה אלא מהא ליכא למשמע מינה

תני תנא קמיה דרב נחמן שנים שהוציאו קנה של גרדי פטורין ורבי שמעון מחייב כלפי לייא אלא אימא חייבין ור״ש פוטר:

מתני׳ המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו) את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה חייב וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב ורבי שמעון פוטר:

גמ׳ ת״ר המוציא אוכלין כשיעור אם בכלי חייב על האוכלין ופטור על הכלי ואם היה כלי צריך לו חייב אף על הכלי שמע מינה אוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתים אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון

דף צד עמוד א

ששגג על האוכלין והזיד על הכלי מתקיף לה רב אשי והא אף על הכלי קתני אלא א״ר אשי כגון ששגג בזה ובזה ונודע לו וחזר ונודע לו ובפלוגתא דרבי יוחנן ור״ש בן לקיש:

את החי במטה פטור אף על המטה: לימא מתני׳ רבי נתן היא ולא רבנן דתניא המוציא בהמה חיה ועוף לרה״ר בין חיין ובין שחוטין חייב רבי נתן אומר על שחוטין חייב ועל חיין פטור שהחי נושא את עצמו אמר רבא אפילו תימא רבנן ע״כ לא פליגי רבנן עליה דרבי נתן אלא בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשייהו אבל אדם חי דנושא את עצמו אפילו רבנן מודו

א״ל רב אדא בר אהבה לרבא והא דתנן בן בתירא מתיר בסוס ותניא בן בתירא מתיר בסוס מפני שהוא עושה בו מלאכה שאין חייבין עליו חטאת ואמר רבי יוחנן בן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד ואי אמרת דלא פליגי רבנן עליה דר׳ נתן אלא בבהמה חיה ועוף משום דמשרבטי נפשייהו מאי איריא בן בתירא ורבי נתן והאמרת אפילו רבנן מודו כי א״ר יוחנן בסוס המיוחד לעופות ומי איכא סוס המיוחד לעופות אין איכא (דבי וייאדן

א״ר יוחנן ומודה ר׳ נתן בכפות א״ל רב אדא בר מתנה לאביי והא הני פרסאי דכמאן דכפיתי דמו וא״ר יוחנן בן בתירא ור׳ נתן אמרו דבר אחד התם רמות רוחא הוא דנקיט להו דההוא פרדשכא דרתח מלכא עילויה ורהיט תלתא פרסי בכרעיה:

את המת במטה חייב וכן כזית מן המת וכו׳: אמר רבה בב״ח א״ר יוחנן וא״ר יוסף אמר רשב״ל פוטר היה ר״ש

דף צד עמוד ב

אף במוציא את המת לקוברו אמר רבא ומודה ר׳ שמעון במר לחפור בו וספר תורה לקרות בו דחייב פשיטא דאי הא נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה היא אלא מלאכה שצריכה לגופה לרבי שמעון היכי משכחת לה מהו דתימא עד דאיכא לגופו ולגופה כגון מר לעשות לו טס ולחפור ספר תורה להגיה ולקרות בו קא משמע לן

ההוא שכבא דהוה בדרוקרא שרא רב נחמן בר יצחק לאפוקיה לכרמלית א״ל רבי יוחנן אחוה דמר בריה דרבנא לרב נחמן בר יצחק כמאן כר״ש אימר דפטר ר״ש מחיוב חטאת איסורא דרבנן מיהא איכא א״ל האלהים דעיילת ביה את ואפילו לר׳ יהודה (שרי) דמי קאמינא לרה״ר לכרמלית קאמינא גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה

תנן התם התולש סימני טומאה והכוה המחיה עובר בלא תעשה איתמר אחת משתים חייב אחת משלש רב נחמן אמר חייב רב ששת אמר פטור רב נחמן אמר חייב אהני מעשיו דאי משתקלא חדא אחריתי אזלה לה טומאה רב ששת אמר פטור השתא מיהת הא איתא לטומאה

אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן וכן כזית מן המת וכזית מן הנבילה חייב הא חצי זית פטור והתניא חצי זית חייב מאי לאו הא דתניא חייב דאפיק חצי זית מכזית והא דתנן פטור דאפיק חצי זית מכזית ומחצה ורב נחמן אידי ואידי חייב והא דתנן פטור דאפיק חצי זית ממת גדול:

מתני׳ הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקסת רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות:

גמ׳ אמר ר״א מחלוקת ביד אבל בכלי חייב פשיטא זו בזו תנן מהו דתימא רבנן בכלי נמי פטרי והא דקתני זו בזו להודיעך כחו דר׳ אליעזר קא משמע לן

ואמר רבי אלעזר מחלוקת לעצמו אבל לחבירו דברי הכל פטור פשיטא צפרניו תנן מהו דתימא רבי אליעזר לחבירו נמי מחייב והא דקתני צפרניו להודיעך כחן דרבנן קמ״ל:

וכן שערו כו׳: תנא הנוטל מלא פי הזוג חייב וכמה מלא פי הזוג אמר רב יהודה שתים והתניא ולקרחה שתים אימא וכן לקרחה שתים

תניא נמי הכי הנוטל מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה מלא פי הזוג שתים רבי אליעזר אומר אחת ומודים חכמים לר״א במלקט לבנות מתוך שחורות שאפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר (דברים כב, ה) לא ילבש גבר שמלת אשה

תניא ר״ש בן אלעזר אומר צפורן שפירש רובה וציצין שפרשו רובן ביד מותר בכלי חייב חטאת מי איכא מידי דבכלי חייב חטאת וביד מותר לכתחלה הכי קאמר פירשו רובן ביד מותר בכלי פטור אבל אסור לא פירשו רובן ביד פטור אבל אסור בכלי חייב חטאת אמר רב יהודה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן והוא שפרשו כלפי מעלה ומצערות אותו:

וכן הגודלת כו׳: גודלת כוחלת ופוקסת משום מאי מחייבא אמר רבי אבין א״ר יוסי בר׳ חנינא גודלת משום אורגת כוחלת משום כותבת פוקסת משום טווה אמרו רבנן קמיה דרבי אבהו וכי דרך אריגה בכך וכי דרך כתיבה בכך וכי דרך טויה בכך אלא א״ר אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דר׳ יוסי בר׳ חנינא

דף צה עמוד א

כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך בנין בכך אין כדדרש רבי שמעון בן מנסיא (בראשית ב, כב) ויבן ה׳ אלהים את הצלע מלמד שקילעה הקב״ה לחוה והביאה אצל אדם שכן בכרכי הים קורין לקלעיתא בניתא תניא ר״ש בן אלעזר אומר גודלת כוחלת ופוקסת לעצמה פטורה לחברתה חייבת וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר אשה לא תעביר סרק על פניה מפני שצובעת

תנו רבנן החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה ארבעים דברי ר׳ אליעזר וחכ״א אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות

רב נחמן בר גוריא איקלע לנהרדעא בעו מיניה חולב משום מאי מיחייב אמר להו משום חולב מחבץ משום מאי מיחייב אמר להו משום מחבץ מגבן משום מאי חייב אמר להו משום מגבן אמרו ליה רבך קטיל קני באגמא הוה אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה חולב חייב משום מפרק מחבץ חייב משום בורר מגבן חייב משום בונה

המכבד המרבץ והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חטאת הזיד ביו״ט לוקה ארבעים דברי רבי אליעזר א״ר אלעזר מ״ט דר׳ אליעזר דכתיב (שמואל א יד, כז) ויטבול אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת

אמימר שרא זילחא במחוזא אמר טעמא מאי אמור רבנן דילמא אתי לאשויי גומות הכא ליכא גומות רבא תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא ואמרי לה מר קשישא ברי׳ דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא א״ל לא סבר לה מר להא דתניא הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא עריבה מלאה מים ורוחץ פניו בזוית זו ידיו בזוית זו רגליו בזוית זו ונמצא הבית מתרבץ מאליו א״ל לאו אדעתאי

תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן כר׳ שמעון שרי אפי׳ לכתחלה:

מתני׳ התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור״ש פוטר בזה ובזה:

גמ׳ רמי ליה אביי לרבא ואמרי לה רבי חייא בר רב לרב תנן רבי שמעון פוטר בזה ובזה אלמא נקוב לר״ש כשאינו נקוב משוי ליה ורמינהו ר״ש אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב

דף צה עמוד ב

אלא להכשיר זרעים בלבד א״ל לכל מילי רבי שמעון כתלוש משוי ליה ושאני לענין טומאה דהתורה ריבתה טהרה אצל זרעים שנאמר (ויקרא יא, לז) על כל זרע זרוע אשר יזרע

בעא מיניה ההוא סבא מרבי זירא שורש כנגד נקב מה לי א״ר שמעון אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי זימנא חדא אשכחיה דיתיב וקאמר ומודה ר״ש שאם ניקב בכדי טהרתו א״ל השתא שורש כנגד נקב בעאי מינך ולא אמרת לי ולא מידי ניקב בכדי טהרתו מיבעיא

אמר אביי ואי איתמר להא דרבי זירא הכי הוא דאיתמר ומודה רבי שמעון שאם ניקב למטה מרביעית

אמר רבא חמש מדות בכלי חרס ניקב כמוציא משקה טהור מלטמא גיסטרא ועדיין כלי הוא לקדש בו מי חטאת ניקב ככונס משקה טהור מלקדש בו מי חטאת ועדיין כלי הוא להכשיר בו זרעים ניקב כשורש קטן טהור מלהכשיר בו זרעים ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים ניקב כמוציא זיתים טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רימונים ניקב כמוציא רימונים טהור מכלום ואם הוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו

אמר רב אסי שמעתי כלי חרס שיעורו כמוציא רימון אמר ליה רבא שמא לא שמעת אלא במוקף צמיד פתיל והא רבא הוא דאמר מוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו לא קשיא

דף צו עמוד א

הא ברברבי והא בזוטרי אמר רב אסי שונין כלי חרס שיעורו בכונס משקה ולא אמרו מוציא משקה אלא לענין גיסטרא בלבד מאי טעמא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לפי שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא

אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר׳ אבין ור׳ יוסי בר זבדא חד אמר כמוציא רמון וחד אמר כשורש קטן וסימניך אחד המרבה ואחד הממעיט אמר רב חיננא בר כהנא משמיה דרבי אליעזר כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים ומר קשישא בריה דרבה מסיים בה משמיה דרבי אליעזר והרי הן ככלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו:

הדרן עלך המצניע

מתני׳ הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד חייב מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרין

כיצד שתי גזוזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור היו שתיהן בדיוטא אתת המושיט חייב והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים

שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים מושיטין הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין:

דף צו עמוד ב

גמ׳ מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא הוצאה גופה היכא כתיבא א״ר יוחנן דאמר קרא (שמות לו, ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה משה היכן הוה יתיב במחנה לויה ומחנה לויה רה״ר הואי וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה״י דידכו לרה״ר

וממאי דבשבת קאי דילמא בחול קאי ומשום דשלימא לה מלאכה כדכתיב (שמות לו, ז) והמלאכה היתה דים וגו׳ גמר העברה העברה מיוה״כ

כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתיב התם (ויקרא כה, ט) והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור

אשכחן הוצאה הכנסה מנלן סברא היא מכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי ומה לי עיולי מיהו הוצאה אב הכנסה תולדה

ומכדי אהא מיחייב ואהא מיחייב אמאי קרי לה האי אב ואמאי קרי לה האי תולדה

נפקא מינה דאי עביד שתי אבות בהדי הדדי אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי מיחייב תרתי ואי עביד אב ותולדה דידיה לא מיחייב אלא חדא

ולר״א דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרו לה אב ואמאי קרו לה תולדה הך דהואי במשכן חשיבא קרי לה אב הך דלא הואי במשכן חשיבא לא קרי לה אב אי נמי הך דכתיבא קרי אב והאי דלא כתיבא קרי תולדה

והא דתנן הזורק ד׳ אמות בכותל למעלה מי׳ טפחים כזורק באויר למטה מי׳ טפחים כזורק בארץ והזורק בארץ ד׳ אמות חייב

זרק ד׳ אמות ברה״ר מנלן דמיחייב אמר ר׳ יאשיה שכן אורגי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה אורגין מחטין למה להו אלא שכן תופרי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה

ודילמא גבי הדדי הוו יתבי מטו הדדי במחטין דילמא בתוך ארבע הוו יתבי

אלא אמר רב חסדא שכן אורג יריעות זורקין בוכיאר ביריעה והלא אוגדו בידו בניסכא בתרא

והא במקום פטור קאזלא אלא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר לשואליהן ודילמא גבי הדדי הוו יתבי מטו הדדי בחפת

ודילמא שלחופי הוו משלחפי ותו מי שאילי מהדדי והתניא לודא (שמות לו, ד) איש איש ממלאכתו אשר המה עושים ממלאכתו הוא עושה ואינו עושה ממלאכת חבירו

ותו מעביר ד׳ אמות ברה״ר מנלן דמחייב אלא כל ד׳ אמות ברה״ר גמרא גמירי לה:

אמר רב יהודה אמר שמואל מקושש מעביר ארבע אמות ברה״ר הוה במתניתא תנא תולש הוה רב אחא ברבי יעקב אמר מעמר הוה

למאי נפקא מינה לכדרב דאמר רב מצאתי מגלת סתרים בי ר׳ חייא וכתוב ביה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת (ואם עשאן כולם בהעלם אחת) ואינו חייב אלא אחת אחת ותו לא והתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מניינא למה לי וא״ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם א׳ חייב על כל אחת ואחת

אימא אינו חייב על אחת מהם

רב יהודה פשיטא ליה דהמעביר חייב ומתני׳ פשיטא ליה דתולש חייב ורב אחא בר יעקב פשיטא ליה דמעמר חייב מ״ס הא מיהת לא מספקא ומ״ס הא מיהת לא מספקא:

ת״ר מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר (במדבר טו, לב) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו׳ ולהלן הוא אומר (במדבר כז, ג) אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי ר׳ עקיבא

אמר לו ר׳ יהודה בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק

דף צז עמוד א

ואלא הא גמר גזירה שוה ג״ש לא גמר אלא מהיכא הוה (במדבר יד, מד) מויעפילו הוה

כיוצא בדבר אתה אומר (במדבר יב, ט) ויחר אף ה׳ בם וילך מלמד שאף אהרן נצטרע דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יהודה בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כסתו ואתה מגלה אותו ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק

ואלא הכתיב בם ההוא בנזיפה בעלמא תניא כמאן דאמר אף אהרן נצטרע דכתיב (במדבר יב, י) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת תנא שפנה מצרעתו

אמר ריש לקיש החושד בכשרים לוקה בגופו דכתיב (שמות ד, א) והן לא יאמינו לי וגו׳ וגליא קמי קוב״ה דמהימני ישראל אמר לו הן מאמינים בני מאמינים ואתה אין סופך להאמין

הן מאמינים דכתיב (שמות ד, לא) ויאמן העם בני מאמינים (בראשית טו, ו) והאמין בי״י אתה אין סופך להאמין שנאמר (במדבר כ, יב) יען לא האמנתם בי וגו׳ ממאי דלקה דכתיב (שמות ד, ו) ויאמר ה׳ לו עוד הבא נא ידך בחיקך וגו׳:

אמר רבא ואיתימא רבי יוסי בר׳ חנינא מדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות דאילו במדת פורענות כתיב (שמות ד, ו) ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג ואילו במדה טובה כתיב ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו מחיקו הוא דשבה כבשרו

(שמות ז, יב) ויבלע מטה אהרן את מטותם א״ר אלעזר נס בתוך נס:

מרה״י לרה״י כו׳:

בעי רבה למטה מעשרה פליגי ובהא פליגי דמ״ס אמרינן קלוטה כמה שהונחה ומר סבר לא אמרינן קלוטה כמה שהונחה אבל למעלה מעשרה דברי הכל פטור ולא ילפינן זורק ממושיט

או דילמא למעלה מעשרה פליגי ובהא פליגי דמר סבר ילפינן זורק ממושיט ומר סבר לא ילפינן זורק ממושיט אבל למטה מי׳ דברי הכל חייב מאי טעמא קלוטה כמה שהונחה דמיא

אמר רב יוסף הא מילתא איבעיא ליה לרב חסדא ופשטה ניהליה רב המנונא מהא מרה״י לרה״י ועובר ברשות הרבים עצמה ר׳ עקיבא מחייב וחכמים פוטרים מדקאמר ברשות הרבים עצמה פשיטא למטה מעשרה פליגי

ובמאי אילימא במעביר למטה מעשרה הוא דמחייב למעלה מי׳ לא מחייב והאמר ר׳ אלעזר המוציא משוי למעלה מעשרה חייב שכן משא בני קהת אלא לאו בזורק ולמטה מעשרה הוא דמחייב למעלה מעשרה לא מחייב ש״מ בקלוטה כמה שהונחה פליגי ש״מ

ופליגא דר׳ אלעזר דאמר ר״א מחייב היה ר׳ עקיבא אפילו למעלה מי׳ והאי דקתני רה״ר עצמה להודיעך כחן דרבנן

ופליגא דרב חלקיה בר טובי דאמר רב חלקיה בר טובי תוך שלשה דברי הכל חייב למעלה מעשרה דברי הכל פטור מג׳ ועד י׳ באנו למחלוקת ר׳ עקיבא ורבנן

תניא נמי הכי בתוך ג׳ דברי הכל חייב למעלה מי׳ אינו אלא משום שבות ואם היו רשויות שלו מותר מג׳ ועד עשרה ר״ע מחייב וחכמים פוטרין

אמר מר אם היו רשויות שלו מותר לימא תהוי תיובתיה דרב דאיתמר שני בתים בשני צדי רה״ר רבה בר רב הונא אמר רב אסור לזרוק מזה לזה ושמואל אמר מותר לזרוק מזה לזה ולאו מי אוקימנא להיא כגון דמידלי חד ומתתי חד דזימנין נפל ואתי לאתויי

אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא מנא הא מילתא דאמור רבנן כל פחות מג׳ כלבוד דמי אמר ליה לפי שאי אפשר לה לרשות הרבים שתילקט במלקט וברהיטני

אי הכי ג׳ נמי ותו הא דתנן המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם הן גבוהין מן הארץ שלשה טפחים פסולה הא פחות מג׳ כשרה

התם היינו טעמא משום דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה תינח למטה למעלה מאי איכא למימר אלא כל פחות משלשה כלבוד דמי הלכתא גמירי לה

ת״ר מרה״ר לרה״ר ורה״י באמצע רבי מחייב וחכמים פוטרין רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא חייב רבי אלא ברה״י מקורה דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמי אבל שאינו מקורה לא אמר רב חנא אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים אחת משום הוצאה ואחת משום הכנסה

יתיב רב חנא וקא קשיא ליה

דף צז עמוד ב

למימרא דמחייב רבי אתולדה במקום אב

והתניא רבי אומר דברים הדברים אלה הדברים אלו ל״ט מלאכות שנאמרו למשה בסיני

אמר ליה רב יוסף מר אהא מתני לה וקשיא ליה דרבי אדרבי אנן אדרבי יהודה מתנינן ולא קשיא לן

דתניא מרה״י לרשות הרבים ועבר ארבע אמות ברה״ר רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין

אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי יהודה שתים אחת משום הוצאה ואחת משום העברה דאי ס״ד חדא הוא דמחייב מכלל דרבנן פטרי לגמרי הא אפיק לה מרה״י לרה״ר ממאי דילמא לעולם אימא לך ר׳ יהודה חדא הוא דמחייב ורבנן פטרי לגמרי והיכי משכחת לה כגון דאמר עד דנפקא ליה לרה״ר תנוח

ובהא קמיפלגי דר׳ יהודה סבר אמרינן קלוטה כמה שהונחה ואיתעבידא ליה מחשבתו ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהונחה ולא איתעבידא ליה מחשבתו אבל אתולדה במקום אב לא מחייב רבי יהודה

לא ס״ד דתניא רבי יהודה מוסיף אף השובט והמדקדק אמרו לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג מאי לאו דעבדינהו לתרווייהו בהדי הדדי וש״מ מחייב היה רבי יהודה אתולדה במקום אב

ממאי דילמא לעולם דעבדה להא לחודה והא לחודה ורבי יהודה אתולדה במקום אב לא מחייב ובהא קמיפלגי דר׳ יהודה סבר הני אבות נינהו ורבנן סברי הני תולדות נינהו

תדע דקתני רבי יהודה מוסיף אי אמרת בשלמא אבות מאי מוסיף מוסיף אבות אלא אי אמרת תולדות מאי מוסיף איתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת

א״ל רבינא לרב אשי ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דמחייב היה ר׳ יהודה שתים אי להכא קבעי לה להכא לא קבעי לה אי להכא קבעי לה להכא לא קבעי לה אמר ליה באומר כל מקום שתרצה תנוח:

פשיטא נתכוון לזרוק שמנה וזרק ארבע הרי כתב שם משמעון נתכוון לזרוק ארבע וזרק שמנה מהו מי אמרינן הא אפיק ליה או דילמא היכא דבעי הא לא נח ולאו היינו דאמר ליה רבינא לרב אשי וא״ל באומר כל מקום שתרצה תנוח

ודקאמרת הרי כתב שם משמעון מי דמי התם כמה דלא כתיב שם לא מכתיב ליה שמעון הכא כמה דלא זריק ארבע לא מיזדרקי ליה תמני:

תנו רבנן הזורק מרשות הרבים לרה״ר ורשות היחיד באמצע ד׳ אמות חייב

דף צח עמוד א

פחות מארבע אמות פטור מאי קמ״ל הא קא משמע לן רשויות מצטרפות ודלא אמרינן קלוטה כמה שהונחה:

אמר רב שמואל בר יהודה אמר רב אבא אמר רב הונא אמר רב המעביר ד׳ אמות בר״ה מקורה פטור לפי שאינו דומה לדגלי מדבר איני והא עגלות דמקורות הויין ואמר רב משום רבי חייא עגלות תחתיהן וביניהן וצדיהן רה״ר כי קאמר רב בדראתא

מכדי אורכא דעגלה כמה הואי חמש אמין פותיא דקרש כמה הואי אמתא ופלגא כמה מותיב תלתא פשא ליה פלגא דאמתא כי שדי ליה מר ביני וביני כלבוד דמי מי סברת קרשים אפותייהו הוה מנח להו אחודן מנח להו

סוף סוף סומכא דקרש כמה הוי אמתא כמה הוה מותיב ארבעה פשא לה אמתא כי שדי לה מר ביני וביני כלבוד דמי הניחא למ״ד קרשים מלמטן עוביין אמה מלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שפיר אלא למ״ד כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלה עוביין אמה מאי איכא למימר

א״ר כהנא באטבעי אטבעי היכא מנח להו אגבא דעגלה עגלה גופא מקורה הואי

דף צח עמוד ב

אמר שמואל ביתדות

ת״ר קרשים מלמטן עובייין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שנאמר (שמות כו, כד) יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר (יהושע ג, טז) תמו נכרתו דברי רבי יהודה רבי נחמיה אומר כשם שמלמטן עובייין אמה כך מלמעלן עובייין אמה שנאמר יחדיו

והכתיב תמים ההוא דליתו שלמין ולא ליתו דניסרא ואידך נמי הכתיב יחדיו ההוא דלא לישלחופינהו מהדדי

בשלמא למ״ד כשם שמלמטן עובייין אמה כך מלמעלן עובייין אמה היינו דכתיב (שמות כו, כב) ולירכתי המשכן ימה תעשה ששה קרשים ושני קרשים תעשה למקצעות דאתי פותיא דהני ממלי ליה לסומכא דהני אלא למ״ד מלמטן עובייין אמה מלמעלן כלין והולכין עד כאצבע האי עייל והאי נפיק דשפי להו כי טורין:

(שמות כו, כח) והבריח התיכון בתוך הקרשים תנא בנס היה עומד

(שמות כו, א) ואת המשכן תעשה עשר יריעות אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה שדי אורכייהו לפותיא דמשכן כמה הויא עשרין ותמני דל עשר לאיגרא פשא להו ט׳ להאי גיסא וט׳ להאי גיסא לר׳ יהודה מיגליא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דקרשים

שדי פותייהו לאורכא דמשכן כמה הויא ארבעין דל תלתין לאיגרא פשא להו י׳ לר׳ יהודה מכסיא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דאדנים

(שמות כו, ז) ועשית יריעות עזים לאהל וגו׳ אורך היריעה האחת שלשים באמה וגו׳ שדי אורכייהו לפותיא דמשכן כמה הויא תלתין דל עשר לאיגרא פשא להו עשר להאי גיסא ועשר להאי גיסא לר׳ יהודה מיכסיא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דאדנים

תניא נמי הכי (שמות כו, יג) והאמה מזה והאמה מזה בעודף לכסות אמה של אדנים דברי ר׳ יהודה ר׳ נחמיה אומר לכסות אמה של קרשים שדי פותייהו לאורכיה דמשכן כמה הויא מ׳ וארבע דל תלתין לאיגרא פשא להו ארבע סרי דל תרתי לכפלא דכתיב (שמות כו, ט) וכפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל פשא להו תרתי סרי

בשלמא לר׳ יהודה היינו דכתיב חצי היריעה העודפת תסרח אלא לר׳ נחמיה מאי תסרח תסרח מחברותיה תנא דבי ר׳ ישמעאל למה משכן דומה לאשה שמהלכת בשוק ושפוליה מהלכין אחריה

ת״ר חרוצים היו קרשים וחלולים היו האדנים

דף צט עמוד א

ונראין קרסין בלולאות ככוכבים ברקיע

ת״ר יריעות התחתונות של תכלת ושל ארגמן ושל תולעת שני ושל שש ועליונות של מעשה עזים וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות יותר ממה שנאמרה בתחתונות דאילו בתחתונות כתיב (שמות לה, כה) וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ואילו בעליונות כתיב (שמות לה, כו) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טוו את העזים ותניא משום ר׳ נחמיה שטוף בעזים וטווי מן העזים:

שתי גזוזטראות כו׳: אמר רב משום רבי חייא עגלות תחתיהן וביניהן וצידיהן רה״ר אמר אביי בין עגלה לעגלה כמלא ארך עגלה וכמה ארך עגלה ה׳ אמות ל״ל בד׳ ופלגא סגי כי היכי דלא לידחקו קרשים

אמר רבא צידי עגלה כמלא רחב עגלה וכמה רחב עגלה שתי אמות ומחצה למה לי באמתא ופלגא סגיא כי היכי דלא לידדו קרשים

אלא דקי״ל דרך רה״ר שש עשרה אמה אנן דגמרינן לה ממשכן דמשכן חמיסרי הואי אמתא יתירא הואי דהוה קאי בן לוי דכי משתלפי קרשים הוה נקיט להו:

מתני׳ חולית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבן ארבעה הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות מכן פטור:

גמ׳ למה לי למיתני חולית הבור והסלע ליתני הבור והסלע מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר ר׳ יוחנן בור וחוליתה מצטרפין לעשרה תניא נמי הכי בור ברה״ר עמוקה י׳ ורחבה ארבעה אין ממלאין הימנה בשבת

דף צט עמוד ב

אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה י׳ טפחים ואין שותין הימנה בשבת אא״כ הכניס לה ראשו ורובו ובור וחוליתה מצטרפין לעשר׳

בעא מיניה רב מרדכי מרבא עמוד ברה״ר גבוה י׳ ורחב ד׳ וזרק ונח על גביו מהו מי אמרינן הרי עקירה באיסור הרי הנחה באיסור או דילמא כיון דממקום פטור קאתיא לא

א״ל מתניתין היא אתא שייליה לרב יוסף א״ל מתניתין היא אתא שייליה לאביי א״ל מתני׳ היא אמר להו כולכו ברוקא דהדדי תפיתו

א״ל ואת לא תסברא והתנן הנוטל מהן ונותן על גבן חייב א״ל דילמא מתני׳ במחט

מחט נמי א״א דלא מדליא פורתא דאית ליה מורשא א״נ דרמיא בחריצה

אמר רב מישא בעי רבי יוחנן כותל ברה״ר גבוה י׳ ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רה״י וזרק ונח על גביו מהו מי אמרינן כיון דאינו רחב ד׳ מקום פטור הוא או דילמא כיון דעשאו רה״י כמאן דמלי דמיא

אמר עולא קל וחומר לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ״ש איתמר נמי א״ר חייא בר אשי אמר רב וכן א״ר יצחק א״ר יוחנן כותל ברה״ר גבוה י׳ ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רה״י הזורק ונח על גביו חייב לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ״ש

בעי רבי יוחנן בור תשעה ועקר ממנו חוליא והשלימה לעשרה מהו עקירת חפץ ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו ומיחייב או לא מיחייב ואם תימצי לומר כיון דלא הוי מחיצה עשרה מעיקרא לא מיחייב בור י׳ ונתן לתוכה חוליא ומיעטה מהו הנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדי הדדי קאתו מיחייב או לא מיחייב

תיפשוט ליה מדידיה דתנן הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר למטה מעשרה כזורק בארץ והזורק בארץ ארבע אמות חייב והוינן בה והא לא נח

ואמר רבי יוחנן בדבילה שמינה שנינו ואמאי הא קא ממעט מארבע אמות

התם לא מבטל ליה הכא מבטל ליה

בעי רבא זרק דף ונח על גבי יתידות מהו מאי קמיבעיא ליה הנחת חפץ ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו היינו דרבי יוחנן

כי קמיבעיא ליה לרבא כגון דזרק דף וחפץ על גביו מאי כיון דבהדי הדדי קאתו כהנחת חפץ ועשיית מחיצה דמי או דילמא כיון דלא אפשר דלא מידלא פורתא והדר נייח כעשיית מחיצה והנחת חפץ דמי תיקו

אמר רבא פשיטא לי מים על גבי מים היינו הנחתן אגוז על גבי מים

דף ק עמוד א

לאו היינו הנחתן בעי רבא אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים מהו מי אמרינן בתר אגוז אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נייח תיקו

שמן על גבי יין מחלוקת ר׳ יוחנן בן נורי ורבנן דתנן שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ר׳ יוחנן בן נורי אומר שניהם חיבור זה לזה

אמר אביי בור ברה״ר עמוקה עשרה ורחבה שמנה וזרק לתוכה מחצלת חייב חילקה במחצלת פטור לאביי דפשיטא ליה דמחצלת מבטלא מחיצה כל שכן חוליא דמבטלא מחיצה לרבי יוחנן דמיבעיא ליה חוליא מחצלת פשיטא דלא מבטלא מחיצת׳

ואמר אביי בור ברה״ר עמוקה עשרה ורחבה ארבעה מלאה מים וזרק לתוכה חייב מלאה פירות וזרק לתוכה פטור מ״ט מים לא מבטלי מחיצתא פירות מבטלי מחיצתא תניא נמי הכי הזורק מן הים לאיסרטיא ומן האיסרטיא לים פטור ר״ש אומר אם יש במקום שזרק עמוק עשרה ורחב ארבעה חייב:

מתני׳ הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ הזורק בארץ ארבע אמות חייב:

גמ׳ והא לא נח א״ר יוחנן בדבילה שמינה שנינו

א״ר יהודה אמר רב א״ר חייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר׳ מאיר ורבנן לר״מ דאמר חוקקין להשלים מיחייב לרבנן דאמרי אין חוקקין להשלים לא מיחייב תניא נמי הכי זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא ר״מ מחייב וחכמים פוטרין

א״ר יהודה אמר רב תל המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב תנ״ה מבוי ששוה לתוכו ונעשה מדרון לרה״ר או שוה לרה״ר ונעשה מדרון לתוכו אותו מבוי אינו צריך לא לחי ולא קורה רבי חנינא בן גמליאל אומר תל המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב:

מתני׳ זרק לתוך ד׳ אמות ונתגלגל חוץ לד׳ אמות פטור חוץ לד׳ אמות ונתגלגל לתוך ד׳ אמות חייב:

גמ׳ והא לא נח אמר ר׳ יוחנן והוא שנח על גבי משהו תניא נמי הכי זרק חוץ לד׳ אמות ודחפתו הרוח והכניסתו ואע״פ שחזרה והוציאתו פטור אחזתו הרוח משהו אף על פי שחזרה והכניסתו חייב

אמר רבא תוך ג׳ לרבנן צריך הנחה על גבי משהו יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר

דף ק עמוד ב

לאו היינו מתני׳ וא״ר יוחנן והוא שנח ע״ג משהו א״ל מתגלגל קאמרת מתגלגל אין סופו לנוח אבל האי כיון דסופו לנוח אע״ג דלא נח כמאן דנח דמי קמ״ל:

מתני׳ הזורק בים ארבע אמות פטור אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתוכו ד׳ אמות חייב וכמה הוא רקק מים פחות מעשרה טפחים רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בתוכו ד׳ אמות חייב:

גמ׳ א״ל ההוא מרבנן לרבא בשלמא הילוך הילוך תרי זימני הא קמ״ל הילוך ע״י הדחק שמיה הילוך תשמיש ע״י הדחק לא שמיה תשמיש אלא רקק רקק תרי זימני למה לי חד בימות החמה וחד בימות הגשמים וצריכי דאי תנא חדא ה״א ה״מ בימות החמה דעבידי אינשי דמסגי לאקורי נפשייהו אבל בימות הגשמים לא ואי אשמעינן בימות הגשמים דכיון דמיטנפי לא איכפת להו אבל בימות החמה לא

אביי אמר איצטריך סד״א ה״מ היכא דלא הוי ד׳ אמות אבל היכא דהוי ד׳ אמות אקופי מקפי ליה

רב אשי אמר איצטריך ס״ד אמינא ה״מ היכא דהוה ד׳ אבל היכא דלא הואי ארבעה מיפסעי פסעי ליה ואזדא רב אשי לטעמיה דאמר רב אשי האי מאן דזריק ונח אגודא דגמלא מיחייב שהרי רבים בוקעין בו:

מתני׳ הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה לחבירתה פטור ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות אע״פ שמוקפות אין מטלטלין מזו לזו:

גמ׳ איתמר ספינה רב הונא אמר מוציאין הימנה זיז כל שהוא וממלא רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא

רב הונא אמר מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא קסבר כרמלית מארעא משחינן ואוירא מקום פטור הוא ובדין הוא דזיז נמי לא ליבעי אלא כי היכי דליהוי ליה היכרא

רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא קסברי כרמלית משפת מיא משחינן מיא ארעא סמיכתא אי לא עביד מקום ארבעה קא מטלטל מכרמלית לרה״י

א״ל רב נחמן לרבה בר אבוה ולרב הונא דאמר מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא זימנין דליכא עשרה וקא מטלטל מכרמלית לרה״י אמר ליה גמרינן דאין ספינה מהלכת בפחות מעשרה והא מורשא אית לה אמר רב ספרא גשושי אזלי קמה

א״ל רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין לרב חסדא ולרבה בר רב הונא דאמרי עושה מקום ארבעה וממלא שופכין דידיה היכי שדי להו וכ״ת דשדי להו באותו מקום מאיסי ליה דשדי להו אדפנא דספינה והא איכא כחו כחו בכרמלית לא גזרו ומנא תימרא דתניא ספינה אין מטלטלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה

דף קא עמוד א

ר׳ יהודה אומר עמוקה עשרה ואין גבוהה עשרה מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה מ״ש מן הים לתוכה דלא דקא מטלטלין מכרמלית לרה״י מתוכה לים נמי קמטלטל מרשות היחיד לכרמלית אלא לאו אחודה וש״מ כחו בכרמלית לא גזרו ש״מ

אמר רב הונא הני ביצאתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בארבעה ולא אמרן אלא שאין בפחות משלשה ארבעה אבל יש בפחות מג׳ ארבעה לית לן בה ואי מלינהו קני ואורבני לית לן בה

מתקיף לה רב נחמן ולימא גוד אחית מחיצתא מי לא תניא ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר נעץ קנה ברה״ר ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא ה״נ נימא גוד אחית מחיצתא

מתקיף לה רב יוסף ולא שמיע להו להא דאמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום רבי חייא ותני עלה וחכמים פוטרין אמר ליה אביי ואת לא תסברא והתניא עמוד ברה״ר גבוה עשרה ורחב ד׳ ואין בעיקרו ד׳ ויש בקצר שלו ג׳ וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא הכא נמי גוד אחית מחיצתא

מידי איריא התם הויא ליה מחיצה שהגדיים בוקעין בה הכא הויא לה מחיצה שאין הגדיים בוקעין בה א״ל רב אחא בריה דרב אחא לרב אשי גבי ספינה נמי הא איכא בקיעת דגים א״ל בקיעת דגים לא שמיה בקיעה ומנא תימרא דבעא מיניה רבי טבלא מרבין מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה וא״ל אין מחיצה תלויה מתרת

דף קא עמוד ב

אלא במים קל הוא שהקילו חכמים במים ואמאי הא איכא בקיעת דגים אלא ש״מ בקיעת דגים לא שמה בקיעה:

ספינות קשורות כו׳: פשיטא אמר רבא לא נצרכה אלא להתיר ביצית שביניהן

א״ל רב ספרא משה שפיר קאמרת מטלטלין מזו לזו תנן אלא אמר רב ספרא לא נצרכה אלא לערב ולטלטל מזו לזו וכדתניא ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו נאסרו חזרו ונקשרו בין שוגגין ובין מזידין בין אנוסין בין מוטעין חזרו להיתרן הראשון

וכן מחצלות הפרוסות (לר״ה) מערבין ומטלטלין מזו לזו נגללו נאסרו חזרו ונפרשו בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין ובין מוטעין חזרו להיתרן הראשון שכל מחיצה שנעשה בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה

איני והאמר רב נחמן לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן אמזיד איתמר

אמר שמואל ואפילו קשורות בחוט הסרבל היכי דמי אי דיכול להעמידן פשיטא אי דאין יכול להעמידן אמאי

לעולם דיכול להעמידן ושמואל לאפוקי מדנפשי׳ קאתי דתנן קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה בדבר שאין מעמידה אין מביא לה טומאה ואמר שמואל והוא שקשורה בשלשלת של ברזל

לענין טומאה הוא דכתיב (במדבר יט, טז) בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל אין אבל לענין שבת כיון דיכול להעמידה (היכר בעלמא הוא) אפילו בחוט הסרבל:

דף קב עמוד א

מתני׳ הזורק ונזכר מאחר שיצתה מידו קלטה אחר קלטה כלב או שנשרפה פטור זרק לעשות חבורה בין באדם ובין בבהמה ונזכר עד שלא נעשית חבורה פטור זה הכלל כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה תחלתן שגגה וסופן זדון תחילתן זדון וסופן שגגה פטורין עד שתהא תחילתן וסופן שגגה:

גמ׳ הא נחה חייב והלא נזכר ותנן כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה אמר רב כהנא סיפא אתאן ללכתא ומתנא

לכתא ומתנא אוגדו בידו הוא כגון שנתכוין לעשות חבורה הא נמי תנינא הזורק לעשות חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר עד שלא נעשית חבורה פטור אלא אמר רבא במעביר

והא זה הכלל דקתני אזריקה קתני אלא אמר רבא תרתי קתני הזורק ונזכר מאחר שיצתה מידו אי נמי לא נזכר וקלטה אחר או קלטה כלב או שנשרפה פטור

רב אשי אמר חסורי מחסרא והכי קתני הזורק ונזכר מאחר שיצתה מידו קלטה אחר או קלטה כלב או שנשרפה פטור הא נחה חייב בד״א שחזר ושכח אבל לא חזר ושכח פטור שכל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה:

זה הכלל כל חייבי חטאות כו׳: איתמר שתי אמות בשוגג שתי אמות במזיד שתי אמות בשוגג רבה אמר פטור רבא אמר חייב

רבה אמר פטור אפילו לרבן גמליאל דאמר אין ידיעה לחצי שיעור התם הוא דכי קא גמר שיעורא בשוגג קא גמר אבל הכא דבמזיד לא

ובמאי אי בזורק שוגג הוא אלא במעביר

רבה אמר חייב ואפילו לרבנן דאמרי יש ידיעה לחצי שיעור התם הוא דבידו אבל הכא דאין בידו לא ובמאי אי במעביר הרי בידו ואלא בזורק

אמר רבה זרק ונחה בפי הכלב או בפי הכבשן חייב והאנן תנן קלטה אחר או קלטה הכלב או שנשרפה פטור התם דלא מכוין הכא דקא מכוין

אמר רב ביבי בר אביי אף אנן נמי תנינא יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד׳ חטאות ואשם אחד הטמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביוה״כ

רבי מאיר אומר אף אם היתה שבת והוציאו [בפיו] חייב אמרו לו אינו מן השם ואמאי הא אין דרך הוצאה בכך אלא כיון דקא מיכוין מחשבתו משויא ליה מקום הכא נמי כיון דקא מיכוין מחשבתו משויא ליה מקום:

הדרן עלך הזורק

דף קב עמוד ב

מתני׳ הבונה כמה יבנה ויהא חייב הבונה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד הקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב (וכן) רשב״ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה:

גמ׳ כל שהוא למאי חזיא א״ר ירמיה שכן עני חופר גומא להצניע בה פרוטותיו דכוותה גבי משכן שכן תופרי יריעות חופרין גומא להצניע בה מחטיהן

אביי אמר כיון דמשתכי לא עבדי הכי אלא שכן עני עושה פיטפוטי כירה קטנה לשפות עליה קדירה קטנה דכוותה גבי משכן מבשלי סמנין לצבוע יריעות שחסרה מלאכתן עושין פיטפוטי כירה קטנה לשפות עליה יורה קטנה

רב אחא בר יעקב אמר אין ענויות במקום עשירות אלא שכן בעה״ב שיש לו נקב בבירתו וסותמו דכוותה גבי משכן שכן קרש שנפלה בו דרנא מטיף לתוכה אבר וסותמו

אמר שמואל המצדד את האבן חייב מיתיבי אחד נותן את האבן ואחד נותן את הטיט הנותן את הטיט חייב

וליטעמיך אימא סיפא רבי יוסי אומר ואפילו העלה והניח על גבי דימוס של אבנים חייב אלא תלתא בנייני הוו תתא מציעא ועילא תתא בעי צדודי ועפרא מציעא בעי נמי טינא עילאי בהנחה בעלמא:

והמסתת: מסתת משום מאי מיחייב רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום מכה בפטיש העושה נקב בלול של תרנגולים רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום מכה בפטיש עייל שופתא בקופינא דמרא רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום מכה בפטיש

וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר רב משום דדרך בנין בכך אבל עושה נקב בלול של תרנגולים דאין דרך בנין בכך אימא מודה ליה לשמואל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר רב משום דדמי לבנין דעבדיה לאוירא

אבל שופתא בקופינא דמרא דאין דרך בנין בכך אימא מודה ליה לשמואל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר שמואל אבל בהנך תרתי אימא מודה ליה לרב צריכא

בעא מיניה רב נתן בר אושעיא מרבי יוחנן מסתת משום מאי מיחייב אחוי ליה בידיה משום מכה בפטיש והאנן תנן המסתת והמכה בפטיש אימא המסתת המכה בפטיש

ת״ש

דף קג עמוד א

הקודח כל שהוא חייב בשלמא לרב מיחזי כמאן דחר חורתא לבניינא אלא לשמואל לאו גמר מלאכה הוא הכא במאי עסקינן דבזעיה ברמצא דפרזלא ושבקיה בגוויה דהיינו גמר מלאכה:

זה הכלל: זה הכלל לאתויי מאי לאתויי דחק קפיזא בקבא:

רשב״ג אומר המכה בקורנס על הסדן כו׳: מאי קעביד רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו מפני שמאמן את ידו קשו בה בני רחבה אלא מעתה חזא אומנתא בשבתא וגמר הכי נמי דמיחייב אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו שכן מרדדי טסי משכן עושין כן תניא נמי הכי רשב״ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב שכן מרדדי טסי משכן עושין כן:

מתני׳ החורש כל שהוא המנכש והמקרסם והמזרד כל שהוא חייב המלקט עצים אם לתקן כל שהן אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה המלקט עשבים אם לתקן כל שהוא אם לבהמה כמלא פי הגדי:

גמ׳ למאי חזי חזי לביזרא דקרא דכוותה גבי משכן שכן ראוי לקלח אחד של סמנין:

המנכש והמקרסם והמזרד: ת״ר התולש עולשין והמזרד זרדים אם לאכילה כגרוגרת אם לבהמה כמלא פי הגדי אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה אם לייפות את הקרקע כל שהן

אטו כולהו לא ליפות את הקרקע נינהו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו באגם שנו אביי אמר אפילו תימא בשדה דלאו אגם וכגון דלא קמיכוין והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה:

מתני׳ הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משתי שמות בין משתי סמניות בכל לשון חייב אמר רבי יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם שכך כותבין על קרשי המשכן לידע איזו בן זוגו א״ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן מדניאל גד מגדיאל:

גמ׳ בשלמא אימין ליחייב משום דדרך כתיבה בכך אלא אשמאל אמאי הא אין דרך כתיבה בכך א״ר ירמיה באטר יד שנו ותהוי שמאל דידיה כימין דכ״ע ואשמאל ליחייב אימין לא ליחייב אלא אמר אביי בשולט בשתי ידיו

רב יעקב בריה דבת יעקב אמר הא מני ר׳ יוסי היא דאמר לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם והא מדסיפא ר׳ יוסי היא רישא לאו ר׳ יוסי כולה רבי יוסי היא:

א״ר יהודה מצינו: אלא ר׳ יהודה שתי אותיות והן שני שמות הוא דמחייב שתי אותיות והן שם אחד לא מחייב

והתניא (ויקרא ד, כב) ועשה אחת יכול עד שיכתוב כל השם ועד שיארוג כל הבגד ועד שיעשה כל הנפה ת״ל מאחת

אי מאחת יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת ולא ארג אלא חוט אחד ולא עשה אלא בית אחד בנפה

דף קג עמוד ב

ת״ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן מדניאל גד מגדיאל רבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח

א״ר יוסי וכי משום כותב הוא חייב והלא אינו חייב אלא משום רושם שכן רושמין על קרשי המשכן לידע איזו היא בן זוגו לפיכך שרט שריטה אחת על שני נסרין או שתי שריטות על נסר אחד חייב

רבי שמעון אומר (ויקרא ד, כב) ועשה אחת יכול עד שיכתוב את כל השם עד שיארוג כל הבגד עד שיעשה את כל הנפה ת״ל מאחת אי מאחת יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת ואפילו לא ארג אלא חוט אחד ואפילו לא עשה אלא בית אחד בנפה ת״ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיעשה מלאכה שכיוצא בה מתקיימת

ר׳ יוסי אומר ועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת

קתני מיהא רבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב לא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל אפילו לא כתב אלא ב׳ אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח

ור״ש היינו ת״ק וכ״ת אלף אלף אלף (ישעיהו מה, ה) דאאזרך איכא בינייהו דת״ק סבר אלף אלף דאאזרך לא מיחייב ור״ש סבר כיון דאיתיה בגלטורי בעלמא חייב למימרא דר״ש לחומרא

והתניא הקודח כל שהוא חייב המגרר כל שהוא המעבד כל שהוא הצר בכלי צורה כל שהוא רש״א עד שיקדח את כולו עד שיגרור את כולו עד שיעבד את כולו עד שיצור כולו

אלא ר״ש הא אתא לאשמעינן עד שיכתוב את השם כולו ומי מצית אמרת הכי והתניא רש״א ועשה אחת יכול עד שיכתוב את השם כולו ת״ל מאחת תריץ ואימא הכי יכול עד שיכתוב את הפסוק כולו ת״ל מאחת

ר׳ יוסי אומר ועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת

א״ר יוסי בר׳ חנינא מ״ט דר׳ יוסי אחת מאחת הנה מהנה אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת

אחת שמעון מאחת שם משמעון הנה אבות מהנה תולדות אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות:

א״ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול: מי דמי מ״ם דשם סתום מ״ם דשמעון פתוח אמר רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר

מיתיבי (דברים ו, ט) וכתבתם שתהא כתיבה תמה שלא יכתוב אלפין עיינין עיינין אלפין ביתין כפין כפין ביתין גמין צדין צדין גמין דלתין רישין רישין דלתין היהין חיתין חיתין היהין ווין יודין יודין ווין זיינין נונין נונין זיינין טיתין פיפין פיפין טיתין

כפופין פשוטין פשוטין כפופין מימין סמכין סמכין מימין סתומין פתוחין פתוחין סתומין פרשה פתוחה לא יעשנה סתומה סתומה לא יעשנה פתוחה כתבה כשירה או שכתב את השירה כיוצא בה או שכתב שלא בדיו או שכתב את האזכרות בזהב הרי אלו יגנזו

הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני ונסכיהם בששי ונסכיה בשביעי כמשפטם הרי מ״ם יו״ד מ״ם מים מכאן רמז לניסוך מים מן התור׳

ומדפתוח ועשאו סתום כשר סתום נמי סתום ועשאו פתוח כשר

מי דמי פתוח ועשאו סתום

דף קד עמוד א

עלויי קא מעלי ליה דאמר רב חסדא מ״ם וסמ״ך שבלוחות בנס היו עומדין אלא סתום ועשאו פתוח גרועי קא מגרע ליה דאמר ר׳ ירמיה ואיתימא ר׳ חייא בר אבא מנצפך צופים אמרום

ותיסברא והכתיב (ויקרא כז, לד) אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא מיהוה הואי מידע לא הוה ידעין הי באמצע תיבה הי בסוף תיבה ואתו צופים תקנינהו ואכתי אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא שכחום וחזרו ויסדום

גופא א״ר חסדא מ״ם וסמ״ך שבלוחות בנס היו עומדין ואמר רב חסדא כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ כגון נבוב בובן (רהב בהר) סרו ורס:

אמרי ליה רבנן לריב״ל אתו דרדקי האידנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נו״ן לא איתמר כוותייהו אל״ף בי״ת אלף בינה גימ״ל דל״ת גמול דלים מ״ט פשוטה כרעיה דגימ״ל לגבי דל״ת שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים ומ״ט פשוטה כרעיה דדל״ת לגבי גימ״ל דלימציה ליה נפשיה ומ״ט מהדר אפיה דדל״ת מגימ״ל דליתן ליה בצינעה כי היכי דלא ליכסיף מיניה

ה״ו זה שמו של הקב״ה ז״ח ט״י כ״ל ואם אתה עושה כן הקב״ה זן אותך וחן אותך ומטיב לך ונותן לך ירושה וקושר לך כתר לעוה״ב מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מאמר פתוח מאמר סתום נו״ן כפופה נו״ן פשוטה נאמן כפוף נאמן פשוט

ס״ע סמוך עניים ל״א סימנין עשה בתורה וקנה אותה פ׳ כפופה פ׳ פשוטה פה פתוח פה סתום צד״י כפופה וצד״י פשוטה צדיק כפוף צדיק פשוט היינו נאמן כפוף נאמן פשוט הוסיף לך הכתוב כפיפה על כפיפתו מכאן שנתנה התורה במנוד ראש

קו״ף קדוש רי״ש רשע מאי טעמא מהדר אפיה דקו״ף מרי״ש אמר הקב״ה אין אני יכול להסתכל ברשע ומאי טעמא מהדרה תגיה דקו״ף לגבי רי״ש אמר הקב״ה אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי ומ״ט כרעיה דקו״ף תלויה דאי הדר ביה ליעייל

וליעול בהך מסייע ליה לריש לקיש) דאמר ר״ל מ״ד (משלי ג, לד) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא ליטמא פותחין לו בא ליטהר מסייעים אותו

שי״ן שקר תי״ו אמת מאי טעמא שקר מקרבן מיליה אמת מרחקא מיליה שיקרא שכיח קושטא לא שכיח ומ״ט שיקרא אחדא כרעיה קאי ואמת מלבן לבוניה קושטא קאי שיקרא לא קאי

א״ת ב״ש אותי תעב אתאוה לו ב״ש בי לא חשק שמי יחול עליו ג״ר גופו טימא ארחם עליו ד״ק דלתותי נעל קרניו לא אגדע עד כאן מדת רשעים

אבל מדת צדיקים א״ת ב״ש אם אתה בוש ג״ר ד״ק אם אתה עושה כן גור בדוק ה״ץ ו״ף חציצה הוי בינך לאף ז״ע ח״ס ט״ן ואין אתה מזדעזע מן השטן י״ם כ״ל אמר [שר של] גיהנם לפני הקב״ה רבונו של עולם לים כל

אמר הקב״ה אח״ס בט״ע גי״ף אני חס עליהם מפני שבעטו בגי״ף דכ״ץ דכים הם כנים הם צדיקים הם הל״ק אין לך חלק בהן ומרז״ן ש״ת אמר גיהנם לפניו רבונו של עולם מרי זניני מזרעו של שת

א״ל א״ל ב״ם ג״ן ד״ס להיכן אוליכן לגן הדס ה״ע ו״ף אמר גיהנם לפני הקב״ה רבונו של עולם עיף אנכי ז״ץ ח״ק הללו זרעו של יצחק ט״ר י״ש כ״ת טר יש לי כיתות כיתות של עובדי כוכבים שאני נותן לך:

דף קד עמוד ב

מתני׳ הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו בסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי זויות ועל שני לווחי פינקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב המסרט על בשרו ר׳ אליעזר מחייב חטאת וחכמים פוטרין

כתב במשקין במי פירות באבק דרכים באבק הסופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפיקו כתב אות אחת סמוך לכתב וכתב על גבי כתב נתכוון לכתוב חי״ת וכתב ב׳ זיינין אחת בארץ ואחת בקורה כתב על ב׳ כותלי הבית על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות אחת נוטריקון ר׳ יהושע בן בתירא מחייב וחכמים פוטרין:

גמ׳ דיו דיותא סם סמא סקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומוס קומא קנקנתום אמר רבה בר בר חנה אמר שמואל חרתא דאושכפי:

ובכל דבר שהוא רושם: לאתויי מאי לאתויי הא דתני רבי חנניא כתבו במי טריא ואפצא כשר תני ר׳ חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר:

המסרט על בשרו: תניא אמר להן רבי אליעזר לחכמים והלא בן סטדא הוציא כשפים ממצרים בסריטה שעל בשרו אמרו לו שוטה היה ואין מביאין ראיה מן השוטים: [הוספה מחסרונות הש״ס: בן סטדא בן פנדירא הוא אמר רב חסדא בעל סטדא בועל פנדירא בעל פפוס בן יהודה הוא אמו סטדא אמו מרים מגדלא שיער נשיא הואי כדאמרינן בפומדיתא סטת דא מבעלה:]

כתב אות אחת סמוך לכתב: מאן תנא אמר רבא בר רב הונא דלא כר׳ אליעזר דאי ר׳ אליעזר האמר אחת על האריג חייב:

כתב על גבי כתב: מאן תנא א״ר חסדא דלא כר׳ יהודה דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר׳ יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר

תנא כתב אות אחת והשלימה לספר ארג חוט אחד והשלימה לבגד חייב מאן תנא אמר רבא בר רב הונא ר׳ אליעזר היא דאמר אחת על האריג חייב רב אשי אמר אפילו תימא רבנן להשלים שאני

א״ר אמי כתב אות אחת בטבריא ואחת בציפורי חייב כתיבה היא אלא שמחוסר קריבה והתנן כתב על שני כותלי הבית ועל שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור התם מחוסר מעשה דקריבה הכא לא מחוסר מעשה דקריבה

תנא הגיה אות אחת חייב השתא כתב אות אחת פטור הגיה אות אחת חייב אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון שנטלו לגגו של חי״ת ועשאו שני זיינין רבא אמר כגון שנטלו לתגו של דל״ת ועשאו רי״ש

תנא נתכוין לכתוב אות אחת

דף קה עמוד א

ועלו בידו שתים חייב והתנן פטור לא קשיא הא דבעי זיוני הא דלא בעי זיוני:

כתב אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתירה מחייב וחכמים פוטרין: א״ר יוחנן משום ר׳ יוסי בן זימרא מנין ללשון נוטריקון מן התורה שנא׳ (בראשית יז, ה) כי א״ב המו״ן גוים נתתיך אב נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך נתתיך לאומות ותיק נתתיך באומות נאמן נתתיך לאומות

ר׳ יוחנן דידיה אמר (שמות כ, ב) אנכי נוטריקון אנא נפשי כתיבת יהבית רבנן אמרי אמירה נעימה כתיבה יהיבה איכא דאמרי אנכי למפרע יהיבה כתיבה נאמנין אמריה

דבי רבי נתן אמרי (במדבר כב, לב) כי יר״ט הדרך לנגדי יראה ראתה נטתה דבי רבי ישמעאל תנא (ויקרא כג, יד) כרמ״ל כר מלא רב אחא בר יעקב אמר (מלכים א ב, ח) והוא קללני קללה נמרצ״ת נוטריקון נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא

ר״נ בר יצחק אמר (בראשית מד, טז) מה נדבר ומה נצטד״ק נכונים אנחנו צדיקים אנחנו טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו:

מתני׳ הכותב ב׳ אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים ר״ג מחייב וחכמים פוטרין:

גמ׳ במאי קמיפלגי ר״ג סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי יש ידיעה לחצי שיעור:

הדרן עלך הבונה

מתני׳ **רבי** אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב וחכ״א בין בתחילה בין בסוף שיעורו ב׳ חוטין העושה שתי בתי נירין בנירין בקירוס בנפה בכברה ובסל חייב והתופר ב׳ תפירות והקורע ע״מ לתפור ב׳ תפירות:

גמ׳ כי אתא רבי יצחק תני שתים והאנן תנן ג׳ לא קשיא הא באלימי הא בקטיני אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה להאי גיסא אלימי תלתא לא סתרי תרי סתרי קטיני תרי נמי לא סתרי ואמרי לה להאי גיסא קטיני תלתא ידיעי תרי לא ידיעי אלימי תרי נמי ידיעי

תניא האורג ג׳ חוטין בתחילה ואחד על האריג חייב וחכמים אומרים בין בתחילה בין בסוף שיעורן ב׳ חוטין ובשפה ב׳ חוטין ברוחב ג׳ בתי נירין הא למה זה דומה לאורג צלצול קטן ב׳ חוטין ברוחב ג׳ בתי נירין והאורג ג׳ חוטין בתחילה ואחד על האריג חייב סתמא כר״א

תניא אידך האורג ב׳ חוטין על הגס ועל האימרא חייב ר״א אומר אפילו אחד ובשפה שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין חייב הא למה זה דומה לאורג צלצול קטן שני חוטין על רוחב ג׳ בתי נירין והאורג ב׳ חוטין על הגס ועל האימרא חייב סתמא כרבנן:

העושה ב׳ בתי נירין כו׳: מאי [בנירין] אמר אביי תרתי בבתי נירא וחדא בנירא: בקירוס: מאי בקירוס אמר רב מצוביתא:

והתופר ב׳ תפירות: הא תנינא באבות מלאכות והתופר ב׳ תפירות משום דקבעי למיתנא סיפא והקורע ע״מ לתפור ב׳ תפירות קתני נמי התופר והקורע הא נמי תנינא באבות מלאכות אלא משום דקבעי למיתני סיפא הקורע בחמתו ועל מתו משום הכי קתני [התופר שתי תפירות]:

והקורע ע״מ לתפור שתי תפירות: היכי משכחת לה

דף קה עמוד ב

דעבדה כי כיסתא:

מתני׳ הקורע בחמתו ועל מתו וכל המקלקלין פטורין והמקלקל ע״מ לתקן שיעורו כמתקן שיעור המלבן והמנפץ והצובע והטווה כמלא רחב הסיט כפול והאורג שני חוטין שיעורו כמלא הסיט:

גמ׳ ורמינהו הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב ואע״פ שמחלל את השבת יצא ידי קריעה לא קשיא הא במת דידיה הא במת דעלמא

והא מתו קתני לעולם במת דידיה ובהנך דלאו בני אבילות נינהו ואי חכם הוא חיובי מיחייב דתניא חכם שמת הכל קרוביו הכל קרוביו ס״ד אלא אימא הכל כקרוביו הכל קורעין עליו הכל חולצין עליו הכל מברין עליו ברחבה לא צריכא דלאו חכם הוא

ואי אדם כשר הוא חיובי מיחייב דתניא מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם כשהן קטנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר כדי שיבכה ערבונא שקלי מיניה אלא מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר שכל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו בשביל כבוד שעשה לא צריכא דלאו אדם כשר הוא

ואי דקאי בשעת יציאת נשמה חיובי מיחייב דתניא ר״ש בן אלעזר אומר העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע הא למה זה דומה לס״ת שנשרפה לא צריכא דלא קאי בשעת יציאת נשמה

תינח מתו אלא חמתו אחמתו קשיא חמתו אחמתו נמי לא קשיא הא ר׳ יהודה הא ר״ש הא ר׳ יהודה דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה הא ר״ש דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה

אימר דשמעת ליה לר׳ יהודה במתקן במקלקל מי שמעת ליה א״ר אבין האי נמי מתקן הוא דקעביד נחת רוח ליצרו וכהאי גוונא מי שרי והתניא ר״ש בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום ר׳ יוחנן בן נורי המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע״ז שכך אומנתו של יצה״ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע״ז והולך ועובד א״ר אבין מאי קראה (תהלים פא, י) לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע

לא צריכא דקא עביד למירמא אימתא אאינשי ביתיה כי הא דרב יהודה שליף מצבייתא רב אחא בר יעקב תבר מאני תבירי רב ששת רמי לה לאמתיה מוניני אריש רבי אבא תבר נכתמא

אמר ר״ש בן פזי א״ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב״ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר (תהלים נו, ט) נודי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך א״ר יהודה אמר רב כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנאמר (יהושע כד, ל) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש מלמד שרגש עליהן הר להורגן א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שנאמר (ישעיהו כז, ח) בסאסאה בשלחה תריבנה

איתיביה ר׳ חייא בר אבא לר׳ יוחנן (יהושע כד, לא) ויעבדו העם את ה׳ כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע א״ל בבלאי ימים האריכו שנים לא האריכו אלא מעתה (דברים יא, כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם ימים ולא שנים ברכה שאני

וא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן אחד מן האחין שמת

דף קו עמוד א

ידאגו כל האחין כולן אחד מבני חבורה שמת תדאג כל החבורה כולה אמרי לה דמת גדול ואמרי לה דמת קטן:

וכל המקלקלין פטורין: תני ר׳ אבהו קמיה דר׳ יוחנן כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר א״ל פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה ואם ת״ל משנה חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו

והאנן תנן כל המקלקלין פטורין מתניתין רבי יהודה ברייתא רבי שמעון מ״ט דר׳ שמעון מדאיצטריך קרא למישרא מילה הא חובל בעלמא חייב

ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן שמע מינה מבעיר בעלמא חייב

ורבי יהודה התם מתקן הוא כדרב אשי דאמר רב אשי מה לי לתקן מילה מה לי לתקן כלי מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סמנין:

שיעור המלבן כו׳: רב יוסף מחוי כפול רב חייא בר אמי מחוי פשוט:

מתני׳ ר׳ יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב וחכ״א צפור למגדל

דף קו עמוד ב

וצבי לגינה ולחצר ולביברין [חייב] רשב״ג אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל מחוסר צידה פטור שאינו מחוסר צידה חייב:

גמ׳ תנן התם אין צדין דגים מן הביברין בי״ט ואין נותנין לפניהם מזונות אבל צדין חיה ועוף ונותנין לפניהם מזונות ורמינהו ביברין של חיות ושל עופות ושל דגים אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנין לפניהם מזונות קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות

בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא רבי יהודה הא רבנן

אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא עופות אעופות נמי לא קשיא הא ביבר מקורה הא ביבר שאינו מקורה והא בית דמקורה הוא ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל אין לבית לא

אמר רבה בר רב הונא הכא בצפור דרור עסקינן לפי שאינה מקבלת מרות דתנא דבי ר׳ ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור מפני שדרה בבית כבשדה השתא דאתית להכי חיה אחיה נמי לא קשיא הא בביבר גדול הא בביבר קטן

היכי דמי ביבר גדול היכי דמי ביבר קטן אמר רב אשי כל היכא דרהיט בתריה ומטי לה בחד שיחייא ביבר קטן ואידך ביבר גדול אי נמי כל היכא דנפיל טולא דכתלים אהדדי ביבר קטן ואידך ביבר גדול ואי נמי כל היכא דליכא עוקצי עוקצי ביבר קטן ואידך ביבר גדול:

רשב״ג אומר וכו׳: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אמר ליה אביי הלכה מכלל דפליגי א״ל מאי נפקא לך מינה א״ל גמרא גמור זמורתא תהא

ת״ר הצד צבי סומא וישן חייב חיגר וזקן וחולה פטור א״ל אביי לרב יוסף מ״ש הני ומ״ש הני הני עבידי לרבויי הני לא עבידי לרבויי והתניא חולה חייב אמר רב ששת לא קשיא הא בחולה מחמת אישתא הא בחולה מחמת אובצנא

ת״ר הצד חגבין גזין צרעין ויתושין בשבת חייב דברי רבי מאיר וחכמים אומרים כל שבמינו ניצוד חייב וכל שאין במינו ניצוד פטור תניא אידך הצד חגבים בשעת הטל פטור בשעת השרב חייב אלעזר בן מהבאי אומר אם היו מקלחות ובאות פטור איבעיא להו אלעזר בן מהבאי אריש קאי או אסיפא קאי ת״ש הצד חגבין בשעת הטל פטור בשעת השרב חייב אלעזר בן מהבאי אומר אפילו בשעת השרב אם היו מקלחות ובאות פטור:

מתני׳ צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים פטורין לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין ור״ש פוטר:

גמ׳ א״ר ירמיה בר אבא אמר שמואל הצד ארי בשבת אינו חייב עד שיכניסנו לגורזקי שלו:

מתני׳ ישב האחד על הפתח ולא מילאהו ישב השני ומילאהו השני חייב ישב הראשון על הפתח ומילאהו ובא השני וישב בצידו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו:

דף קז עמוד א

גמ׳ אמר רבי אבא אמר רב חייא בר אשי אמר רב נכנסה לו צפור תחת כנפיו יושב ומשמרו עד שתחשך מתיב רב נחמן בר יצחק ישב הראשון על הפתח ומלאהו ובא השני וישב בצדו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור מאי לאו פטור אבל אסור לא פטור ומותר הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו מכלל דפטור ומותר ש״מ

איכא דאמרי אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא אע״פ שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור מאי לאו פטור ומותר לא פטור אבל אסור הא מדקתני סיפא הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו מכלל דפטור ומותר ש״מ

אמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר חדא הא וממאי דפטור ומותר דקתני סיפא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו ואידך המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב אם להוציא ממנה לחה פטור וממאי דפטור ומותר דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ ואידך הצד נחש בשבת אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור אם לרפואה חייב וממאי דפטור ומותר דתנן כופין קערה על הנר בשביל שלא תאחוז בקורה ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא תישך:

הדרן עלך האורג

מתני׳ **שמנה** שרצים האמורים בתורה הצדן והחובל בהן חייב ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור חיה ועוף שברשותו הצדן פטור והחובל בהן חייב:

גמ׳ מדקתני החובל בהן חייב מכלל דאית להו עור מאן תנא אמר שמואל רבי יוחנן בן נורי היא דתנן רבי יוחנן בן נורי אומר שמנה שרצים יש להן עורות רבה בר רב הונא אמר רב אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי אלא לענין טומאה דכתיב (ויקרא יא, לא) אלה הטמאים לכם לרבות שעורותיהן כבשרן אבל לענין שבת אפילו רבנן מודו

ולענין שבת לא פליגי והתניא הצד אחד משמנה שרצים האמורים בתורה החובל בהן חייב דברי ר׳ יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין עור אלא

דף קז עמוד ב

למה שמנו חכמים אדרבה למה שמנו חכמים אין להם עור ואמר אביי הכי קאמר אין עור חלוק מבשר אלא למה שלא מנו חכמים אמר ליה רבא הא למה שמנו חכמים קאמר אלא אמר רבא הכי קאמר אין עור מטמא כבשר אלא למה שמנו חכמים מכלל דרבי יוחנן בן נורי הנך נמי דלא מנו חכמים מטמאין והא קתני ר׳ יוחנן בן נורי אומר ח׳ שרצים יש להן עורות ולא מטמאין [אמר רב] אדא בר מתנה תריץ הכי וחכמים אומרים לענין טומאה אין עור למה שמנו חכמים

ואכתי לענין שבת לא פליגי והתניא הצד אחד מח׳ שרצים האמורים בתורה החובל בהן חייב בשרצים שיש להן עורות ואיזו היא חבורה שאינה חוזרת נצרר הדם אע״פ שלא יצא רבי יוחנן בן נורי אומר ח׳ שרצים יש להן עורות

אמר רב אשי מאן ת״ק רבי יהודה דאזיל בתר גישתא דתנן ר׳ יהודה אומר הלטאה כחולדה אבל רבנן דפליגי עליה דרבי יוחנן לענין טומאה לענין שבת מודו ליה אי הכי האי דברי רבי יוחנן בן נורי דברי רבי יוחנן ומחלוקתו מיבעי ליה תני דברי רבי יוחנן בן נורי ומחלוקתו

בעא מיניה לוי מרבי מנין לחבורה שאינה חוזרת דכתיב (ירמיהו יג, כג) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו מאי חברבורותיו אילימא דקאי ריקמי ריקמי האי ונמר חברבורותיו נמר גווניו מבעי ליה אלא ככושי מה עורו דכושי אינה חוזרת אף חבורה אינה חוזרת:

ושאר שקצים כו׳: הא הורגן חייב מאן תנא א״ר ירמיה ר״א היא דתניא ר״א אומר ההורג כינה בשבת כהורג גמל בשבת מתקיף לה רב יוסף עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בכינה דאינה פרה ורבה אבל שאר שקצים ורמשים דפרין ורבין לא פליגי

ושניהם לא למדוה אלא מאילים רבי אליעזר סבר כאילים מה אילים שיש בהן נטילת נשמה אף כל שיש בו נטילת נשמה ורבנן סברי כאילים מה אילים דפרין ורבין אף כל דפרה ורבה א״ל אביי וכינה אין פרה ורבה והאמר מר יושב הקב״ה וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים מינא הוא דמיקרי ביצי כינים

והתניא טפויי וביצי כינים מינא הוא דמיקרי ביצי כינים והרי פרעוש דפרה ורבה ותניא הצד פרעוש בשבת רבי אליעזר מחייב ורבי יהושע פוטר אמר רב אשי צידה אהריגה קרמית עד כאן לא פליגי רבי אליעזר ור׳ יהושע אלא דמר סבר דבר שאין במינו ניצוד חייב ומר סבר פטור אבל לענין הריגה אפילו רבי יהושע מודה:

הצדן לצורך חייב וכו׳: מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב ר׳ שמעון היא דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה

איכא דמתני לה אהא המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב אם להוציא ממנה לחה פטור מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב ר׳ שמעון היא דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה

ואיכא דמתני לה אהא הצד נחש בשבת אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור אם לרפואה חייב מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה

אמר שמואל השולה דג מן הים כיון שיבש בו כסלע חייב א״ר יוסי בר אבין ובין סנפיריו אמר רב אשי לא תימא יבש ממש אלא אפילו דעבד רירי

אמר מר בר המדורי אמר שמואל הושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה חייב מאי טעמא אמר רבא בר המדורי אסברא לי לאו אמר רב ששת האי מאן דתלש כשותא מהיזמי והיגי מיחייב משום עוקר דבר מגידולו הכא נמי מיחייב משום עוקר דבר מגידולו אמר אביי האי מאן דתלש

דף קח עמוד א

פיטרא מאונא דחצבא מיחייב משום עוקר דבר מגידולו מתיב רב אושעיא התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור התם לאו היינו רביתיה הכא היינו רביתיה:

חיה ועוף כו׳: אמר רב הונא כותבין תפילין על גבי עור של עוף טהור אמר רב יוסף מאי קמ״ל דאית ליה עור תנינא החובל בהן חייב א״ל אביי טובא קמ״ל דאי ממתניתין הוה אמינא כיון דאית ביה ניקבי ניקבי לא קמ״ל כדאמרי במערבא כל נקב שהדיו עוברת עליו אינו נקב

מיתיבי רבי זירא (ויקרא א, יז) בכנפיו להכשיר את העור ואי ס״ד עור הוא היכי מרבי ליה קרא א״ל אביי עור הוא ורחמנא רבייה

איכא דאמרי א״ר זירא אף אנן נמי תנינא בכנפיו לרבות את העור אי אמרת בשלמא עור הוא היינו דאיצטריך קרא לרבוייה אלא אי אמרת לאו עור הוא אמאי איצטריך קרא לרבוייה אמר ליה אביי לעולם אימא לך לאו עור הוא ואיצטריך סד״א כיון דאית ביה פירצי פירצי מאיס קמ״ל

בעא מיניה מר בריה דרבינא מרב נחמן בר יצחק מהו לכתוב תפילין על גבי עור של דג טהור א״ל אם יבא אליהו ויאמר מאי אם יבא אליהו ויאמר אילימא אי דאית ליה עור אי דלית ליה עור הא חזינן דאית ליה עור ועוד התנן עצמות הדג ועורו מצילין באהל המת אלא אם יבא אליהו ויאמר אי פסקא זוהמא מיניה אי לא פסקא זוהמא מיניה:

שמואל וקרנא הוו יתבי אגודא דנהר מלכא חזינהו למיא דקא דלו ועכירי א״ל שמואל לקרנא גברא רבה קאתי ממערבא וחייש במעיה וקא דלו מיא לאקבולי אפיה קמיה זיל תהי ליה אקנקניה אזל אשכחיה לרב א״ל מניין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה א״ל דכתיב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה׳ בפיך מן המותר בפיך מניין לדם שהוא אדום שנאמר (מלכים ב ג, כב) ויראו מואב מנגד את המים אדומים כדם

מניין למילה שבאותו מקום נאמר כאן ערלתו ונאמר להלן ערלתו מה להלן דבר שעושה פרי אף כאן דבר שעושה פרי אימא לבו דכתיב (דברים י, טז) ומלתם את ערלת לבבכם אימא אזנו דכתיב (ירמיהו ו, י) הנה ערלה אזנם דנין ערלתו תמה מערלתו תמה ואין דנין ערלתו תמה מערלת שאינה תמה

א״ל מאי שמך קרנא א״ל יהא רעוא דתיפוק ליה קרנא בעיניה

לסוף עיילוה שמואל לביתיה אוכליה נהמא דשערי וכסא דהרסנא ואשקייה שיכרא ולא אחוי ליה בית הכסא כי היכי דלישתלשל לייט רב ואמר מאן דמצערן לא לוקמוה ליה בני וכן הוה:

כתנאי מניין למילה שבאותו מקום נאמר כאן ערלתו ונאמר להלן ערלתו מה להלן דבר שעושה פרי אף כאן דבר שעושה פרי דברי ר׳ יאשיה ר׳ נתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר (בראשית יז, יד) וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו מקום שניכר בין זכרות לנקבות

ת״ר כותבין תפילין על גבי עור בהמה טהורה ועל גבי עור חיה טהורה ועל גבי עור נבלות וטרפות שלהן ונכרכות בשערן ונתפרות בגידן והלכה למשה מסיני שהתפילין נכרכות בשערן ונתפרות בגידן אבל אין כותבין לא על גבי עור בהמה טמאה ולא על גבי עור חיה טמאה ואינו צריך לומר על גבי עור נבלה וטרפה שלהן ואין נכרכין בשערן ואין נתפרות בגידן

וזו שאילה שאל ביתוסי אחד את ר׳ יהושע הגרסי מניין שאין כותבין תפילין על עור בהמה טמאה דכתיב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה׳ בפיך מדבר המותר בפיך אלא מעתה על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו א״ל אמשול לך משל למה״ד לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות אחד הרגו מלך ואחד הרגו איספקליטור) איזה מהן משובח הוי אומר זה שהרגו מלך אלא מעתה יאכלו אמר ליה התורה אמרה (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה ואת אמרת יאכלו א״ל קאלוס:

מתני׳ אין עושין הילמי בשבת

דף קח עמוד ב

אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א״ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן לכתחלה לתוך המים או לתוך המלח:

גמ׳ מאי קאמר א״ר יהודה אמר שמואל ה״ק אין עושין מי מלח מרובין אבל עושה הוא מי מלח מועטין:

א״ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובין בין מועטין: איבעיא להו רבי יוסי לאסור או להתיר אמר רב יהודה להתיר מדלא קתני רבי יוסי אוסר א״ל רבה הא מדקתני סיפא ואלו הן מי מלח המותרין מכלל דר׳ יוסי לאסור אלא אמר רבה לאסור וכן אמר רבי יוחנן לאסור

תניא נמי הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשין שבתוך גיסטרא אבל עושה הוא מי מלח מועטין ואוכל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א״ר יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין הללו אסורין והללו מותרין יאמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועטת מותרת אלא אלו ואלו אסורין הן ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן ומלח או שמן ומים ובלבד שלא יתן מים ומלח לכתחלה:

(עזין צנון ואתרוג סימן):

תני רבי יהודה בר חביבא אין עושין מי מלח עזין מאי מי מלח עזין רבה ורב יוסף בר אבא דאמרי תרווייהו כל שהביצה צפה בהן וכמה אמר אביי תרי תילתי מילחא ותילתא מיא

למאי עבדי לה א״ר אבהו למורייסא תני רבי יהודה בר חביבא אין מולחין צנון וביצה בשבת רב חזקיה משמיה דאביי אמר צנון אסור וביצה מותרת אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא פוגלא אמינא אפסודי קא מפסידנא ליה דאמר שמואל פוגלא חורפי מעלי כיון דשמענא להא דכי אתא עולא ואמר במערבא מלחי כישרי כישרי ממלח לא מלחנא טבולי ודאי מטבילנא

תני ר׳ יהודה בר חביבא אתרוג צנון וביצה אילמלא קליפתן החיצונה אינן יוצאין מבני מעיים לעולם

כי אתא רב דימי אמר מעולם לא טבע גברא בימא דסדום אמר רב יוסף הפוכה סדום והפוכה מילה גברא הוא דלא טבע כשורא טבע אמר ליה אביי לא מיבעיא קאמר לא מבעיא כשורא דאפילו בכל מימות שבעולם לא טבע אלא אפילו גברא דטבע בכל מימות שבעולם בימא דסדום לא טבע למאי נפקא מינה כי הא דרבין הוה שקיל ואזיל אחוריה דרבי ירמיה אגודא דימא דסדום אמר ליה מהו למימשי מהני מיא בשבת א״ל שפיר דמי

מהו למימץ ולמיפתח אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר ר׳ זירא זימנין א״ל משמיה דרב מתנה וזימנין אמר לה משמיה דמר עוקבא ותרווייהו משמיה דאבוה דשמואל ולוי אמרין חד אמר יין בתוך העין אסור על גב העין מותר וחד אמר רוק תפל [אפילו] על גב העין אסור

תסתיים דאבוה דשמואל הוא דאמר יין בתוך העין אסור על גב העין מותר מדאמר שמואל שורה אדם פיתו ביין ונותנו על גב העין בשבת דשמיעא ליה ממאן לאו דשמיעא ליה מאבוה וליטעמיך הא דאמר שמואל רוק תפל אפי׳ ע״ג העין אסור דשמיעא ליה ממאן אילימא דשמיעא ליה מאבוה אלא לוי ולא חדא אמר אלא חדא שמיעא ליה מאבוה וחדא שמיעא ליה מלוי ולא ידעינן הי מאבוה הי מלוי

אמר מר עוקבא אמר שמואל שורה אדם קילורין מע״ש ונותן על גב עיניו בשבת ואינו חושש בר ליואי הוי קאי קמיה דמר עוקבא חזייה דהוה מייץ ופתח אמר ליה כולי האי ודאי לא שרא מר שמואל שלח ליה רבי ינאי למר עוקבא לישדר לן מר מהנך קילורין דמר שמואל שלח ליה שדורי משדרנא לך דלא תימא צר עין אנא אלא הכי אמר שמואל טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית מכל קילורין שבעולם תניא נמי הכי אמר רבי מונא משום רבי יהודה טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים ערבית מכל קילורין שבעולם

הוא היה אומר יד לעין תיקצץ יד לחוטם תיקצץ יד לפה תיקצץ יד לאוזן תיקצץ יד לחסודה תיקצץ יד לאמה תיקצץ יד לפי טבעת תיקצץ יד

דף קט עמוד א

לגיגית תקצץ יד מסמא יד מחרשת יד מעלה פוליפוס תניא רבי נתן אומר בת חורין היא זו ומקפדת עד שירחוץ ידיו ג׳ פעמים א״ר יוחנן פוך מעביר בת מלך ופוסק את הדמעה ומרבה שיער בעפעפים תניא נמי הכי רבי יוסי אומר פוך מעביר בת מלך ופוסק את הדמעה ומרבה שיער בעפעפים

ואמר מר עוקבא אמר שמואל עלין אין בהם משום רפואה אמר רב יוסף כוסברתא אין בה משום רפואה אמר רב ששת כשות אין בהן משום רפואה אמר רב יוסף כוסברתא אפילו לדידי קשה לי אמר רב ששת גרגירא אפילו לדידי מעלי ואמר מר עוקבא אמר שמואל כל מיני כשות שרו לבר מטרוזא

אמר רב חסדא שריקא טויא שרי פיעפועי ביעי אסור דביתהו דזעירי עבדא ליה לחייא בר אשי ולא אכל אמרה ליה לרבך עבדי ליה ואכל ואת לא אכלת זעירי לטעמיה דאמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אלמא כיון דמשתתי הכי לאו מידי קעביד הכא נמי כיון דמיתכיל הכי לאו מידי קעביד

ואמר מר עוקבא מי שנגפה ידו או רגלו צומתה ביין ואינו חושש איבעיא להו חלא מאי אמר רב הלל לרב אשי כי הוינא בי רב כהנא אמרי חלא לא אמר רבא והני בני מחוזא כיון דמפנקי אפילו חמרא נמי מסי להו

רבינא איקלע לבי רב אשי חזייה דדריכא ליה חמרא אגבא דכרעיה ויתיב קא צמית ליה בחלא אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הילל חלא לא א״ל גב היד וגב הרגל שאני

איכא דאמרי חזייה דקא צמית ליה בחמרא אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רבא הני בני מחוזא כיון דמפנקי אפי׳ חמרא נמי מסי להו ומר נמי הא מפנק אמר ליה גב היד וגב הרגל שאני דאמר רב אדא בר מתנה אמר רב גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין עליהן את השבת

ת״ר רוחצים במי גרר במי חמתן במי עסיא ובמי טבריא אבל לא בים הגדול ולא במי משרה ולא בימה של סדום

ורמינהו רוחצים במי טבריא ובים הגדול אבל לא במי משרה ולא בימה של סדום קשיא ים הגדול אים הגדול

א״ר יוחנן לא קשיא הא ר״מ הא ר׳ יהודה דתנן כל הימים כמקוה שנאמר (בראשית א, י) ולמקוה המים קרא ימים דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה

רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת מתקיף לה רב נחמן בר יצחק

דף קט עמוד ב

אימור דפליגי לענין טומאה וטהרה לענין שבת מי שמעת להו אלא אמר רב נחמן בר יצחק לא קשיא הא דאישתהי הא דלא אישתהי

במאי אוקימתא לבתרייתא דלא אישתהי אי דלא אישתהי אפילו במי משרה נמי דהתניא רוחצין במי טבריא ובמי משרה ובימה של סדום ואף על פי שיש לו חטטים בראשו במה דברים אמורים שלא נשתהא אבל נשתהא אסור

אלא ים הגדול אים הגדול לא קשיא הא ביפין שבו הא ברעים שבו מי משרה אמי משרה נמי לא קשיא הא דאישתהי הא דלא אישתהי:

מתני׳ אין אוכלין איזביון בשבת לפי שאינו מאכל בריאים אבל אוכל הוא את יועזר ושותה אבובְרואה כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה חוץ ממי דקלים וכוס עיקרין מפני שהן לירוקה אבל שותה הוא מי דקלים לצמאו וסך שמן עיקרין שלא לרפואה:

גמ׳ אמר רב יוסף אזוב אברתה בר המג איזביון אברתה בר הינג עולא אמר מרוא חיורא עולא איקלע לבי רב שמואל בר יהודה אייתו לקמיה מרוא חיורא אמר היינו אזוב דכתיב באורייתא רב פפי אמר שומשוק א״ר ירמיה מדיפתי כוותיה דרב פפי מסתברא דתנן מצות אזוב שלשה קלחין ובהן שלשה גבעולין ושומשוק הוא דמשתכחא הכי למאי אכלי ליה לקוקאיני במאי אכלי ליה בשבע תמרי אוכמתא ממאי הויא מקימחא דשערי (במנא) דחליף עליה ארבעין יומין:

אבל אוכל הוא את יועזר: מאי יועזר פותנק למאי אכלי לה לארקתא במאי אכלי לה בשבע תמרי חיוורתא ממאי הויא מאומצא ומיא אליבא ריקנא ומבישרא שמנא אליבא ריקנא ומבישרא דתורא אליבא ריקנא מאמגוזא אליבא ריקנא ומגירי דרוביא אליבא ריקנא ומשתי מיא אבתריה

ואי לא ליבלע תחלי חיוורתא ואי לא ליתיב בתעניתא וליתי בישרא שמנא ולישדי אגומרי ולימין גרמא וליגמע חלא ואיכא דאמרי חלא לא משום דקשי לכבדא ואי לא לייתי גורדא דאסינתא דגרידא מעילאי לתתאי ולא מתתאי לעילאי דילמא נפקא איידי פומיה ולישלקה בשיכרא בי שיבבי ולמחר נסכרינון לנקבין דידיה ולישתי וכי מפני מפני אפשיחה דדקלא:

ושותין אבובְרואה: מאי אבובְרואה חומטריא מאי חומטריא חוטרא יחידאה למאי עבדי לה לגילויא ואי לא ליתי חמשא כלילי וחמשא כוסתא דשיכרא ונישלוקינהו בהדי הדדי עד דקיימא אאנפקא ונישתי

אימיה דרב אחדבוי בר אמי עבדה ליה להההוא גברא חד כלילא וחד כוסתא דשיכרא שלקה ואישקיתיה ושגרא תנורא וגרפתיה ואותביתיה לבינתא בגוויה ונפק כהוצא ירקא

רב אויא אמר רביעתא דחלבא מעיזא חיורתא רב הונא בר יהודה אמר לייתי אתרוגא חליתא ולחייקיה ולימלייה דובשא ולותבה בי מיללי דנורא וליכליה רבי חנינא אמר מי רגלים בני ארבעים יום ברזינא לזיבורא רביעאה לעקרבא פלגא ריבעא לגילויא ריבעא אפילו לכשפים מעלו אמר רבי יוחנן אניגרון ואבנגר ותירייקה מעלו בין לגילויא בין לכשפים

האי מאן דבלע חיויא לוכליה כשותא במילחא ולירהטיה תלתא מילי רב שימי בר אשי חזייה להההוא גברא דבלע חיויא אידמי ליה כפרשא אוכליה כשותא במילחא וארהטיה קמיה תלתא מילי ונפק מיניה גובי גובי איכא דאמרי רב שימי בר אשי בלע חיויא אתא אליהו אידמי ליה כפרשא אוכליה כשותא במילחא וארהטיה קמיה תלתא מילי ונפק מיניה גובי גובי האי מאן דטרקיה חיויא ליתי עוברא דחמרא חיורתא וליקרעיה ולותביה עילויה והני מילי דלא אישתכח טרפה ההוא

דף קי עמוד א

בר קשא דפומבדיתא דטרקיה חויא הוה תליסר חמרי חיורתא בפומבדיתא קרעינהו לכולהו ואישתכחו טריפה הואי חדא בההוא גיסא דפומבדיתא עד דאזלי מייתי לה אכלה אריה אמר להו אביי דילמא חויא דרבנן טרקיה דלית ליה אסותא דכתיב (קהלת י, ח) ופורץ גדר ישכנו נחש אמרו ליה אין רבי דכי נח נפשיה דרב גזר רב יצחק בר ביסנא דליכא דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא [בטבלא] ואזל איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא טרקיה חויא ומית

האי מאן דכרכיה חויא לינחות למיא וליסחוף דיקולא אריש ולהדקיה מיניה וכי סליק עילויה לישדיה למיא וליסלוק וליתי האי מאן דמיקני ביה חויא אי איכא חבריה בהדיה לירכביה ארבע גרמידי ואי לא לישואר נגרא ואי לא ליעבר נהרא ובליליא לותביה לפוריא אארבעה חביתא וניגני בי כוכבי ולייתי ד׳ שונרי וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה וליתי שחפי ולישדי התם דכי שמע קלי אכלי ליה האי מאן דרהיט אבתריה לירהיט בי חלתא

האי איתתא דחזיא חויא ולא ידעה אי יהיב דעתיה עילוה אי לא יהיב דעתיה עילוה תשלח מאנה ונשדייה קמיה אי מכרך בהו דעתיה עילוה ואי לא לא יהיב דעתיה עילוה

מאי תקנתה תשמש קמיה איכא דאמרי כ״ש דתקיף ליה יצריה אלא תשקול ממזיה ומטופרה ותשדי ביה ותימא דישתנא אנא האי איתתא דעייל בה חויא ליפסעה ולתבוה אתרתי חביתא וליתי בישרא שמנה ולישדי אגומרי וליתי אגנא דתחלי וחמרא ריחתנא ולותבו התם וליטרוקינהו בהדי הדדי ולינקוט צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי ולישקליה וליקלייה בנורא דאי לא הדר עילוה:

כל האוכלין כו׳: כל האוכלין לאיתויי מאי לאיתויי טחול לשינים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א״ל רבינא לרבא מהו לשתות מי רגלים בשבת א״ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי:

חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי מאי מי דקלים אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערבא ונפקא עינא דמיא מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעיילי הכי נפקי אמר עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין

רב יוסף אמר זיתום המצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (וכמונא) וסימניך סיסאני ושתי להו בין דבחא לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי קמיט ליה:

וכוס עקרין: מאי כוס עקרין אמר ר׳ יוחנן לייתי מתקל זוזא קומא אלכסנדריא ומתקל זוזא גביא גילא ומתקל זוזא כורכמא רישקא ולישחקינהו בהדי הדדי לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקונא תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא

דף קי עמוד ב

קפיזי שמכי פרסאי ונישלוק בחמרא ונשקייה ונימא לה קום מזוביך ואי לא לותבה אפרשת דרכים ולינקטה כסא דחמרא בידה וליתי איניש מאחורה וליבעתה ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי בונא דכמונא ובונא דמוריקא ובונא דשבלילתא ונישלוק בחמרא ונשקייה ונימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי שיתין שיעי דדנא ולשפיה ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי פשטינא ולישלוק בחמרא ולשפיה ונימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי חרנוגא דהיגתא רומיתא וליקלי וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתוא

ואי לא ליכרי שבע בירי וליקלי בהו שבישתא ילדה דערלה ולינקטה כסא דחמרא בידה ולוקמה מהא ולותבה אהא ולוקמה מהא ולותבה אהא ואכל חדא וחדא לימא לה קום מזוביך ואי לא לייתי סמידא וליסכה מפלגא לתתאי ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי ביעתא דנעמיתא וליקלי וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתוא ואי לא ליפתח לה חביתא דחמרא לשמה ואי לא לנקיט שערתא דמשתכחת בכפותא דכודנא חיורא אי נקטה חד יומא פסקה תרי יומי ואי נקטה תרי יומי פסקה תלתא יומי ואי נקטה תלתא יומי פסקה לעולם:

לירקונא תרין בשיכרא ומעיקר ואי לא לייתי רישא דשיבוטא דמילחא ולישלוק בשיכרא ולישתי ואי לא לייתי מוניני דקמצי ואי ליכא מוניני דקמצי לייתי מוניני דנקירי וליעייליה לבי בני ולישפייה ואי ליכא בי בני לוקמיה בין תנורא לגודא אמר רבי יוחנן הרוצה שיחממנו יקנחנו בסדינו רב אחא בר יוסף חש ביה עבד ליה רב כהנא ואיתסי

ואי לא ליתי תלתא קפיזי תמרי פרסייתא ותלתא קפיזי דקירא דנישתרופי ותלתא קפיזי אהלא תולענא ולישלוקינהו בשיכרא ולישתי ואי לא ליתי עילא בר חמרא וליגלח מציעתא דרישא ולישביק ליה דמא מאפותיה ולותביה ארישיה וליזהר מעיניה דלא ליסמי להו ואי לא ליתי רישא דברחא דמנח בכיבשא ולישלוק בשיכרא ולישתי ואי לא ליתי דבר אחר חוטרנא וליקרעיה ולותביה אליביה ואי לא ליתי כרתי מכבתותא דמישרי

ההוא טייעא דחש ביה אמר ליה לגינאי שקול גלימאי והב לי מישרא דכרתי יהיב ליה ואכלה א״ל אושלן גלימיך ואיגני ביה קלי איכרך גנא ביה כד איחמם וקם נפל פורתא פורתא מיניה:

לירקונא תרין בשיכרא ומיעקר ומי שרי והתניא מניין לסירוס באדם שהוא אסור ת״ל (ויקרא כב, כד) ובארצכם לא תעשו בכם לא תעשו דברי ר׳ חנינא הני מילי היכא דקא מיכוין הכא מעצמו הוא דאמר ר׳ יוחנן הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו ומסתרס מאליו והאמר רב אשי רמות רוחא הוא דנקיטא ליה אלא בסריס

והאמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן

דף קיא עמוד א

הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב שנאמר (ויקרא ו, י) לא תאפה חמץ (ויקרא ב, יא) לא תעשה חמץ במסרס אחר מסרס שהוא חייב שנאמר (ויקרא כב, כד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כרות חייב על נתוק לא כל שכן אלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב ואלא בזקן

והאמר ר׳ יוחנן הן הן החזירוני לנערותי אלא באשה ולר׳ יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר (בראשית א, כח) ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו מאי איכא למימר בזקינה אי נמי בעקרה:

מתני׳ החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן וורד בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכן לסוך בחול ר״ש אומר כל ישראל בני מלכים הם:

גמ׳ רמי ליה רב אחא אריכא דהוא רב אחא בר פפא לר׳ אבהו תנן החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ למימרא דחומץ מעלי לשינים והכתיב (משלי י, כו) כחומץ לשינים וכעשן לעינים לא קשיא הא בקיוהא דפרי הא בחלא ואיבעית אימא הא והא בחלא הא דאיכא מכה הא דליכא מכה איכא מכה מסי ליכא מכה מרפי:

לא יגמע בהן את החומץ: והתניא לא יגמע ופולט אבל מגמע ובולע אמר אביי כי תנן נמי מתני׳ מגמע ופולט תנן רבא אמר אפי׳ תימא מגמע ובולע כאן לפני טיבול כאן לאחר טיבול

ונימא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל

דאמר רבא ליכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור הואיל דבשבת שרי ביוה״כ נמי שרי

הדר ביה רבא מהך ממאי דמהך הדר ביה דילמא מההיא הדר ביה לא ס״ד דתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בט׳ באב בין ביוה״כ:

החושש במתניו כו׳: אמר ר׳ אבא בר זבדא אמר רב הלכה כר׳ שמעון למימרא דרב כר׳ שמעון סבירא ליה והאמר רב שימי בר חייא משמיה דרב האי מסוכרייא דנזייתא

דף קיא עמוד ב

אסור להדוקיה ביומא טבא בההיא אפילו ר״ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות

והאמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר׳ יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר״ש ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר׳ יהודה ושמואל אמר הלכה כר״ש אלא אמר רבא אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר״ש ולאו מטעמיה

מאי הלכה כר׳ שמעון ולאו מטעמיה אילימא הלכה כר״ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר״ש סבר מסי ורב סבר לא מסי וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר״ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר״ש סבר אף ע״ג דלא שכיח שרי ורב סבר אי שכיח

אין ואי לא שכיח לא ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא׃

הדרן עלך שמנה שרצים

מתני׳ **ואלו** קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר״מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו׃

גמ׳ מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דזממא גופיה ודאיסטרידא גופה׃

ר״מ אומר כל קשר כו׳׃ בעי רב אחדבוי אחוי דמר אחא עניבה לר״מ מהו טעמיה דר״מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר״מ משום דלא מיהדק והא מיהדק תיקו׃

מתני׳ יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב״י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא׃

גמ׳ הא גופא קשיא אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לכתחילה הכי קאמר יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין ומאי ניהו

דף קיב עמוד א

קיטרא דקטרי בזממא וקיטרא דקטרי באיסטרידא חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא ויש שמותרין לכתחילה ומאי ניהו קושרת מפתחי חלוקה׃

מפתח חלוקה׃ פשיטא לא צריכא דאית ליה תרי דשי מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטיל קא משמע לן׃

וחוטי סבכה׃ פשיטא לא צריכא דרויחא לה מהו דתימא מישלף שלפא לה קא משמע לן דאשה חסה על שערה ומישרא שריא לה׃

ורצועות מנעל וסנדל׃ איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחילה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל

מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדאושכפי פטור אבל אסור בדרבנן מותר לכתחלה בדבני מחוזא

סנדל אסנדל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי פטור אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו מותר לכתחילה בסנדל דנפקי ביה בי תרי כדרב יהודה דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי זמנין דנפיק ביה איהו זימנין נפיק ביה ינוקיה אתא לקמיה דאביי א״ל כה״ג מאי א״ל חייב חטאת

א״ל השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי חייב חטאת קאמרת לי מאי טעמא א״ל משום דבחול נמי זימנין נפיקנא ביה אנא זימנין נפיק ביה ינוקא א״ל אי הכי מותר לכתחילה

רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דר׳ אבהו בכרמלית איפסיק רצועה דסנדליה אמר ליה מאי ניעבד לה א״ל שקול גמי לח דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה אמר ליה מאי איעביד ליה א״ל שבקיה מאי שנא מדרבי ירמיה התם לא מינטר הכא מינטר והא מנא הוא דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל א״ל מדקמתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי יהודה ש״מ הלכה כרבי יהודה

מאי היא דתניא סנדל שנפסקו שתי אזניו או שתי תרסיותיו או שניטל כל הכף שלו טהור אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו או שניטל רוב הכף שלו טמא ר׳ יהודה אומר נפסקה פנימית טמא החיצונה טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן כמחלוקת לענין טומאה כך מחלוקת לענין שבת

אבל לא לענין חליצה

והוינן בה [ר׳ יוחנן] אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מדלענין טומאה מנא הוי לענין שבת נמי מנא הוי אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא והתנן חלצה של שמאל בימין חליצתה כשרה ואלא אליבא דרבי יהודה מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא אבל לא לחליצה דמנא הוא

אימר דאמרי׳ חלצה של שמאל בימין חליצת׳ כשרה היכא דלמילתי׳ מנא הוא הכא למילתיה לאו מנא הוא דהא אמר ר׳ יהודה נפסקה החיצונה טהור אלמא לאו מנא הוא לעולם אליבא דר׳ יהודה אימא וכן לחליצה והא קמשמע לן דכי אמרינן חלצה של שמאל בשל ימין חליצתה כשרה היכא

דף קיב עמוד ב

דלמילתיה מנא הוא אבל הכא למילתיה לאו מנא הוא

ומי א״ר יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס (נפסקה שניה ותיקנה טהור מלטמא מדרס אבל טמא מגע מדרס) מאי לאו לא שנא פנימית ולא שנא חיצונה

לא פנימית דוקא אבל חיצונה מאי טהור אי הכי אדתני נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ניפלוג בדידה בד״א שנפסקה פנימית אבל חיצונה טהור אמר רב יצחק בן יוסף תהא משנתנו בסנדל שיש לו ארבע אזנים וארבע תרסיותים שלא לשבור דבריו של ר׳ יוחנן

כי אתא רבין אמר רב חנן בר אבא אמר רב הלכה כרבי יהודה ורבי יוחנן אמר אין הלכה כר׳ יהודה ומי א״ר יוחנן הכי והא מדמתרץ ר׳ יוחנן אליבא דר׳ יהודה ש״מ כר׳ יהודה סבירא ליה אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן

תנן התם כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים בעי (רבי) חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רימון מהו

אמר ליה ר׳ יוחנן רבי שנית לנו סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ואמרינן לך מאי שנא ראשונה דהא קיימא שניה שניה נמי מתקנה ראשונה

ואמרת לן עליה פנים חדשות באו לכאן הכא נמי פנים חדשות באו לכאן

קרי עליה לית דין בר אינש איכא דאמרי כגון דין בר אינש אמר ר׳ זירא אמר רבא בר זימונא אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של ר׳ חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא כשאר חמורים:

ונודות יין ושמן: פשיטא לא צריכא דאית ליה תרתי אוני מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטל לה קמ״ל:

קדירה של בשר: פשיטא לא צריכא דאית לה שלאכא מהו דתימא בטולי מבטל לה קמ״ל:

רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרה כו׳: פשיטא לא צריכא דאית לה תרתי איסרי מהו דתימא

דף קיג עמוד א

חדא מינייהו בטולי מבטיל קמ״ל אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בן יעקב א״ל אביי הלכה מכלל דפליגי אמר ליה מאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא:

מתני׳ קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו:

גמ׳ חבל דמאי אי לימא חבל דעלמא רבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא אלא חבל דגרדי למימרא דרבנן סברי גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא ורבי יהודה סבר לא גזרינן

ורמינהו חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו ורבי יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו

קשיא דר׳ יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן

דרבנן אדרבנן לא קשיא חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלפא דר׳ יהודה אדרבי יהודה לא קשיא התם לא משום דמיחלפא עניבה בקשירה אלא עניבה גופה קשירה היא

א״ר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר רב מביא אדם חבל מתוך ביתו וקושרו בפרה ובאיבוס איתיביה רבי אחא אריכא דהוא רבי אחא בר פפא לרבי אבא חבל שבאיבוס קושרו בפרה ושבפרה קושרו באיבוס ובלבד שלא יביא חבל מתוך ביתו ויקשור בפרה ובאיבוס התם חבל דעלמא הכא חבל דגרדי

אמר רב יהודה אמר שמואל כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת בעו מיניה מרב יהודה כובד העליון וכובד התחתון מהו אין ולאו ורפיא בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת אפילו כובד העליון וכובד התחתון אבל לא את העמודים

א״ל רבא לרב נחמן מאי שנא עמודים דלא אילימא דקעביד גומות גומות ממילא קא הויין דתנן הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם מקצת עליו מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת

בשדה לא אתי לאשוויי גומות הכא בבית אתי לאשוויי גומות בעא מיניה ר׳ יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כלי קיואי כגון כובד העליון וכובד התחתון מהו לטלטלן בשבת אמר ליה אין מטלטלין מה טעם לפי שאין ניטלין:

מתני׳ מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת וחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה״כ בשבת ר״ע אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת:

גמ׳ אמרי דבי רבי ינאי לא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישנים לא וחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבועים לא ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא

תנא של בית רבן גמליאל לא היו מקפלים כלי לבן שלהן מפני שהיה להן להחליף אמר רב הונא אם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו מתקיף לה רב ספרא והא מיתחזי כרמות רוחא כיון דכל יומא לא קעביד והאידנא הוא דקא עביד לא מיתחזי כרמות רוחא

(ישעיהו נח, יג) וכבדתו מעשות דרכיך וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי מעשות דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול ממצוא חפצך חפציך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר דבר

דף קיג עמוד ב

שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול דבור אסור הרהור מותר בשלמא כולהו לחיי אלא שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול מאי היא כי הא דאמר רב הונא אמר רב ואמרי ליה אמר ר׳ אבא אמר רב הונא היה מהלך בשבת ופגע באמת המים אם יכול להניח את רגלו ראשונה קודם שתעקר שניה מותר ואם לאו אסור

מתקיף לה רבא היכי ליעביד ליקף קמפיש בהילוכא ליעבר זימנין דמיתווסן מאני מיא ואתי לידי סחיטה אלא בהא כיון דלא אפשר שפיר דמי אלא כדבעא מיניה ר׳ מר׳ ישמעאל בר׳ יוסי מהו לפסוע פסיעה גסה בשבת א״ל וכי בחול מי הותרה שאני אומר פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ומהדר ליה בקידושא דבי שמשי

בעא מיניה ר׳ מר׳ ישמעאל בר׳ יוסי מהו לאכול אדמה בשבת א״ל וכי בחול מי הותרה שאני אומר אף בחול אסור מפני שהוא מלקה אמר ר׳ אמי כל האוכל מעפרה של בבל כאילו אוכל מבשר אבותיו וי״א כאילו אוכל שקצים ורמשים דכתיב (בראשית ז, כג) וימח את כל היקום וגו׳

אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער שכל מתי מבול ננערו לשם א״ר יוחנן למה נקרא שמה מצולה שכל מתי מבול נצטללו לשם [וי״א כאילו אוכל] שקצים ורמשים והא ודאי איתמחויי איתמחו אמרי כיון דמלקי גזרו ביה רבנן דהא ההוא גברא דאכל גרגישתא ואכל תחלי וקדחו ליה תחליה בלביה ומית

(רות ג, ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך א״ר אלעזר אלו בגדים של שבת (משלי ט, ט) תן לחכם ויחכם עוד אמר רבי אלעזר זו רות המואביה ושמואל הרמתי

רות דאילו נעמי קאמרה לה ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך וירדת הגורן ואילו בדידה כתיב ותרד הגורן והדר ותעש ככל אשר צותה חמותה שמואל דאילו עלי קאמר ליה (שמואל א ג, ט) שכב והיה אם יקרא אליך ואמרת דבר ה׳ כי שומע עבדך ואילו בדידי׳ כתיב ביה ויבא ה׳ ויתיצב ויקרא כפעם בפעם שמואל שמואל ויאמר שמואל דבר כי שומע עבדך ולא אמר דבר ה׳

(רות ב, ג) ותלך ותבא ותלקט בשדה אמר רבי אלעזר שהלכה ובאת הלכה ובאת עד שמצאה בני אדם המהוגנין לילך עמהם (רות ב, ה) ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת וכי דרכו של בועז לשאול בנערה אמר ר׳ אלעזר דבר חכמה ראה בה שני שבלין לקטה שלשה שבלין אינה לקטה

במתניתא תנא דבר צניעות ראה בה עומדות מעומד נופלות מיושב (רות ב, ח) וכה תדבקין עם נערותי וכי דרכו של בועז לדבק עם הנשים א״ר אלעזר כיון דחזא (רות א, יד) ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה אמר שרי לאידבוקי בה

(רות ב, יד) ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום א״ר אלעזר רמז רמז לה עתידה מלכות בית דוד לצאת ממך דכתיב ביה הלום שנאמר (שמואל ב ז, יח) ויבא המלך דוד וישב לפני ה׳ ויאמר מי אנכי אדני ה׳ ומי ביתי כי הביאתני עד הלום (רות ב, יד) וטבלת פתך בחומץ א״ר אלעזר מכאן שהחומץ יפה לשרב

ר׳ שמואל בר נחמני אמר רמז רמז לה עתיד בן לצאת ממך שמעשיו קשין כחומץ ומנו מנשה (רות ב, יד) ותשב מצד הקוצרים א״ר אלעזר מצד הקוצרים ולא בתוך הקוצרים רמז רמז לה שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק

(רות ב, יד) ויצבט לה קלי ותאכל אמר רבי אלעזר ותאכל בימי דוד ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה ואיכא דאמרי ותאכל בימי דוד ובימי שלמה ותשבע בימי חזקיה ותותר בימי רבי דאמר מר אהוריריה דרבי הוה עתיר משבור מלכא במתניתא תנא ותאכל בעולם הזה ותשבע לימות המשיח ותותר לעתיד לבא:

(ישעיהו י, טז) ותחת כבודו יקד יקוד כיקוד אש א״ר יוחנן ותחת כבודו ולא כבודו ממש ר׳ יוחנן לטעמיה דר׳ יוחנן קרי למאניה מכבדותי

ר״א אומר ותחת כבודו תחת כבודו ממש ר׳ שמואל בר נחמני אמר תחת כבודו כשריפת בני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים

א״ר אחא בר אבא אמר רבי יוחנן

דף קיד עמוד א

מניין לשנוי בגדים מן התורה שנא׳ (ויקרא ו, ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גנאי הוא לת״ח שיצא במנעלים המטולאים לשוק והא רבי אחא בר חנינא נפיק אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בטלאי על גב טלאי

ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר (משלי ח, לו) כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משניאי רבינא אמר רבד איתמר ולא פליגי הא בגלימא הא בלבושא

ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן מאי דכתיב (ישעיהו כ, ג) כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף ערום בבגדים בלואים ויחף במנעלים המטולאים

תנן התם רבב על המרדע חוצץ רשב״ג אומר עד כאיסר האיטלקי ועל הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל אף מצד אחד חוצץ

בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מר׳ חנינא מרדעת מצד אחד או משני צדדין אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן רבי יוסי אומר של בנאין מצד אחד ושל בור משני צדדין ולא תהא מרדעת חשובה מבגדו של עם הארץ

מאי בנאין אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כל ימיהן ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות העין זה המקפיד על חלוקו להופכו ואמר רבי יוחנן איזהו ת״ח שממנין אותו פרנס על הציבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפי׳ במסכת כלה

ואמר רבי יוחנן איזהו ת״ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים והנ״מ למיטרח בריפתיה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה למאי נפקא מינה למנוייה פרנס על הציבור אי בחדא מסכתא באתריה אי בכוליה תנויה בריש מתיבתא

ר׳ שמעון ב״ל אמר אלו כלים האוליירין הבאין ממדינת הים למימרא דחיורי נינהו והאמר להו רבי ינאי לבניו בני אל תקברוני לא בכלים ולבנים ולא בכלים שחורים לבנים שמא לא אזכה ואהיה כחתן בין אבלים שחורים שמא אזכה ואהיה כאבל בין חתנים אלא בכלים האוליירין הבאין ממדינת הים אלמא סומקי נינהו לא קשיא הא בגלימי הא בלבושי:

ר׳ ישמעאל אומר מקפלין כו׳: ת״ר (במדבר כח, י) עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף של יוה״כ בשבת ת״ל בשבתו דברי רבי ישמעאל

ר׳ עקיבא אומר עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבים ביו״ט יכול אף ביוה״כ ת״ל בשבתו

כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל נדרים ונדבות קריבין ביו״ט וכי איצטריך קרא ליוה״כ לדברי ר״ע נדרים ונדבות אין קרבין ביו״ט וכי איצטריך קרא למישרא בי״ט אמר ר׳ זירא

דף קיד עמוד ב

כי הוינא בבבל הוה אמרי הא דתניא יוה״כ שחל להיות ע״ש לא היו תוקעין ובמוצאי שבת לא היו מבדילין דברי הכל היא כי סליקנא להתם אשכחיתיה ליהודה בריה דרבי שמעון בן פזי דיתיב וקאמר ר׳ עקיבא היא דאי רבי ישמעאל כיון דאמר חלבי שבת קריבין ביום הכיפורים ליתקע כי היכי דליהוי ידעי דחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים ואמינא ליה אנא כהנים זריזין הן

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי מי אמרינן כהנים זריזין הן והתנן שלש להבטיל את העם ממלאכה שלש להבדיל בין קודש לחול כדאמר אביי לשאר עמא דבירושלים הכא נמי לשאר עמא דבירושלים

וליתקע כי היכי דלידעי דשרי בקניבת ירק מן המנחה ולמעלה אמר רב יוסף לפי שאין דוחין שבות להתיר

ורב שישא בריה דרב אידי אמר שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו

ושבות קרובה התירו והתנן יום טוב שחל להיות ערב שבת תוקעין ולא מבדילין מוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין ואמאי ליתקע כי היכי דלידעי דשרי בשחיטה לאלתר אלא מחוורתא כדרב יוסף

אמר רבי זירא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רב הונא יוה״כ שחל להיות בשבת אסור בקניבת ירק אמר רב מנא תנא מנין ליוה״כ שחל להיות בשבת שאסור בקניבת ירק ת״ל (שמות טז, כג) שבתון שבות למאי אילימא למלאכה והכתיב (שמות כ, ט) לא תעשה כל מלאכה אלא לאו אקניבת ירק ש״מ

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יוה״כ שחל להיות בשבת מותר בקניבת ירק מיתיבי מנין ליוה״כ שחל להיות בשבת שאסור בקניבת ירק ת״ל שבתון שבות למאי אילימא למלאכה והכתיב לא תעשה כל מלאכה אלא לאו בקניבת ירק לא לעולם למלאכה ולעבור עליה בעשה ול״ת

תניא כוותיה דרבי יוחנן יוה״כ שחל להיות בשבת

דף קטו עמוד א

מותר בקניבת ירק (ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יום כיפורים שחל להיות בחול) מפצעין באגוזים ומפרכסין ברימונים מן המנחה ולמעלה מפני עגמת נפש דבי רב יהודה מקנבי כרבא דבי רבה גרדי קארי כיון דחזא דהוו קא מחרפי אמר להו אתא איגרתא ממערבא משמיה דר׳ יוחנן דאסיר:

הדרן עלך ואלו קשרים

מתני׳ כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה בין שקורין בהן ובין שאין קורין בהן אע״פ שכתובים בכל לשון טעונים גניזה ומפני מה אין קורין בהם מפני ביטול בית המדרש:

גמ׳ איתמר היו כתובים תרגום או בכל לשון רב הונא אמר אין מצילין אותן מפני הדליקה ורב חסדא אמר מצילין אותן מפני הדליקה אליבא דמאן דאמר ניתנו לקרות בהן דכולי עלמא לא פליגי דמצילין כי פליגי אליבא דמאן דאמר לא ניתנו לקרות בהן רב הונא אמר אין מצילין דהא לא ניתנו לקרות בהן רב חסדא אמר מצילין משום בזיון כתבי הקדש תנן כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה בין שקורין בהן בין שאין קורין בהן אע״פ שכתובין בכל לשון מאי לאו שקורין בהן נביאים ושאין קורין בהן כתובים אע״פ שכתובין בכל לשון דלא ניתנו לקרות בהן וקתני מצילין ותיובתא דרב הונא

אמר לך רב הונא ותסברא אימא סיפא טעונין גניזה השתא אצולי מצילינן גניזה מיבעי אלא רב הונא מתרץ לטעמיה ורב חסדא מתרץ לטעמיה רב הונא מתרץ לטעמיה בין שקורין בהם נביאים ובין שאין קורין בהם כתובים במה דברים אמורים שכתובין בלשון הקדש אבל בכל לשון אין מצילין ואפילו הכי גניזה בעו רב חסדא מתרץ לטעמיה בין שקורין בהן נביאים ובין שאין קורין בהן כתובים אע״פ שכתובין בכל לשון נמי מצילין והכי קאמר ומקק שלהן טעונין גניזה

מיתיבי היו כתובים תרגום וכל לשון מצילין אותן מפני הדליקה תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא האי תנא סבר ניתנו לקרות בהן ת״ש היו כתובין גיפטית מדית עיברית עילמית יוונית אע״פ שלא ניתנו לקרות בהן מצילין אותן מפני הדליקה תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא תנאי היא דתניא היו כתובין תרגום ובכל לשון מצילין אותן מפני הדליקה ר׳ יוסי אומר אין מצילין אותן מפני הדליקה

אמר ר׳ יוסי מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל בריבי לטבריא ומצאו שהי׳ יושב על שלחנו של (יוחנן הנזוף) ובידו ספר איוב תרגום והוא קורא בו אמר לו זכור אני ברבן גמליאל אבי אביך שהיה עומד ע״ג מעלה בהר הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי שקעהו תחת הנדבך אף הוא צוה עליו וגנזו ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר עריבה של טיט כפו עליו אמר רבי שתי תשובות בדבר חדא וכי טיט בהר הבית מנין ועוד וכי מותר לאבדן ביד אלא מניחן במקום התורפה והן מרקיבין מאליהן מאן תנאי

דף קטו עמוד ב

אילימא תנא קמא דרבי יוסי ודילמא בהא קמיפלגי מר סבר ניתנו לקרות בהן ומר סבר לא ניתנו לקרות בהן אלא רבי יוסי ותנא דגיפטית

ת״ר הברכות והקמיעין אע״פ שיש בהן אותיות של שם ומעניינות הרבה שבתורה אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפים במקומן [הן ואזכרותיהן] מכאן אמרו כותבי ברכות כשורפי תורה מעשה באחד שהיה כותב בצידן באו והודיעו את רבי ישמעאל והלך רבי ישמעאל לבודקו כשהיה עולה בסולם הרגיש בו נטל טומוס של ברכות ושקען בספל של מים ובלשון הזה אמר לו רבי ישמעאל גדול עונש האחרון מן הראשון

בעא מיניה ריש גלותא מרבה בר רב הונא היו כתובין בסם ובסיקרא בקומוס ובקנקנתום בלשון הקדש מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין תיבעי למ״ד מצילין תיבעי למ״ד אין מצילין תיבעי למ״ד אין מצילין הני מילי היכא דכתיבי תרגום ובכל לשון אבל הכא דכתיבי בלשון הקדש מצילין או דילמא אפי׳ למ״ד מצילין ה״מ היכא דכתיבי בדיו דמיקיים אבל הכא כיון דלא מיקיים לא א״ל אין מצילין והא רב המנונא תנא מצילין א״ל אי תניא תניא מאי תניא אמר רב אשי כדתניא אין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבים בכל לשון ומגילה עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובדיו

בעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן ס״ת שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין אותה מפני הדליקה או אין מצילין א״ל ותיבעי לך פרשת ויהי בנסוע הארון גופה היכא דחסר פרשת ויהי בנסוע לא קמיבעיא לי דכיון דאית ביה הזכרות אע״ג דלית ביה שמונים וחמש אותיות מצילין כי קא מיבעיא לי ס״ת שאין בו ללקט מאי א״ל אין מצילין

איתיביה תרגום שכתבו מקרא ומקרא שכתבו תרגום וכתב עברית מצילין מפני הדליקה ואצ״ל תרגום שבעזרא ושבדניאל ושבתורה תרגום שבתורה מאי ניהו (בראשית לא, מז) יגר שהדותא ואף על גב דלית בה שמונים וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים

איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפוזרות רב הונא אמר מכונסות רב חסדא אמר אפילו מפוזרות מיתיבי ס״ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין תיובתא דרב הונא תרגמה רב חסדא אליבא דרב הונא בתיבות

ת״ר (במדבר י, לה) ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב״ה סימניות מלמעלה ולמטה לומר

דף קטז עמוד א

שאין זה מקומה ר׳ אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו

כמאן אזלא הא דא״ר שמואל בר נחמן א״ר יונתן (משלי ט, א) חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורה כמאן כר׳

מאן תנא דפליג עליה דר׳ רשב״ג הוא דתניא רשב״ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה פורענות שנייה מאי היא (במדבר יא, א) ויהי העם כמתאוננים פורענות ראשונה (במדבר י, לג) ויסעו מהר ה׳ וא״ר חמא בר׳ חנינא שסרו מאחרי ה׳ והיכן מקומה אמר רב אשי בדגלים

איבעיא להו הגליונין של ס״ת מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין אותן מפני הדליקה ת״ש ס״ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין ואמאי תיפוק ליה משום גיליון דידיה בלה שאני

ת״ש ס״ת שנמחק אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין ואמאי תיפוק ליה משום גיליון דידיה מקום הכתב לא קמיבעיא לי דכי קדוש אגב כתב הוא דקדוש אזל כתב אזלא לה קדושתיה כי קמיבעיא לי של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר ותיפוק ליה משום ההוא דגייז ושדי

ת״ש הגליונין של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר מטמאין את הידים דילמא אגב ס״ת שאני

ת״ש הגליונין וספרי מינין אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפין במקומן הן ואזכרותיהן מאי לאו גליונין דספר תורה לא גליונין דספרי מינין השתא ספרי מינין גופייהו אין מצילין גליונין מבעיא הכי קאמר וספרי מינין הרי הן כגליונים

גופא הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותם מפני הדליקה רבי יוסי אומר בחול קודר את האזכרות שבהן וגונזן והשאר שורפן א״ר טרפון אקפח את בני שאם יבאו לידי שאני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן שאפי׳ אדם רודף אחריו להורגו ונחש רץ להכישו נכנס לבית ע״ז ואין נכנס לבתיהן של אלו שהללו מכירין וכופרין והללו אין מכירין וכופרין ועליהן הכתוב אומר (ישעיהו נז, ח) [ו] אחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך

א״ר ישמעאל ק״ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים על אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד (תהלים קלט, כא) הלא משנאיך ה׳ אשנא ובתקוממיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי וכשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מדבר המאבדן

בעי מיניה יוסף בר חנין מר׳ אבהו הני ספרי דבי אבידן מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין אין ולאו ורפיא בידיה רב לא אזיל לבי אבידן וכ״ש לבי נצרפי שמואל לבי נצרפי לא אזיל לבי אבידן אזיל אמרו ליה לרבא מ״ט לא אתית לבי אבידן אמר להו דיקלא פלניא איכא באורחא וקשי לי ניעקריה דוכתיה קשי לי מר בר יוסף אמר אנא מינייהו אנא ולא מסתפינא מינייהו זימנא חדא אזיל בעו לסכוניה [הוספה מחסרונות הש״ס: רבי מאיר הוה קרי ליה און גליון רבי יוחנן הוה קרי ליה עון גליון.]

אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי הוה ההוא פילוסופא בשבבותיה

דף קטז עמוד ב

דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא בעו לאחוכי ביה אעיילא ליה שרגא דדהבא ואזול לקמיה אמרה ליה בעינא דניפלגי לי בנכסי דבי נשי אמר להו פלוגו א״ל כתיב לן במקום ברא ברתא לא תירות א״ל מן יומא דגליתון מארעכון איתנטלית אורייתא דמשה ואיתיהיבת ספרא אחריתי וכתיב ביה ברא וברתא כחדא ירתון

למחר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא אמר להו שפילית לסיפיה דספרא וכתב ביה אנא לא למיפחת מן אורייתא דמשה אתיתי [ולא] לאוספי על אורייתא דמשה אתיתי וכתיב ביה במקום ברא ברתא לא תירות אמרה ליה נהור נהוריך כשרגא א״ל רבן גמליאל אתא חמרא ובטש לשרגא:

ומפני מה אין קורין כו׳: אמר רב לא שנו אלא בזמן בית המדרש אבל שלא בזמן בהמ״ד קורין ושמואל אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש אין קורין איני והא נהרדעא אתריה דשמואל הוה ובנהרדעא פסקי סידרא בכתובים במנחתא דשבתא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא במקום בהמ״ד אבל שלא במקום בהמ״ד קורין ושמואל אמר

בין במקום בהמ״ד בין שלא במקום בהמ״ד בזמן בהמ״ד אין קורין שלא בזמן בית המדרש קורין ואזדא שמואל לטעמיה דבנהרדעא פסקי סידרא דכתובים במנחתא דשבתא

רב אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא ושמואל כרבי נחמיה דתניא אע״פ שאמרו כתבי הקדש אין קורין בהן אבל שונין בהן ודורשין בהן נצרך לפסוק מביא ורואה בו א״ר נחמיה מפני מה אמרו כתבי הקדש אין קורין בהן כדי שיאמרו בכתבי הקדש אין קורין וכ״ש בשטרי הדיוטות:

מתני׳ מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ואע״פ שיש בתוכן מעות ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש בן בתירא אומר אף למפולש:

גמ׳ ת״ר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיטין את הפסח עד החזה דברי רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה וחכ״א מפשיטין את כולו בשלמא לרבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה דהא איתעביד ליה צורך גבוה אלא לרבנן מ״ט אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן דאמר קרא (משלי טז, ד) כל פעל ה׳ למענהו והכא מאי למענהו איכא רב יוסף אמר שלא יסריח רבא אמר שלא יהו קדשי שמים מוטלין כנבלה

מאי בינייהו איכא בינייהו דמנח אפתורא דדהבא אי נמי יומא דאסתנא ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה האי פעל ה׳ למענהו מאי עביד ליה שלא יוציא את האימורין קודם הפשטת העור מ״ט אמר רב הונא בריה דרב נתן משום נימין

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מאי אהדרו ליה חברייא לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק הספר עם הספר לא נפשיט את הפסח מעורו מי דמי התם טלטול הכא מלאכה אמר רב אשי בתרתי פליגי פליגי בטלטול ופליגי במלאכה והכי קאמרי ליה אם מצילין תיק הספר עם הספר לא נטלטל עור אגב בשר

דף קיז עמוד א

מי דמי התם נעשה בסיס לדבר המותר הכא נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע״פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר הכא כולו נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה לא נטלטל עור אגב בשר

והיא גופה מנלן אילימא דמדהיכא דאית ביה לא שדי להו איתויי נמי מייתינן מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה הכא אדהכא והכי לישדינן אלא אמר מר בר רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקא קשיא לך הכא טלטול והכא מלאכה כגון דלא קבעי ליה לעור

והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות דשקיל ליה בברזי:

ולהיכן מצילין אותן וכו׳: היכי דמי מפולש היכי דמי שאינו מפולש אמר רב חסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג׳ מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן הכשר מבוי ב״ש אומרים לחי וקורה וב״ה אומרים או לחי או קורה ר׳ אליעזר אומר שני לחיים

א״ל רבה ג׳ מחיצות ולחי אחד מפולש קרית ליה ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא אמר רבה שתי מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש שתי מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש

ותרוייהו אליבא דרבי יהודה דתניא יתר על כן אמר ר׳ יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי ר״ה עושה לחי מיכן ולחי מיכן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה״ר בכך

א״ל אביי לדידך נמי לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין

דף קיז עמוד ב

אלא אמר רב אשי שלש מחיצות ולחי אחד זה מבוי שאינו מפולש ג׳ מחיצות בלא לחי זהו מבוי המפולש ואפילו לרבי אליעזר דאמר בעינן לחיים הני מילי לאוכלין ומשקין אבל לספר תורה בחד לחי סגי:

מתני׳ מצילין מזון ג׳ סעודות הראוי לאדם הראוי לבהמה לבהמה כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג׳ סעודות בשחרית מצילין מזון ב׳ סעודות במנחה מזון סעודה אחת ר׳ יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות:

גמ׳ מכדי בהיתרא קטרח נציל טפי אמר רבא מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי א״ל אביי אלא הא דתניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף התם מאי גזירה איכא ה״נ גזירה שמא יביא כלי דרך רה״ר

גופא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף נזדמן לו אורחין מביא כלי אחר וקולט כלי אחר ומצרף ולא יקלוט ואחר כך יזמין אלא יזמין ואח״כ יקלוט ואין מערימין בכך משום רבי יוסי בר יהודה אמרו מערימין

לימא בפלוגתא דרבי אליעזר ור׳ יהושע קמיפלגי דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור רבי אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות רבי יהושע אומר מעלין את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

ממאי דילמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם דאפשר בפרנסה אבל הכא דלא אפשר לא ועד כאן לא קאמר רבי יהושע התם משום דאיכא צער בעלי חיים אבל הכא דליכא צער בעלי חיים לא

ת״ר הציל פת נקיה אין מציל פת הדראה פת הדראה מציל פת נקיה ומצילין מיום הכפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ואין צריך לומר משבת ליום טוב ולא משבת לשבת הבאה

ת״ר שכח פת בתנור וקידש עליו היום מצילין מזון שלש סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו לכם וכשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בסכין איני והא תנא דבי רבי ישמעאל (שמות כ, ט) לא תעשה כל מלאכה יצא תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה כמה דאפשר לשנויי משנינן

א״ר חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר אמר ר׳ אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה

אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי ובצע חדא אמר לקטו כתיב רבי זירא הוה בצע אכולה שירותיה אמר ליה רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא אמר ליה כיון דכל יומא לא עביד והאידנא הוא דקעביד לא מיחזי כרעבתנותא רבי אמי ורבי אסי כי מיקלע להו ריפתא דעירובא שרו עילויה אמרי הואיל ואיתעביד בה חדא מצוה ליתעביד בה מצוה אחרינא:

כיצד נפלה דליקה כו׳: ת״ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע א״ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (שמות טז, כה) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה׳ היום לא תמצאהו בשדה רבי חידקא סבר הני תלתא היום לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי דאורתא תנן נפלה דליקה בלילי שבת

דף קיח עמוד א

מצילין מזון ג׳ סעודות מאי לאו דלא אכל לא דאכל שחרית מצילין מזון שתי סעודות מאי לאו דלא אכל לא דאכל במנחה מצילין מזון סעודה אחת מאי לאו דלא אכל לא דאכל

והא מדקתני סיפא רבי יוסי אומר לעולם מצילין מזון ג׳ סעודות מכלל דתנא קמא ג׳ סבירא ליה אלא מחוורתא מתני׳ דלא כרבי חידקא

והא דתנן מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי מזון ארבע עשרה לא יטול מן הקופה מני לא רבנן ולא רבי חידקא אי רבנן חמסרי הויין אי רבי חידקא שית סרי הויין לעולם רבנן דאמרינן ליה מאי דבעית למיכל באפוקי שבתא אכליה בשבתא

לימא רבנן היא ולא ר׳ חידקא אפי׳ תימא ר׳ חידקא דאמרינן ליה מאי דבעית למיכל במעלי שבתא אכליה לאורתא וכולי יומא דמעלי שבתא בתעניתא מותבינן ליה אלא הא מני רבי עקיבא היא דאמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות

והא דתנן אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מד׳ סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה ואם שבת נותנין לו מזון ג׳ סעודות לימא רבנן היא ולא ר׳ חידקא לעולם ר׳ חידקא כגון דאיכא סעודה בהדיה דאמרינן ליה הא דאיכא בהדך אכליה וכי אזיל בריקן אזיל דמלווינן ליה סעודה בהדיה מאי פרנסת לינה אמר רב פפא פוריא ובי סדיא:

ת״ר קערות שאכל בהן ערבית מדיחן לאכול בהן שחרית שחרית מדיחן לאכול בהן בצהרים בצהרים מדיחן לאכול בהן במנחה מן המנחה ואילך שוב אינו מדיח אבל כוסות וקיתוניות וצלוחיות מדיח והולך כל היום כולו לפי שאין קבע לשתיה

א״ר שמעון בן פזי א״ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח כתיב הכא יום וכתיב התם (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום וגו׳ מדינה של גיהנם כתיב הכא יום וכתיב התם (צפניה א, טו) יום עברה היום ההוא ממלחמת גוג ומגוג כתיב הכא יום וכתיב התם (יחזקאל לח, יח) ביום בא גוג

א״ר יוחנן משום רבי יוסי כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (ישעיהו נח, יד) אז תתענג על ה׳ והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך

דף קיח עמוד ב

נחלת יעקב אביך וגו׳ לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג, יז) קום התהלך בארץ לארכה וגו׳ ולא כיצחק שכתוב בו (בראשית כו, ג) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל אלא כיעקב שכתוב בו (בראשית כח, יד) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה

ר״נ בר יצחק אמר ניצול משעבוד גליות כתיב הכא והרכבתיך על במתי ארץ וכתיב התם (דברים לג, כט) ואתה על במותימו תדרוך אמר רב יהודה אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר (תהלים לז, ד) והתענג על ה׳ ויתן לך משאלות לבך עונג זה איני יודע מהו כשהוא אומר וקראת לשבת עונג הוי אומר זה עונג שבת במה מענגו רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמי׳ דרב אמר בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומין רב חייא בר אשי אמר רב אפי׳ דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג מאי היא א״ר פפא כסא דהרסנא

אמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי׳ עובד ע״ז [כדור] אנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיהו נו, ב) אשרי אנוש יעשה זאת וגו׳ מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו

אמר רב יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון שנאמר (שמות טז, כז) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתיב בתריה ויבא עמלק אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנא׳ (ישעיהו נו, ד) כה אמר ה׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו׳

אמר ר׳ יוסי יהא חלקי מאוכלי שלש סעודות בשבת א״ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום איני והאמר מר הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף כי קאמרינן בפסוקי דזמרא

א״ר יוסי יהא חלקי ממתפללים עם דמדומי חמה א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן מצוה להתפלל עם דמדומי חמה א״ר זירא מאי קרא (תהלים עב, ה) ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים

וא״ר יוסי יהא חלקי ממתי בחולי מעיים דאמר מר רובן של צדיקים מתים בחולי מעיים וא״ר יוסי יהא חלקי ממתי בדרך מצוה וא״ר יוסי יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בצפורי וא״ר יוסי יהא חלקי ממושיבי בהמ״ד ולא ממעמידי בהמ״ד

וא״ר יוסי יהא חלקי מגבאי צדקה ולא ממחלקי צדקה וא״ר יוסי יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו אמר רב פפא לדידי חשדן ולא הוה בי

א״ר יוסי חמש בעילות בעלתי ונטעתי חמשה ארזים בישראל ומאן אינון ר׳ ישמעאל ברבי יוסי ור׳ אלעזר בר״י ור׳ חלפתא בר״י ור׳ אבטילס בר״י ורבי מנחם בר׳ יוסי והאיכא ורדימס היינו מנחם ואמאי קרי ליה ורדימס שפניו דומין לורד למימרא דרבי יוסי מצות עונה לא קיים אלא אימא חמש בעילות בעלתי ושניתי

אמר רבי יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי

אמר ר׳ יוסי מימי לא נסתכלתי במילה שלי איני והאמרו ליה לרבי מאי טעמא קראו לך רבינו הקדוש אמר להו מימי לא נסתכלתי במילה שלי ברבי מילתא אחריתי הוה ביה שלא הכניס ידו תחת אבנטו וא״ר יוסי מימי לא ראו קורות ביתי אימרי חלוקי

וא״ר יוסי מימי לא עברתי על דברי חברי יודע אני בעצמי שאיני כהן אם אומרים לי חבירי עלה לדוכן אני עולה וא״ר יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי

אמר רב נחמן) תיתי לי דקיימית ג׳ סעודות בשבת אמר רב יהודה תיתי לי דקיימית עיון תפלה אמר רב הונא בריה דרב יהושע תיתי לי דלא סגינא ד׳ אמות בגילוי הראש אמר רב ששת תיתי לי דקיימית מצות תפילין ואמר ר״נ תיתי לי דקיימית מצות ציצית

אמר ליה רב יוסף לרב יוסף בריה דרבה אבוך במאי זהיר טפי אמר ליה בציצית יומא חד הוה קא סליק בדרגא איפסיק ליה חוטא ולא נחית ואתא כמה דלא רמיה ואמר אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה

דף קיט עמוד א

עבידנא יומא טבא לרבנן אמר רבא תיתי לי דכי אתא צורבא מרבנן לקמאי לדינא לא מזיגנא רישי אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותי׳ אמר מר בר רב אשי פסילנא ליה לצורבא מרבנן לדינא מ״ט דחביב עלי כגופאי ואין אדם רואה חובה לעצמו

רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבת ואמר בואי כלה בואי כלה רבה בר רב הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן קריבו ליה תלת סאוי טחיי א״ל מי הוה ידעיתון דאתינא אמרו ליה מי עדיפת לן מינה

רבי אבא זבן בתליסר אסתירי פשיטי בישרא מתליסר טבחי ומשלים להו אצינורא דדשא ואמר להו אשור הייא אשור הייא ר׳ אבהו הוה יתיב אתכתקא דשינא ומושיף נורא רב ענן לביש גונדא דתנא דבי רבי ישמעאל בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו

רב ספרא מחריך רישא רבא מלח שיבוטא רב הונא מדליק שרגי רב פפא גדיל פתילתא רב חסדא פרים סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי ר׳ זירא מצתת צתותי רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר אילו מקלעין לי ר׳ אמי ור׳ אסי מי לא מכתיפנא קמייהו ואיכא דאמרי ר׳ אמי ורבי אסי מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי אמרי אילו איקלע לן רבי יוחנן מי לא מכתפינן קמיה

יוסף מוקיר שבי הוה ההוא נכרי בשבבותיה דהוה נפישי נכסיה טובא אמרי ליה כלדאי כולהו נכסי יוסף מוקר שבי אכיל להו אזל זבנינהו לכולהו ניכסי זבן בהו מרגניתא אותבה בסיניה בהדי דקא עבר מברא אפרחיה זיקא שדייה במיא בלעיה כוורא אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא אמרי מאן זבין כי השתא אמרי להו זילו אמטיוהו לגבי יוסף מוקר שבי דרגיל דזבין אמטיוה ניהליה זבניה קרעיה אשכח ביה מרגניתא זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא פגע ביה ההוא סבא אמר מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא

בעא מיניה רבי מר׳ ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא״י במה הן זוכין א״ל בשביל שמעשרין שנאמר (דברים יד, כב) עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר שבבבל במה הן זוכין א״ל בשביל שמכבדין את התורה

ושבשאר ארצות במה הן זוכין א״ל בשביל שמכבדין את השבת דאמר רבי חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים וכשמניחים אותו אומרים (תהלים כד, א) לה׳ הארץ ומלואה וגו׳ וכשמסלקין אותו אומרים (תהלים קטו, טז) השמים

שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת אמרתי לו [אשריך שזכית] וברוך המקום שזיכך לכך

א״ל קיסר לרבי יהושע בן חנניא מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף אמר לו תבלין אחד יש לנו ושבת שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף אמר לו תן לנו הימנו אמר לו כל המשמר את השבת מועיל לו ושאינו משמר את השבת אינו מועיל לו

א״ל ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב (ישעיהו נח, יג) ולקדוש ה׳ מכובד א״ל זה יוה״כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה וכבדתו רב אמר להקדים ושמואל אמר לאחר אמרו ליה בני רב פפא בר אבא לרב פפא כגון אנן דשכיח לן בישרא וחמרא כל יומא במאי נישנייה אמר להו אי רגיליתו לאקדומי אחרוה אי רגיליתו לאחרוה אקדמוה רב ששת בקיטא מותיב להו לרבנן היכא דמטיא שימשא בסיתוא מותיב להו לרבנן היכא דמטיא טולא כי היכי דליקומו הייא ר׳ זירא

דף קיט עמוד ב

מהדר אזוזי זוזי דרבנן א״ל במטותא מינייכו לא תחללוניה

אמר רבא ואיתימא ר׳ יהושע בן לוי אפי׳ יחיד המתפלל בע״ש צריך לומר ויכולו דאמר רב המנונא כל המתפלל בע״ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב״ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר (תהלים לג, ו) בדבר ה׳ שמים נעשו

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בע״ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו (ישעיהו ו, ז) וסר עונך וחטאתך תכופר תניא ר׳ יוסי בר יהודה אומר שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בע״ש מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו ואם לאו מלאך רע אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו

אמר ר׳ אלעזר לעולם יסדר אדם שלחנו בע״ש אע״פ שאינו צריך אלא לכזית ואמר ר׳ חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אע״פ שאינו צריך אלא לכזית חמין במוצאי שבת מלוגמא פת חמה במוצאי שבת מלוגמא ר׳ אבהו הוה עבדין ליה באפוקי שבתא עיגלא תילתא הוה אכיל מיניה כולייתא כי גדל אבימי בריה א״ל למה לך לאפסודי כולי האי נשבוק כולייתא ממעלי שבתא שבקוהו ואתא אריא אכליה

אריב״ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר (שופטים ה, ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה׳ מ״ט בפרוע פרעות משום דברכו ה׳ רבי חייא בר אבא א״ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו כתיב הכא בפרוע פרעות וכתיב התם (שמות לב, כה) כי פרוע הוא אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג״ע שנאמר (ישעיהו כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן מאי אמן א״ר חנינא אל מלך נאמן

א״ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (ירמיהו יז, כז) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו׳ והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה מאי ולא תכבה אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר (יחזקאל כב, כו) ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם

אמר ר׳ אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק״ש שחרית וערבית שנאמר (ישעיהו ה, יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו׳ וכתיב (ישעיהו ה, יב) והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה׳ לא יביטו וכתיב (ישעיהו ה, יג) לכן גלה עמי מבלי דעת

אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר (ירמיהו ו, יא) שפוך על עולל בחוץ וגו׳ מה טעם שפוך משום דעולל בחוץ אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר (ירמיהו ו, טו) הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו׳ אמר ר׳ יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול שנאמר (ישעיהו כד, ב) והיה כעם ככהן וכתיב בתריה הבוק תבוק הארץ

אמר רב עמרם בריה דר״ש בר אבא א״ר שמעון בר אבא א״ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר (איכה א, ו) היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה א״ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת״ח שנאמר (דברי הימים ב לו, טז) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה׳ בעמו עד [ל] אין מרפא מאי עד לאין מרפא אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת״ח אין לו רפואה למכתו

אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (דברי הימים א טז, כב) אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת״ח אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן א״ל רב פפא לאביי דידי ודידך מאי א״ל אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא ואמר ריש לקיש משום ר״י נשיאה אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי׳ לבנין בית המקדש ואמר ר״ל לר״י נשיאה כך מקובלני מאבותי ואמרי לה מאבותיך כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה רבינא אמר מחרימין אותה

ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר (ירמיהו ה, א) שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה איני והאמר רב קטינא אפי׳ בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר (ישעיהו ג, ו) כי יתפש איש באחיו בית אביו (לאמר) שמלה לכה קצין תהיה לנו דברים שבני אדם מתכסין בהן כשמלה ישנן בידיך והמכשלה הזאת תחת ידך

דף קכ עמוד א

דברים שאין בני אדם עומדין עליהם אלא אם כן נכשלים בהן ישנן תחת ידיך קצין תהיה לנו (ישעיהו ג, ז) ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חובש וגו׳ אין ישא אלא לשון שבועה וכן הוא אומר לא תשא את שם ה׳ לא אהיה חובש לא אהיה מחובשי עצמן בבית המדרש ובביתי אין לחם ואין שמלה שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא גמרא וממאי דילמא שאני התם דאי אמר להו גמירנא אמרו ליה אימא לן הוה ליה למימר גמר ושכח מאי לא אהיה חובש כלל לא קשיא כאן בדברי תורה כאן במשא ומתן:

מתני׳ מצילין סל מלא ככרות אע״פ שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פיקחין עושין עמו חשבון אחר השבת

להיכן מצילין אותן לחצר המעורבת בן בתירה אומר אף לשאינה מעורבת ולשם מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף ר׳ יוסי אומר י״ח כלים וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי:

גמ׳ והא תנא ליה. ריש ג׳ סעודות ותו לא אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל בא להציל מציל את כולן בא לקפל אינו מקפל אלא מזון ג׳ סעודות ר׳ אבא בר זבדא אמר רב אידי ואידי בבא לקפל ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת בעי רב הונא בריה דרב יהושע פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל והניח מאי כבא להציל דמי או כבא לקפל דמי

מדאמר רבא אטעיה רב שיזבי לרב חסדא ודרש ובלבד שלא יביא כלי שהוא מחזיק יותר מג׳ סעודות ש״מ כבא להציל דמי ושפיר דמי א״ל רב נחמן בר יצחק לרבא מאי טעותא אמר ליה דקתני ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף כלי אחר הוא דלא אבל בההוא מנא כמה דבעי מציל:

ועיגול של דבילה כו׳: חשבון מאי עבידתיה מהפקירא קזכו אמר רב חסדא מדת חסידות שנו כאן אמר רבא חסידי אגרא דשבתא שקלי אלא אמר רבא הכא בירא שמים עסקינן ולא ניחא ליה דליתהני מאחרים ובחנם נמי לא ניחא ליה דליטרח והכי קאמר ואם היו פיקחין דידעי דכה״ג לאו שכר שבת הוא עושין עמו חשבון לאחר השבת:

ולהיכן מצילין כו׳: מ״ש הכא דקתני לכם ומ״ש הכא דקתני עמי אמרי גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזו אלא מזון ג׳ סעודות אבל גבי לבושים קתני עמי משום דקחזי ליה לכולי יומא:

ת״ר לובש מוציא ופושט וחוזר ולובש ומוציא ופושט ואפילו כל היום כולו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר שמנה עשר כלים ואלו הם שמנה עשר כלים מקטורן אונקלי ופונדא קלבוס של פשתן וחלוק ואפיליות ומעפורת ושני ספרקין ושני מנעלים ושני אנפילאות וב׳ פרגד וחגור שבמתניו וכובע שבראשו וסודר שבצווארו:

מתני׳ ר׳ שמעון בן ננס אומר פורסין עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרך ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב טלית שאחז בה האור מצד אחד נותנין עליה מים מצד אחר ואם כבתה כבתה מיתיבי טלית שאחז בה האור מצד אחד פושטה ומתכסה בה ואם כבתה כבתה וכן ספר תורה שאחז בו האור פושטו וקורא בו ואם כבה כבה

דף קכ עמוד ב

הוא דאמר כר׳ שמעון בן ננס

אימר דאמר רבי שמעון בן ננס מפני שהוא מחרך גרם כיבוי מי אמר אין מדקתני סיפא רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים שאינן יכולים לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה מכלל דתנא קמא שרי

ת״ר נר שעל גבי טבלא מנער את הטבלא והיא נופלת ואם כבתה כבתה אמרי דבי רבי ינאי לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור

תנא נר שאחורי הדלת פותח ונועל כדרכו ואם כבתה כבתה לייט עלה רב אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי טעמא לייט עלה רב אילימא משום דרב סבר לה כרבי יהודה ותנא קתני לה כר׳ שמעון משום דרב סבר לה כר׳ יהודה כל דתני כר׳ שמעון מילט לייט ליה

אמר ליה בהא אפילו ר׳ שמעון מודה דהא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות

אמר רב יהודה פותח אדם דלת כנגד מדורה בשבת לייט עלה אביי במאי עסקינן אילימא ברוח מצויה מאי טעמיה דמאן דאסר אי ברוח שאינה מצויה מאי טעמא דמאן דשרי לעולם ברוח מצוייה מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן:

עושין מחיצה כו׳: למימרא דרבנן סברי גרם כבוי מותר ור׳ יוסי סבר גרם כבוי אסור והא איפכא שמעינן להו דתניא עושין מחיצה בכלים ריקנין ובמלאין שאין דרכן להשתבר ואלו מלאין שאין דרכן להשתבר כלי מתכות רבי יוסי אומר אף כלי כפר שיחין וכלי כפר חנניה אין דרכן להשתבר וכי תימא איפוך מתני׳ ורבי יוסי דברייתא לדבריהם קאמר ומי מצית אפכת לה והאמר רבה בר תחליפא משמיה דרב מאן תנא גרם כבוי אסור ר׳ יוסי

אלא לעולם לא תיפוך ובברייתא כולה ר׳ יוסי היא וחסורי מחסרא והכי קתני עושין מחיצה בכלים ריקנין ובמלאים שאין דרכן להשתבר ואלו הן כלים שאין דרכן להשתבר כלי מתכות וכלי כפר שיחין וכלי כפר חנניה נמי אין דרכן להשתבר שר׳ יוסי אומר אף כלי כפר שיחין וכלי כפר חנניה אין דרכן להשתבר

ורמי דרבנן אדרבנן ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתניא הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו הרי זה לא ירחוץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל רבי יוסי אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף

שאני התם דאמר קרא (דברים יב, ג) ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה׳ אלהיכם עשייה הוא דאסור גרמא שרי

אי הכי הכא נמי כתיב (שמות כ, ג) לא תעשה [כל] מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא שרי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי

אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן ומה התם דאדם בהול על ממונו שרי הכא לא כל שכן

ותסברא האי גמי היכי דמי אי דמיהדק קא הוי חציצה אי לא מיהדק עיילי ביה מיא חציצה תיפוק ליה משום דיו בלחה דתניא הדם והדיו הדבש והחלב יבשין חוצצין לחים אין חוצצין מכל מקום קשיא

אלא אמר רבא בר רב שילא היינו טעמייהו דרבנן דקסברי אסור לעמוד בפני השם ערום מכלל דר״י סבר מותר לעמוד בפני השם ערום דמנח ידיה עילויה

לרבנן נמי דמנח ידיה עילויה זימנין דמשתלי ושקיל ליה לר׳ יוסי נמי זימנין דמשתלי ושקיל ליה אלא אי דאיכא גמי ה״נ הב״ע לאהדורי אגמי רבנן סברי

דף קכא עמוד א

טבילה בזמנה לאו מצוה ומהדרינן ור׳ יוסי סבר טבילה בזמנה מצוה ולא מהדרינן

וסבר ר׳ יוסי טבילה בזמנה מצוה והתניא הזב והזבה המצורע והמצורעת בועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה בעל קרי טובל והולך כל היום כולו ר׳ יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול ההיא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא דאמר דייה טבילה באחרונה:

מתני׳ נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שביתתו עליהן אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששביתתו עליהן:

גמ׳ א״ר אמי בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד נימא מסייע ליה נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שביתתו עליהן כבה הוא דלא אמרינן ליה הא כל המכבה אינו מפסיד אמרינן ליה אימא סיפא אל תכבה לא אמרינן ליה וכל המכבה אינו מפסיד נמי לא אמרינן ליה אלא מהא ליכא למשמע מינה

ת״ר מעשה ונפלה דליקה בחצירו של יוסף בן סימאי בשיחין ובאו אנשי גיסטרא של ציפורי לכבות מפני שאפטרופוס של מלך היה ולא הניחן מפני כבוד השבת ונעשה לו נס וירדו גשמים וכיבו לערב שיגר לכל אחד מהן שתי סלעין ולאפרכוס שבהן חמשים וכששמעו חכמים בדבר אמרו לא היה צריך לכך שהרי שנינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה:

אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששביתתו עליהן: שמעת מינה קטן אוכל נבלות ב״ד מצווין עליו להפרישו אמר רבי יוחנן בקטן העושה לדעת אביו דכוותה גבי נכרי דקא עביד לדעתיה דישראל מי שרי נכרי לדעתיה דנפשיה עביד:

מתני׳ כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחוז בקורה ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא תישך א״ר יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חוששני לו מחטאת:

גמ׳ רב יהודה ורב ירמיה בר אבא ורב חנן בר רבא איקלעו לבי אבין דמן נשיקיא לרב יהודה ורב ירמיה בר אבא

דף קכא עמוד ב

אייתו להו פורייתא לרב חנן בר רבא לא אייתו ליה אשכחיה מתני ליה לבריה ועל צואה של קטן מפני קטן א״ל אבין שטיא מתני שטותא לבניה והלא היא עצמה מוכנת לכלבים וכ״ת דלא חזיא ליה מאתמול והתניא נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם

ואלא היכי אתנייה אימא על צואה של תרנגולים מפני קטן

ותיפוק ליה דהוי גרף של רעי וכ״ת גרף של רעי אגב מנא אין איהו גופיה לא והא ההוא עכבר דאישתכח באיספרמקי דרב אשי ואמר להו נקוטו בצוציתיה ואפקוה באשפה וקטן באשפה מאי בעי ליה בחצר חצר נמי גרף של רעי הוא באשפה שבחצר:

ועל עקרב שלא תישך: א״ר יהושע בן לוי כל המזיקין נהרגין בשבת מתיב רב יוסף חמשה נהרגין בשבת ואלו הן זבוב שבארץ מצרים וצירעה שבנינוה ועקרב שבחדייב ונחש שבא״י וכלב שוטה בכל מקום מני אילימא ר׳ יהודה הא אמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה אלא לאו ר״ש והני הוא דשרי אחריני לא

אמר ר׳ ירמיה ומאן נימא לן דהא מתרצתא היא דילמא משבשתא היא אמר רב יוסף אנא מתנינא לה ואותיבנא לה ואנא מתריצנא לה ברצו אחריו ודברי הכל

תני תנא קמיה דרבא בר רב הונא ההורג נחשים ועקרבים בשבת אין רוח חסידים נוחה הימנו א״ל ואותן חסידים אין רוח חכמים נוחה מהם ופליגא דרב הונא דרב הונא חזייה לההוא גברא דקא קטיל זיבורא א״ל שלימתינהו לכולהו

ת״ר נזדמנו לו נחשים ועקרבים הרגן בידוע שנזדמנו לו להורגן לא הרגן בידוע שנזדמנו להורגו ונעשה לו נס מן השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א״ר יוחנן בנישופין בו

א״ר אבא בר כהנא פעם אחת נפל אחד בבהמ״ד ועמד ניותי אחד והרגו אמר רבי פגע בו כיוצא בו

איבעיא להו פגע בו כיוצא בו דשפיר עביד או לא ת״ש דר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא ור׳ זירא הוו יתבי אקילעא דבי ר׳ ינאי נפק מילתא מבינייהו בעו מיניה מר׳ ינאי מהו להרוג נחשים ועקרבים בשבת אמר להו צירעה אני הורג נחש ועקרב לא כ״ש דילמא לפי תומו דאמר רב יהודה רוק דורסו לפי תומו ואמר רב ששת נחש דורסו לפי תומו ואמר רב קטינא עקרב דורסו לפי תומו

אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי ביה דבי ריש גלותא זוזי אייתיוהו קא מצערא ליה הוה שדי רוקא אמר להו ריש גלותא אייתו מאנא סחיפו עלויה אמר להו לא צריכתו הכי א״ר יהודה רוק דורסו לפי תומו אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוהו

אמר ר׳ אבא בר כהנא א״ר חנינא פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת א״ל ר׳ זירא בניטלין בידו אחת או בשתי ידים

דף קכב עמוד א

א״ל כאותן של בית אביך

ואמר ר׳ אבא בר כהנא אמר ר׳ חנינא קרונות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת א״ל ר׳ זירא בניטלין באדם אחד או בשני בני אדם א״ל כאותן של בית אביך

ואמר ר׳ אבא בר כהנא התיר להם ר׳ חנינא לבית רבי לשתות יין בקרונות של נכרי בחותם אחד ולא ידענא אי משום דסבר לה כר׳ אליעזר אי משום אימתא דבי נשיאה:

מתני׳ נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור עשה נכרי כבש לירד בו יורד אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה ועשה נכרי כבש לירד בו וירדו בו ר״ג וזקנים:

גמ׳ וצריכא דאי אשמעינן נר משום דנר לאחד נר למאה אבל מים ליגזר דילמא אתי לאפושי בשביל ישראל וכבש ל״ל מעשה דרבן גמליאל וזקנים קמ״ל

ת״ר נכרי שליקט עשבים מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור בד״א שאין מכירו אבל מכירו אסור

איני והאמר רב הונא אמר רבי חנינא מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים בשבת אבל לא על גבי מוקצה בשבת דקאים לה באפה ואזלא היא ואכלה

אמר מר בד״א שאין מכירו אבל מכירו אסור הא רבן גמליאל מכירו הוה אמר אביי שלא בפניו הוה רבא אמר אפי׳ תימא בפניו נר לאחד נר למאה

מיתיבי אמר להן רבן גמליאל הואיל ושלא בפנינו עשאו נרד בו אימא הואיל ועשאו נרד בו

תא שמע עיר שישראל ונכרים דרין בתוכה והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר לרחוץ בה מיד אם רוב ישראל ימתין בכדי שיחמו חמין התם כי מחממי אדעתא דרובא מחממי

תא שמע נר הדלוק במסיבה אם רוב נכרים מותר להשתמש לאורה אם רוב ישראל אסור מחצה על מחצה אסור התם נמי כי מדלקי

דף קכב עמוד ב

אדעתא דרובא מדלקי

שמואל איקלע לבי אבין תורן אתא ההוא נכרי אדליק שרגא אהדרינהו שמואל לאפיה כיון דחזא דאייתי שטר וקא קרי אמר אדעתא דנפשיה הוא דאדליק אהדרינהו איהו לאפיה גבי שרגא:

מתני׳ כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע״פ שנתפרקו (בשבת) שאינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן מן המוכן

נוטל אדם קורנס לפצע בו את האגוזין קרדום לחתוך בו את הדבילה מגירה לגור בה את הגבינה מגריפה לגרוף בה את הגרוגרות

את הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן את הכוש ואת הכרכר לתחוב בו מחט של יד ליטול בו את הקוץ ושל סקאים לפתוח בו את הדלת

גמ׳ כל הכלים ניטלין ואע״פ שנתפרקו בשבת ולא מיבעיא בחול

אדרבה בשבת מוכנין על גבי אביהן בחול אין מוכנין על גבי אביהן

אמר אביי הכי קאמר כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע״פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת

ת״ר דלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל נוטלין אבל לא מחזירין ושל לול של תרנגולים לא נוטלין ולא מחזירין

בשלמא של לול של תרנגולים קסבר כיון דמחברי בארעא יש בנין בקרקע יש סתירה בקרקע אלא של שידה ושל תיבה ושל מגדל מאי קסבר

אי קסבר יש בנין בכלים יש סתירה בכלים ואי אין סתירה בכלים אין בנין בכלים

אמר אביי לעולם קסבר יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים ושניטלו קאמר

א״ל רבא [שתי תשובות בדבר] חדא דנוטלין קתני ועוד מאי אבל לא מחזירין אלא אמר רבא קסבר אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים וגזירה שמא יתקע:

נוטל אדם קורנס כו׳: אמר רב יהודה קורנס של אגוזין לפצע בו את האגוזין אבל של נפחין לא

קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור

א״ל רבה אלא מעתה סיפא דקתני ואת הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן רחת ומלגז מי מייחדי ליה לקטן אלא אמר רבה קורנס של נפחין לפצע בו האגוזין

קסבר

דף קכג עמוד א

דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר

איתיביה אביי לרבה מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה

א״ל הא מני ר׳ נחמיה היא דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו

איתיביה (ב״ש אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר וב״ה מתירין) ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו

סבר לשנויי ליה כר׳ נחמיה כיון דשמעה להא דאמר רב חיננא בר שלמיא משמיה דרב הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי דכיון דקפיד עלייהו מייחד להו מקום ה״נ מייחד להו מקום

איתמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן קורנס של זהבים שנינו רב שמן בר אבא אמר קורנס של בשמים שנינו

מאן דאמר דבשמים כ״ש דזהבים מאן דאמר של זהבים אבל דבשמים קפיד עלייהו:

ואת הכוש ואת הכרכר כו׳: ת״ר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה מותר לטלטלה ואם לאו אסור לטלטלה

ר״א בן תדאי אומר תוחבין בכוש או בכרכר והן מנערות מאיליהם אמר רב נחמן הלכה כר״א בן תדאי

למימרא דסבר רב נחמן טלטול מן הצד לא שמיה טלטול והאמר רב נחמן האי פוגלא מלמעל׳ למטה שרי ממטה למעלה אסיר הדר ביה רב נחמן מההיא:

מחט של יד ליטול בה כו׳: שלח ליה רבא בריה דרבה לרב יוסף ילמדנו רבינו מחט שניטל חררה או עוקצה מהו

א״ל תניתוה מחט של יד ליטול בה את הקוץ וכי מה איכפת ליה לקוץ בין נקובה לבין שאינה נקובה

איתיביה מחט שניטל חררה או עוקצה טהורה

אמר אביי טומאה אשבת קרמית טומאה כלי מעשה בעינן לענין שבת מידי דחזי בעינן והא נמי חזיא למשקלא בה קוץ

אמר רבא מאן דקמותיב שפיר קמותיב מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא

מיתיבי מחט בין נקובה בין שאינה נקובה מותר לטלטלה בשבת ולא אמרו נקובה אלא לענין טומאה בלבד

תרגמא אביי אליבא דרבא בגולמי עסקינן זימנין דמימלך עלייהו ומשוי להו מנא אבל היכא דניטל חררה או עוקצה אדם זורקה לבין גרוטאות

אסובי ינוקא רב נחמן אסיר ורב ששת שרי אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתנן אין עושין

דף קכג עמוד ב

אפיקטויזין בשבת ורב ששת התם לאו אורחיה הכא אורחיה

אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ ורב נחמן התם פקיד הכא לא פקיד:

מתני׳ קנה של זיתים אם יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם לאו אין מקבל טומאה בין כך ובין כך ניטל בשבת:

גמ׳ אמאי פשוטי כלי עץ הוא ופשוטי כלי עץ אינן מקבלין טומאה מ״ט דומיא דשק בעינן תנא משמיה דר׳ נחמיה בשעה שמהפך בזיתים הופכו ורואה בו:

מתני׳ ר׳ יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה:

גמ׳ אמר ר״נ האי אוכלא דקצרי כיתד של מחרישה דמיא

אמר אביי חרבא דאושכפי וסכינא דאשכבתא וחצינא דנגרי כיתד של מחרישה דמי

ת״ר בראשונה היו אומרים שלשה כלים ניטלין בשבת מקצוע של דבילה וזוהמא ליסטרן של קדרה וסכין קטנה שעל גבי שלחן התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן מסר הגדול ויתד של מחרישה

מאי התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו

אמר אביי התירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא ועדיין בידו אחת אין בשתי ידיו לא עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת ואפי׳ בשתי ידים

א״ל רבא מכדי התירו קתני מה לי לצורך גופו מה לי לצורך מקומו אלא אמר רבא התירו דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו ובין לצורך מקומו וחזרו והתירו מחמה לצל וחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא ועדיין באדם אחד אין בשני בני אדם לא עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת אפילו בשני בני אדם

איתיביה אביי מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה הכא במאי עסקינן מחמה לצל איתיביה ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו הכא נמי מחמה לצל

אמר ר׳ חנינא) בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו דכתיב (נחמיה יג, טו) בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת ומביאים הערימות

אמר ר׳ אלעזר קנין ומקלות גלוסטרא ומדוכה כולן קודם התרת כלים נשנו

קנין דתנן לא סידור הקנין ולא נטילתן דוחה את השבת

מקלות דתנן מקלות דקין חלקין היו שם ומניחו על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט (אמר) רבי אלעזר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח

דף קכד עמוד א

ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט

גלוסטרא דתנן נגר שיש בראשו גלוסטרא ר׳ יהושע אומר שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת ר׳ טרפון אומר הרי הוא ככל הכלים ומיטלטל בחצר

מדוכה הא דאמרן אמר רבה ממאי דילמא לעולם אימא לך לאחר התרת כלים נשנו קנים טעמא מאי משום איעפושי בהאי פורתא לא מיעפש מקלות אפשר כר׳ אלעזר

גלוסטרא כדרבי ינאי דאמר רבי ינאי בחצר שאינה מעורבת עסקינן רבי יהושע סבר תוך הפתח כלפנים דמי וקמטלטל מנא דבתים בחצר ור׳ טרפון סבר תוך הפתח כלחוץ דמי ומנא דחצר בחצר קא מטלטל

מדוכה ר׳ נחמיה היא:

מתני׳ כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך ר׳ נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך:

גמ׳ מאי לצורך ומאי שלא לצורך

אמר רבה לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו אין לצורך מקומו לא אמר ליה רבא לצורך מקומו שלא לצורך קרית ליה

אלא אמר רבא לצורך דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו שלא לצורך ואפ׳ מחמה לצל ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא

יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא ויתבי וקאמרי לרבה אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן אמר להו רב ספרא מידי דהוה אגרף של רעי

אמר ליה אביי לרבה למר אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן להו אמר ליה רב ספרא חברין תרגמה מידי דהוה אגרף של רעי

איתיביה אביי לרבא מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה הכא במאי עסקינן מחמה לצל איתיביה ושוין שאם קיצב עליו בשר שאסור לטלטלו הכא נמי מחמה לצל

והא דתנן אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן בדלת והא בקעת דביום טוב דבר שמלאכתו להיתר הוא אלמא דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אסור התם מאי טעמא כיון דבשבת דבר שמלאכתו לאיסור הוא גזירה יו״ט אטו שבת

וכי תימא שבת גופיה תישתרי דהא דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו שרי הני מילי היכא דאיכא תורת כלי עליו היכא דליכא תורת כלי עליו לא

ומי גזרינן והתנן משילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת

ומי לא גזרינן והתנן אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד

אמר רב יוסף לא קשיא הא ר׳ אליעזר הא רבי יהושע דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר׳ אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות ר׳ יהושע אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר׳ אליעזר התם אלא דאפשר לפרנסה אבל היכא דלא אפשר לפרנסה לא

אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דאפשר בהערמה אבל היכא דלא אפשר בהערמה לא

אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל דתנן בית שמאי אומרים

דף קכד עמוד ב

אין מוציאין את הקטן ואת הלולב ואת ספר תורה לרה״ר ובית הלל מתירין

אימר דשמעת להו לבית שמאי הוצאה טלטול מי שמעת להו וטלטול גופיה לאו משום הוצאה היא

ואף רב סבר לה להא דרבא דאמר רב מר שלא יגנב זהו טלטול שלא לצורך ואסור טעמא שלא יגנב אבל לצורך גופו ולצורך מקומו מותר

איני והא רב כהנא איקלע לבי רב ואמר אייתו ליה שותא לכהנא ליתיב עליה לאו למימרא דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא

הכי אמר להו שקולו שותא מקמי כהנא ואי בעית אימא התם מחמה לצל הוה

רב מרי בר רחל הוה ליה ההיא בי סדיותא בשמשא אתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו לטלטולינהו אמר ליה שרי אית לי אחרינא חזו לאורחין אית לי נמי לאורחים אמר ליה גלית אדעתיך דכרבה סבירא לך לכולי עלמא שרי לדידך אסיר

אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי אמר רב מכבדות של מילתא מותר לטלטלן בשבת אבל של תמרה לא

רבי אלעזר אומר אף של תמרה במאי עסקינן אילימא לצורך גופו ולצורך מקומו בהא לימא רב של תמרה לא והא רב כרבא סבירא ליה אלא מחמה לצל בהא לימא ר׳ אלעזר אף של תמרה לעולם מחמה לצל אימא וכן אמר רבי אלעזר:

מתני׳ כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין עמהן ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה

שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך

רבי יהודה אומר בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו מערב שבת דמר סבר מעין מלאכתן אין מעין מלאכה אחרת לא ומר סבר אפילו מעין מלאכה אחרת

אבל נשברו בשבת דברי הכל מותרין הואיל ומוכנין על גבי אביהן מותר

מותיב רב זוטראי מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים

דנשברו אימת אילימא דנשברו מערב יום טוב עצים בעלמא נינהו אלא לאו ביום טוב וקתני מסיקין בכלים ואין מסיקים בשברי כלים

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו בשבת דמר סבר מוכן הוא ומר סבר נולד הוא אבל מערב שבת דברי הכל מותרין הואיל והוכנו למלאכה מבעוד יום

תני חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ותניא אידך כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים ותניא אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים

הא רבי יהודה הא רבי שמעון הא רבי נחמיה

אמר רב נחמן הני ליבני דאישתיור מבניינא שרי לטלטולינהו דחזו למיזגא עלייהו שרגינהו ודאי אקצינהו

אמר רב נחמן אמר שמואל חרס קטנה מותר לטלטל בחצר אבל בכרמלית לא ורב נחמן דידיה אמר אפילו בכרמלית אבל ברה״ר לא ורבא אמר אפילו ברה״ר

ואזדא רבא לטעמיה דרבא הוה קאזיל בריתקא דמחוזא אתווסאי מסאניה טינא אתא שמעיה שקל חספא וקא מכפר ליה רמו ביה רבנן קלא אמר לא מיסתייא דלא גמירי מיגמר נמי מגמרי אילו בחצר הואי מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא הכא נמי חזיא לדידי

אמר רב יהודה אמר שמואל מגופת חבית שנכתתה מותר לטלטל בשבת תניא נמי הכי מגופה שנכתתה היא ושבריה מותר לטלטלה בשבת ולא יספות ממנה שבר לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה ואם זרקה באשפה אסור

מתקיף לה רב פפא אלא מעתה זריק ליה לגלימיה ה״נ דאסור אלא אמר רב פפא

דף קכה עמוד א

אם זרקה מבעוד יום לאשפה אסורה

אמר בר המדורי אמר שמואל קרומיות של מחצלת מותר לטלטלם בשבת מ״ט אמר רבא בר המדורי אסברא לי מחצלת גופא למאי חזיא לכסויי ביה עפרא הני נמי חזיין לכסויי בהו טינופת

א״ר זירא אמר רב שירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת אמר אביי במטלניות שאין בהן ג׳ על ג׳ דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים:

ת״ר שברי תנור ישן הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר אין ניטלין העיד ר׳ יוסי משום ר״א בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל כיסויו שאינו צריך בית יד

במאי קמיפלגי אמר אביי בעושין מעין מלאכה ואין עושין מעין מלאכתן קמיפלגי ואזדא ר׳ יהודה לטעמיה ור״מ לטעמיה

מתקיף לה רבא אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בשברי כלים בעלמא

אלא אמר רבא בשברי דהאי תנור קמיפלגי דתנן נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן רבי יהודה אומר אם מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה טמא ואם לאו טהור וחכמים אומרים הואיל והוסק מ״מ טמא

ובמאי קמיפלגי בהאי קרא (ויקרא יא, לה) תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם רבי יהודה סבר מחוסר נתיצה טמא שאין מחוסר נתיצה טהור ורבנן סברי טמאים יהיו לכם מ״מ

ורבנן נמי הכתיב יותץ ההוא לאידך גיסא דסלקא דעתך אמינא כיון דחבריה בארעא כגופא דארעא דמי קמ״ל

ואידך נמי הכתיב טמאים יהיו לכם ההיא כדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת בהיסק ראשון אבל בהיסק שני אפילו תלוי בצואר גמל

אמר עולא והיסק ראשון לרבנן אפילו תלוי בצואר גמל

מתקיף לה רב אשי אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בתנור גופה השתא תנור גופה לרבי יהודה לא הוי מנא שבריו מיבעיא

אלא אמר רב אשי לעולם כדאמרן מעיקרא ובעושה מעשה טפקא ורבי מאיר לדבריו דרבי יהודה קאמר לדידי אפילו בעושין מעין מלאכה אלא לדידך אודי לי מיהא דכהאי גוונא מלאכתו הוא

ורבי יהודה לא דמי התם הסקו מבפנים הכא הסקו מבחוץ התם מעומד הכא לאו מעומד:

העיד ר׳ יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל כיסויו שאינו צריך בית יד: אמר רבינא כמאן מטלטלינן האידנא כיסוי דתנורי דמתא מחסיא דאין להם בית אחיזה כמאן כר״א בן יעקב

מתני׳ האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה

דף קכה עמוד ב

זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת

פקק החלון ר״א אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ״א בין כך ובין כך פוקקין בו:

גמ׳ תנן התם אבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת אמר רבה א״ר אמי א״ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור ורב יוסף א״ר אסי א״ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה כיסוי להחבית

אמר רבה מותבינן אשמעתין האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ולא היא התם כיון דהדקה שויא דופן

אמר רב יוסף ומותבינן אשמעתין אם לאו אין ממלאין בה ולא היא התם כיון דלא הדקה בטולי בטלה

במאי קמיפלגי מר סבר בעינן מעשה ומר סבר לא בעינן מעשה

ואזדו לטעמייהו דכי אתא רב דימי א״ר חנינא ואמרי לה א״ר זירא א״ר חנינא פעם אחת הלך רבי למקום אחד ומצא נדבך של אבנים ואמר לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר ולא הצריכן רבי למעשה

ור׳ יוחנן אמר הצריכן רבי למעשה מאי אמר להו רבי אמי אמר צאו ולמדום אמר להו רבי אסי אמר צאו ושפשפום אמר להו

איתמר ר׳ יוסי בן שאול אמר סואר של קורות הוה ור׳ יוחנן בן שאול אמר גשוש של ספינה הוה מ״ד גשוש כ״ש סואר ומ״ד סואר אבל גשוש קפיד עליה:

זמורה שהיא קשורה כו׳: קשורה אין לא קשורה לא לימא מתניתין דלא כרשב״ג

דתניא חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשור רבן שמעון בן גמליאל אומר אין צריך לקשור

אמר רב ששת אפי׳ תימא רשב״ג הכא במאי עסקינן במחוברת באביה אי הכי קא משתמש במחובר לקרקע למטה מג׳ רב אשי אמר אפי׳ תימא בתלושה גזירה שמא יקטום:

פקק החלון כו׳: אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו״ט וא״צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר״א אומר אין מוסיפין ביו״ט וא״צ לומר בשבת וחכ״א מוסיפין בשבת וא״צ לומר ביו״ט:

וחכ״א בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך אמר ר׳ אבא אמר רב כהנא

דף קכו עמוד א

בין קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן

א״ל ר׳ ירמיה ולימא מר בין תלוי ובין שאינו תלוי והוא שקשור דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן כמחלוקת כאן כך מחלוקת בנגר הנגרר דתנן נגר הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה והמונח כאן וכאן אסור ר׳ יהודה אומר המונח במקדש והנגרר במדינה

ותניא איזהו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה כל שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ ר׳ יהודה אומר זה אף במדינה מותר אלא איזהו שבמדינה אסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית

ואמר רבי יהושע בר אבא משמיה דעולא מאן תנא נגר הנגרר ר״א היא

א״ל אנא דאמרי כי האי תנא דתניא קנה שהתקינו בעה״ב להיות פותח ונועל בו בזמן שקשור ותלוי בפתח פותח ונועל בו אין קשור ותלוי אין פותח ונועל בו רשב״ג אומר מתוקן אע״פ שאינו קשור

אמר רב יהודה בר שילת אמר רב אסי א״ר יוחנן הלכה כרשב״ג

ומי אמר רבי יוחנן הכי והתנן כל כסויי הכלים

דף קכו עמוד ב

שיש להם בית אחיזה ניטלין בשבת ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן והוא שיש תורת כלי עליהן

וכי תימא הכא נמי דאיכא תורת כלי עליו ומי בעי רשב״ג תורת כלי עליו והתניא חריות של דקל שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשר רשב״ג אומר אין צריך לקשר

רבי יוחנן סבירא ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא

דרש רבי יצחק נפחא אפתחא דריש גלותא הלכה כרבי אליעזר מתיב רב עמרם ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת

א״ל [אביי] מאי דעתיך משום דקתני סתמא נגר הנגרר נמי סתמא היא ואפי׳ הכי מעשה רב:

מתני׳ (כל) כיסוי הכלים שיש להם בית אחיזה ניטלין בשבת א״ר יוסי בד״א בכיסוי קרקעות אבל בכיסוי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת:

גמ׳ אמר רב יהודה בר שילא א״ר אסי א״ר יוחנן והוא שיש תורת כלי עליהן דכ״ע כסוי קרקעות אם יש להן בית אחיזה אין אי לא לא כסוי הכלים אע״ג דאין להם בית אחיזה

כי פליגי בכלים דחברינהו בארעא מ״ס גזרינן ומ״ס לא גזרינן

לישנא אחרינא כי פליגי בכיסוי תנור מר מדמי ליה לכיסוי קרקע ומר מדמי ליה לכיסוי כלים:

הדרן עלך כל הכלים

מתני׳ **מפנין** אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בטול בהמ״ד אבל לא את האוצר

מפנין תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והתורמוס היבש מפני שהוא מאכל לעזים

אבל לא את הטבל ולא את מעשר [ראשון] שלא נטלה תרומתו ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו ולא את הלוף ולא את החרדל ר׳ שמעון בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא מאכל עורבין

חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן

גמ׳ השתא חמש מפנין ארבע מיבעיא

אמר רב חסדא ארבע מחמש (איכא דאמרי ארבע מאוצר קטן) וחמש מאוצר גדול

ומאי אבל לא את האוצר שלא יתחיל באוצר תחלה ומני רבי יהודה היא דאית ליה מוקצה

ושמואל אמר ארבע וחמש

דף קכז עמוד א

כדאמרי אינשי ואי בעי אפילו טובא נמי מפנין ומאי אבל לא את האוצר שלא יגמור כולו דילמא אתי לאשוויי גומות אבל אתחולי מתחיל ומני ר״ש היא דלית ליה מוקצה

ת״ר אין מתחילין באוצר תחילה אבל עושה בו שביל כדי שיכנס ויצא עושה בו שביל והא אמרת אין מתחילין הכי קאמר עושה בו שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו

תנו רבנן תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מע״ש מותר להסתפק ממנה בשבת ואם לאו אסור להסתפק ממנה בשבת דברי ר״ש ר׳ אחא מתיר כלפי לייא אלא אימא דברי ר׳ אחא ורבי שמעון מתיר

תנא כמה שיעור תבואה צבורה לתך בעא מיניה רב נחומי בר זכריה מאביי שיעור תבואה צבורה בכמה אמר ליה הרי אמרו שיעור תבואה צבורה לתך

איבעיא להו הני ארבע וחמש קופות דקאמר בארבע וחמש קופות אין טפי לא אלמא למעוטי בהילוכא עדיף או דילמא למעוטי משוי עדיף

ת״ש דתני חדא מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של כדי שמן ושל כדי יין ותניא אידך בעשר ובחמש עשרה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מעוטי בהילוכא עדיף ומר סבר מעוטי במשוי עדיף

לא דכ״ע מעוטי בהילוכא עדיף ומי סברת בעשר ובחמש עשרה אקופות קאי אכדין קאי ולא קשיא הא דמשתקלי חד חד בקופה והא דמישתקלי תרי תרי והא דמשתקלי תלתא תלתא ובדקורי דהרפניא

איבעיא להו הני ארבע וחמש דקאמר אע״ג דאית ליה אורחין טובא או דילמא הכל לפי האורחין ואת״ל הכל לפי האורחין חד גברא מפני לכולהו או דילמא גברא גברא מפני לנפשיה

ת״ש דאמר רבה אמר רבי חייא פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה מלאה עומרים ועימר רבי כל השדה כולה (שמע מינה הכל לפי האורחין)

ורב יוסף א״ר הושעיא פעם אחת הלך ר׳ חייא למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה מלאה עומרים ועימר ר׳ חייא כל השדה כולה שמע מינה הכל לפי האורחין

ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה

ת״ש ועימר רבי ולטעמיך רבי בדנפשיה עימר אלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה:

מפני האורחין וכו׳: א״ר יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב (בראשית יח, ג) ויאמר (ה׳) אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו׳ א״ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם מדת ב״ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ויאמר (ה׳) אם נא מצאתי וגו׳

אמר רב יהודה בר שילא א״ר אסי א״ר יוחנן ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את חברו לכף זכות

איני והא אנן) תנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו ות״ת כנגד כולם) [הני אין מידי אחרינא לא]

דף קכז עמוד ב

הני נמי (בגמילות חסדים שייכי ל״א הני) בהני שייכי

ת״ר הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעה״ב אחד בדרום שלש שנים ערב יוה״כ אמר לו תן לי שכרי ואלך ואזון את אשתי ובני אמר לו אין לי מעות אמר לו תן לי פירות אמר לו אין לי תן לי קרקע אין לי תן לי בהמה אין לי תן לי כרים וכסתות אין לי הפשיל כליו לאחוריו והלך לביתו בפחי נפש

לאחר הרגל נטל בעה״ב שכרו בידו ועמו משוי ג׳ חמורים אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים והלך לו לביתו אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו

אמר לו בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי אין לי מעות במה חשדתני אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך ולקחת בהן ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה במה חשדתני אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע במה חשדתני אמרתי שמא מוחכרת ביד אחרים היא ובשעה שאמרתי לך אין לי פירות במה חשדתני אמרתי שמא אינן מעושרות ובשעה שאמרתי לך אין לי כרים וכסתות במה חשדתני אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים

א״ל העבודה כך היה הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל חבירי בדרום התירו לי כל נדרי ואתה כשם שדנתני לזכות המקום ידין אותך לזכות

ת״ר מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת בת ישראל ולמלון השכיבה תחת מרגלותיו למחר ירד וטבל ושנה לתלמידיו

ואמר (להן) בשעה שהשכבתיה תחת מרגלותי במה חשדתוני אמרנו שמא יש בנו תלמיד שאינו בדוק לרבי

בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתוני אמרנו שמא מפני טורח הדרך אירע קרי לרבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לכף זכות המקום ידין אתכם לכף זכות

תנו רבנן פעם אחת הוצרך דבר אחד לתלמידי חכמים אצל מטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה אמרו מי ילך אמר להם ר׳ יהושע אני אלך

הלך רבי יהושע ותלמידיו כיון שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ארבע אמות ונכנס ונעל הדלת בפניהן אחר שיצא ירד וטבל ושנה לתלמידיו

ואמר (להן) בשעה שחלצתי תפילין במה חשדתוני אמרנו כסבור רבי לא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה

בשעה שנעלתי במה חשדתוני אמרנו שמא דבר מלכות יש בינו לבינה

בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתוני אמרנו שמא ניתזה צינורא מפיה על בגדיו של רבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לזכות המקום ידין אתכם לזכות:

מפנין תרומה טהורה וכו׳: פשיטא לא צריכא דמנחה ביד ישראל מהו דתימא כיון דלא חזיא ליה אסור קמ״ל כיון דחזיא לכהן שפיר דמי:

ודמאי (וכו׳): דמאי הא לא חזי ליה כיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה והוה עני וחזיא ליה השתא נמי חזי ליה דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא ב״ש אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי וב״ה אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי:

ומעשר ראשון שניטלה תרומתו וכו׳: פשיטא לא צריכא שהקדימו בשבולים ונטלה הימנו תרומת מעשר ולא נטלה הימנו תרומה גדולה

וכי הא) דא״ר אבהו אר״ל מעשר ראשון שהקדימו בשבולין פטור מתרומה גדולה שנא׳ (במדבר יח, כו) והרמותם ממנו תרומת ה׳ מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

א״ל רב פפא לאביי א״ה אפי׳ הקדימו בכרי נמי ליפטר א״ל עליך אמר קרא (במדבר יח, כט) מכל מתנותיכם תרימו וגו׳

ומה ראית האי אידגן והאי לא אידגן:

ומעשר שני וכו׳: פשיטא לא צריכא שנתן את הקרן ולא נתן את החומש הא קמ״ל דאין חומש מעכב:

והתורמס היבש כו׳: דווקא יבש אבל לח לא מ״ט כיון דמריר לא אכלה:

דף קכח עמוד א

אבל לא את הטבל וכו׳: פשיטא לא צריכא בטבל טבול מדרבנן שזרעו בעציץ שאינו נקוב:

ולא מעשר ראשון וכו׳: פשיטא לא צריכא שהקדימו בכרי שנטל ממנו מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ״ל כדשני ליה אביי:

ולא את מעשר שני וכו׳: פשיטא לא צריכא דנפדו ולא נפדו כהלכתן מעשר שפדאו על גבי אסימון דרחמנא אמר (דברים יד, כה) וצרת הכסף בידך דבר שיש בו צורה הקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו:

ולא את הלוף: ת״ר מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים רשב״ג אומר אף מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות

אמר ליה רבי נתן אלא מעתה חבילי זמורות יטלטלו מפני שהוא מאכל לפילין ורשב״ג נעמיות שכיחי פילין לא שכיחי

אמר אמימר והוא דאית ליה נעמיות אמר רב אשי לאמימר אלא דקאמר ליה ר׳ נתן לרשב״ג חבילי זמורות יטלטל מפני שהוא מאכל לפילין אי אית ליה פילין אמאי לא אלא ראוי ה״נ ראוי

אמר אביי רשב״ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים הם

רשב״ג הא דאמרן

ר׳ שמעון דתנן בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול ר״ש אומר כל ישראל בני מלכים הם

ר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא דתניא הרי שהיו נושין בו אלף מנה ולבוש איצטלא בת ק׳ מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו תנא משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא כל ישראל ראוין לאותה איצטלא:

חבילי קש וחבילי כו׳: תנו רבנן חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן רשב״ג אומר חבילין הניטלין ביד אחד מותר לטלטלן בשתי ידים אסור לטלטלן

חבילי סיאה אזוב וקורנית הכניסן לעצים אין מסתפק מהן בשבת למאכל בהמה מסתפק מהן בשבת

וקוטם ביד ואוכל ובלבד שלא יקטום בכלי ומולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים מולל בראשי אצבעותיו ואוכל ובלבד שלא ימלול בידו הרבה כדרך שהוא עושה בחול

וכן באמיתא וכן בפיגם וכן בשאר מיני תבלין מאי אמיתא ניניא סיאה אמר רב יהודה (סיאה) צתרי אזוב אברתא קורנית קורניתא שמה

והא ההוא דאמר להו מאן בעי קורניתא ואישתכח חשי אלא סיאה צתרי אזוב אברתא קורניתא חשי:

איתמר בשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר תפל רב הונא אמר מותר לטלטלו רב חסדא אמר אסור לטלטלו

רב הונא אמר מותר לטלטלו והא רב הונא תלמיד דרב הוה ורב כר׳ יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה

במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה במוקצה לטלטל סבר לה כרבי שמעון

רב חסדא אמר אסור לטלטלו והא רב יצחק בר אמי איקלע לבי רב חסדא וחזא ההוא בר אווזא דהוו קא מטלטלו ליה משמשא לטולא ואמר רב חסדא חסרון כיס קא חזינן הכא שאני בר אווזא דחזי לאומצא

ת״ר דג מליח מותר לטלטלו דג תפל אסור לטלטלו בשר בין תפל ובין מליח מותר לטלטלו (וסתמא כרבי שמעון)

תנו רבנן מטלטלין את העצמות מפני שהוא מאכל לכלבים

דף קכח עמוד ב

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול רשב״ג אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה:

מתני׳ כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס

מדדין עגלין וסייחין אשה מדדה את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה

מיתיבי בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות פרנסה אין כרים וכסתות לא

לא קשיא הא דאפשר בפרנסה הא דאי אפשר בפרנסה אפשר בפרנסה אין ואי לא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה

והא קא מבטל כלי מהיכנו סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן צער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן:

תרנגולת שברחה וכו׳: דוחין אין מדדין לא תנינא להא דת״ר מדדין בהמה חיה ועוף בחצר אבל לא את התרנגולת

תרנגולת מאי טעמא לא אמר אביי משום דמקפיא נפשה

תני חדא מדדין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל לא ברה״ר והאשה מדדה את בנה ברה״ר ואצ״ל בחצר ותניא אידך אין עוקרין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל דוחין בהן שיכנסו

הא גופא קשיא אמרת אין עוקרין אבל דדויי מדדינן הדר אמרת דוחין אין מדדין לא אמר אביי סיפא אתאן לתרנגולת

אמר אביי האי מאן דשחיט תרנגולת לכבשינהו לכרעיה בארעא אי נמי נידל להו מידל דדילמא מנח להו לטופריה בארעא ועקר להו לסימנים:

מתני׳ אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין את הטיבור רבי יוסי אומר אף חותכין וכל צרכי מילה עושין בשבת:

גמ׳ כיצד מסעדין רב יהודה אמר אוחז את הולד שלא יפול לארץ רב נחמן אמר דוחק בבשר כדי שיצא הולד

תניא כוותיה דרב יהודה כיצד מסעדין אוחזין את הולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו כדי שינק

אמר רשב״ג מרחמין היינו על בהמה טהורה ביו״ט היכי עביד אמר אביי מביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם כדי שתזכור צערה ותרחם עליו ומזלפין מי שליא על גבי ולד כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא טהורה אבל טמאה לא

מ״ט טמאה לא מרחקא ולדא ואי מרחקא ולדא לא מקרבא:

מילדין את האשה וכו׳: מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת לאתויי מאי

לאתויי הא דתנו רבנן אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכה לשמן חבירתה מביאה לה שמן ביד ואם אינו ספק ביד מביאה בשערה ואם אינו ספק בשערה מביאה לה בכלי

אמר מר אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר פשיטא לא צריכא בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קא משמע לן איתובי מיתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזיא חבירתא ועבדה לי:

אם היתה צריכה לשמן וכו׳: תיפוק ליה משום סחיטה

רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו אין סחיטה בשיער רב אשי אמר אפי׳ תימא יש סחיטה בשיער מביאה לה בכלי דרך שערה דכמה דאפשר לשנויי משנינן

אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני) בין לא אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת

נסתם הקבר בין אמרה

דף קכט עמוד א

צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת

רב אשי מתני הכי מר זוטרא מתני הכי אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני ובין אמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת נסתם הקבר אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת

א״ל רבינא למרימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא הלכתא כמאן א״ל הלכה כמר זוטרא ספק נפשות להקל

מאימתי פתיחת הקבר אמר אביי משעה שתשב על המשבר רב הונא בריה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה

עד מתי פתיחת הקבר אמר אביי שלשה ימים רבא אמר משמיה דרב יהודה שבעה ואמרי לה שלשים

אמרי נהרדעי חיה ג׳ ז׳ ול׳ ג׳ בין אמרה צריכה אני ובין אמרה לא צריכה אני מחללין עליה את השבת ז׳ אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת אמרה לא צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ל׳ אפי׳ אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין ע״י ארמאי

כדרב עולא בריה דרב עילאי דאמר כל צרכי חולה נעשין ע״י ארמאי בשבת וכדרב המנונא דאמר רב המנונא דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי ועושה

אמר רב יהודה אמר שמואל לחיה ל׳ יום למאי הלכתא אמרי נהרדעי לטבילה

אמר רבא לא אמרן אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה מחממה כי הא דברתיה דרב חסדא טבלה בגו תלתין יומין שלא בפני בעלה ואצטניאת ואמטוי לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא

אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורה לחיה בשבת (בימות הגשמים) סבור מינה לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אין בימות החמה לא (ולא היא ל״ש חיה ול״ש חולה ל״ש בימות הגשמים ול״ש בימות החמה מדאתמר) אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפי׳ בתקופת תמוז

שמואל צלחו ליה תכתקא דשאגא רב יהודה צלחו ליה פתורא דיונה לרבה צלחו ליה שרשיפא

וא״ל אביי לרבה והא קעבר מר משום (דברים כ, יט) בל תשחית א״ל בל תשחית דגופאי עדיף לי

אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה

מאי צרכי סעודה רב אמר בשר ושמואל אמר יין רב אמר בשר נפשא חלף נפשא ושמואל אמר יין סומקא חלף סומקא:

(סימן שנמסר)

שמואל ביומא דעבד מילתא עבדי ליה תבשילא דטחלי ר׳ יוחנן שתי עד דנפיק תיהיא מאוניה ורב נחמן שתי עד דקפי טחליה רב יוסף שתי עד דנפיק מריבדא דכוסילתא רבא מהדר אחמרא בר תלתא טרפי

אמר להו רב נחמן בר יצחק לרבנן במטותא מינייכו ביומא דהקזה אמרו לביתייכו נחמן אקלע לגבן

וכולהו אערומי אסירי בר מהאי ערמה דשרי מאן דעביד מילתא ולא אפשר ליה לישקול זוזא מכא וליזיל לשב חנותא עד דטעים שיעור רביעתא ואי לא ליכול שב תמרי אוכמתא ולישוף מישחא בצידעיה וניגני בשמשא

אבלט אשכחיה לשמואל דגני בשמשא א״ל חכימא דיהודאי בישא מי הוי טבא א״ל יומא דהקזה הוא

ולא היא אלא איכא יומא דמעלי בה שמשא בכוליה שתא יומא דנפלה ביה תקופת תמוז וסבר לא איגלי ליה:

(היקיל ברוח טעמא שהה סימן) רב ושמואל דאמרי תרוייהו כל המקיל בסעודת הקזת דם מקילין לו מזונותיו מן השמים ואומרים הוא על חייו לא חס אני אחוס עליו

רב ושמואל דאמרי תרוייהו האי מאן דעביד מילתא לא ליתיב היכא דכריך זיקא דילמא שפי ליה אומנא ומוקים ליה ארביעתא ואתי זיקא ושאיף מיניה ואתי לידי סכנה

שמואל הוה רגיל ועבד מילתא בביתא דשב לביניא ואריחא יומא חדא עבד וארגיש בנפשיה בדק וחסר חד אריחא

רב ושמואל דאמרי תרוייהו האי מאן דעביד מילתא ליטעום מידי והדר ליפוק דאי לא טעים מידי אי פגע בשכבא ירקא אפיה אי פגע במאן דקטל נפשא מית אי פגע

דף קכט עמוד ב

בדבר אחר קשה לדבר אחר

רב ושמואל דאמרי תרוייהו האי מאן דעביד מילתא לישהי פורתא והדר ליקום דאמר מר ה׳ דברים קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן אכל ועמד שתה ועמד ישן ועמד הקיז דם ועמד שימש מטתו ועמד

אמר שמואל פורסא דדמא כל תלתין יומין ובין הפרקים ימעט ובין הפרקים יחזור וימעט

ואמר שמואל פורסא דדמא חד בשבתא ארבעה ומעלי שבתא אבל שני וחמישי לא דאמר מר מי שיש לו זכות אבות יקיז דם בשני ובחמישי שב״ד של מעלה ושל מטה שוין כאחד

בתלתא בשבתא מאי טעמא לא משום דקיימא ליה מאדים בזווי מעלי שבתא נמי קיימא בזווי כיון דדשו ביה רבים (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה׳

אמר שמואל ד׳ דהוא ד׳ ד׳ דהוא ארביסר ד׳ דהוא עשרים וארבעה ד׳ דליכא ארבע בתריה סכנתא

ר״ח ושני לו חולשא שלישי לו סכנה מעלי יומא טבא חולשא מעלי יומא דעצרתא סכנתא וגזרו רבנן אכולהו מעלי יומא טבא משום יומא טבא דעצרת דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לבשרייהו ולדמייהו

אמר שמואל אכל חטה והקיז דם לא הקיז אלא לאותה חטה והנ״מ לרפואה אבל לאוקולי מיקיל

המקיז דם שתייה לאלתר אכילה עד חצי מיל

איבעיא להו שתייה לאלתר מעלי אבל בתר הכי קשי או דילמא לא קשי ולא מעלי תיקו

איבעיא להו אכילה עד חצי מיל הוא דקמעלי הא בתר הכי ומקמי הכי קשי או דילמא לא קשי ולא מעלי תיקו

מכריז רב מאה קרי בזוזא מאה ריישי בזוזא מאה שפמי ולא כלום אמר רב יוסף כי הוינן בי רב הונא יומא דמפגרי ביה רבנן אמרי האידנא יומא דשפמי הוא ולא ידענא מאי קאמרי:

וקושרין הטבור: ת״ר קושרין הטבור ר׳ יוסי אומר אף חותכין וטומנין השליא כדי שיחם הולד אמר רשב״ג בנות מלכים טומנות בספלים של שמן בנות עשירים בספוגים של צמר בנות עניים במוכין

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כר׳ יוסי

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב מודים חכמים לר׳ יוסי בטבור של שני תינוקות שחותכין מ״ט דמנתחי אהדדי

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה בשבת שנאמר (יחזקאל טז, ד) ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת

ומולדותיך ביום הולדת מכאן שמיילדים את הולד בשבת לא כרת שרך מכאן שחותכין הטבור בשבת ובמים לא רחצת למשעי מכאן שרוחצין הולד בשבת והמלח לא המלחת מכאן שמולחין הולד בשבת והחתל לא חתלת מכאן שמלפפין הולד בשבת:

הדרן עלך מפנין

דף קל עמוד א

מתני׳ **רבי** אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע״ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו ע״פ עדים

ועוד אמר ר״א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות (כלי) ברזל

(כלל) אמר ר״ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מע״ש אינה דוחה את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע״ש דוחה את השבת:

גמ׳ איבעיא להו טעמא דר״א משום חבובי מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא מינה לאתויי מכוסה ע״פ עדים אי אמרת משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא אלא אי אמרת משום חשדא אפי׳ מכוסה שפיר דמי מאי

איתמר א״ר לוי לא אמרה ר״א אלא לחבובי מצוה תניא נמי הכי מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר״א אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דקתני ובשעת הסכנה מכסהו ע״פ עדים בסכנה אין שלא בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה שמע מינה

תניא אידך מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר״א ר׳ יהודה אומר משום ר״א נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע״פ עדים

איבעיא להו עדים דקאמר איהו וחד או דילמא הוא ותרי

ת״ש ובסכנה מכסהו ע״פ עדים אי אמרת בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא וחד מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר:

ועוד אמר ר״א: ת״ר במקומו של ר״א היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר׳ יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב

לוי איקלע לבי יוסף רישבא קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א״ל אמאי לא תשמתינהו א״ל אתריה דר׳ יהודה בן בתירה הוה ואמינא דילמא דרש להו כר׳ יוסי הגלילי

דתנן ר׳ יוסי הגלילי אומר נאמר (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה ונאמר (דברים יד, כא) לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת״ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם

א״ר יצחק עיר אחת היתה בא״י שהיו עושין כר״א והיו מתים בזמנן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה:

תניא רשב״ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב (תהלים קיט, קסב) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה כגון עריות דכתיב (במדבר יא, י) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא

תניא ר״ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם

דא״ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיח בהם רבא אמר שלא יישן בהם

ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח תפילין ויצא לשוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו א״ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים

מאי שנא כנפי יונה דא״ל ולא א״ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר (תהלים סח, יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן:

א״ר אבא בר רב אדא א״ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות]

דף קל עמוד ב

שלא ברצון ר״א

מתקיף לה רב יוסף שלא ברצון ר״א אדרבה ר״א הוא דשרי וכי תימא שלא ברצון ר״א דשרי אפילו ברה״ר אלא ברצון רבנן דאסרו דרך רה״ר ושרו דרך גגות דרך חצירות וקרפיפות ומי שרי והתניא כשם שאין מביאין אותו דרך רה״ר כך אין מביאין אותו לא דרך גגות ולא דרך קרפיפות ולא דרך חצירות

אלא אמר רב אשי שלא ברצון ר״א ומחלוקתו אלא ברצון ר״ש דתנן ר״ש אומר אחד גגות ואחד קרפיפות ואחד חצירות כולן רשות אחד הן לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית

בעא מיניה רבי זירא מר׳ אסי מבוי שלא נשתתפו בו מהו לטלטל בכולו מי אמרינן כחצר דמי מה חצר אע״ג דלא ערבו מותר לטלטל בכולו האי נמי אע״ג דלא נשתתפו בו מותר לטלטל בכולו או דילמא לא דמי לחצר דחצר אית ליה ד׳ מחיצות האי לית ליה ד׳ מחיצות א״נ חצר אית ליה דיורין האי לית ביה דיורין שתיק ולא א״ל ולא מידי

זימנין אשכחיה דיתיב וקא אמר אמר ר״ש בן לקיש משום ר׳ יהודה הנשיא פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע״ש והביאוהו בשבת והיה הדבר קשה לחכמים היאך מניחין דברי חכמים ועושין כר״א חדא דר״א שמותי הוא ועוד יחיד ורבים הלכה כרבים

וא״ר אושעיא שאילית את רבי יהודה הגוזר ואמר לי מבוי שלא נשתתפו בו הוה ואייתוהו מהאי רישא להאי רישא א״ל ס״ל למר מבוי שלא נשתתפו מותר לטלטל בכולו וא״ל אין א״ל והא זימנין בעאי מינך ולא אמרת לי הכי דילמא אגב שיטפך רהיט לך גמרך א״ל אין אגב שיטפא רהיטא לי גמרי

איתמר אמר רבי זירא אמר רב מבוי שלא נשתתפו בו אין מטלטלין בו אלא בד׳ אמות

אמר אביי הא מילתא אמרה רבי זירא ולא פירשה עד דאתא רבה בר אבוה ופירשה דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב מבוי שלא נשתתפו בו עירבו חצירות עם בתים אין מטלטלין בו אלא בד׳ אמות לא עירבו חצירות עם בתים מותר לטלטל בכולו

אמר ליה רב חנינא חוזאה לרבה מאי שנא כי עירבו חצירות עם בתים דניתקו חצירות ונעשו בתים ורב לטעמיה דאמר רב אין המבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו

דף קלא עמוד א

בתים וחצרות פתוחין לתוכו והכא בתים איכא חצרות ליכא כי לא עירבו נמי ליחזינהו להני בתים כמאן דסתימי דמו וחצרות איכא ובתים ליכא

אפשר דמבטלי ליה רשותא דכולהו לגבי חד סוף סוף בית איכא בתים ליכא

אפשר דמצפרא ועד פלגא דיומא לגבי חד מפלגיה דיומא ולפניא לגבי חד סוף סוף בעידנא דאיתיה להאי ליתיה להאי אלא אמר רב אשי מי גרם לחצרות שיאסרו בתים וליכא

אמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן לא לכל אמר ר׳ אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת שהרי שתי הלחם חובת היום הן ולא למדן ר״א אלא מגזירה שוה דתניא ר׳ אליעזר אומר מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת נאמרה הבאה בעומר ונאמרה הבאה בשתי הלחם מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת

מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לעומר שכן אם מצא קצור קוצר תאמר בשתי הלחם שאם מצא קצור אינו קוצר לאי אפנויי מופני מכדי כתיב (ויקרא כג, י) והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן ביום הביאכם למה לי ש״מ לאפנויי

ואכתי מופנה מצד אחד הוא ושמעינן ליה לר׳ אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למידין ומשיבין (ויקרא כג, יז) תביאו רבויא הוא

למעוטי מאי אילימא למעוטי לולב והתניא לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר״א ואלא למעוטי סוכה והתניא סוכה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר״א ואלא למעוטי מצה והתניא מצה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר ואלא למעוטי שופר והתניא שופר וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר״א

אמר רב אדא בר אהבה למעוטי ציצית לטליתו ומזוזה לפתחו תניא נמי הכי ושוין שאם ציייץ טליתו ועשה מזוזה לפתחו שהוא חייב

מאי טעמא אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להם זמן אמר ליה אביי אדרבה מדאין קבוע להם זמן

דף קלא עמוד ב

כל שעתא ושעתא זמניה הוא אלא אמר רב נחמן א״ר יצחק ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע הואיל ובידו להפקירן:

אמר מר לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר״א מנא ליה לר״א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה אלא אמר קרא (ויקרא כג, ז) ביום ביום אפילו בשבת

ולמאי הלכתא אילימא לטלטול איצטריך קרא למישרי טלטול אלא למכשיריו

ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה

ור״א ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה (ויקרא כג, מ) מושמחתם לפני ה׳ אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות

ורבנן איצטריך ס״ד אמינא נילף שבעת ימים מסוכה מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות קמ״ל

וליכתוב רחמנא בלולב וניתו הנך ונילפו מיניה משום דאיכא למיפרך מה ללולב שכן טעון ארבעה מינים:

סוכה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר מנא ליה לר״א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה הוא אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים

אלא גמר שבעת ימים מלולב מה להלן מכשיריו דוחין את השבת אף כאן נמי מכשיריו דוחין את השבת

וליכתוב רחמנא בסוכה וניתי הנך וניגמור מיניה משום דאיכא למיפרך מה לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים:

מצה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר״א מנא ליה לר״א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים אי מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים

אלא גמר חמשה עשר חמשה עשר מחג הסוכות מה להלן מכשיריה דוחין את השבת אף כאן מכשיריה דוחין את השבת

וליכתוב רחמנא במצה וניתו הנך וליגמור מיניה משום דאיכא למיפרך מה למצה שכן נוהגת בנשים כבאנשים:

שופר וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר״א מנא ליה לר״א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים אי מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים אי ממצה שכן נוהגת בנשים כבאנשים אלא אמר קרא (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם ביום אפילו בשבת

ולמאי אילימא לתקיעה הא תנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה אלא למכשירין

ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה ור״א ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה (ויקרא כה, ט) מביום הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם וגמרי מהדדי

וליכתוב רחמנא בשופר וליתו הנך וליגמרו מיניה מתקיעת שופר דראש השנה ליכא למיגמר שכן מכנסת זכרונות של ישראל לאביהן שבשמים מתקיעות [שופר] דיוה״כ ליכא למיגמרי דאמר מר תקעו ב״ד שופר נפטרו עבדים לבתיהם ושדות חוזרות לבעליהן:

(אמר מר) מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר מנא ליה לר״א הא אי מכולהו גמר כדאמרינן ועוד מה להנך

דף קלב עמוד א

שכן אם עבר זמנה בטלה אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא (ויקרא יב, ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת

וליכתוב רחמנא במילה וליתו הנך וליגמור מיניה משום דאיכא למיפרך מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות:

ע״כ לא פליגי רבנן עליה אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה דברי הכל דוחה שבת מנלן אמר עולא הלכה וכן אמר רבי יצחק הלכה

מיתיבי מניין לפיקוח נפש שדוחה את השבת רבי אלעזר בן עזריה אומר מה מילה שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה את השבת קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את השבת

ואי סלקא דעתך הלכה קל וחומר מהלכה מי אתי והתניא אמר לו רבי אלעזר (בן עזריה) עקיבא עצם כשעורה מטמא הלכה ורביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה

אלא אמר רבי אלעזר אתיא אות אות

אלא מעתה תפילין דכתיב בהן אות לידחי שבת

אלא אתיא ברית ברית

גדול דכתיב ביה ברית לידחי שבת

אלא אתיא דורות דורות

ציצית דכתיב ביה דורות לידחי שבת

אלא אמר רב נחמן בר יצחק דנין אות ברית ודורות מאות ברית ודורות לאפוקי הנך דחד חד הוא דכתיב בהן

ור׳ יוחנן אמר אמר קרא ביום ביום אפילו בשבת

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן אלא מעתה מחוסרי כפרה דכתיב בהו ביום הכי נמי דדחו שבת ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה

האי נמי מיבעי ליה ביום ולא בלילה ההוא מבן שמנת ימים נפקא

האי נמי מביום צוותו נפקא

אע״ג דנפקא מביום צוותו אצטריכא סד״א הואיל וחס רחמנא עליה לאתויי בדלות בלילה נמי ליתי קמ״ל

מתקיף לה רבינא אלא מעתה יהא זר כשר בהן ויהא אונן כשר בהן הא אהדריה קרא

רב אחא בר יעקב אמר אמר קרא שמיני שמיני אפילו בשבת

האי שמיני מיבעי ליה למעוטי שביעי שביעי מבן שמנת ימים נפקא

ואכתי מיבעי ליה חד למעוטי שביעי וחד למעוטי תשיעי דאי מחד הוה אמינא שביעי הוא דלא מטא זמניה אבל משמיני ואילך זמניה הוא אלא מחוורתא כדרבי יוחנן

תניא כוותיה דרבי יוחנן ודלא כרב אחא בר יעקב שמיני ימול אפילו בשבת ומה אני מקיים (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממילה או אינו אלא אפי׳ מילה ומה אני מקיים שמיני ימול חוץ משבת ת״ל ביום אפילו בשבת

אמר רבא האי תנא מעיקרא מאי קא ניחא ליה ולבסוף מאי קא קשיא ליה

הכי קאמר שמיני ימול אפילו בשבת ומה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכו׳ חוץ ממילה אבל מילה דחיא

מ״ט ק״ו הוא ומה צרע׳ שדוחה את העבודה

דף קלב עמוד ב

ועבודה דוחה את השבת מילה דוחה אותה שבת שנדחית מפני העבודה אינו דין שתהא מילה דוחה אותה

ומאי או אינו דקאמר הדר אמר וממאי דצרעת חמורה דילמא שבת חמורה שכן יש בה עונשין ואזהרות הרבה (אי נמי) וממאי משום דחמירא צרעת היא דילמא משום גברא הוא דלא חזי ומה אני מקיים שמיני ימול חוץ משבת תלמוד לומר ביום אפילו בשבת:

תנו רבנן מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד

מנהני מילי דתנו רבנן (ויקרא יב, ג) ימול בשר ערלתו ואע״פ שיש שם בהרת יקוץ ומה אני מקיים (דברים כד, ח) השמר בנגע הצרעת בשאר מקומות חוץ ממילה

או אינו אלא אפילו מילה ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין בה בהרת ת״ל בשר ואע״פ שיש שם בהרת

אמר רבא האי תנא מעיקרא מאי ניחא ליה ולבסוף מאי קשיא ליה

הכי קאמר ימול בשר ערלתו ואע״פ שיש בהרת ומה אני מקיים השמר בנגע הצרעת בשאר מקומות חוץ ממילה אבל מילה דוחה את הצרעת מ״ט דאתיא מק״ו ומה שבת חמורה מילה דוחה אותה צרעת לא כ״ש

ומאי או אינו דקאמר הדר קאמר ממאי דשבת חמירא דילמא צרעת חמירא שכן דוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת ת״ל בשר ואע״פ שיש שם בהרת

לישנא אחרינא מילה דוחה את הצרעת מ״ט דאתי עשה ודחי לא תעשה ומאי או אינו דקאמר הדר קאמר אימר דאמרינן דאתי עשה ודחי את לא תעשה לא תעשה גרידא האי עשה ולא תעשה הוא ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין בה בהרת ת״ל בשר ואע״פ שיש שם בהרת

תינח גדול דכתיב בהו בשר קטן נמי כתיב ביה בשר בינוני מנלן

אמר אביי אתיא מביניא מגדול לא אתיא שכן ענוש כרת מקטן לא אתיא שכן מילה בזמנה הצד השוה שבהן שכן נימולין ודוחין את הצרעת אף כל שנימולין דוחין את הצרעת

רבא אמר מילה בזמנה דוחה לא צריכא קרא מק״ו אתיא ומה שבת דחמירא דוחה צרעת לא כל שכן

אמר ליה רב ספרא לרבא ממאי דשבת חמירא דילמא צרעת חמירא שכן דוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת התם לאו משום דחמירא צרעת אלא משום דגברא הוא דלא חזי אמאי ויקוץ בהרתו ויעבוד מחוסר טבילה הוא

תינח נגעים טמאים נגעים טהורים מאי איכא למימר

אלא א״ר אשי היכא אמרינן דאתי עשה ודחי ל״ת כגון מילה בצרעת א״נ ציצית וכלאים דבעידנא דמתעקר לאו קא מוקי׳ עשה הכא בעידנא דמתעקר ללאו לא קא מוקים עשה

והא דרבא ורב ספרא

דף קלג עמוד א

תנאי היא דתניא בשר ואף על פי שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ״ש:

אמר מר בשר אע״פ שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה הא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר

אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור רבא אמר אפילו תימא ר״ש מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות בתר דשמעה מרבא סברה

איכא דמתני להא דאביי ורבא אהא (דברים כד, ח) השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות לעשות אי אתה עושה אבל עושה אתה בסיב שעל גבי רגלו ובמוט שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה

והא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ורבא אמר אפילו תימא רבי שמעון ומודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר׳ שמעון בפסיק רישיה ולא ימות לבתר דשמעיה מרבא סברה

ואביי אליבא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה אמר רב עמרם באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין

תינח גדול קטן מאי איכא למימר אמר רב משרשיא באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא קא מתכוין

ואי איכא אחר ליעביד אחר דאמר ר״ש בן לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה דליכא אחר:

אמר מר יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנא הני מילי

אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא (שמות יב, י) לא תותירו ממנו עד בקר שאין ת״ל עד בקר מה ת״ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו

אביי אמר אמר קרא (במדבר כח, י) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי״ט

רבא אמר אמר קרא (שמות יב, טז) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק״ו

רב אשי אמר (ויקרא כג, ג) שבתון עשה הוא והוה ליה י״ט עשה ול״ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה:

כלל אמר ר״ע וכו׳: אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר״ע

ותנן נמי גבי פסח כי האי גוונא כלל אמר ר״ע כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע״ש אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע״ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר״ע

וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה התם הוא דמכשירין אפשר לעשות מאתמול לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחו שבת

ואי אשמעינן גבי פסח משום דלא נכרתו עליה י״ג בריתות אבל מילה דנכרתו עליה י״ג בריתות אימא לידחו שבת צריכא:

מתני׳ עושין כל צרכי מילה [בשבת] מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה איספלנית וכמון

אם לא שחק מע״ש לועס בשיניו ונותן אם לא טרף יין ושמן מע״ש ינתן זה בעצמו וזה בעצמו

ואין עושין לה חלוק לכתחילה אבל כורך עליה סמרטוט אם לא התקין מע״ש כורך על אצבעו ומביא ואפי׳ מחצר אחרת:

דף קלג עמוד ב

גמ׳ מכדי קתני כולהו כל צורכי מילה לאתויי מאי

לאתויי הא דת״ר המל כל זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על הציצין המעכבין את המילה בין על הציצין שאין מעכבין את המילה פירש על ציצין המעכבין את המילה חוזר על ציצין שאין מעכבין את המילה אינו חוזר

מאן תנא פירש אינו חוזר אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה היא דתניא ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד החזה דברי רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה וחכ״א מפשיטין את כולו

ממאי עד כאן לא קאמר ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה התם משום דלא בעינן (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו אבל הכא דבעינן זה אלי ואנוהו הכי נמי

דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין

אבא שאול אומר ואנוהו הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום

אלא אמר רב אשי הא מני רבי יוסי היא דתנן בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת רבי יוסי אומר נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת

ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר׳ יוסי התם דלא ניתנה שבת לידחות אבל הכא דניתנה שבת לידחות הכי נמי

אלא אמרי נהרדעי רבנן דפליגי עליה דרבי יוסי היא דתנן ארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין המכניסין עומדים בצפון ופניהם לדרום והמוציאין עומדים בדרום ופניהם לצפון אלו מושכים ואלו מניחין טפחו של זה בצד טפחו של זה משום שנאמר (שמות כה, ל) לפני (ה׳) תמיד

ר׳ יוסי אומר אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף זה היה תמיד

ת״ר מהלקטין את המילה ואם לא הילקט ענוש כרת מני א״ר כהנא אומן

מתקיף לה רב פפא אומן לימא להו אנא עבדי פלגא דמצוה אתון עבדיתו פלגא דמצוה אלא אמר רב פפא גדול

מתקיף לה רב אשי גדול בהדיא כתיב ביה (בראשית יז, יד) וערל זכר אשר לא ימול אלא אמר רב אשי לעולם אומן וכגון דאתא בין השמשות דשבת ואמרו ליה לא מספקת ואמר להו מספקינא ועבד ולא איסתפק ואישתכח דחבורה הוא דעבד וענוש כרת:

מוצצין וכו׳: אמר רב פפא האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא ועברינן ליה

פשיטא מדקא מחללי עליה שבתא סכנה הוא מהו דתימא האי דם מיפקד פקיד קמ״ל חבורי מיחבר

ודומיא דאיספלנית וכמון מה איספלנית וכמון כי לא עביד סכנה הוא אף ה״נ כי לא עביד סכנה הוא:

ונותנין עליה איספלנית: אמר אביי אמרה לי אם איספלניתא דכולהון כיבי שב מינאי תרבא וחדא קירא רבא אמר קירא וקלבא רישינא

דרשה רבא במחוזא קרעינהו בני מניומי אסיא למנייהו אמר להו שבקי לכו חדא דאמר שמואל האי מאן דמשי אפיה ולא נגיב טובא נקטרו ליה

דף קלד עמוד א

חספניתא מאי תקנתיה לימשי טובא במיא דסילקא:

לא שחק מערב שבת: תנו רבנן דברים שאין עושין למילה בשבת עושין לה ביו״ט שוחקין לה כמון וטורפין לה יין ושמן

א״ל אביי לרב יוסף מאי שנא כמון בי״ט דחזי לקדרה יין ושמן חזי נמי בשבת לחולה דתניא אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת אמר ר״ש בן אלעזר משום ר״מ אף טורפין יין ושמן

א״ר שמעון בן אלעזר פעם אחת חש רבי מאיר במעיו ובקשנו לטרוף לו יין ושמן ולא הנחנו אמרנו לו דבריך יבטלו בחייך אמר לנו אע״פ שאני אומר כך וחבירי אומרים כך מימי לא מלאני לבי לעבור על דברי חבירי הוא ניהו דמחמיר אנפשיה אבל לכולי עלמא שרי

התם לא בעי ליכא הכא בעי ליכא הכא נמי ניעביד ולא לילך היינו דקתני נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו:

ת״ר אין מסננין את החרדל במסננת שלו ואין ממתקין אותו בגחלת א״ל אביי לרב יוסף מאי שנא מהא דתנן נותנים ביצה במסננת של חרדל

א״ל התם לא מיחזי כבורר הכא מיחזי כבורר

ואין ממתקין אותו בגחלת והתניא ממתקין אותו בגחלת לא קשיא כאן בגחלת של מתכת כאן בגחלת של עץ

א״ל אביי לרב יוסף מ״ש מבישרא אגומרי א״ל התם לא אפשר הכא אפשר

א״ל אביי לרב יוסף מהו לגבן א״ל אסור מ״ש מלישה א״ל התם לא אפשר הכא אפשר

והא אמרי נהרדעי גבינה בת יומא מעליא הכי קאמרי דאפילו גבינה בת יומא מעליא:

אין עושין לה חלוק כו׳: אמר אביי אמרה לי אם האי חלוק דינוקא לפניה לסיטרא לעילאי דילמא מידביק גרדא מיניה ואתי לידי כרות שפכה אימיה דאביי עבדא כיסתתא לפלגא אמר אביי האי ינוקא דלית ליה חלוק לייתי בליתא דאית ליה שיפתא וליכרכיה לשיפתא לתתאי ועייף ליה לעילאי

ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא ידיע מפקתיה לשייפיה מישחא ולוקמיה להדי יומא והיכא דזיג ליקרעיה בשערתא שתי וערב אבל בכלי מתכות לא משום דזריף ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מייץ מיקר דקר פומיה מאי תקנתיה ליתו כסא גומרי ולינקטיה ליה להדי פומיה דחיים פומיה ומייץ ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מנשתיה לינפפיה בנפוותא ומנשתיה

ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מעוי ליתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילויה ומעוי ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דקטין לייתו לסילתא דאימיה ולישרקיה עילויה מקוטנא לאולמא ואי אלים מאולמא לקוטנא ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דסומק דאכתי לא איבלע ביה דמא] ליתרחו ליה עד דאיבלע ביה דמא ולימהלוה דירוק ואכתי לא נפל ביה דמיה ליתרחו עד דנפל ביה דמיה ולימהלוה

דתניא א״ר נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאת אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא אדום אמרתי לה המתיני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי

שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא ירוק הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי לה המתיני לו עד שיפול בו דמו והמתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי:

דף קלד עמוד ב

מתני׳ מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי ר״א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית לד, כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

ספק ואנדרוגינוס אין מחללין עליו את השבת ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס:

גמ׳ והא אמרת רישא מרחיצין

רב יהודה ורבה בר אבוה דאמרי תרוייהו כיצד תני מרחיצין את הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה כיצד מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי

אמר רבא והא מרחיצין קתני אלא אמר רבא הכי קתני מרחיצין את הקטן בין מלפני מילה בין לאחר המילה ביום הראשון כדרכו וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי ר״א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

תניא כוותיה דרבא מרחיצין הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה ביום ראשון כדרכו וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד ר״א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

וכשהן מזלפין אין מזלפין לא בכוס ולא בקערה ולא בכלי אלא ביד אתאן לתנא קמא

מאי אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר משום דגדול לא סליק בישרא הייא קטן סליק ביה בישרא הייא

ההוא דאתא לקמיה דרבא אורי ליה כשמעתיה איחלש רבא אמר אנא בהדי תרגימנא דסבי למה לי

אמרו ליה רבנן לרבא והתניא כוותיה דמר אמר להו מתניתין כוותייהו דיקא

ממאי מדקאמר רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת אי אמרת בשלמא תנא קמא מזלפין קאמר היינו דקאמר ליה ר״א בן עזריה מרחיצין אלא אי אמרת תנא קמא מרחיצין ביום הראשון קאמר ומזלפין ביום השלישי האי רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין אף מרחיצין מיבעי ליה

כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר הלכה כר״א בן עזריה

הוו בה במערבא הרחצת כל גופו או הרחצת מילה

אמר להו ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה מסתברא הרחצת כל גופו דאי ס״ד הרחצת מילה מי גרע מחמין על גבי מכה דאמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת

מתקיף לה רב יוסף ולא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מע״ש

מתקיף לה רב דימי וממאי דהכא בחמין שהוחמו בשבת פליגי דילמא בחמין שהוחמו בע״ש פליגי אמר אביי אנא בעאי דאישני ליה וקדם ושני ליה רב יוסף מפני שסכנה הוא לו

איתמר נמי כי אתא רבין א״ר אבהו א״ר אלעזר ואמרי לה א״ר אבהו א״ר יוחנן הלכה כר״א בן עזריה בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מע״ש בין הרחצת כל גופו בין הרחצת מילה מפני שסכנה היא לו:

גופא אמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת ושמואל אמר נותן חוץ למכה ושותת ויורד למכה

מיתיבי אין נותנין שמן וחמין על גבי מוך ליתן על גבי מכה בשבת התם משום סחיטה

תא שמע אין נותנין חמין ושמן על גבי מוך שעל גבי מכה בשבת התם נמי משום סחיטה

תניא כוותיה דשמואל אין נותנין חמין ושמן על גבי מכה בשבת אבל נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה

תנו רבנן נותנין על גבי המכה מוך יבש וספוג יבש אבל לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין קשיא כתיתין אכתיתין לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי אמר אביי שמע מינה הני כתיתין מסו:

ספק ואנדרוגינוס כו׳: תנו רבנן (ויקרא יב, ג) ערלתו ערלתו ודאי דוחה את השבת

דף קלה עמוד א

ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת

רבי יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה את השבת וענוש כרת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד בין השמשות דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת שב״ש אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית וב״ה אומרים אינו צריך

א״ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב״ש וב״ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שערלה כבושה היא על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול שבית שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובה״א א״צ להטיף ממנו דם ברית:

אמר מר ולא ספק דוחה את השבת לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן בן שבעה מחללין עליו את השבת ובן ח׳ אין מחללין עליו את השבת ספק בן ז׳ ספק בן ח׳ אין מחללין עליו את השבת

בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו אבל אמו שוחה ומניקתו מפני הסכנה

איתמר רב אמר הלכה כת״ק ושמואל אמר הלכה כר״ש בן אלעזר

רב אדא בר אהבה אתיליד ליה ההוא ינוקא כשהוא מהול אהדריה אתליסר מהולאי עד דשוייה כרות שפכה אמר תיתי לי דעברי אדרב

אמר ליה רב נחמן ואדשמואל לא עבר אימר דאמר שמואל בחול בשבת מי אמר הוא סבר ודאי ערלה כבושה היא דאיתמר רבה אמר חיישינן שמא ערלה כבושה היא רב יוסף אמר ודאי ערלה כבושה היא

אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא רבי אליעזר הקפר אומר לא נחלקו ב״ש וב״ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו לחלל עליו את השבת ב״ש אומרים מחללין עליו את השבת וב״ה אומרים אין מחללין עליו את השבת לאו מכלל דת״ק סבר מחללין עליו את השבת

ודילמא ת״ק דברי הכל אין מחללין קאמר אם כן רבי אליעזר הקפר טעמא דב״ש אתא לאשמעינן דילמא ה״ק לא נחלקו ב״ש וב״ה בדבר זה:

אמר ר׳ אסי כל שאמו טמאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמו טמאה לידה אין נימול לשמנה שנאמר (ויקרא יב, ב) אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וגו׳ וביום השמיני ימול בשר ערלתו

א״ל אביי דורות הראשונים יוכיחו שאין אמו טמאה לידה ונימול לשמנה

א״ל נתנה תורה

דף קלה עמוד ב

ונתחדשה הלכה

איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב הונא ורב חייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמנה ודאי מהלינן ליה הא בהא תליא

כתנאי יש יליד בית שנימול לאחד ויש יליד בית שנימול לשמנה יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמנה

יש מקנת כסף שנימול לא׳ ויש מקנת כסף שנימול לשמונה כיצד לקח שפחה מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף הנימול לשמונה לקח שפחה וולדה עמה זו היא מקנת כסף שנימול לאחד

ויש יליד בית שנימול לשמנה כיצד לקח שפחה ונתעברה אצלו וילדה זהו יליד בית הנימול לשמנה רב חמא אומר ילדה ואח״כ הטבילה זהו יליד בית שנימול לאחד הטבילה ואחר כך ילדה זהו יליד בית הנימול לשמנה

ותנא קמא לא שני ליה בין הטבילה ואח״כ ילדה בין ילדה ואח״כ הטבילה דאע״ג דאין אמו טמאה לידה נימול לשמנה

(אמר רבא) בשלמא לר׳ חמא משכחת לה יליד בית נימול לא׳ יליד בית נימול לח׳ מקנת כסף נימול לא׳ ומקנת כסף נימול לח׳ ילדה ואח״כ הטבילה זהו יליד בית שנימול לאחד הטבילה ואח״כ ילדה זהו יליד בית שנימול לח׳

מקנת כסף נימול לשמנה כגון שלקח שפחה מעוברת והטבילה ואח״כ ילדה מקנת כסף נימול לאחד כגון שלקח זה שפחה וזה עוברה

אלא לת״ק בשלמא כולהו משכחת להו אלא יליד בית נימול לאחד היכי משכחת לה

א״ר ירמיה בלוקח שפחה לעוברה

הניחא למ״ר קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי אלא למ״ד קנין פירות כקנין הגוף דמי מאי איכא למימר

אמר רב משרשיא בלוקח שפחה ע״מ שלא להטבילה

תניא ר״ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל׳ יום באדם אינו נפל שנאמר (במדבר יח, טז) ופדויו מבן חדש תפדה שמנת ימים בבהמה אינו נפל שנאמר (ויקרא כב, כז) ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן וגו׳

הא לא שהה ספיקא הוי

דף קלו עמוד א

מימהל היכי מהלינן ליה

אמר רב אדא בר אהבה מלין אותו ממה נפשך אם חי הוא שפיר קא מהיל ואם לאו מחתך בבשר הוא

ואלא הא דתניא ספק בן ז׳ ספק בן ח׳ אין מחללין עליו את השבת אמאי נימהליה ממה נפשך אם חי הוא שפיר קא מהיל ואם לאו מחתך בבשר הוא

אמר מר בריה דרבינא אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא מימהיל הכי נמי מהלינן ליה לא נצרכה אלא למכשירי מילה ואליבא דרבי אליעזר

אמר אביי כתנאי (ויקרא יא, לט) וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה להביא בן שמנה שאין שחיטתו מטהרתו רבי יוסי ברבי יהודה ור׳ אלעזר בר״ש אומרים שחיטתו מטהרתו

מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר חי הוא ומ״ס מת הוא

אמר רבא אי הכי אדמיפלגי לענין טומאה וטהרה ליפלגי לענין אכילה

אלא דכולי עלמא מת הוא ורבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סברי כטרפה טרפה לאו אף על גב דמתה היא שחיטתה מטהרתה הכא נמי לא שנא ורבנן לא דמי לטרפה טרפה היתה לה שעת הכושר האי לא היתה לה שעת הכושר

וכ״ת טרפה מבטן מאי איכא למימר התם יש במינה שחיטה הכא אין במינה שחיטה

איבעיא להו מי פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל או לא אם תמצי לומר פליגי הלכה כמותו או אין הלכה כמותו

ת״ש עגל שנולד ביום טוב שוחטין אותו בי״ט הכא במאי עסקינן דקים ליה בגוויה שכלו לו חדשיו

ת״ש ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ה״נ שכלו לו חדשיו

ת״ש דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל הלכה מכלל דפליגי ש״מ

אמר אביי נפל מן הגג או אכלו ארי דברי הכל חי הוא כי פליגי שפיהק ומת מר סבר חי הוא ומר סבר מת הוא

למאי נפקא מיניה לפטור מן הייבום

נפל מן הגג או אכלו ארי דברי הכל חי הוא והא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע איקלעו לבי בריה דרב אידי בר אבין ועביד להו עיגלא תילתא ביממא דשבעה ואמרי ליה אי איתרחיתו ליה עד לאורתא הוה אכלינן מיניה השתא לא אכלינן מיניה

אלא כשפיהק ומת דברי הכל מת הוא כי פליגי בנפל מן הגג ואכלו ארי מר סבר מת הוא ומר סבר חי הוא

בריה דרב דימי בר יוסף אתיליד ליה ההוא ינוקא בגו תלתין יומין שכיב יתיב קמתאביל עילויה אמר ליה אבוה צוורוניתא קבעית למיכל אמר ליה קים לי ביה שכלו לו חדשיו

רב אשי איקלע בי רב כהנא איתרע ביה מילתא בגו תלתין יומין חזייה דיתיב וקא מתאבל עילויה אמר ליה לא סבר ליה מר להא דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אמר ליה קים לי בגויה שכלו לו חדשיו

איתמר מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה אמר רבינא משמיה דרבא

דף קלו עמוד ב

אם אשת ישראל היא חולצת אם אשת כהן היא אינה חולצת

ורב שרביא משמיה דרבא אמר אחת זו ואחת זו חולצת

אמר ליה רבינא לרב שרביא באורתא אמר רבא הכי לצפרא הדר ביה אמר ליה שריתוה יהא רעוא דתשרו תרבא:

ר' יהודה מתיר וכו': אמר רב שיזבי אמר רב חסדא לא לכל אמר רבי יהודה אנדרוגינוס זכר הוא שאם אתה אומר כן בערכין יערך

ומנלן דלא מיערך דתניא הזכר ולא טומטום ואנדרוגינוס יכול לא יהא בערך איש אבל יהא בערך אשה תלמוד לומר הזכר ואם נקבה היא זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס

דף קלז עמוד א

וסתם ספרא רבי יהודה

אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא הכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס ש"מ

ומאי שנא מילה משום דכתיב (בראשית יז, י) המול לכם כל זכר:

מתני' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב

אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר:

גמ' רב הונא מתני חייב רב יהודה מתני פטור

רב הונא מתני חייב דתניא אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו רבי אלעזר ור' יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת שהוא חייב

על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שר' אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר

ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים ר' אליעזר סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא

ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה

רב יהודה מתני פטור דתניא א"ר מאיר לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור

על מה נחלקו על מי שהיו לו ב׳ תינוקות אחד למול אחר השבת וא׳ למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת שר״א מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר

ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים ר״א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה״נ לא שנא

ור׳ יהושע התם לא טריד מצוה הכא טריד מצוה

תני ר׳ חייא אומר היה ר״מ לא נחלקו רבי אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו ב׳ תינוקות א׳ למול בע״ש וא׳ למול בשבת ושכח ומל את של ע״ש בשבת שהוא חייב

על מה נחלקו על מי שהיו לו ב׳ תינוקות א׳ למול אחר השבת וא׳ למול בשבת ושכח ומל של אחר השבת בשבת שר״א מחייב חטאת ור׳ יהושע פוטר

השתא רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פוטר רישא דקא עביד מצוה מחייב

אמרי דבי ר׳ ינאי רישא כגון שקדם ומל של שבת בע״ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות

א״ל רב אשי לרב כהנא רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא איתיהיב:

מתני׳ קטן נימול לשמנה לתשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי״ב לא פחות ולא יותר

הא כיצד כדרכו לשמנה נולד לבין השמשות נימול לט׳ ביה״ש של ע״ש נימול לעשרה

יו״ט לאחר השבת נימול לאחד עשר ב׳ ימים של ר״ה נימול לשנים עשר

קטן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא:

גמ׳ אמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל ז׳ להברותו

איבעיא להו מי בעינן מעת לעת

ת״ש דתני לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת

לא עדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת:

מתני׳ אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה

ואם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין

דף קלז עמוד ב

מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל:

גמ׳ אמר רבי אבינא א״ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה:

ואם היה בעל בשר וכו׳: אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כ״ז שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול ואם לאו צריך למול

במתניתא תנא רשב״ג אומר קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו ואם לאו אינו צריך למולו

מאי בינייהו איכא בינייהו נראה ואינו נראה:

מל ולא פרע: ת״ר המל אומר אקב״ו על המילה אבי הבן אומר אקב״ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו העומדים אומרים כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמע״ט

והמברך אומר אשר קידש ידיד מבטן חוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשכר זאת אל חי חלקנו צוה להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא״י כורת הברית

המל את הגרים אומר ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אקב״ו על המילה והמברך אומר אקב״ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית

המל את העבדים אומר אקב״ו על המילה והמברך אומר אקב״ו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית חוקות שמים וארץ לא נתקיימו שנאמ׳ אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית:

הדרן עלך רבי אליעזר דמילה

מתני׳ רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת בי״ט ונותנין לתלויה בשבת וחכ״א אין תולין את המשמרת בי״ט ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה ביו״ט:

גמ׳ השתא ר״א אוסופי אהל עראי לא מוספינן למיעבד לכתחלה שרי

מאי היא דתנן פקק החלון ר״א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ״א בין כך ובין כך פוקקין בו

ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בי״ט ואין צ״ל בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר״א אומר אין מוסיפין בי״ט ואין צ״ל בשבת וחכ״א מוסיפין בשבת ואין צ״ל ביום טוב

ר״א סבר לה כרבי יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש

אימר דשמעינן ליה לר׳ יהודה במכשירין שאי אפשר לעשותם מערב יום טוב במכשירין שאפשר לעשותם מערב יו״ט מי שמעת ליה

דר״א עדיפא מדרבי יהודה:

וחכ״א: איבעיא להו תלה מאי אמר רב יוסף תלה חייב חטאת

א״ל אביי אלא מעתה תלא כוזא בסיכתא הכי נמי דמיחייב

דף קלח עמוד א

אלא אמר אביי מדרבנן היא שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול

מנקיט אביי חומרי מתניתא ותני הגוד והמשמרת כילה וכסא גלין לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור אהלי קבע לא יעשה ואם עשה חייב חטאת אבל מטה וכסא טרסקל ואסלא מותר לנטותן לכתחילה:

ואין נותנין לתלויה בשבת: איבעיא להו שימר מאי אמר רב כהנא שימר חייב חטאת

מתקיף לה רב ששת מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת ורבי אליעזר שרי לכתחילה

מתקיף לה רב יוסף אלמה לא הרי עיר של זהב דר״מ מחייב חטאת ורבי אליעזר שרי לכתחילה

מאי היא דתניא לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצאה חייבת חטאת דברי ר״מ וחכמים אומרים לא תצא ואם יצאה פטורה ר״א אומר יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחילה

א״ל אביי מי סברת ר״א אדר״מ קאי דאמר חייבת חטאת אדרבנן קאי דאמרי פטור אבל אסור ואמר להו איהו מותר לכתחילה

משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום בורר רבי זירא אמר משום מרקד

אמר רבה כוותי דידי מסתברא מה דרכו של בורר נוטל אוכל ומניח הפסולת אף הכא נמי נוטל את האוכל ומניח את הפסולת

אמר ר׳ זירא כוותי דידי מסתברא מה דרכו של מרקד פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה אף הכא נמי פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה

תני רמי בר יחזקאל טלית כפולה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור היה כרוך עליה חוט או משיחה מותר לנטותה לכתחילה

בעא מיניה רב כהנא מרב כילה מהו א״ל אף מטה אסורה מטה מהו א״ל אף כילה מותרת כילה ומטה מהו א״ל כילה אסורה ומטה מותרת

ולא קשיא הא דקאמר אף מטה אסורה כדקרמנאי הא דקאמר ליה אף כילה מותרת כדרמי בר יחזקאל כילה אסורה ומטה מותרת כדדידן

אמר רב יוסף חזינא להו לכילי דבי רב הונא דמאורתא נגידו ומצפרא חביטא רמיא

אמר רב משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ומותר לפורקו

ואמר שמואל משום רבי חייא

דף קלח עמוד ב

כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפורקה

אמר רב ששת בריה דרב אידי לא אמרן אלא שאין בגגה טפח אבל יש בגגה טפח אסורה וכי אין בגגה טפח נמי לא אמרן אלא שאין בפחות משלשה סמוך לגגה טפח אבל יש בפחות משלשה סמוך לגגה טפח אסור ולא אמרן אלא שאין בשיפועה טפח אבל יש בשיפועה טפח שפועי אהלים כאהלים דמו ולא אמרן אלא דלא נחית מפוריא טפח אבל נחית מפוריא טפח אסור:

ואמר רב ששת בריה דרב אידי האי סיאנא שרי והאיתמר סיאנא אסור לא קשיא הא דאית ביה טפח הא דלית ביה טפח

אלא מעתה שרביב בגלימא טפח ה״נ דמיחייב אלא לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק

שלח ליה רמי בר יחזקאל לרב הונא אימא לן איזי הנך מילי מעלייתא דאמרת לן משמיה דרב תרתי בשבת וחדא בתורה

שלח ליה הא דתניא גוד בכיסנא מותר לנטותה בשבת אמר רב לא שנו אלא בב׳ בני אדם אבל באדם אחד אסור

אמר אביי וכילה אפילו בי׳ בני אדם אסור אי אפשר דלא מימתחא פורתא

אידך מאי היא דתניא כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתים אסור רב אמר אפילו חד נמי אסור גזירה שמא יתקע

תורה דאמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (דברים כח, נט) והפלא ה׳ את מכותך הפלאה זו איני יודע מהו כשהוא אומר (ישעיהו כט, יד) לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא הוי אומר הפלאה זו תורה

ת״ר כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (עמוס ח, יא) הנה ימים באים נאם ה׳ אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה׳ וכתיב (עמוס ח, יב) ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה׳ ולא ימצאו

דבר ה׳ זו הלכה דבר ה׳ זה הקץ דבר ה׳ זו נבואה

ומאי ישוטטו לבקש את דבר ה׳ אמרו עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא ואין מבין

אם טהורה היא ואם טמאה היא בהדיא כתיב ביה (ויקרא יא, לד) מכל האוכל אשר יאכל אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא ואין מבין

הא נמי מתניתין היא כדתנן השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחילה

מסתפקא להו הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה

א״ל לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה דתניא יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס ת״ל כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר (דברים לא, כא) כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה׳ ולא ימצאו שלא ימצאו

דף קלט עמוד א

הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד:

תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל שנאמר (מיכה ג, ט) שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה׳ ישענו וגו׳

רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם לפיכך מביא הקב״ה עליהן ג׳ פורעניות כנגד ג׳ עבירות שבידם שנאמר (מיכה ג, יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער

ואין הקב״ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל שנאמר (ישעיהו א, כה) ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה וגו׳

אמר עולא אין ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר (ישעיהו א, כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה

אמר רב פפא אי בטלי יהירי בטלי אמגושי אי בטלי דייני בטלי גזירפטי

אי בטלי יהירי בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סגיך

אי בטלי דייני בטלי גזירפטי דכתיב (צפניה ג, טו) הסיר ה׳ משפטיך פנה אויבך

אמר רבי מלאי משום ר״א בר׳ שמעון מ״ד (ישעיהו יד, ה) שבר ה׳ מטה רשעים שבט מושלים שבר ה׳ מטה רשעים אלו הדיינין שנעשו מקל לחזניהם שבט מושלים אלו ת״ח שבמשפחות הדיינין מר זוטרא אמר אלו תלמידי חכמים שמלמדים הלכות ציבור לדייני בור

אמר ר״א בן מלאי משום ר״ל מאי דכתיב (ישעיהו נט, ג) כי כפיכם נגואלו בדם ואצבעותיכם בעון שפתותיכם דברו שקר לשונכם עולה תהגה

כי כפיכם נגואלו בדם אלו הדיינין ואצבעותיכם בעון אלו סופרי הדיינין שפתותיכם דברו שקר אלו עורכי הדיינין לשונכם עולה תהגה אלו בעלי דינין

ואמר רבי מלאי משום ר׳ יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב (בראשית מט, כו) ולקדקד נזיר אחיו

ר׳ יוסי בר׳ חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב (בראשית מג, לד) וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות) ואידך שיכרות הוא דלא הוה שתיה מיהא הוה

ואמר רבי מלאי בשכר (שמות ד, יד) וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו:

שלחו ליה בני בשכר ללוי כילה מהו כשותא בכרמא מהו מת בי״ט מהו

אדאזיל נח נפשיה דלוי אמר שמואל לרב מנשיא אי חכימת שלח להו שלח להו כילה חזרנו על כל צידי כילה ולא מצינו לה צד היתר

ולישלח להו כדרמי בר יחזקאל לפי שאינן בני תורה

כשותא בכרמא עירבובא ולישלח להו כדר״ט דתניא כישות ר׳ טרפון אומר אין כלאים בכרם וחכמים אומרים כלאים בכרם וקי״ל כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו״ל לפי שאינן בני תורה

מכריז רב האי מאן דבעי למיזרע כשותא בכרמא ליזרע רב עמרם חסידא מנגיד עילויה

רב משרשיא יהיב ליה פרוטה לתינוק נכרי וזרע ליה וליתן ליה לתינוק ישראל אתי למיסרך וליתן ליה לגדול נכרי אתי לאיחלופי בישראל

מת שלח להו מת לא יתעסקו ביה לא יהודאין ולא ארמאין לא ביום טוב ראשון ולא ביום טוב שני

איני והאמר רבי יהודה בר שילת אמר רבי אסי עובדא הוה בבי כנישתא דמעון ביום טוב הסמוך לשבת

דף קלט עמוד ב

ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה ואתו לקמיה דרבי יוחנן ואמר להו יתעסקו ביה עממין

ואמר רבא מת בי״ט ראשון יתעסקו בו עממין ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו ביו״ט שני של ראש השנה מה שאין כן בביצה לפי שאינן בני תורה:

א״ר אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא מתעטף אדם בכילה ובכסכסיה ויוצא לרה״ר בשבת ואינו חושש

מ״ש מדרב הונא דאמר רב הונא אמר רב היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהילכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי

אמר רבה בר רב הונא מערים אדם על המשמרת ביו״ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים אמר רב אשי והוא דתלה בה רמונים

מאי שנא מהא דתניא מטילין שכר במועד לצורך המועד שלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים אע״פ שיש להן ישן מערים ושותה מן החדש

התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא

אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא ב״ר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר׳ חלוון שמיה דשקל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא ואמר לאצנועיה קמיכוינא ואזיל ונאים במברא ועבר להך גיסא וסייר פירי ואמר אנא למינם קמיכוינא

אמר להו הערמה קאמרת הערמה בדרבנן היא וצורבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחילה:

מתני׳ נותנין מים ע״ג השמרים בשביל שיצולו ומסננין את היין בסודרין ובכפיפה מצרית

ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת ר׳ יהודה אומר בשבת בכוס ביו״ט בלגין ובמועד בחבית רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין:

גמ׳ אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא

מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי בין הגיתות שנו:

מסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חייא ובלבד שלא יעשה גומא:

ובכפיפה מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח

אמר רב האי פרונקא אפלגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור

אמר רב פפא לא ניהדק איניש ציניתא בפומיה דכוזני דחביתא משום דמיחזי כמשמרת

דבי רב פפא שאפו שיכרא ממנא למנא אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי:

ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרחה

דף קמ עמוד א

לפי שאין עושין אותה אלא לגוון

איתמר חרדל שלשו מע״ש למחר אמר רב ממחו בכלי אבל לא ביד

א״ל שמואל ביד אטו כל יומא ממחו ליה ביד מאכל חמורים הוא אלא אמר שמואל ממחו ביד ואינו ממחו בכלי

אתמר ר״א אמר אחד זה ואחד זה אסור ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר אביי ורבא דאמרי תרוייהו אין הלכה כרבי יוחנן

קם רבי יוחנן בשיטתיה דר״א קם רבי אלעזר בשיטתיה דשמואל אביי ורבא דאמרי תרוייהו הלכה כרבי יוחנן

אימיה דאביי עבדא ליה ולא אכל דביתהו דזעירא עבדא ליה לרב חייא בר אשי ולא אכיל א״ל לרבך עבידי ליה ואכל ואת לא אכלת אמר רבא בר שבא הוה קאימנא קמיה דרבינא ובחשי ליה בשופתא דתומא ואכל

אמר מר זוטרא לית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאתמר חרדל שלשו מע״ש למחר ממחו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ולא יטרוף אלא מערב

שחליים ששחקן מע״ש למחר נותן לתוכן שמן וחומץ וממשיך לתוכן אמיתא ולא יטרוף אלא מערב שום שריסקו מע״ש למחר נותן לתוכו פול וגריסין ולא ישחוק אלא מערב וממשיך את אמיתא לתוכן מאי אמיתא ניניא אמר אביי ש״מ האי ניניא מעליא לתחלי׳:

ועושין אנומלין בשבת: ת״ר עושין אנומלין בשבת ואין עושין אלונטית ואיזו היא אנומלין ואיזו היא אלונטית אנומלין יין ודבש ופלפלין אלונטית יין ישן ומים צלולין ואפרסמון דעבדי לבי מסותא למיקר

אמר רב יוסף זימנא חדא עלית בתר מר עוקבא לבי באני כי נפקי אתאי אשקיין חמרא חד כסא וחשי מבינתא דראשי ועד טופרא דכרעי ואי אשקיין כסא אחרינא הואי מסתפינא דלמא מנכו לי מזכותא דעלמא דאתי והא מר עוקבא דשתי כל יומא שאני מר עוקבא דדש ביה׳:

מתני׳ אין שורין את החילתית בפושרין אבל נותן לתוך החומץ ואין שולין את הכרשינין ולא שפין אותן אבל נותן לתוך הכברה או לתוך הכלכלה

אין כוברין את התבן בכברה ולא יתננו על גבי מקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל נוטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס׳:

גמ׳ איבעיא להו שרה מאי תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף שרה חייב חטאת

א״ל אביי אלא מעתה שרה אומצא במיא הכי נמי דמיחייב אלא אמר אביי מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול

בעא מיניה רבי יוחנן מר׳ ינאי מהו לשרות את החלתית בצונן א״ל אסור והא אנן תנן אין שורין את החלתית בפושרין הא בצונן מותר

א״ל א״כ מה בין לי ולך מתניתין יחידאה היא דתניא אין שורין את החלתית לא בחמין ולא בצונן רבי יוסי אומר בחמין אסור בצונן מותר

למאי עבדי ליה ליוקרא דליבא רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא אתא לקמיה דמר עוקבא א״ל זיל שתי תלתא תיקלי חילתתא בתלתא יומי אזל אישתי חמשא בשבת ומעלי שבת לצפרא אזל שאל בי מדרשא אמרו ליה תנא דבי רב אדא ואמרי לה תנא דבי מר בר רב אדא שותה אדם קב או קביים ואינו חושש

אמר להו לשתות לא קמיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לשרות מאי אמר להו רב חייא בר אבין בדידי הוה עובדא ואתאי שאילתיה לרב אדא בר אהבה ולא הוה בידיה אתאי שאילתיה לרב הונא ואמר הכי קאמר רב שורה בצונן ומניח בחמה

כמאן דשרי אפילו למאן דאסר ה״מ היכא דלא אישתי כלל אבל הכא כיון דאישתי חמשא ומעלי שבתא אי לא שתי בשבת מיסתכן

מיסתמיך ואזיל רב אחא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה א״ל כי מטינן לבי רב ספרא עיילינא כי מטו עיליה בעא מיניה מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא לרכוכי כיתניתא קא מיכוין ושפיר דמי או דילמא לאולודי חיורא קמיכוין ואסיר א״ל לרכוכי קא מיכוין ושפיר דמי

כי נפק אתא א״ל מאי בעא מר מיניה א״ל בעי מיניה מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי

ותבעי ליה למר סודרא סודרא לא קא מיבעיא לי דבעי מרב הונא ופשיט לי

ותיפשיט ליה למר מסודרא א״ל התם מיחזי כי אולודי חיורא הכא לא מיחזי כאולודי חיורא

אמר רב חסדא האי כיתניתא

דף קמ עמוד ב

משלפו לדידה מקניא שרי קניא ממנה אסור אמר רבא ואם כלי קיואי הוא מותר

אמר רב חסדא האי כישתא דירקא אי חזיא למאכל בהמה שרי לטלטולי ואי לא אסיר

אמר רב חייא בר אשי אמר רב האי תליא דבשרא שרי לטלטולי דכוורי אסיר

אמר רב קטינא העומד באמצע המטה כאילו עומד בכריסה של אשה ולאו מילתא היא

ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין ירקא ליזבין אריכא כישא כי כישא ואורכא ממילא

ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין קניא ליזבין אריכא טונא כי טונא ואורכא ממילא

ואמר רב חסדא בר בי רב [דלא נפישא ליה ריפתא] לא ליכול ירקא משום דגריר ואמר רב חסדא אנא לא בעניותי אכלי ירקא ולא בעתירותי אכלי ירקא בעניותי משום דגריר בעתירותי דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי

ואמר רב חסדא בר בי רב דלא נפישא ליה ריפתא לא ליבצע בצועי ואמר רב חסדא בר בי רב דלא נפישא ליה ריפתא לא ליבצע מ״ט דלא עביד בעין יפה ואמר רב חסדא אנא מעיקרא לא הואי בצענא עד דשדאי ידי בכולי מנא ואשכחי [ביה כל צרכי]

ואמר רב חסדא האי מאן דאפשר ליה למיכל נהמא דשערי ואכל דחיטי קעבר משום בל תשחית ואמר רב פפא האי מאן דאפשר למישתי שיכרא ושתי חמרא עובר משום בל תשחית ולאו מילתא היא בל תשחית דגופא עדיף

ואמר רב חסדא בר בי רב דלית ליה משחא נימשי במיא דחריצי

ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין אומצא ליזבין אונקא דאית ביה תלתא מיני בישרא

וא״ר חסדא בר בי רב דזבין כיתוניתא ליזבן מדנהר אבא וניחוורה כל תלתין יומין דמפטיא ליה תריסר ירחי שתא ואנא ערבא מאי כיתוניתא כיתא נאה

וא״ר חסדא בר בי רב לא ליתיב אציפתא חדתא דמכליא מאניה

וא״ר חסדא בר בי רב לא לישדר מאניה לאושפיזיה לחווריה ליה דלאו אורח ארעא דילמא חזי ביה מידי ואתי למגניא

אמר להו רב חסדא לבנתיה תיהוי צניעתן באפי גברייכו לא תיכלון נהמא באפי גברייכו

לא תיכלון ירקא בליליא לא תיכלון תמרי בליליא ולא תשתון שיכרא בליליא ולא תיפנון היכא דמפני גברייכו

וכי קא קארי אבבא איניש לא תימרון מנו אלא מני

נקיט מרגניתא בחדא ידיה וכורא בחדא ידיה מרגניתא אחוי להו וכורא לא אחוי להו עד דמיצטערן והדר אחוי להו:

אין שולין את הכרשינין: מתני׳ דלא כי האי תנא דתניא ר״א בן יעקב אומר אין משגיחין בכברה כל עיקר:

מתני׳ גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת:

גמ׳ איבעיא להו רבנן אורישא פליגי או אסיפא פליגי או אתרוייהו פליגי

ת״ש דתניא וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה לא יסלקנו לצדדין

אמר רב חסדא מחלוקת באיבוס של קרקע אבל באיבוס של כלי דברי הכל מותר ואיבוס של קרקע מי איכא למאן דשרי הא קא משוי גומות אלא אי איתמר הכי איתמר א״ר חסדא מחלוקת באיבוס של כלי אבל באיבוס של קרקע דברי הכל אסור:

ונוטלין מלפני בהמה: תנא חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה

אמר אביי אידי ואידי מקמי חמרא לקמי תורא שקלינן מקמי תורא לקמי חמרא לא שקלינן והא דקתני נוטל מלפני בהמה שפיה יפה בחמור דלית ליה רירי ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה

דף קמא עמוד א

דאית לה רירי

והא דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמור דלא דייק ואכיל ונותנין לפני בהמה שפיה יפה בפרה דדייקא ואכלה:

מתני׳ הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אלא מנענע בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו

מכבש של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו ר׳ יהודה אומר אם היה מותר מע״ש מתיר את כולו ושומטו:

גמ׳ אמר רב נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסיר

אמר רב אדא בר אבא אמרי בי רב תנינא דלא כרב נחמן הקש שע״ג המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו ש״מ טלטול מן הצד לא שמיה טלטול ש״מ

אמר רב יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא שרי תרתי אסיר רבא אמר כיון דמשני אפילו טובא נמי

אמר רב יהודה מאן דסחי במיא לינגיב נפשיה ברישא והדר ליסליק דילמא אתי לאתויי ד׳ אמות בכרמלית

אי הכי כי קא נחית נמי קא דחי כחו ד׳ אמות ואסיר כחו בכרמלית לא גזרו

אמר אביי ואיתימא רב יהודה טיט שע״ג רגלו מקנחו בקרקע ואין מקנחו בכותל

אמר רבא מ״ט בכותל לא משום דמיחזי כבונה הא בנין חקלאה הוא

אלא אמר רבא מקנחו בכותל ואין מקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות

איתמר מר בריה דרבינא אמר אחד זה ואחד זה אסור רב פפא אמר אחד זה ואחד זה מותר

למר בריה דרבינא במאי מקנחי ליה בקורה

אמר רבא לא ליתיב איניש אפומיה דליחייא דילמא מיגנדרא ליה חפץ ואתי לאתויי

ואמר רבא לא ליצדד איניש כובא דילמא אתי לאשוויי גומות

ואמר רבא לא ליהדוק איניש אודרא בפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה

אמר רב כהנא טיט שע״ג בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ

מיתיבי טיט שע״ג מנעלו מגררו בגב סכין ושעל בגדו מגררו בצפורן ובלבד שלא יכסכס מאי לאו שלא יכסכס כלל לא שלא יכסכס מבחוץ אלא מבפנים

א״ר אבהו א״ר אלעזר אמר ר׳ ינאי מגררין מנעל חדש אבל לא ישן

דף קמא עמוד ב

במה מגררו א״ר אבהו בגב סכין

א״ל ההוא סבא סמי דידך מקמי הא דתני רבי חייא אין מגררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן ולא יסוך את רגלו שמן והוא בתוך המנעל או בתוך הסנדל אבל סך את רגלו שמן ומניח בתוך המנעל או בתוך הסנדל וסך כל גופו שמן ומתעגל ע״ג קטבליא ואינו חושש

אמר רב חסדא לא שנו אלא לצחצחו אבל לעבדו אסור

לעבדו פשיטא ותו לצחצחו מי איכא מאן דשרי

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב חסדא לא שנו אלא שיעור לצחצחו אבל שיעור לעבדו אסור

ת״ר לא יצא קטן במנעל גדול אבל יוצא הוא בחלוק גדול

ולא תצא אשה במנעל מרופט ולא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה

ואין יוצאין במנעל חדש באיזה מנעל אמרו במנעל של אשה

תני בר קפרא ל״ש אלא שלא יצאה בו שעה אחת מבעוד יום אבל יצאה בו מע״ש מותר

תני חדא שומטין מנעל מעל גבי אימוס ותניא אידך אין שומטין לא קשיא הא ר׳ אליעזר הא רבנן

דתנן מנעל שעל גבי אימוס רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים

הניחא לרבא דאמר דבר שמלאכתו לאיסור בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר שפיר

אלא לאביי דאמר לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור מאי איכא למימר

הכא במאי עסקינן ברפוי דתניא רבי יהודה אומר אם היה רפוי מותר

טעמא דרפוי הא לא רפוי לא הניחא לאביי דאמר דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור שפיר

אלא לרבא דאמר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר מאי איריא רפוי אפי׳ לא רפוי נמי

ההיא דרבי יהודה משום דרבי אליעזר הוא דתניא ר׳ יהודה אומר משום רבי אליעזר אם היה רפוי מותר:

הדרן עלך תולין

מתני׳ **נוטל** אדם את בנו והאבן בידו וכלכלה והאבן בתוכה ומטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין

רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה:

גמ׳ אמר רבא הוציא תינוק חי וכיס תלוי בצווארו חייב משום כיס תינוק מת וכיס תלוי לו בצווארו פטור

תינוק חי וכיס תלוי לו בצווארו חייב משום כיס וליחייב נמי משום תינוק

רבא כרבי נתן סבירא ליה דאמר חי נושא את עצמו

וליבטל כיס לגבי תינוק מי לא תנן את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפילה לו

מטה לגבי חי מבטלי ליה כיס לגבי תינוק לא מבטלי ליה

תינוק מת וכיס תלוי לו בצווארו פטור וליחייב משום תינוק רבא כר״ש ס״ל דאמר כל מלאכה שא״צ לגופה פטור עליה

תנן נוטל אדם את בנו והאבן בידו אמרי דבי רבי ינאי בתינוק שיש לו גיעגועין על אביו

אי הכי

דף קמב עמוד א

מאי איריא אבן אפילו דינר נמי אלמה אמר רבא לא שנו אלא אבן אבל דינר אסור אבן אי נפלה לה לא אתי אבוה לאיתויי דינר אי נפיל אתי אבוה לאתויי

תניא כוותיה דרבא המוציא כליו מקופלים ומונחים על כתפו וסנדליו וטבעותיו בידו חייב ואם היה מלובש בהן פטור

המוציא אדם וכליו עליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו פטור ואילו הוציאן כמות שהן חייב:

כלכלה והאבן בתוכה: ואמאי תיהוי כלכלה בסיס לדבר האסור אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן ולישדינהו לפירי ונישדי לאבן ונינקטינהו בידים כדרבי אלעי אמר רב בפירות המיטנפין ה״נ בפירות המיטנפין

ולינערינהו נעורי אמר רב חייא בר אשי אמר רבא הכא בכלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה:

מטלטלין תרומה וכו׳: אמר רב חסדא לא שנו אלא שטהורה למטה וטמאה למעלה אבל טהורה למעלה וטמאה למטה שקיל ליה לטהורה ושביק ליה לטמאה

וכי טהורה למטה נמי לישדינהו ולינקטינהו אמר רבי אלעי אמר רב בפירות המיטנפין עסקינן

מיתיבי מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין בין שטהורה למעלה וטמאה למטה בין שטמאה למעלה וטהורה למטה תיובתא דרב חסדא

אמר לך רב חסדא מתניתין לצורך גופו ברייתא לצורך מקומו

מאי דוחקיה דרב חסדא לאוקמי מתניתין לצורך גופו

אמר רבא מתני׳ כוותיה דייקא דקתני סיפא מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו ומדסיפא לצורך גופו רישא נמי לצורך גופו:

רבי יהודה אומר אף מעלין וכו׳: ואמאי הא קא מתקן

רבי יהודה כר׳ אליעזר סבירא ליה דאמר תרומה בעינא מחתא

דתנן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומת ודאי

וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון

אימר דשמעת ליה לחומרא לקולא מי שמעת ליה

אלא הוא דאמר כר״ש כדתנן סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ור״ש מתיר

וממאי דילמא התם בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אע״ג דנפלו בזה אחר זה כמאן דנפל בבת אחת דמי והא לחמשין נפלה והא לחמשין נפלה ור״ש סבר קמייתא בטיל במאה והא תיבטיל במאה וחד

אלא הוא דאמר כרבי שמעון בן אלעזר דתניא ר׳ שמעון בן אלעזר אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר

ומי סבר ליה כוותיה

דף קמב עמוד ב

והא מיפליג פליג עילויה דתניא רבי יהודה אומר מעלין את המדומע באחד ומאה רבי שמעון בן אלעזר אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר

דרבי יהודה עדיפא מדר״ש בן אלעזר:

מתני׳ האבן שע״פ החבית מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת

מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה של עור נותנין עליה מים עד שתכלה:

גמ׳ אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור:

[היתה בין החביות כו׳]: מאן תנא דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא בהיתרא טרחינן באיסורא לא טרחינן

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן רשב״ג היא דתנן הבורר קטנית ביו״ט ב״ש אומרים בורר אוכל ואוכל וב״ה אומרים בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי

ותניא אמר רשב״ג במה דברים אמורים שהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל דברי הכל בורר אוכל

והא הכא דכי אוכל מרובה על הפסולת דמי

הכא נמי כיון דאי בעי למישקל לא משתקיל ליה יין עד דשקיל לה לאבן כפסולת מרובה על האוכל דמי:

היתה בין החביות מגביה: תניא רבי יוסי אומר היתה החבית מונחת באוצר או שהיו כלי זכוכית מונחין תחתיה מגביה למקום אחר ומטה על צדה והיא נופלת ונוטל הימנה מה שצריך לו ומחזירה למקומה:

מעות שעל הכר: אמר רב חייא בר אשי אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור

אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו וכן תני חייא בר רב מדיפתי לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו:

מעות שעל הכר מנער וכו': א"ר אושעיא שכח ארנקי בחצר מניח עליה ככר או תינוק ומטלטלה אמר רב יצחק שכח לבינה בחצר מניח עליה ככר או תינוק ומטלטלה אמר רבי יהודה בר שילא אמר ר' אסי פעם אחת שכחו דסקיא מלאה מעות בסרטיא ובאו ושאלו את ר' יוחנן ואמר להן הניחו עליה ככר או תינוק וטלטלוה

אמר מר זוטרא הלכתא ככל הני שמעתתא בשוכח רב אשי אמר אפילו שכח נמי [לא] ולא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד

אביי מנח כפא אכיפי רבא מנח סכינא אבר יונה ומטלטלה אמר רב יוסף כמה חריפא שמעתתא דדרדקי אימר דאמור רבנן בשוכח לכתחילה מי אמור

אמר אביי אי לאו דאדם חשוב אנא כפא אכיפי למה לי הא חזו למיזגא עלייהו

אמר רבא אנא אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למה לי הא חזי לי לאומצא

טעמא דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא לא למימרא דרבא כרבי יהודה סבירא ליה

והאמר רבא לשמעיה טווי לי בר אווזא ושדי מיעיה לשונרא

דף קמג עמוד א

התם כיון דמסרח דעתיה עילויה מאתמול

הכי נמי מסתברא דרבא כר' יהודה סבירא ליה דדרש רבא אשה לא תכנס לבית העצים ליטול מהן אוד ואוד שנשבר אסור להסיקו ביום טוב לפי שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים שמע מינה:

מתני' ב"ש אומרים מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין וב"ה אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה

מעבירין מלפני השלחן פירורין פחות מכזית ושער של אפונין ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה

ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו (וחכמים אומרים) בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה:

גמ' אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כרבי שמעון:

מעבירין מלפני השלחן פירורין: מסייע ליה לר' יוחנן דאמר רבי יוחנן פירורין שאין בהן כזית אסור לאבדן ביד:

שער של אפונין: מני ר"ש היא דלית ליה מוקצה

אימא סיפא ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו אתאן לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור

בהא אפילו ר"ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות

הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרו לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אמן ודפרסייתא אסור

שמואל מטלטל להו אגב ריפתא: (שרנ"ם שפ"ז סימן): שמואל לטעמיה דאמר שמואל עושה אדם כל צרכו בפת

רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו כגרף של ריעי א״ל רב אשי לאמימר וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה

רב ששת זריק להו בלישניה רב פפא זריק להו אחורי המטה אמרו עליו על רבי זכריה בן אבקולס שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקן:

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

דף קמג עמוד ב

מתני׳ **חבית** שנשברה מצילין הימנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם ובלבד שלא יספוג אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין ר׳ יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור חלות דבש שריסקן מע״ש ויצאו מעצמן אסורין ורבי אליעזר מתיר:

גמ׳ תנא לא יספוג ביין ולא יטפח בשמן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ת״ר נתפזרו לו פירות בחצר מלקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול:

אין סוחטין את הפירות: אמר רב יהודה אמר שמואל מודה היה רבי יהודה לחכמים בזיתים וענבים מ״ט כיון דלסחיטה נינהו יהיב דעתיה ועולא אמר רב חלוק היה ר׳ יהודה אף בזיתים וענבים ורבי יוחנן אמר הלכה כרבי יהודה בשאר פירות ואין הלכה כרבי יהודה בזיתים וענבים

אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל מודה היה רבי יהודה לחכמים בזיתים וענבים ומודים חכמים לרבי יהודה בשאר פירות

א״ל רבי ירמיה לרבי אבא אלא במאי פליגי א״ל לכי תשכח אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא בתותים ורמונים פליגי

דתניא זיתים שמשך מהן שמן וענבים שמשך מהן יין והכניסן בין לאוכל בין למשקין היוצא מהן אסור תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר למשקין ולסתם היוצא מהן אסור דברי רבי יהודה וחכמים אומרים בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור

וסבר רבי יהודה סתם אסור והתנן חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון חלב בהמה אינו מטמא אלא לרצון

אמר ר׳ עקיבא קל וחומר הוא ומה חלב האשה שאינו מיוחד אלא לקטנים מטמא לרצון ושלא לרצון חלב הבהמה שמיוחד בין לקטנים בין לגדולים אינו דין שיטמא בין לרצון ובין שלא לרצון אמרו לו אם טמא חלב האשה שלא לרצון שדם מגפתה טמא יטמא חלב הבהמה

דף קמד עמוד א

שלא לרצון שדם מגפתה טהור אמר להן מחמיר אני בחלב מבדם שהחולב לרפואה טמא והמקיז לרפואה טהור אמרו לו סלי זיתים וענבים יוכיחו שהמשקין היוצאין מהן לרצון טמאין שלא לרצון טהורים

מאי לאו לרצון דניחא ליה שלא לרצון בסתמא ומה זיתים וענבים דבני סחיטה נינהו שלא לרצון ולא כלום תותים ורמונים דלאו בני סחיטה נינהו לא כ״ש

לא לרצון בסתמא שלא לרצון דגלי אדעתיה דאמר לא ניחא לי ואיבעית אימא שאני סלי זיתים וענבים כיון דלאיבוד קיימי מעיקרא אפקורי מפקרי להו

אשכחן ר׳ יהודה דמודי לרבנן בזיתים ובענבים רבנן דמודו ליה לרבי יהודה בשאר פירות מנלן דתניא סוחטין

דף קמד עמוד ב

בפגעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים ושל בית מנשיא בר מנחם היו סוחטין ברמונים

וממאי דרבנן היא דילמא ר׳ יהודה היא ותהוי נמי ר׳ יהודה אימר דשמעת ליה לר׳ יהודה יצאו מעצמן סוחטין לכתחילה מי שמעת ליה אלא מאי אית לך למימר כיון דלאו בני סחיטה נינהו אפילו לכתחילה אפילו תימא רבנן כיון דלאו בני סחיטה נינהו אפילו לכתחילה ש״מ רבנן היא ש״מ

של בית מנשיא בר מנחם היו סוחטין ברמונים אמר רב נחמן הלכה כשל בית מנשיא בר מנחם

א״ל רבא לרב נחמן מנשיא בן מנחם תנא הוא וכי תימא הלכה כי האי תנא דסבר לה כשל מנשיא בן מנחם ומשום דסבר כמנשיא בן מנחם הלכה כמותו מנשיא בן מנחם הוי רובא דעלמא

אין דתנן המקיים קוצים בכרם ר״א אומר קדש וחכ״א אינו מקדש אלא דבר שכמוהו מקיימין וא״ר חנינא מ״ט דרבי אליעזר שכן בערביא מקיימין קוצי שדות לגמליהם

מידי איריא דערביא אתרא הכא בטלה דעתו אצל כל אדם

אלא היינו טעמא כדרב חסדא דאמר רב חסדא תרדין שסחטן ונתנן במקוה פוסלין את המקוה בשינוי מראה והא לאו בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשבינהו הוה להו משקה ה״נ כיון דאחשבינהו הוה להו משקה

רב פפא אמר משום דהוי דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחילה וכל דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחילה פוסל את המקוה בשינוי מראה

תנן התם נפל לתוכו יין או חומץ ומוחל ושינה מראיו פסול מאן תנא דמוחל משקה הוא אמר אביי רבי יעקב היא דתניא ר׳ יעקב אומר מוחל הרי הוא כמשקה ומה טעם אמרו מוחל היוצא בתחלה טהור לפי שאינו רוצה בקיומו

ר״ש אומר מוחל אינו כמשקה ומה טעם אמרו מוחל היוצא מעיקול בית הבד טמא לפי שאי אפשר לו בלא ציחצוחי שמן

מאי בינייהו איכא בינייהו דאתי בתר איצצתא רבא אמר משום דהוי דבר שאין עושין הימנו מקוה ופוסל את המקוה בשינוי מראה

אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אמר רב חסדא מדברי רבינו נלמד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אלמא קסבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא

מתיב רמי בר חמא זב שחולב את העז החלב טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכלין אוכל הוא במאי איתכשר

כדאמר ר׳ יוחנן בטיפה המלוכלכת ע״פ הדד הכא נמי בטיפה המלוכלכת ע״פ הדד

מתיב רבינא טמא מת שסחט זיתים וענבים

דף קמה עמוד א

כביצה מכוונת טהור הא יותר מכביצה טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכל אוכל הוא במאי איתכשר הוא מותיב לה והוא מפרק לה בסוחט לתוך הקערה

א״ר ירמיה כתנאי המחליק בענבים לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי מ״ס משקה הבא לאוכל אוכל הוא ומ״ס לאו אוכל הוא

אמר רב פפא דכולי עלמא משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא והכא במשקה הבא לאיבוד קמיפלגי מר סבר משקה הוא ומ״ס לאו משקה הוא ובפלוגתא דהני תנאי דתניא המפצע בזיתים בידים מסואבות הוכשר לסופתן במלח לא הוכשר

לידע אם הגיעו זיתיו למסוק אם לאו לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי דמ״ס משקה העומד לאיבוד משקה הוא ומ״ס לאו משקה הוא

אמר רב הונא בריה דרב יהושע הני תנאי במשקה העומד לאיבוד פליגי והנך תנאי במשקה העומד לצחצחו קמיפלגי

א״ר זירא אמר רב חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ודג לצירו אפילו לתוך הקערה

יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא א״ל אביי לרב דימי אתון משמיה דרב מתניתון ולא קשיא לכו אנן משמיה דשמואל מתנינן לה וקשיא לן מי אמר שמואל דג לצירו אפי׳ לתוך הקערה והאיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור

ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור

א״ל האלהים (איוב יט, כז) עיני ראו ולא זר (כלו כליותי בחקי וגו׳) מפומיה דר׳ ירמיה שמיע לי ור׳ ירמיה מר׳ זירא ור׳ זירא מרב חייא בר אשי ורב חייא בר אשי מרב׃

גופא כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור רבי יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת

מיתיבי סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ״ש וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת קשיא לרב קשיא לשמואל קשיא לר׳ יוחנן רב מתרץ לטעמיה שמואל מתרץ לטעמיה ר׳ יוחנן מתרץ לטעמיה

רב מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ״ש בד״א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת

שמואל מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת הוא הדין לשלקות בד״א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת

ר׳ יוחנן מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצ״ש אחד כבשים ואחד שלקות בד״א לגופן אבל למימיהן לא יסחוט ואם סחט נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב חטאת

אמר רב חייא בר אשי אמר רב דבר תורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד וכן תני דבי מנשה דבר תורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד ואין עד מפי עד כשר

דף קמה עמוד ב

אלא לעדות אשה בלבד

איבעיא להו עד מפי עד לעדות בכור מהו רב אמי אסיר ורב אסי שרי

א״ל רב אמי לרב אסי והא תנא דבי מנשיא אין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה בלבד אימא לעדות שהאשה כשרה לה בלבד רב יימר אכשר עד מפי עד לבכור קרי עליה מרימר יימר שרי בוכרא והלכתא עד מפי עד כשר לבכור׃

חלות דבש: כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה זיתים וענבים שריסקן מע״ש ויצאו מעצמן אסורין ור״א ור״ש מתירין

אמר רב יוסף גברא יתירא אתא לאשמעינן א״ל אביי טובא קמ״ל דאי ממתניתין הוה אמינא התם הוא דמעיקרא אוכלא ולבסוף אוכלא אבל הכא דמעיקרא אוכלא ולבסוף משקה אימא לא קמ״ל׃

מתני׳ כל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן (ודגים מלוחין קטנים) וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן׃

גמ׳ כגון מאי אמר רב ספרא כגון תרנגולתא דר׳ אבא ואמר רב ספרא זימנא חדא איקלעית להתם ואוכלן מיניה ואי לא רבי אבא דאשקיין חמרא בר תלתא טרפי איתנסי

רבי יוחנן רייק מכותח דבבלאי אמר רב יוסף ולירוק אנן מתרנגולתא דרבי אבא ועוד אמר רב גזא זימנא חדא איקלעית להתם ועבדית כותח דבבלאי שאילו מיניה כל בריחי מערבא׃

כל שלא בא בחמין וכו׳: הדיח מאי אמר רב יוסף הדיח חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא חוץ ממליח ישן וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן שמע מינה

יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אסי קמיה דרבי יוחנן ויתיב רבי יוחנן וקא מנמנם אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי אסי מפני מה עופות שבבבל שמנים א״ל כלך למדבר עזה ואראך שמנים מהן מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שהן עניים מפני מה ת״ח שבבבל מצויינין לפי שאינן בני תורה מפני מה עובדי כוכבים מזוהמי׳ מפני שאוכלין שקצי׳ ורמשי׳

איתער בהו רבי יוחנן אמר להו דרדקי לא כך אמרתי לכם (משלי ז, ד) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו לא תאמרהו אמרו ליה ולימא לן מר איזה מהן מפני מה עופות שבבבל שמנים מפני שלא גלו שנאמר (ירמיהו מח, יא) שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל שמריו ובגולה לא הלך

והכא מנלן דגלו דתניא רבי יהודה אומר נ״ב שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר (ירמיהו ט, ט) על ההרים אשא בכי ונהי וגו׳ מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו בהמ״ה בגימטריא חמשין ותרתין הוו

א״ר יעקב א״ר יוחנן כולן חזרו חוץ מקולייס האיספנין דאמר רב הני מדרי דבבל מהדרי מיא לעין עיטם והאי כיון דלא שריר שדריה לא מצי סליק

מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שלא היו באותה קללה דכתיב (הושע ב, יג) והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה וכתיב (ישעיהו א, יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח מאי היו עלי לטורח א״ר אלעזר אמר הקב״ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן א״ר יצחק אין לך כל רגל ורגל שלא באתה בולשת לציפורי ואמר רבי חנינא אין לך כל רגל ורגל שלא בא לטבריה אגמון וקמטון ובעל זמורה

מפני מה ת״ח שבבבל מצויינין לפי שאינן בני מקומן דאמרי אינשי במתא שמאי בלא מתא תותבאי (ישעיהו כז, ו) הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שבבבל שעושין ציצין ופרחים לתורה

מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין שלא עמדו על הר סיני שבשעה

דף קמו עמוד א

שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבי׳ שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי גרים מאי א״ל אע״ג דאינהו לא הוו מזלייהו הוו דכתיב (דברים כט, יד) את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה׳ אלהינו ואת אשר איננו פה וגו׳

ופליגא דר׳ אבא בר כהנא דא״ר אבא בר כהנא עד שלשה דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו אברהם הוליד את ישמעאל יצחק הוליד את עשו יעקב הוליד י״ב שבטים שלא היה בהן שום דופי:

מתני׳ שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ואין נוקבין מגופה של חבית דברי ר׳ יהודה וחכמים מתירין ולא יקבנה מצדה ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעוה מפני שהוא ממרח אמר ר׳ יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חוששני לו מחטאת:

גמ׳ א״ר אושעיא ל״ש אלא דרוסות אבל מפורדות לא ומפורדות לא

מיתיבי ר׳ שמעון בן גמליאל אומר מביא אדם את החבית של יין ומתיז ראשה בסייף ומניחה לפני האורחים בשבת ואינו חושש ההיא רבנן מתני׳ רבי נחמיה היא

ומאי דוחקיה דרבי אושעיא לאוקמי מתניתין כרבי נחמיה ובדרוסות לוקמה במפורדות ורבנן אמר רבא מתני׳ קשיתיה מאי איריא דתני גרוגרות ליתני פירות אלא ש״מ בדרוסות

תניא חדא חותלות של גרוגרות ושל תמרים מתיר ומפקיע וחותך ותניא אידך מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך לא קשיא הא רבנן הא ר׳ נחמיה דתניא ר׳ נחמיה אומר אפי׳ תרווד ואפילו טלית ואפילו סכין אין ניטלין אלא לצורך תשמישן

בעו מיניה מרב ששת מהו למיברז חביתא בבורטיא בשבתא לפיתחא קמיכוין ואסיר או דילמא לעין יפה קמיכוין ושרי א״ל לפיתחא קא מכוין ואסיר

מיתיבי רשב״ג אומר מביא אדם חבית של יין ומתיז ראשה בסייף התם ודאי לעין יפה קמיכוין הכא אם איתא דלעין יפה קמיכוין לפתוחי מיפתח:

אין נוקבין מגופה וכו׳: אמר רב הונא מחלוקת למעלה אבל מן הצד דברי הכל אסור והיינו דקתני לא יקבנה מצדה ורב חסדא אמר מחלוקת מן הצד אבל על גבה דברי הכל מותר והא דקתני לא יקבנה מצדה התם בגופה דחבית

תנו רבנן אין נוקבין נקב חדש בשבת ואם בא להוסיף מוסיף ויש אומרים אין מוסיפין ושוין שנוקבין נקב ישן לכתחילה ותנא קמא מאי שנא מנקב חדש דלא דקא מתקן פיתחא אוסופי נמי קא מתקן פיתחא

אמר רבה דבר תורה כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ורבנן הוא דגזור משום לול של תרנגולין דעביד לעיולי אוירא ולאפוקי הבלא ואם בא להוסיף מוסיף אוסופי ודאי בלול של תרנגולים לא אתי לאוסופי

דף קמו עמוד ב

משום ריחשא וי״א אין מוסיפים זימנין דלא תקניה מעיקרא ואתי לארוחי ביה דרש רב נחמן משום רבי יוחנן הלכה כיש אומרים:

ושוין שנוקבין נקב ישן לכתחלה: אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום העשוי לשמר אבל לחזק אסור היכי דמי לשמר היכי דמי לחזק א״ר חסדא למעלה מן היין זהו לשמר למטה מן היין זהו לחזק רבא אמר למטה מן היין נמי זהו לשמר והיכי דמי לחזק כגון שניקבה למטה מן השמרים

א״ל אביי לרבא תניא דמסייע לך בית סתום יש לו ארבע אמות פרץ את פצימיו אין לו ד׳ אמות בית סתום אינו מטמא כל סביביו פרץ את פצימיו מטמא כל סביביו

גובתא רב אסר ושמואל שרי מחתך לכתחלה דכ״ע לא פליגי דאסור אהדורי דכ״ע לא פליגי דשרי כי פליגי דחתיכה ולא מתקנא מאן דאסר גזרינן דילמא אתי למיחתך לכתחלה ומאן דשרי לא גזרינן

כתנאי אין חותכין שפופרת ביו״ט וא״צ לומר בשבת נפלה (אין) מחזירין אותה בשבת ואין צריך לומר ביו״ט ור׳ יאשיה מיקל

ר׳ יאשיה אהייא אילימא ארישא הא קמתקן מנא אלא אסיפא ת״ק נמי מישרא קשרי אלא דחתיכה ולא מתקנא איכא בינייהו מ״ס גזרינן ומ״ס לא גזרינן דרש רב שישא בריה דרב אידי משמיה דר׳ יוחנן הלכה כר׳ יאשיה:

ואם היתה נקובה וכו׳: מישחא רב אסר ושמואל שרי מאן דאסר גזרינן משום שעוה ומאן דשרי לא גזרינן אמר ליה רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב מישחא שרי

אמר טבות רישבא אמר שמואל האי טרפא דאסא אסור מ״ט רב יימר מדפתי אמר גזירה משום מרזב רב אשי אמר גזירה שמא יקטום מאי בינייהו איכא בינייהו דקטים ומנחי

בי סדיא רב אסר ושמואל שרי ברכין דכולי עלמא לא פליגי דשרי בקשין דכ״ע לא פליגי דאסור כי פליגי במיצעי מאן דאסר מיחזי כמשוי ומאן דשרי לא מיחזי כמשוי

והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב איקלע להההוא אתרא דלא הוה ליה רווחא נפק יתיב בכרמלית אייתו ליה בי סדיא לא יתיב מאן דחזא סבר משום דבי סדיא אסור ולא היא דרב אכרוזי מכריז בי סדיא שרי ומשום כבוד רבותינו לא ישב עליו ומאן נינהו רב כהנא ורב אסי:

מתני׳ נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו מי שנשרו כליו בדרך במים מהלך בהן ואינו חושש הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם:

גמ׳ פשיטא מהו דתימא ניגזר משום אשוויי גומות קא משמע לן:

ואת המים היפים ברעים: פשיטא סיפא איצטריכא ליה ואת הצונן בחמה הא נמי פשיטא מהו דתימא ניגזור דילמא אתי לאטמוני ברמץ קמ״ל:

מי שנשרו וכו׳: אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור תנן שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם תנאי היא דתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם ר״א ור״ש אוסרין

אמר רב הונא

דף קמז עמוד א

המנער טליתו בשבת חייב חטאת ולא אמרן אלא בחדתי אבל בעתיקי לית לן בה ולא אמרן אלא באוכמי אבל בחיורי וסומקי לית לן בה והוא דקפיד עלייהו

עולא איקלע לפומבדיתא חזא רבנן דקא מנפצי גלימייהו אמר קמחללין רבנן שבתא אמר להו רב יהודה נפוצי ליה באפיה אנן לא קפדינן מידי

אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף א״ל הב לי כומתאי [חזא דאיכא] טלא עליה הוה קמחסם למיתבה ליה א״ל נפוץ שדי אנן לא קפדינן מידי

אמר רב יצחק בר יוסף א״ר יוחנן היוצא בטלית מקופלת מונחת לו על כתיפו בשבת חייב חטאת תנ״ה סוחרי כסות היוצאים בטליתות מקופלות ומונחות על כתיפן בשבת חייבין חטאת ולא סוחרי כסות בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של מוכרין לצאת כך

וחנוני היוצא במעות הצרורין לו בסדינו חייב חטאת ולא חנוני בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכו של חנוני לצאת כך והרטנין יוצאין בסודרין שעל כתיפן ולא רטנין בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של רטנין לצאת בכך

א״ר יהודה מעשה בהורקנוס בנו של רבי אליעזר בן הורקנוס שיצא בסודר שעל כתיפו בשבת אלא שנימא כרוכה לו באצבעו וכשבא הדבר לפני חכמים אמרו אפילו אין נימא כרוכה לו באצבעו דרש רב נחמן בר רב חסדא משמיה דרב חסדא הלכה אע״פ שאין נימא כרוכה לו באצבעותיו

עולא איקלע לבי אסי בר היני בעו מיניה מהו לעשות מרזב בשבת אמר להו הכי אמר רבי אלעי אסור לעשות מרזב בשבת מאי מרזב אמר ר׳ זירא כיסי בבלייתא

ר׳ ירמיה הוה יתיב קמיה דר׳ זירא א״ל הכי מאי א״ל אסור והכי מאי א״ל אסור אמר רב פפא נקוט האי כללא בידך כל אדעתא דלכנופי אסור כל דלהתנאות שרי כי הא דרב שישא בריה דרב אידי מתנאה בסדינו הוה

כי אתא רב דימי אמר פעם אחת יצא רבי לשדה והיו שני צידי טליתו מונחין על כתיפו אמר לפניו יהושע בן זירוז בן חמיו של רבי מאיר בזו לא חייב ר׳ מאיר חטאת אמר ליה דקדק רבי מאיר עד כאן שלשל רבי טליתו

כי אתא רבין אמר לא יהושע בן זירוז הוה אלא יהושע בן כפוסאי היה חתנו של ר׳ עקיבא אמר בזו לא חייב ר׳ עקיבא חטאת אמר לו דקדק ר״ע עד כאן שלשל רבי טליתו כי אתא רב שמואל בר רב יהודה אמר נשאל איתמר:

מתני׳ הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלונטית אחת פניהם ידיהם ורגליהם ומביאין אותן בידן

סכין וממשמשין אבל לא מתעמלין ולא מתגררין אין יורדין לקורדימא ואין עושין אפיקטויזין ואין מעצבין את הקטן ואין מחזירין את השבר מי שנפרקה ידו ורגלו לא יטרפם בצונן אבל רוחץ הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא:

גמ׳ קתני מי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין הרוחץ דיעבד אין לכתחילה לא מכלל

דף קמז עמוד ב

דלהשתטף כל גופו אפי׳ לכתחילה שפיר דמי מני ר״ש היא דתניא לא ישתטף אדם בין בחמין בין בצונן דברי ר״מ ר״ש מתיר ר׳ יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר:

ונסתפג אפילו בעשר אלונטיות: רישא רבותא קמ״ל וסיפא רבותא קמ״ל רישא רבותא קמ״ל דאפילו הני דלא נפישי בהו מיא כיון דחד הוא אתי לידי סחיטה וסיפא רבותא קמ״ל אפילו הני דנפישי בהו מיא כיון דרבים נינהו מדכרי אהדדי:

תנו רבנן מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון ולא ימסרנה לאוליירין מפני שחשודים על אותו דבר רבי שמעון אומר מסתפג באלונטית אחת ומביאה בידו לתוך ביתו

אמר ליה אביי לרב יוסף הלכתא מאי אמר ליה הא ר׳ שמעון הא רבי הא שמואל הא ר׳ יוחנן

ר׳ שמעון הא דאמרן רבי דתניא אמר רבי כשהיינו למדין תורה אצל ר׳ שמעון בתקוע היינו מעלין שמן ואלונטית מחצר לגג ומגג לקרפף עד שהיינו מגיעין אצל מעין שהיינו רוחצין בו שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך ביתו ר׳ יוחנן דאמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן הלכה מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך ביתו

ומי א״ר יוחנן הכי והא״ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן ונסתפג אפילו בעשר אלונטיות לא יביאם בידו ההוא כבן חכינאי מתני לה

א״ר חייא בר אבא אר״י האוליירין מביאין בלרי נשים לבי בני ובלבד שיתכסה בהן ראשן ורובן סכניתא צריך לקשר ב׳ ראשיה למטה א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן למטה מכתפיים אמר להו רבא לבני מחוזא כי מעבריתו מאני לבני חילא שרביבו בהו למטה מכתפיים:

סכין וממשמשין: ת״ר סכין וממשמשין בבני מעיים בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד ר׳ חמא בר חנינא אמר סך ואח״כ ממשמש ר׳ יוחנן אמר סך וממשמש בבת אחת:

אבל לא מתעמלין: א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסת מפני שמעמלת ומרפא אמר ר׳ יהודה אמר רב כל ימיה של דיומסת עשרים ואחד יום ועצרת מן המנין איבעיא להו עצרת (בתחלה) להאי גיסא או להאי גיסא ת״ש דאמר שמואל כולהו שקייני מדיבחא ועד עצרתא מעלו דילמא התם הוא דכמה דקריר עלמא מעלי אבל הכא משום הבלא הוא כיון דחמים עלמא טפי מעלי

אמר רבי חלבו חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל

רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו איעקר תלמודיה כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא (שמות יב, ב) החדש הזה לכם אמר החרש היה לבם בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה

והיינו דתנן ר׳ נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבא אחריך שחבריך יקיימוה בידך ואל בינתך אל תשען תנא לא ר׳ נהוראי שמו אלא ר׳ נחמיה שמו ואמרי לה ר׳ אלעזר בן ערך שמו ולמה נקרא שמו ר׳ נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה:

אבל לא מתגררין: ת״ר אין גוררין במגררת בשבת רשב״ג אומר אם היו רגליו מלוכלכות בטיט ובצואה גורר כדרכו ואינו חושש רב שמואל בר יהודה עבדא ליה אימיה מגררתא דכספא:

אין יורדין לקורדימא וכו׳: מאי טעמא משום פיקא:

ואין עושין אפיקטויזין בשבת: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא בסם אבל ביד מותר תניא רבי נחמיה אומר אף בחול אסור מפני הפסד אוכלין:

ואין מעצבין את הקטן: אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן לפופי ינוקא בשבת שפיר דמי והאנן תנן אין מעצבין התם בחומרי שדרה דמיחזי כבונה:

ואין מחזירין את השבר: אמר רבי חנא בגדתאה אמר שמואל

דף קמח עמוד א

הלכה מחזירין את השבר רבה בר בר חנה איקלע לפומבדיתא לא על לפירקיה דרב יהודה שדריה לאדא דיילא א״ל זיל גרביה אזיל גרביה אתא אשכחיה דקא דריש אין מחזירין את השבר א״ל הכי אמר רב חנא בגדתאה אמר שמואל הלכה מחזירין את השבר א״ל הא חנא דידן והא שמואל דידן ולא שמיע לי ולאו בדינא גרבתיך:

מי שנפרקה ידו כו׳: רב אויא הוה יתיב קמיה דרב יוסף שניא ליה ידיה א״ל הכי מאי אסור והכי מאי א״ל אסור אדהכי איתפח ידיה

א״ל מאי תיבעי לך הא תנן מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בצונן אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא א״ל ולא תנן אין מחזירין את השבר ואמר רב חנא בגדתאה אמר שמואל הלכה מחזירין את השבר אמר ליה כולהו בחדא מחיתא מחיתנהו היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר:

מתני׳ שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני וכן האשה מחבירתה ככרות ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב:

גמ׳ א״ל רבא בר רב חנן לאביי מאי שנא השאילני ומאי שנא הלויני אמר ליה השאילני לא אתי למיכתב הלויני אתי למיכתב

והא כיון דבחול זימנין דבעי למימר ליה הלויני וא״ל השאילני ולא קפיד עילויה ואתי למיכתב בשבת נמי אתי למיכתב א״ל (בחול דלא שנא כי א״ל הלויני ל״ש כי א״ל השאילני לא קפדינן עילויה אתי למיכתב דהשאילני הוא דשרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה מינכרא מילתא ולא אתי למיכתב

א״ל רבא בר רב חנן לאביי מכדי אמרו רבנן כל מילי דיום טוב כמה דאפשר לשנויי משנינן הני נשי דמליין חצבייהו מיא מ״ט לא משנין משום דלא אפשר היכי לעבדי דמליין בחצבא רבא לימלו בחצבא זוטא הא קא מפשו בהילוכא דמליין בחצבא זוטא לימלו בחצבא רבא קא מפשו במשוי

דף קמח עמוד ב

ניפרוס סודרא אתי לידי סחיטה נכסייה בנכתמא זימנין דמיפסק ואתי למקטריה הלכך לא אפשר

וא״ל רבא בר רב חנן לאביי תנן לא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין ביו״ט וקא חזינן דעבדין ולא אמרינן להו ולא מידי ולטעמיך הא דאמר רבא לא ליתיב איניש אפומא דלחייא דילמא מיגנדר ליה חפץ ואתי לאיתויי והא קא חזינן נמי דמותבי חצבי ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא הנח לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין

סבור מינה הנ״מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא ולא היא ל״ש בדרבנן ול״ש בדאורייתא דהא תוספת דיוה״כ דאורייתא היא וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך ולא אמרי׳ להו ולא מידי:

וכן אשה מחבירתה ככרות: בשבת הוא דאסיר אבל בחול שפיר דמי לימא מתני׳ דלא כהלל דתנן וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה דמים שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית

אפילו תימא הלל הא באתרא דקיץ דמיה הא באתרא דלא קיץ דמיה:

ואם אינו מאמינו: איתמר הלוואת יו״ט רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע ורבה אמר ניתנה ליתבע רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע דאי אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב רבה אמר ניתנה ליתבע דאי אמרת לא ניתנה לא יהיב ליה ואתי לאימנועי משמחת יו״ט

תנן אם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו אי אמרת בשלמא לא ניתנה ליתבע משום הכי מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת אלא אי אמרת ניתנה ליתבע אמאי מניח טליתו אצלו ליתן ליה ולתבעיה אמר לא בעינא דליקום בדינא ודיינא

מתיב רב אידי בר אבין השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט

ואי לא ניתנה ליתבע מאי משמט שאני התם דאיגלאי מילתא דחול הוא

ת״ש מסיפא אם לאו אינו משמט אי אמרת בשלמא ניתנה ליתבע היינו דקתני אינו משמט אלא אי אמרת לא ניתנה ליתבע אמאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל

מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל רישא צריך למימר ליה משמט אני סיפא לא צריך למימר ליה משמט אני כדתנן המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני

ואם אמר לו אעפ״כ יקבל ממנו משום שנאמר (דברים טו, ב) וזה דבר השמטה

רב אויא שקיל משכונא רבה בר עולא מערים איערומי:

וכן ערב פסח: א״ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו״ט נימא מסייע ליה וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יו״ט

הכא במאי עסקינן בממנה אחרים עמו על פסחו דמעיקרא מיקדש וקאי

והא אנן תנן אין נמנין על הבהמה בתחילה ביו״ט שאני הכא כיון דרגיל אצלו כמאן דאימני ביה מעיקרא דמי

והא תני רבי הושעיא הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ונותן לו טלה לפסחו ומקדישו ויוצא בו התם נמי כיון דרגיל אצלו אקדושי ליה מעיקרא והא מקדיש קתני הקדש עילוי מדרבנן

ומי אמר ר׳ יוחנן הכי והא אמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו״ט אמרו ק״ו בשבת לא קשיא כאן בחובות שקבוע להן זמן כאן בחובות שאין קבוע להן זמן:

מתני׳ מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה ומטילין חלשין על הקדשים ביו״ט אבל לא על המנות:

דף קמט עמוד א

גמ׳ מ״ט רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות

מאי בינייהו א״ב דכתב אכותל ומידלי למ״ד שמא ימחוק לא חיישינן ולמ״ד שמא יקרא חיישינן

ולמ״ד שמא ימחוק ניחוש שמא יקרא ותו לשמא ימחוק לא חיישינן והתניא לא יקרא לאור הנר ואמר רבה אפי׳ גבוה שתי קומות אפי׳ גבוה שתי מרדעות אפי׳ עשרה בתים זה ע״ג זה לא יקרא

אלא איכא בינייהו דכתב אכותל ומיתתי למאן דאמר שמא ימחוק חיישינן למ״ד שמא יקרא לא חיישינן גודא בשטרא לא מיחלף

ולמ״ד שמא יקרא ליחוש שמא ימחוק אלא איכא בינייהו דחייק אטבלא ואפינקס למ״ד שמא ימחוק לא חיישינן למ״ד שמא יקרא חיישינן

ולמ״ד שמא ימחוק ליחוש שמא יקרא וכ״ת טבלא ופינקס בשטרא לא מיחלף והתניא מונה אדם כמה מבפנים וכמה מבחוץ וכמה מנות עתיד להניח לפניהם מכתב שעל גבי הכותל אבל לא מכתב שעל גבי טבלא ופינקס

היכי דמי אילימא דכתיב מיכתב מ״ש הכא ומ״ש הכא אלא לאו דחייק וקתני מכתב שעל גבי הכותל אבל לא מכתב שע״ג טבלא ופינקס

אלא לעולם דכתב אכותל ומידלי ודקא קשיא לך דרבה דרבה תנאי היא דתניא מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב ר׳ אחא מתיר מכתב שעל גבי הכותל

היכי דמי אילימא דכתיב מתתא ליחוש שמא ימחוק אלא לאו דכתב ומידלי וש״מ דרבה תנאי היא ש״מ

והני תנאי כהני תנאי דתניא אין רואין במראה בשבת רבי מאיר מתיר במראה הקבוע בכותל

מ״ש הקבוע בכותל דאדהכי והכי מדכר שאינו קבוע נמי אדהכי והכי מדכר

הכא במראה של מתכת עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר אבוה דא״ר נחמן אמר רבה בר אבוה מפני מה אמרו מראה של מתכת אסורה מפני שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלין

תנו רבנן כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנאמר (ויקרא יט, ד) אל תפנו אל האלילים מאי תלמודא אמר רבי חנין אל תפנו אל מדעתכם:

מפיס אדם עם בניו וכו׳: עם בניו ועם בני ביתו אין ועם אחר לא מאי טעמא כדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל בני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לווין ופורעין ביו״ט

דף קמט עמוד ב

וכדברי (ב״ה) אף משום רבית

אי הכי בניו ובני ביתו נמי בניו ובני ביתו היינו טעמא כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מותר להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית

אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי

אין ה״נ וחסורי מיחסרא והכי קתני מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן אפי׳ מנה גדולה כנגד מנה קטנה מ״ט כדרב יהודה אמר רב עם בניו ועם בני ביתו אין עם אחרים לא מ״ט כדרב יהודה אמר שמואל מנה גדולה כנגד מנה קטנה אף בחול לאחרים אסור מ״ט משום קוביא:

מטילין חלשין על וכו׳: מאי אבל לא על המנות א״ר יעקב בריה דבת יעקב אבל לא על המנות של חול ביו״ט פשיטא מהו דתימא הואיל וכתיב (הושע ד, ד) ועמך כמריבי כהן אפי׳ מנות דחול נמי קמ״ל

וא״ר יעקב בריה דבת יעקב כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב״ה מנלן אילימא משום דכתיב (מלכים א כב, כ) ויאמר ה׳ מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה ויצא הרוח ויעמוד לפני ה׳ ויאמר אני אפתנו וגו׳ ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן

ואמרינן מאי רוח א״ר יוחנן זה רוחו של נבות ומאי צא אמר רב צא ממחיצתי ודילמא התם היינו טעמא דכתיב (תהלים קא, ז) דובר שקרים לא יכון

אלא מהכא (חבקוק ב, טז) שבעת קלון מכבוד שתה גם אתה והערל וגו׳ שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר שתה גם אתה והערל זה צדקיה חדא דכוליה קרא בנבוכדנצר כתיב ועוד צדקיה צדיקא מאי הוה ליה למיעבד ליה דא״ר יהודה אמר רב בשעה שבקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך וכו׳

אלא מהכא (משלי יז, כו) גם ענוש לצדיק לא טוב אין לא טוב אלא רע וכתיב (תהלים ה, ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע צדיק אתה ה׳ ולא יגור במגורך רע

מאי משמע דהאי חלשים לישנא דפורא הוא דכתיב (ישעיהו יד, יב) איך נפלת משמים הילל בן שחר נגדעת לארץ חולש על גוים וגו׳ אמר רבה בר רב הונא מלמד שהיה מטיל פור על גדולי מלכות לידע איזה בן יומו של משכב זכור וכתיב (ישעיהו יד, יח) כל מלכי גוים כולם וגו׳ אמר רבי יוחנן שנחו ממשכב זכור

וא״ר יוחנן כל ימיו של אותו רשע לא נמצא שחוק בפה כל בריה שנאמר (ישעיהו יד, ז) נחה שקטה כל הארץ פצחו רנה מכלל דעד השתא לא הוה רנה

ואמר ר׳ יצחק אמר ר׳ יוחנן אסור לעמוד בביתו של אותו רשע שנא׳ (ישעיהו יג, כא) ושעירים ירקדו שם

ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך נמשכה ערלתו שלש מאות אמה והיתה מחזרת על כל המסיבה כולה שנאמר שבעת קלון מכבוד שתה גם אתה והערל ערל בגימטריא שלש מאות הוי

ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שירד אותו רשע לגיהנם רעשו כל יורדי גיהנם אמרו שמא למשול עליהם הוא בא או ליחלות כמותם הוא בא שנאמר (ישעיהו יד, י) גם אתה חולית כמונו אלינו נמשלת יצאתה ב״ק ואמרה (יחזקאל לב, יט) ממי נעמת רדה והשכבה את ערלים

(ישעיהו יד, ד) איך שבת נוגש שבתה מדהבה א״ר יהודה אמר רב שבתה אומה זו שאמרה

דף קנ עמוד א

מדוד והבא ואיכא דאמרי שאמרה מאד מאד הביא בלא מדה

(דניאל ד, לג) ורבו יתירה הוספת לי אמר רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא מלמד שרכב על ארי זכר וקשר תנין בראשו לקיים מה שנא׳ (ירמיהו כז, ו) וגם את חית השדה נתתי לו לעבדו:

מתני׳ לא ישכור אדם פועלים בשבת ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים אין מחשיכין על התחום לשכור לו פועלים ולהביא פירות אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות בידו כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו:

גמ׳ (פשיטא) מ״ש הוא ומ״ש חבירו אמר רב פפא חבר נכרי מתקיף לה רב אשי אמירה לנכרי שבות

אלא אמר רב אשי אפילו תימא חבירו ישראל הא קמ״ל לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים אבל אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב ומתני׳ מני כרבי יהושע בן קרחה דתניא לא יאמר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב רבי יהושע בן קרחה אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהושע בן קרחה ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מ״ט דרבי יהושע בן קרחה דכתיב (ישעיהו נח, יג) ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר

רמי ליה רב אחא בר רב הונא לרבא מי אמר ר׳ יוחנן דיבור אסור הרהור מותר אלמא הרהור לאו כדיבור דמי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא שאני התם דבעינן (דברים כג, טו) והיה מחניך קדוש וליכא

הכא נמי כתיב (דברים כג, טו) ולא יראה בך ערות דבר ההוא מיבעי ליה לכדרב יהודה דאמר רב יהודה עכו״ם ערום אסור לקרות קרית שמע כנגדו

מאי איריא עכו״ם אפי׳ ישראל נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ישראל דאסור אבל עכו״ם כיון דכתיב ביה (יחזקאל כג, כ) אשר בשר חמורים בשרם אימא שפיר דמי קמ״ל

אימא הכי נמי אמר קרא (בראשית ט, כג) וערות אביהם לא ראו

ודיבור מי אסיר והא רב חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת וא״ר אלעזר פוסקים צדקה לעניים בשבת וא״ר יעקב בר אידי אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש ופיקוח רבים בשבת והולכין לבתי כנסיות לפקח על עסקי רבים בשבת

וא״ר שמואל בר נחמני א״ר יוחנן הולכין לטרטיאות ולקרקסאות ולבסילקאות לפקח על עסקי רבים בשבת ותנא דבי מנשה משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר חפציך אסורים חפצי שמים מותרין

א״ר יהודה אמר שמואל חשבונות של [מלך] ושל מה בכך מותר לחשבן בשבת תנ״ה חשבונות שעברו ושעתידין להיו׳ אסור לחשבן של) מלך

דף קנ עמוד ב

ושל מה בכך מותר לחושבן

ורמינהו חושבין חשבונות שאינן צריכין ואין מחשבין חשבונות שצריכין בשבת כיצד אומר אדם לחבירו כך וכך פועלים הוצאתי על שדה זו כך וכך דינרין הוצאתי על דירה זו אבל לא יאמר לו כך וכך הוצאתי וכך וכך אני עתיד להוציא

ולטעמיך קשיא לך היא גופא אלא הא דאיכא אגרא דאגירא גביה הא דליכא אגרא דאגירא גביה:

אין מחשיכין: תנו רבנן מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליה לגודרה ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה ונעשה לו נס ועלתה בו צלף וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו

א״ר יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר שאם יש בורגנין הולך

תנן אין מחשיכין על התחום לשכור פועלים ולהביא פירות בשלמא לשכור פועלים דבשבת לא מצי אגר אלא להביא פירות לימא שאם יש שם מחיצות מביא משכחת לה בפירות המחוברים

והתני ר׳ אושעיא אין מחשיכין על התחום להביא תבן וקש בשלמא קש משכחת לה במחובר אלא תבן היכי משכחת לה בתיבנא סריא

ת״ש מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת על עסקי כלה ומת אין על עסקי אחר לא

בשלמא אחר דומיא דכלה משכחת לה למיגזא ליה אסא אלא מת מאי ניהו להביא לו ארון ותכריכין וקתני מת אין אבל אחר לא

ואמאי לימא שאם יש שם מחיצו׳ מביא מת נמי משכחת לה למיגזא ליה גלימא:

אבל מחשיכין: ואע״ג דלא אבדיל והאמר רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אליעזר בן יעקב אסור לו לאדם שיעשה חפציו קודם שיבדיל וכי תימא דאבדיל בתפלה והאמר רב יהודה אמר שמואל המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס וכי תימא דאבדיל על הכוס כוס בשדה מי איכא תרגמא רבי נתן בר אמי קמיה דרבא בין הגיתות שנו

א״ל ר׳ אבא לרב אשי במערבא אמרינן הכי המבדיל בין קודש לחול ועבדינן צורכין אמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמר המבדיל בין קודש לחול ומסלתינן סילתי:

כלל אמר אבא שאול כל שאני וכו׳: (איבעיא להו) אבא שאול אהייא אילימא ארישא קאי אין מחשיכין על התחום לשכור פועלים להביא פירות

דף קנא עמוד א

האי כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני בחשיכתו כל שאיני זכאי באמירתו איני רשאי בחשיכתו מיבעי ליה אלא אסיפא קאי אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות בידו האי כל שאני זכאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה

לעולם אסיפא קאי ואבא שאול אהא קאי דאמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי וקאמר אבא שאול לת״ק מי לא מודית דמותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי

ואימא כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו כלל לאתויי מאי לאתויי הא דת״ר אין מחשיכין על התחום להביא בהמה היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו

ומחשיכין לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין ואומרים לו לך למקום פלוני ואם לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני לא מצאת במנה הבא במאתים ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח:

מתני׳ מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים נכרי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל אא״כ באו ממקום קרוב עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית:

גמ׳ מאי ממקום קרוב רב אמר ממקום קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו

דיקא מתניתין כוותיה דשמואל דקתני עשה לו ארון וחפר לו קבר יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי הכא נמי מספיקא שרי

ותניא כוותיה דרב עיר שישראל ונכרים דרים בה והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב נכרים לערב רוחץ בה מיד אם רוב ישראל ימתין עד כדי שיחמו חמין מחצה על מחצה (אסור וימתין) עד כדי שיחמו חמין ר׳ יהודה אומר באמבטי קטנה אם יש בה רשות רוחץ בה מיד

מאי רשות אמר רב יהודה אמר רב יצחק בריה דרב יהודה אם יש בה אדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין לו י׳ קומקומין בבת אחת באמבטי קטנה מותר לרחוץ בה מיד:

עשו לו ארון וחפרו לו קבר וכו׳: אמאי הכא נמי ימתין בכדי שיעשו אמר עולא בעומד באסרטיא תינח קבר ארון מאי איכא למימר א״ר אבהו במוטל על קברו:

מתני׳ עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל

דף קנא עמוד ב

שימתין קושרין את הלחי לא שיעלה אלא שלא יוסיף וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה לא שתעלה אלא שלא תוסיף:

גמ׳ והאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידו של רבי מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ביקש להדיח קרקע אמר לו אין מדיחין לסוך קרקע אמר לו אין סכין קרקע בקרקע מחלפא מת בקרקע לא מיחלף

כל לאתויי מאי לאתויי הא דת״ר מביאין כלי מיקר וכלי מתכות ומניחין על כריסו כדי שלא תפוח ופוקקין את נקביו כדי שלא תיכנס בהן הרוח

ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת יב, ו) עד שלא ירתק חבל הכסף זה חוט השדרה ותרוץ גולת הזהב זה אמה ותשבר כד על המבוע זה הכרס ונרוץ הגלגל אל הבור זה פרש

וכן הוא אומר (מלאכי ב, ג) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב חגא אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים אמר רבי לוי אמר רב פפי א״ר יהושע לאחר שלשה ימים כריסו נבקעת ונופלת לו על פניו ואומרת לו טול מה שנתת בי:

מתני׳ אין מעצמין את המת בשבת ולא בחול עם יציאת נפש והמעצים עם יציאת הנפש הרי זה שופך דמים:

גמ׳ תנו רבנן המעצמו עם יציאת הנפש הרי זה שופך דמים משל לנר שכבה והולכת אדם מניח אצבעו עליה מיד כבתה תניא רשב״ג אומר הרוצה שיתעצמו עיניו של מת נופח לו יין בחוטמו ונותן שמן בין ריסי עיניו ואוחז בשני גודלי רגליו והן מתעצמין מאליהן

תניא רשב״ג אומר תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו כיון שמת אדם בטל מן המצות והיינו דא״ר יוחנן (תהלים פח, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות

ותניא ר׳ שמעון בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים שנאמר (בראשית ט, ב) ומוראכם וחתכם יהיה כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות כיון שמת בטלה אימתו

אמר רב פפא נקיטינן אריה אבי תרי לא נפיל הא קא חזינן דנפיל ההוא כדרמי בר אבא דאמר רמי בר אבא אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר (תהלים מט, יג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו אמר רבי חנינא אסור לישן בבית יחידי וכל הישן בבית יחידי אחזתו לילית

ותניא רשב״א אומר עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת יב, א) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד [אשר] (ש) לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה

ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד שנא׳ (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

תניא ר׳ אלעזר הקפר אומר לעולם יבקש אדם רחמים על מדה זו שאם הוא לא בא בא בנו ואם בנו לא בא בן בנו בא שנאמר (דברים טו, י) כי בגלל הדבר הזה תנא דבי ר׳ ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם א״ר יוסף נקיטינן האי צורבא מרבנן לא מיעני והא קא חזינן דמיעני אם איתא דמיעני אהדורי אפתחא לא מיהדר

אמר לה רבי חייא לדביתהו כי אתי עניא אקדימי ליה ריפתא כי היכי דלקדמו לבניך אמרה ליה מילט קא לייטת להו אמר לה קרא קא כתיב כי בגלל הדבר הזה ותנא דבי ר׳ ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם תניא ר׳ גמליאל ברבי אומר (דברים יג, יח) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים

(קהלת יב, ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות ושבו העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי אמר שמואל האי דמעתא עד ארבעין שנין הדרא מכאן ואילך לא הדרא

ואמר רב נחמן האי כוחלא עד ארבעין שנין מרווח מכאן ואילך אפילו מליא כאביסנא דגירדאי אוקומי מוקים ארווחי לא מרווח מאי קא משמע לן דכמה דאלים מכוחלא טפי מעלי

ר׳ חנינא שכיבא ליה ברתיה לא הוה קא בכי עלה אמרה ליה דביתהו תרנגולתא אפיקת מביתך אמר לה תרתי תכלא ועיורא סבר לה כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן קצרתה שש דמעות הן שלש יפות ושלש רעות של עשן ושל בכי

דף קנב עמוד א

ושל בית הכסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות

(קהלת יב, ג) ביום שיזועו שומרי הבית והתעותו וגו׳ ביום שיזועו שומרי הבית אלו הכסלים והצלעות והתעותו אנשי החיל אלו שוקים ובטלו הטוחנות אלו שינים וחשכו הרואות בארובות אלו עינים

א״ל קיסר לר׳ יהושע בן חנניה מ״ט לא אתית לבי אבידן א״ל טור תלג סחרוני גלידין כלבוהי לא נבחין טחנוהי לא טוחנין בי רב אמרי אדלא אבידנא בחישנא

תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא מאי היא א״ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימי אמר ינקותא כלילא דוורדא סבותא כלילא דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר (ירמיהו מד, יז) ונשבע לחם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א״ל שמואל לרב יהודה שיננא שרי שקיך ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי

א״ל ההוא גוזאה לר׳ יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א״ל כמהכא לגוזניא א״ל צדוקי ברחא קרחא בארבעה אמר ליה עיקרא שליפא בתמניא

חזייה דלא סיים מסאניה א״ל דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין ודמנעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיר וקביר טב מיניה א״ל גוזא גוזא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה (תהלים קכז, ג) נחלת ה׳ בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א״ל קרחא מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה

א״ל רבי לר׳ שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל כדרך שהקבילו אבותי לאבותיך א״ל סלעים נעשו גבוהים קרובים נעשו רחוקים משתים נעשו שלש משים שלום בבית בטל:

(קהלת יב, ד) וסגרו דלתים בשוק וגו׳ אלו נקביו של אדם בשפל קול הטחנה בשביל קורקבן שאינו טוחן ויקום לקול הצפור שאפילו צפור מנערתו משנתו וישחו כל בנות השיר שאפילו (קול שירים ושירות) דומות עליו כשוחה

ואף ברזילי הגלעדי אמר לדוד (שמואל ב יט, לו) בן שמנים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע מכאן שדעותן של זקנים משתנות אם יטעם עבדך את אשר אוכל ואת אשר אשתה מכאן ששפתותיהן של זקנים מתרפטות אם אשמע עוד בקול שרים ושרות מכאן שאזניהם של זקנים מתכבדות

אמר רב ברזילי הגלעדי שקרא הוה דההיא אמתא דהויא בי רבי בת תשעין ותרתין שנין והות טעמא קידרא רבא אמר ברזילי הגלעדי שטוף בזמה הוה וכל השטוף בזמה זקנה קופצת עליו תניא רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר (איוב יב, יב) בישישים חכמה ואורך ימים תבונה ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר (איוב יב, כ) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח

גם מגבוה ייראו שאפילו גבשושית קטנה דומה עליו כהרי הרים וחתחתים בדרך בשעה שמהלך בדרך נעשו לו תוהים וינאץ השקד זו קליבוסת ויסתבל החגב אלו עגבות ותפר האביונה זו חמדה

רב כהנא הוה פסיק סידרא קמיה דרב כי מטא להאי קרא נגיד ואתנח אמר ש״מ בטל ליה חמדיה דרב אמר רב כהנא מאי דכתיב (תהלים לג, ט) כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים תנא אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם והכל רצין אחריה

(קהלת יב, ה) כי הולך האדם אל בית עולמו א״ר יצחק מלמד שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו מדור לפי כבודו

ואמר רבי יצחק מאי דכתיב (קהלת יא, י) כי הילדות והשחרות הבל דברים שאדם עושה בילדותו משחירים פניו לעת זקנתו

ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב אמר רב חסדא נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה שנא׳ ונפשו עליו תאבל וכתיב (בראשית נ, י) ויעש לאביו אבל שבעת ימים

אמר רב יהודה מת שאין לו מנחמין הולכין י׳ בני אדם ויושבין במקומו ההוא דשכיב בשבבותיה דרב יהודה לא היו לו מנחמין

דף קנב עמוד ב

כל יומא הוה דבר רב יהודה בי עשרה ויתבי בדוכתיה לאחר שבעה ימים איתחזי ליה בחילמיה דרב יהודה ואמר ליה תנוח דעתך שהנחת את דעתי

א״ר אבהו כל שאומרים בפני המת יודע עד שיסתם הגולל פליגי בה רבי חייא ור״ש ברבי חד אמר עד שיסתם הגולל וחד אמר עד שיתעכל הבשר

מאן דאמר עד שיתעכל הבשר דכתיב (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל מאן דאמר עד שיסתם הגולל דכתיב (קהלת יב, ז) וישוב העפר על הארץ כשהיה וגו׳

ת״ר (קהלת יב, ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה תנה לו כמו שנתנה לך בטהרה אף אתה בטהרה משל למלך ב״ו שחלק בגדי מלכות לעבדיו פקחין שבהן קיפלום והניחום בקופסא טפשים שבהן הלכו ועשו בהן מלאכה לימים ביקש המלך את כליו פקחין שבהן החזירום לו כשהן מגוהצין טפשין שבהן החזירום לו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פקחין וכעס לקראת טפשין

על פקחין אמר ינתנו כלי לאוצר והם ילכו לבתיהם לשלום ועל טפשין אמר כלי ינתנו לכובס והן יתחבשו בבית האסורים

אף הקב״ה על גופן של צדיקים אומר (ישעיהו נז, ב) יבא שלום ינוחו על משכבותם ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים על גופן של רשעים הוא אומר (ישעיהו מח, כב) אין שלום אמר ה׳ לרשעים ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע

תניא ר׳ אליעזר אומר נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד שנאמר והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים ושל רשעים זוממות והולכות [ומלאך אחד עומד בסוף העולם ומלאך אחר עומד בסוף העולם ומקלעין נשמתן זה לזה] שנא׳ ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע

א״ל רבה לר״נ של בינונים מאי א״ל איכא שכיבנא לא אמרי לכו האי מילתא הכי אמר שמואל אלו ואלו לדומה נמסרין הללו יש להן מנוח הללו אין להן מנוח אמר (ליה) רב מרי עתידים צדיקים דהוו עפרא דכתיב (קהלת יב, ז) וישוב העפר על הארץ כשהיה

הנהו קפולאי דהוו קפלי בארעא דרב נחמן) נחר בהו רב אחאי בר יאשיה אתו ואמרו ליה לרב נחמן נחר בן גברא אתא ואמר ליה מאן ניהו מר אמר ליה אנא אחאי בר יאשיה א״ל ולאו אמר רב מרי עתידי צדיקי דהוו עפרא א״ל ומני מרי דלא ידענא ליה א״ל והא קרא כתיב וישוב העפר על הארץ כשהיה

אמר ליה דאקרייך קהלת לא אקרייך משלי דכתיב (משלי יד, ל) ורקב עצמות קנאה כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים

גששיה חזייה דאית ביה מששא אמר ליה ליקום מר לגוויה דביתא אמר ליה גלית אדעתך דאפילו נביאי לא קרית דכתיב (יחזקאל לז, יג) וידעתם כי אני ה׳ בפתחי את קברותיכם

א״ל והכתיב (בראשית ג, יט) כי עפר אתה ואל עפר תשוב א״ל ההוא שעה אחת קודם תחיית המתים

א״ל ההוא צדוקי לר׳ אבהו אמריתו נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד אובא טמיא היכא אסקיה לשמואל בנגידא א״ל התם בתוך שנים עשר חדש הוה דתניא כל י״ב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת לאחר י״ב חדש הגוף בטל

דף קנג עמוד א

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב מהספדו של אדם ניכר אם בן העוה״ב הוא אם לאו איני והאמר ליה רב לרב שמואל בר שילת אחים בהספידא דהתם קאימנא לא קשיא הא דמחמו ליה ואחים הא דמחמו ליה ולא אחים

א״ל אביי לרבה כגון מר דסנו ליה כולהו פומבדיתאי מאן אחים הספידא א״ל מיסתיא את ורבה בר רב חנן

בעא מניה רבי אלעזר מרב איזהו בן העוה״ב א״ל (ישעיהו ל, כא) ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמינו וכי תשמאילו ר׳ חנינא אמר כל שדעת רבותינו נוחה הימנו (קהלת יב, ה) וסבבו בשוק הסופדים בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מטתך בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר מטתך ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה

תנן התם רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר״א וכי אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת ט, ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר

א״ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח

בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין והטיפשים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו

חתנו של ר״מ משום ר״מ אמר אף הן נראין כמשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ישעיהו סה, יג) כה אמר ה׳ הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ירונו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב

ד״א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

מתני׳ **מי** שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם:

גמ׳ מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד׳ אמות ברה״ר

אמר רבא דוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו מציאה והאי דקתני כיסו אורחא דמילתא קתני קמ״ל ולא אמרן אלא דלא אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיסיה דמי

איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי או דילמא כיון דלא טרח בה לאו ככיסיה דמי תיקו:

אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא חמור אתה מצווה על שביתתו נכרי אי אתה מצווה על שביתתו

חמור וחרש שוטה וקטן אחמור מנח ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ״ט הני אדם האי לאו אדם חרש ושוטה לשוטה שוטה וקטן לשוטה

איבעיא להו חרש וקטן מאי אליבא דר״א לא תיבעי לך דתניא ר׳ יצחק אומר משום ר׳ אליעזר תרומת חרש

דף קנג עמוד ב

לא תצא לחולין מפני שהוא ספק

כי תיבעי לך אליבא דרבנן דתנן חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה אלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו ונכרי שתרם את של ישראל אפילו ברשותו אין תרומתו תרומה

מאי לחרש יהיב ליה דקטן אתי לכלל דעת או דילמא לקטן יהיב ליה דחרש אתי לאחלופי בגדול פיקח איכא דאמרי לחרש יהיב ליה איכא דאמרי לקטן יהיב ליה

אין שם לא נכרי ולא חמור ולא חרש ולא שוטה ולא קטן מאי אמר רבי יצחק עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה מאי עוד אחרת היתה מוליכו פחות פחות מד׳ אמות אמאי לא רצו חכמים לגלותה משום (משלי כה, ב) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר והכא מאי כבוד אלהים איכא דילמא אתי לאתויי ד׳ אמות ברה״ר

תניא ר״א אומר בו ביום גדשו סאה ר׳ יהושע אומר בו ביום מחקו סאה

תניא משל דר״א למה הדבר דומה לקופה מלאה קישואין ודילועין אדם נותן לתוכה חרדל והיא מחזקת משל דר׳ יהושע למה הדבר דומה לעריבה מלאה דבש נותן לתוכה רימונים ואגוזים והיא מקיאה

אמר מר אין עמו נכרי מניחו על החמור והלא מחמר ורחמנא אמר (שמות כ, ט) לא תעשה כל מלאכה

א״ר אדא בר אהבה מניחו עליה כשהיא מהלכת והא אי אפשר דלא קיימא להשתין מים ולהטיל גללים ואיכא עקירה והנחה כשהיא מהלכת מניחו עליה כשהיא עומדת נוטלו הימנה אי הכי אפילו חברו נמי

אמר רב פפא כל שבגופו חייב חטאת בחברו פטור אבל אסור כל שחברו פטור אבל אסור בחמורו מותר לכתחלה

א״ר אדא בר אהבה היתה חבילתו מונחת לו על כתיפו רץ תחתיה עד שמגיע לביתו דוקא רץ אבל קלי קלי לא

מאי טעמא כיון דלית ליה היכירא אתי למיעבד עקירה והנחה סוף סוף כי מטא לביתיה אי אפשר דלא קאי פורתא וקמעייל מרשות הרבים לרה״י דזריק ליה כלאחר יד

אמר רמי בר חמא המחמר אחר בהמתו בשבת בשוגג חייב חטאת במזיד חייב סקילה מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך בהמתו דומיא דידיה מה הוא בשוגג חייב חטאת במזיד חייב סקילה אף בהמתו נמי בשוגג חייב חטאת במזיד חייב סקילה

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכתיב (במדבר טו, כט) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל התורה כולה לע״ז מה ע״ז דעביד מעשה בגופיה ה״נ עד דעביד מעשה בגופיה

ועוד תנן המחלל את השבת בדבר שחייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו סקילה מכלל דאיכא מידי דאין חייבין על שגגתו חטאת ולא על זדונו סקילה

ומאי ניהו לאו דמחמר לא תחומין ואליבא דר״ע והבערה אליבא דר׳ יוסי

דף קנד עמוד א

רב זביד מתני הכי אמר רמי בר חמא המחמר אחר בהמה בשבת בשוגג אינו חייב חטאת במזיד חייב סקילה

מתיב רבא המחלל את השבת בדבר שחייבין על שגגתו חטאת חייבין על זדונו סקילה הא אין חייבין על שגגתו חטאת אין חייבין על זדונו סקילה

מי קתני הא אין חייבין כו׳ הכי קאמר דבר שחייבין על שגגתו חטאת חייבין על זדונו סקילה ויש דבר שאין חייבין על שגגתו חטאת וחייבין על זדונו סקילה ומאי ניהו מחמר

רבא אחוה דרב מרי בר רחל ואמרי לה אבוה דרב מרי בר רחל ללישנא בתרא קשיא הא דרב אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסיה דבבל דילמא תרי מרי בר רחל הוו

הוה מתני לה להא שמעתיה משמיה דרבי יוחנן לפטור אמר רבי יוחנן המחמר אחר בהמתו בשבת פטור מכלום

בשוגג לא מחייב חטאת דהוקשה כל התורה כולה לע״ז במזיד נמי לא מיחייב דתנן המחלל את השבת בדבר שחייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו סקילה הא אין חייבין על שגגתו חטאת אין חייבין על זדונו סקילה

בלאו נמי לא מיחייב דהוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב״ד וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב״ד אין לוקין עליו

דף קנד עמוד ב

ואפי׳ למ״ד לוקין ליכתוב רחמנא לא תעשה כל מלאכה ובהמתך אתה למה לי הוא ניהו דמיחייב בהמתו לא מיחייב:

הגיע לחצר החיצונה: אמר רב הונא היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ומתיר החבלים והשקין נופלים

והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת

כי קאמר רב הונא בקרני דאומנא דלא חזיא ליה והא קא מבטל כלי מהיכנו בשליפי זוטרי

מיתיבי היתה בהמתו טעונה טבל ועששיות מתיר את החבלים והשקין נופלין ואע״פ שמשתברין התם בכולסא דיקא נמי דקתני דומיא דטבל מה טבל דלא חזי ליה אף הכא נמי לא חזי ליה

ומאי אע״פ שמשתברין מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו קמ״ל

תניא ר״ש בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו

חמורו של רבן גמליאל היתה טעונה דבש ולא רצה לפורקה עד מוצאי שבת למוצאי שבת מתה והאנן תנן נוטל כלים הניטלין כשהדביש הדביש למאי חזי לכתיתא דגמלי

ויתיר חבלים ויפלו שקין מיצטרו זיקי ויביא כרים וכסתות ויניח תחתיהן מטנפי וקמבטל כלי מהיכנו והאיכא צער בעלי חיים קסבר צער בעלי חיים דרבנן

אביי אשכחיה ליה לרבה דקא משפשף ליה לבריה אגבא דחמרא א״ל קא משתמש מר בבעלי חיים א״ל צדדין הן וצדדין לא גזרו בהו רבנן מנא תימרא דתנן מתיר חבלים והשקין נופלין מאי לאו בחבר גוולקי דהוו להו צדדין וצדדין לא גזרו בהו רבנן

לא בחבר אגלווקי דלא הוו צדדין אי נמי בלכתא

איתיביה שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביו״ט מאי לאו דחק ביה באילן דהוו להו צדדין וצדדין אסורין

לא דכפייה לאילן ואנח סיכוך עילויה דקמשמש באילן א״ה אימא סיפא שלש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביו״ט ואי דכפייה לאילן אמאי עולין לה ביו״ט

ואלא מאי צדדין אסורין סוף סוף אמאי עולין לה בי״ט אלא התם בגואזא פרסכנא דאילן גופיה דופן בעלמא הוא דשוויה דיקא נמי דקתני זה הכלל כל אילו שינטל האילן ויכולה לעמוד עולין לה ביו״ט ש״מ

לימא כתנאי אין עולין לה ביו״ט רשב״א אומר משום ר״מ עולין לה ביו״ט מאי לאו בהא קמיפלגי דמ״ס צדדין אסורין ומר סבר מותרין

אמר אביי לא דכ״ע צדדין אסורין והכא בצדי צדדין קמיפלגי מ״ס צדי צדדין אסורין ומ״ס צדי צדדין מותרין

רבא אמר מאן דאסר בצדדין אסר נמי בצדי צדדין מאן דשרי בצדי צדדין שרי נמי בצדדין איתיביה רב משרשיא לרבא נעץ

דף קנה עמוד א

יתד באילן ותלה בה כלכלה למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מי׳ טפחים עירובו עירוב

טעמא דנעץ יתד באילן הא לא נעץ אפילו למטה מי׳ טפחים אין עירובו עירוב והא האי תנא דקאסר בצדדין וקשרי בצדי צדדין

אמר רב פפא הכא בכלכלה דחוקה עסקינן דבהדי דשקיל ליה לעירוב קמניד ליה לאילן וקמשמש באילן גופיה והלכתא צדדין אסורין צדי צדדין מותרין

אמר רב אשי השתא דאמרת צדדין אסורין האי דרגא דמדלא לא לינחיה איניש אדיקלא דהוו להו צדדין אלא לינחיה אגוואזי לבר מדיקלא וכי סליק לא לינח כרעיה אגוואזי אלא ליתנח אקנין:

מתני׳ מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין את הכיפין אבל לא את הזירין אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין לפני בהמה בין דקה ובין גסה רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה:

גמ׳ אמר רב הונא הן הן פקיעין הן הן כיפין פקיעין תרי כיפין תלתא זירין דארזי וה״ק מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין והוא הדין לכיפין אבל לא את הזירין לא לפספס ולא להתיר אמר רב חסדא מאי טעמא דרב הונא קא סבר למטרח באוכלא טרחינן לשויי אוכלא לא משוינן

רב יהודה אמר הן הן פקיעין הן הן זירין פקיעין תרי זירין תלתא כיפין דארזי וה״ק מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה אבל פספוסי לא וכיפין פספוסי נמי מפספסינן אבל לא הזירין לפספס אלא להתיר אמר רבא מאי טעמא דרבי יהודה קסבר שווי אוכלא משוינן מטרח באוכלא לא טרחינן

תנן אין מרסקין את השחת ואת החרובין לפני בהמה בין דקה ובין גסה מאי לאו חרובין דומיא דשחת מה שחת דרכיכי אף חרובין דרכיכי אלמא לא טרחינן באוכלא ותיובתיה דרב הונא

אמר לך רב הונא לא שחת דומיא דחרובין מה חרובין דאקושי אף שחת דאקושי היכי משכחת לה בעילי זוטרי

ת״ש רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה לדקה אין לגסה לא אי אמרת בשלמא ת״ק סבר מיטרח באוכלא לא טרחינן שווי משוינן היינו דקא אמר ר׳ יהודה החרובין לדקה נמי שווי אוכלא הוא אלא אי אמרת ת״ק סבר שווי אוכלא לא משוינן מיטרח באוכלא מטרחינן רבי יהודה דמתיר בחרובין לדקה כל שכן לגסה

מי סברת דקה דקה ממש מאי דקה גסה ומאי קרי לה דקה דדייקא באוכלא

הא מדקתני רישא בין דקה ובין גסה מכלל דרבי יהודה דקה דקה ממש קאמר קשיא

תא שמע מחתכין

דף קנה עמוד ב

את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים מאי לאו דלועין דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א״נ בגורייאתא זוטרי

תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא טרחינן באוכלא תבן בתיבנא סריא אספסתא בעילי זוטרי:

מתני׳ אין אובסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין ואין מאמירין את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולין ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הרדיסיות:

גמ׳ מאי אין אובסין אמר רב יהודה אין עושין לה אבוס בתוך מעיה מי איכא כי האי גוונא אין וכדאמר רב ירמיה מדיפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דאכלא כורא ואטעינא כורא:

אין מאמירין: איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה אמר רב יהודה המראה למקום שאינה יכולה להחזיר הלעטה למקום שיכולה להחזיר רב חסדא אמר אידי ואידי למקום שאינה יכולה להחזיר והמראה בכלי הלעטה ביד

מתיב רב יוסף מהלקטין לתרנגולין ואין צריך לומר שמלקיטין ואין מלקיטין ליוני שובך וליוני עלייה ואין צריך לומר שאין מהלקטין מאי מהלקטין ומאי מלקיטין אילימא מהלקטין דספי ליה בידים מלקיטין דשדי ליה קמייהו מכלל דיוני שובך ויוני עלייה מישדא קמייהו נמי לא

אלא לאו מהלקטין למקום שאינה יכולה להחזיר מלקיטין למקום שיכולה להחזיר מכלל דהמראה בכלי ותיובתא דרב יהודה

אמר לך רב יהודה לעולם מהלקטין דספי ליה בידים מלקיטין דשדי ליה קמייהו ודקא קשיא לך יוני שובך ויוני עלייה למישדא קמייהו נמי לא הני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך כדתניא נותנין מזונות לפני כלב ואין נותנין מזונות לפני חזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליך וזה אין מזונותיו עליך

אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ולפני תרנגולין ולפני יוני הרדיסיות מ״ט לאו משום דהני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך

וליטעמיך מאי איריא מיא אפילו חיטי ושערי נמי לא אלא שאני מיא דשכיחי באגמא

דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב (משלי כט, ז) (יודע) צדיק דין דלים יודע הקב״ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג׳ ימים כדתנן כמה תשהה אכילתו במעיו ויהא טמא בכלב ג׳ ימים מעת לעת ובעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף

אמר רב המנונא שמע מינה אורח ארעא למשדא אומצא לכלבא וכמה אמר רב מרי משח אודניה וחוטרא אבתריה הני מילי בדברא אבל במתא לא דאתא למסרך אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא

תניא כוותיה דרב יהודה איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה המראה מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה כרשינין ומים בבת אחת הלעטה מאכילה מעומד ומשקה מעומד ונותנין כרשינין בפני עצמן ומים בפני עצמן:

מהלקטין לתרנגולין כו׳: אמר אביי אמריתה קמיה דמר מתניתין מני ואמר לי ר׳ יוסי בר יהודה היא דתניא אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי ר׳ יוסי בר יהודה אומר אינו חייב עד שיגבל

דילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי בר יהודה התם אלא קמח דבר גיבול הוא אבל מורסן דלאו בר גיבול הוא אפילו רבי יוסי בר יהודה מודה לא סלקא דעתך דתניא בהדיא אין נותנין מים למורסן דברי רבי ר׳ יוסי בר יהודה אומר נותנין מים למורסן

ת״ר אין גובלין את הקלי וי״א גובלין מאן י״א א״ר חסדא

דף קנו עמוד א

רבי יוסי בר׳ יהודה היא והנ״מ הוא דמשני היכי משני א״ר חסדא על יד על יד

ושוין שבוחשין את השתית בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל״ק הא בעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשני

היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח״כ נותן את השתית בשבת נותן את השתית ואח״כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה בטש ביה אתא אבוה אשכחיה א״ל הכי אמר אבוה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מהלקיטין ליה וה״מ הוא דמשני

היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי

כתיב אפינקסיה דזעירי אמרית קדם רבי ומנו רבי חייא מהו לגבל אמר אסור מהו לפרק אמר מותר אמר רב [מנשיא] חד קמי חד תרי קמי תרי שפיר דמי תלתא קמי תרי אסור רב יוסף אמר קב ואפילו קביים עולא אמר כור ואפילו כוריים

כתיב אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתיתא בבבל והוה צוח רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתיתא ולית דשמיע ליה ולית חילא בידיה למיסר מדרבי יוסי בר׳ יהודה

כתיב אפינקסיה דרבי יהושע בן לוי האי מאן דבחד בשבא יהי גבר ולא חדא ביה

מאי [ולא חדא ביה] אילימא ולא חד לטיבו והאמר רב אשי אנא בחד בשבא הואי אלא לאו חדא לבישו והאמר רב אשי אנא ודימי בר קקוזתא הוויין בחד בשבא אנא מלך והוא הוה ריש גנבי אלא אי כולי לטיבו אי כולי לבישו (מאי טעמא דאיברו ביה אור וחושך)

האי מאן דבתרי בשבא יהי גבר רגזן מ״ט משום דאיפליגו ביה מיא האי מאן דבתלתא בשבא יהי גבר עתיר וזנאי יהא מ״ט משום דאיברו ביה עשבים האי מאן דבארבעה בשבא יהי גבר חכים) ונהיר מ״ט משום דאיתלו ביה מאורות

האי מאן דבחמשה בשבא יהי גבר גומל חסדים מ״ט משום דאיברו ביה דגים ועופות האי מאן דבמעלי שבתא יהי גבר חזרן אמר ר״נ בר יצחק חזרן במצות האי מאן דבשבתא יהי בשבתא ימות על דאחילו עלוהי יומא רבא דשבתא אמר רבא בר רב שילא וקדישא רבא יתקרי

אמר להו רבי חנינא פוקו אמרו ליה לבר ליואי לא מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם האי מאן דבחמה יהי גבר זיותן יהי אכיל מדיליה ושתי מדיליה ורזוהי גליין אם גניב לא מצלח האי מאן דבכוכב נוגה יהי גבר עתיר וזנאי יהי מ״ט משום דאיתילד ביה נורא האי מאן דבכוכב יהי גבר נהיר וחכים משום דספרא דחמה הוא האי מאן דבלבנה יהי גבר סביל מרעין בנאי וסתיר סתיר ובנאי אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה ורזוהי כסיין אם גנב מצלח האי מאן דבשבתאי יהי גבר מחשבתיה בטלין ואית דאמרי כל דמחשבין עליה בטלין האי מאן דבצדק יהי גבר צדקן אמר ר״נ בר יצחק וצדקן במצות האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא א״ר אשי אי אומנא אי גנבא אי טבחא אי מוהלא אמר רבה אנא במאדים הואי אמר אביי מר נמי עניש וקטיל

איתמר רבי חנינא אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא״ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר (ירמיהו י, ב) כה אמר ה׳ אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה הם יחתו ולא ישראל

ואף רב סבר אין מזל לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מזל לישראל שנאמר (בראשית טו, ה) ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב״ה רבש״ע (בראשית טו, ג) בן ביתי יורש אותי אמר לו לאו (בראשית טו, ד) כי אם אשר יצא ממעיך

אמר לפניו רבש״ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל מאי דעתיך

דף קנו עמוד ב

דקאי צדק במערב מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח והיינו דכתיב (ישעיהו מא, ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו

ומדשמואל נמי אין מזל לישראל דשמואל ואבלט הוו יתבי והוו קאזלי הנך אינשי לאגמא א״ל אבלט לשמואל האי גברא אזיל ולא אתי טריק ליה חיויא ומיית א״ל שמואל אי בר ישראל הוא אזיל ואתי אדיתבי אזיל ואתי

קם אבלט שדיה לטוניה אשכח ביה חיויא דפסיק ושדי בתרתי גובי א״ל שמואל מאי עבדת א״ל כל יומא הוה מרמינן ריפתא בהדי הדדי ואכלינן האידנא הוה איכא חד מינן דלא הוה ליה ריפתא הוה קא מיכסף אמינא להו אנא קאימנא וארמינא כי מטאי לגביה שואי נפשאי כמאן דשקילי מיניה כי היכי דלא ליכסיף א״ל מצוה עבדת נפק שמואל ודרש (משלי י, ב) וצדקה תציל ממות ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה

ומדר״ע נמי אין מזל לישראל דר״ע הויא ליה ברתא אמרי ליה כלדאי ההוא יומא דעיילה לבי גננא טריק לה חיויא ומיתא הוה דאיגא אמילתא טובא ההוא יומא שקלתה למכבנתא דצתא בגודא איתרמי איתיב בעיניה דחיויא לצפרא כי קא שקלה לה הוה קא סריך ואתי חיויא בתרה

אמר לה אבוה מאי עבדת אמרה ליה בפניא אתא עניא קרא אבבא והוו טרידי כולי עלמא בסעודתא וליכא דשמעיה קאימנא שקלתי לריסתנאי דיהבית לי יהבתיה ניהליה אמר לה מצוה עבדת נפק ר״ע ודרש וצדקה תציל ממות ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה

ומדר״נ בר יצחק נמי אין מזל לישראל דאימיה דר״נ בר יצחק אמרי לה כלדאי בריך גנבא הוה לא שבקתיה גלויי רישיה אמרה ליה כסי רישיך כי היכי דתיהוו עלך אימתא דשמיא ובעי רחמי לא הוה ידע אמאי קאמרה ליה יומא חד יתיב קא גריס תותי דיקלא נפל גלימא מעילויה רישיה דלי עיניה חזא לדיקלא אלמיה יצריה סליק פסקיה לקיבורא בשיניה:

מתני׳ מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן:

גמ׳ איתמר (ער״ל שח״ז סימן) אמר עולא הלכה כרבי יהודה (ושמואל אמר הלכה כר״ש)

ואף רב סבר הלכה כרבי יהודה מדכרכי דזוזי דרב אסר ושמואל שרי ואף לוי סבר הלכה כרבי יהודה כי הא דלוי כי הוו מייתי טריפתא לקמיה ביומא טבא לא הוה חזי לה אלא כי יתיב אקילקליתא דאמר דילמא לא מתכשרא ואפילו לכלבים לא חזיא

ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון ואף זעירי סבר הלכה כר״ש דתנן בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומה ותרגמא זעירי בבהמת קדשים אבל בחולין שפיר דמי ואף רבי יוחנן אמר הלכה כר״ש ומי א״ר יוחנן הכי והא א״ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן

דף קנז עמוד א

אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט רבי יוחנן ההוא כרבי יוסי בר יהודה מתני לה תא שמע מתחילין בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה התם בארזי ואשוחי דמוקצה מחמת חסרון כיס אפילו רבי שמעון מודה

ת״ש אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות

ר׳ יוחנן סתמא אחרינא אשכח ב״ש אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין וב״ה אומרים מסלק את הטבלה כולה ומנערה וא״ר נחמן אנו אין לנו אלא ב״ש כרבי יהודה וב״ה כר״ש

פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל השבת כולה הלכה כר״ש לבר ממוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחד אמר במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כר״ש לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת אבל מוקצה מחמת חסרון כיס אפילו ר״ש מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה:

מתני׳ מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת ופוקקין את המאור ומודדין את המטלית ומודדין את המקוה ומעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת:

גמ׳ איבעיא להו הפרה בין לצורך ובין שלא לצורך ושאלה לצורך אין שלא לצורך לא ומשום הכי קפלגינהו מהדדי

או דילמא הפרה נמי לצורך אין שלא לצורך לא והא דקא פליג להו מהדדי משום דהפרה אין צריך ב״ד ושאלה צריכה ב״ד

ת״ש דתני זוטי דבי רב פפא מפירין נדרים בשבת לצורך השבת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא

לישנא אחרינא איבעיא להו לצורך אתרוייהו קתני ושלא לצורך לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת או דילמא כי קתני לצורך אשאלה הוא דקתני אבל הפרת נדרים אפילו שלא לצורך אלמא הפרת נדרים כל היום

תא שמע דתני רב זוטי דבי רב פפי מפירין נדרים בשבת לצורך השבת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת

א״ר אשי והאנן תנן הפרת נדרים כל היום ויש בדבר להקל ולהחמיר כיצד נדרה לילי שבת מיפר לילי שבת ויום השבת עד שתחשך נדרה עם חשכה מיפר עד שלא תחשך שאם לא הפר משחשכה אינו יכול להפר תנאי היא דתניא הפרת נדרים כל היום ר׳ יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו מעת לעת:

ונשאלים לנדרים: איבעיא להו כשלא היה לו פנאי או דלמא אפילו היה לו פנאי תא שמע דאזדקיקו ליה רבנן לרב זוטרא בריה דרב זירא ושרו ליה נדריה ואף על גב דהוה ליה פנאי:

שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי: אמר רב יהודה אמר רב הילקטי קטנה היתה בין שני בתים [וטומאה היתה שם]

דף קנז עמוד ב

וגיגית סדוקה מונחת על גבן ופקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש שם בגיגית פותח טפח אם לאו:

ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת: עולא איקלע לבי ריש גלותא חזייה לרבה בר רב הונא דיתיב באוונא דמיא וקא משח ליה אמר ליה אימר דאמרי רבנן מדידה דמצוה דלאו מצוה מי אמור אמר ליה מתעסק בעלמא אנא:

הדרן עלך מי שהחשיך וסליקא לה מסכת שבת